

Балкански граѓански практики

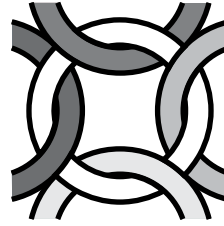
БАЛКАНСКА
МРЕЖА ЗА
РАЗВОЈ НА
ГРАЃАНСКОТО
ОПШТЕСТВО

Во соработка со

П Р И Р А Ч Н И К З А
Г Р А Ѓ А Н С К И
О Р Г А Н И З А Ц И И -
И З В О Р И Н А
Ф И Н А Н С И Р А Њ Е О Д
Е В Р О П С К А Т А У Н И Ј А

Марика Харјула

БАЛКАНСКА
МРЕЖА ЗА
РАЗВОЈ НА
ГРАЃАНСКОТО
ОПШТЕСТВО

Восоработка со

Балкански граѓански практики | #3

Прирачник за граѓански организации
- извори на финансирање
од Европската унија

Partnership in Action - Strengthening Balkan Civil Society Development Network

This project is funded by the European Union

Партнерство во акција - Зајакнување на Балканската мрежа на граѓанското општество

Проектот е финансиран од Европската Унија

© Балканска мрежа за развој на граѓанското општество и ECAS

Авторските права се заштитени. Без експлицитна дозвола од Балканската мрежа за развој на граѓанското општество ниту еден дел од оваа публикација не смее да се публикува, во било која форма.

Копии од публикацијата може да се нарачаат по пошта или е-маил на следната контакт адреса:

Балканска мрежа за развој на граѓанското општество (BCSDN)

Македонски центар за меѓународна соработка (МЦМС) - Секретаријат

Извршен директор на МЦМС: Сашо Клековски

Координатор на BCSDN: Тања Хафнер - Адеми

Адреса: Никола Парапунов бб. П.Ф. 1060 - Скопје, Македонија

Е-пошта: secretariat@balkancsd.net

Издавач: Македонски центар за меѓународна соработка

Автор: Марика Харјула, ЕЦАС, Белгиум

Уредувач на текстови: Тања Хафнер - Адеми, МЦМС, Македонија

Преведувач: Платина Реџеџи

Дизајн и обработка: Кома, Скопје, Македонија

Печати: Борографика, Скопје, Македонија

Публикувано во Македонија, февруари 2007

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“,
Скопје

341.171.073.52(4-672ЕУ):061.2(035)

ХАРЈУЛА, Марика

Прирачник за граѓански организации: извори за финансирање од
Европска унија / [автор Марика Харјула] – Скопје: Македонски центар за меѓународна
соработка, 2007. – 261 стр. ; 24 см. – (Балкански граѓански практики; 3)

Превод на делото: A guide to European Union for NGOs / Marika Harjula

ISBN 978-9989-102-41-4

а) Европска унија – Финансирање невладини организации- Прирачници

COBISS.MK-ID 69024778

Овој документ е публикуван со финансиска поддршка од Европската унија. Одговорноста за содржината на овој документ е на BCSDN и ECAS и истиот во ниту еден случај не ги отсликува ставовите на Европската унија.

СОДРЖИНА

ГЛАВА 1 7

Вовед во финансирањето од ЕУ 7

- 1.1 Општ вовед 7
- 1.2 Буџет на ЕУ 10
- 1.3 ГД и служби за надворешно финансирање 13
- 1.4 Реформа на управувањето со надворешна помош 16
- 1.5 Совети на ЕКАС за добивање фондови за надворешно финансирање 16
- 1.6 Прилози 19

ГЛАВА 2 22

Финансирања од фондации и корпоративни спонзори 22

- 2.1 Вовед во фондации 22
- 2.2 Категоризација 23
- 2.3 Финансирање од фондации 24
  - 2.3.1 Карактеристики на секторот на фондации 24
  - 2.3.2 Секторот на фондации во новите земји членки на ЕУ 25
- 2.4 Мапа на секторот на фондации 25
- 2.5 Процес на аплицирање 28
  - 2.5.1 Прелиминарно истражување 28
  - 2.5.2 Основи на предлог-проектот 31
- 2.6 Вовед во корпоративни спонзори 33
- 2.7 Профили на фондации и корпоративни спонзори 33
  - 2.7.1 Фондации 33
  - 2.7.2 Корпоративни спонзори 68

ГЛАВА 3 72

Интерни буџетски ставки 72

3.1 Список на интерни буџетски ставки 72

- 3.1.1 Аудиовизуелни средства, медиуми, печат, комуникации и информирање 77
- 3.1.2 Граѓанско општество, европски асоцијации, напредување на Европа, ГО 85
- 3.1.3 Образование, обука, млади и култура 93
- 3.1.4 Вработување и социјални работи 100
- 3.1.5 Енергија и транспорт 108
- 3.1.6 Проширување 112
- 3.1.7 Претпријатија 114
- 3.1.8 Околина 117
- 3.1.9 Здравствена заштита и заштита на потрошувачите 123
- 3.1.10 Правда и внатрешни работи 127
- 3.1.11 Истражување, технолошки развој 135

ГЛАВА 4 139

Структурни фондови и кохезискиот фонд 139

4.1 Политиката на еу за социјална, економска и територијална кохезија 140

- 4.1.1 Општо 140
- 4.1.2 Програмирање и основни принципи 143

4.2 Структурните фондови и кохезискиот фонд 149

- 4.2.1 Структурните фондови и кохезискиот фонд во периодот 2000-2006 година 149
- 4.2.2 Структурните фондови и кохезискиот фонд во периодот 2007-2013 година 158
- 4.2.3 Еволуција на инструментите и целите 164

ГЛАВА 5 165

Надворешни буџетски ставки 165

5.1 Листа на буџетски ставки 165

5.2 Финансирање на програмите 168

- 5.2.1 Општи информации за финансирањето на програмите 168
- 5.2.2 Програми во тематски категории 169

ГЛАВА 6 213

**Претпристапна помош, помош за Западен Балкан,
европска соседска политика 213**

6.1 Претпристапна помош 213

6.1.1 Инструмент за претпристапна помош ИПА (IPA) 213

6.1.2 Централна и источна Европа 218

6.1.3 Турција 228

6.2 Помош за западен балкан - КАРДС 230

6.3 Европската соседска политика (ENP) 235

6.3.1 Медитеранските и земјите нечленки 240

6.3.2 Други буџетски ставки кои не се покриваат
со МЕДА 243

6.3.3 Источна Европа и Централна Азија - ТАЦИС (TACIS) 243

6.3.4 Корисни веб-страници 247

ГЛАВА 7 249

Корисни линкови и контакти 249

ЗА СЕРВИСОТ ЗА ЕВРОПСКА ГРАЃАНСКА АКЦИЈА ЕКАС (ECAS) 256

БАЛКАНСКА МРЕЖА ЗА РАЗВОЈ НА ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО (BCSDN) 258

МАКЕДОНСКИ ЦЕНТАР ЗА МЕЃУНАРОДНА СОРАБОТКА (МЦМС) 261

Вовед во финансирањето од ЕУ

1.1 ОПШТ ВОВЕД

Целта на нашиот прирачник е да се обезбеди краток преглед кој ги спојува информациите распрскани по веб-страниците на различни генерални директорати на Комисијата. Ако го користите нашиот прирачник за идентификација на можни програми од интерес, па потоа да се обрратите на посочените веб-страници, ќе најдете повеќе детали за програми и повици за тендери, каде има разлика од еден ГД до друг. Примери за видовите на финансирани проекти се достапни на веб-страниците на некои од ГД.

Европската комисија е секако најголемиот донатор на Европа. Се проценува дека 1 милијарда евра (од вкупниот буџет од околу 100 милијарди евра) се расположливи за проекти на ГО, а тоа е врвот на ледениот брег. Многу е сторено во последната деценија од страна на самите ГО со поддршка на европскиот парламент во насока на зголемување на буџетот фокусиран повеќе на економските политики кон практично секоја област на активност генерирана од граѓанските асоцијации. Поради ова, проблемот не е во недостигот на програми или фондови. Тие покриваат многу широк делокруг на активности. Практично, секој проект кој има вистинска европска димензија и може да се поврзе со политиките на ЕУ, наоѓа соодветен фонд. проблемот лежи повеќе во имањето добра стратегија за приоѓање до буџетот на ЕУ.

Успешното добивање фондови почнува со способноста за приоѓање до точните информации за тоа што се бара

Ако вие и вашата организација потрошите неопходно време на усвојување на стратешкиот преглед и проценување на основните правила со цел да се избегнат стапците во усогласувањето на договорите и управувањето со финансиите, апсолутно не постои причина да продолжите да ги губите можностите нудени од европските проекти. Поради ова, во ова воведно поглавје ние сме вклучиле совети за олеснување на добивањето европски фондови.

Успешното добивање фондови почнува со способноста за приоѓање до точните информации за тоа што се бара. Потоа, ова мора да биде придружено од решеноста да се оди докрај. Потребно е исто така да ги процените аргументите за и против финансирање од ЕУ.

Од една страна, негативните аспекти зависат од многу строгите и бирократски системи кои ја опкружуваат оваа практика. Особено малите ГО треба да ги проценат овие неповолни околности:

- **Финансиските барања се премногу големи.** За среќа, се случи попуштање во барањето за гаранција и организациите не мора секогаш да ја обезбедат неа. Сепак, во оние случаи кога тоа се бара, наоѓањето гаранција за проект, во клима во која банките, дури и оние социално-економските и блиски на тој сектор бараат актива или целосно покривање во готовина, може да се покаже како невозможно.
- **Процедурите на аплицирање се премногу тешки.** За типичен одговор на повик за доставување изработка на буџет во специјален формат, набавување обврзувачки писма од кофинансиерите и за исполнувањето на сите формални барања, како што се изјави од банки и ревизори, е потребно околу еден месец. Потребно е да се блокирате цел еден ден само за да ги составите сите документи на правилен начин во запечатени коверти, пред истекот на рокот. Потребно е голема заложба за составување на апликацијата затоа што таа може да биде одбиена од чисто формални причини: статутите биле на погрешен јазик; недостигале сметките итн.
- **Однапред одреден и премногу строг пристап може да ја задуши креативноста.** Често пати молбите се одобруваат или отпаѓаат повеќе поради совпаѓање со постоечки објективи, кои одразуваат програми претходно одобрени од институци-

ите, отколку поради нивните можности за поместување на границите на политиките. Освен тоа, дозволените отстапки во буџетот или промените во временскиот размер се многу рестриктивни, отежнувајќи им на ГО да експериментираат со различни начини на вршење на работите за времетраењето на еден проект.

Од друга страна, работата со фондовите на ЕУ може да биде исплатлива. Иако пополнувањето на формуларите за апликација е мачно, тоа исто така е добра вежба за стратешко планирање. Тоа не само што го подобрува капацитетот на финансиското управување на една организација, туку ги обврзува ГО да бараат партнери, ширејќи ги на тој начин нивните мрежи на други земји и организации. Многу често, фондовите на ЕУ може да се користат за експериментирања со нови шеми – на пр. за урбаната регенерација, создавајќи огромно знаење, делејќи европски мрежи и пробивајќи го калапот на потрадиционални извори на финансирање од страна на националните влади или локалните авторитети. Исто така, искуството стекнато од работата со фондовите на ЕУ ја олеснува работата со други тела на финансирање.

Европската Унија е една од главните актери во асистирањето на меѓународната соработка и развој. Европската заедница и земјите членки вкупно обезбедуваат над 50% од целокупната светска Службена помош за развој - ОДА (*Official Development Assistance*) и повеќе од две третини грантови. Самата комисија е одговорна за 10% на ОДА. Надворешната помош засега се управува од четири генерални директорати (ГД) на Европската комисија. Тие се:

- 1) Канцеларија за соработка и за европската помош;
- 2) ГД за односи со странство;
- 3) ГД за развој;
- 4) Европската канцеларија за хуманитарна помош (ЕЦХО).

Постапката на управување со надворешната помош дадена од Европската Унија од неодамна е во ревизија. „Реформата на надворешната помош“, која се ориентира кон поголема ефикасност, чувствителност кон проблемите во земјите во развој и кон поефикасна употреба на фондовите, опфати временско растојание од четири години (2002–2006). Реформата, која е

Европската Унија е една од главните актери во асистирањето на меѓународната соработка и развој. Европската заедница и земјите членки вкупно обезбедуваат над 50% од целокупната светска Службена помош за развој - ОДА (*Official Development Assistance*) и повеќе од две третини грантови. Самата комисија е одговорна за 10% на ОДА.

во тек, им дава повеќе автономија и одговорност на делегациите на Европската комисија во земјите во развој. Како резултат на ова, многу фондови и буџетски ставки ќе бидат управувани на децентрализиран начин, со директно вклучување на делегациите на ЕУ во соодветните земји. За повеќе информации и за последните дополнувања на процесот на реформирање, ве молиме советувајте се на следниот линк: http://www.europanet.eu.int/comm/europeaid/reports/reform_def_en.pdf

1.2 БУЏЕТ НА ЕУ

Финансиските перспективи 2007-2013

Овој прирачник доаѓа во време кога има договор за финансиските перспективи за 2007-2013 (април 2006) и тоа следува по постигнувањето на политичкиот договор на крајот на британското претседателство на ЕУ во декември 2005 г. Резултатот на овие преговори може да се сфати како компромис.

Во соопштението (јули 2004), Комисијата предложи зголемување на учеството на приходот на ЕУ со цел одржување на 1,24 % од бруто-националниот доход, кој во секој случај ќе подразбираше некаква редуција на постоечките ресурси како резултат на проширувањето. На овој начин, исто така беше предложено модифицирање на структурата на финансиската перспектива со цел остварување поефективна имплементација на фондовите, со главен фокус на зголемување на конкурентноста и вработеноста. Меѓутоа, Советот во декември 2005 г. се согласи со финансиските перспективи 2007-2013 (како што беше одредено во Документот 15915/05, по предлог од австриското претседателство) и притоа ја намали горната граница на само 1,045%, т.е. 862.4 милијарди евра.

Парламентот, незадоволен од редуцираниот буџет, побара зголемување од 12 милијарди, но, во април 2006 г., со преговорите со австриското претседателство, се постигна договор за зголемување од само 4 милијарди евра. Ова зголемување е концентрирано на програми во областа на конкурентноста и иновациите, со главен фокус на трансевропските мрежи, учењето цел живот и Р&Д (*R&D*) (истражување и развој). На овој начин, јасно е дека

резултатот беше компромис и комисионерот за финансиско програмирање и буџет, Грибаускајт (*Grybauskaitė*), меѓу другите, го поздравил постигнувањето на договорот, но забележа дека ова не е потребниот буџет за иднината на Европа. Според тоа, ревизијата на буџетот на ЕУ 2008 од многумина е поздравена како можност за поправка на буџетот на ЕУ пред 2013 г.

Буџетската постапка

Буџетската постапка, утврдена во членот 272 на ЕЕЗ, ги зацртува етапите и временските ограничувања кои мора да се почитуваат од страна на Советот и Парламентот (двете раце на буџетскиот авторитет): Оваа постапка, како што се дефинира во договорот, се протега од 1 септември до 31 декември на годината што ѓ претходи на буџетската година за која се работи.

Накратко, подготовката на буџетот е во основа постапка во три фази.

- 1) Комисијата подготвува прелиминарен нацрт-буџет во мај. Претходно, ќе бидат одржани дискусии во три насоки меѓу Комисијата, Парламентот и Советот, пред усвојувањето на прелиминарниот нацрт-буџет. Буџетот преминува во Советот за разгледување од експертите на буџетот. Потоа се поднесува на КОРЕПЕР (*COREPER*), кој ќе гласа со квалификувано мнозинство, потоа тој ќе оди во Советот за буџет. Тргувајќи од ова гласање, Советот го утврдува нацрт-буџетот (**крајот на јули**).
- 2) Во следната етапа, нацрт-буџетот преминува во Парламентот за првото читање. Говорниците (*Rapporteurs*) на различните комисии изготвуваат амандмани врз основа на препораките на членовите на комисиите, кои потоа и се поднесуваат до Комисијата за буџет. Комисијата за буџет потоа ги разгледува сите амандмани поднесени од комисиите и политичките групи на една долга седница на Комисијата и таа одлучува за нејзината позиција по секој амандман пред гласањето за буџетот на пленарна седница одржана во **октомври**. Во оваа фаза, судбината на амандманите на буџетот е речиси решена, и покрај второто читање кое претстои.
- 3) Во третата фаза, нацрт-буџетот му се враќа на повторно читање на Советот во третата недела на ноември. Советот ја

Со цел остварување
проекти и активности,
Комисијата доделува
парични средства во
форма на грантови.

Активностите и
проектите кои ќе бидат
разгледани мора
да се однесуваат на
политиките на ЕУ

Комисијата исто така
изготвува договори
за јавни набавки за
набавка на стоки,
извршување работи или
обезбедување услуги.
Овие договори се
изготвуваат по повиците
за тендери

има моќта да го промени нацрт-буџетот, да ги земе предвид амандманите изгласани од Парламентот при првото читање. Советот може, во овој момент, да даде предлози. Потоа нацрт-буџетот се коригира и се враќа во Парламентот кон крајот на ноември. Во **средината на декември**, Парламентот ги разгледува амандманите и предлозите дадени од Советот и во поголем дел ќе го задржи истиот буџет вратен од Советот. Меѓутоа, тој го има правото да го прифати или да го одбие. **За конечната верзија се гласа на пленарна седница во декември**, на која претседателот на Парламентот го прогласува усвојувањето на буџетот и тој сега може да се применува.

1.2.1 ОБЈАСНУВАЊА НА ФИНАНСИСКИТЕ АРАНЖМАНИ

Грантови и јавни набавки

Со цел остварување проекти и активности, Комисијата доделува парични средства во форма на грантови. Активностите и проектите кои ќе бидат разгледани мора да се однесуваат на политиките на ЕУ. Грантовите може да се доделат во разни области, како што се: истражувањето, образованието, здравството, заштитата на потрошувачите, заштитата на околината, хуманитарна помош итн. Различните области се категоризираат по буџетски ставки (објаснето подолу). Доделувањето на грантовите е одговор на **повици за предлози** објавени од Комисијата на нивните интернет-страници; преку поканите за прибирање понуди се повикуваат кандидатите да претстават, во одреден рок, предлог за акција кој се совпаѓа со следените цели и ги исполнува бараните услови. Овие повици за предлози може исто така да се објават во Службениот весник на Европската Унија – Ц-сериј. Комисијата исто така изготвува договори за јавни набавки за набавка на стоки, извршување работи или обезбедување услуги. Овие договори се изготвуваат по **повиците за тендери**. За повеќе информации, треба да се консултирате на страниците на разните одделенија на Комисијата и Службениот весник на Европската Унија, каде што се објавуваат огласите за тендери.

Буџетски ставки

Буџетските ставки се кодираат во зависност од областите на политиката. Даден е еден пример кој објаснува како секоја

област на политиката се анализира во новата номенклатура.

Буџетската ставка: **15 02 02 02** стои за:

Политика:	15 (Образование и култура)
Поглавје:	15 02 (Образование)
Член:	15 02 02 (Општо и високо образование)
Параграф:	15 02 02 02 (<i>Сократес</i>) ¹

1.3 ГД И СЛУЖБИ ЗА НАДВОРЕШНО ФИНАНСИРАЊЕ

ЕУРОПЕАИД

Комисионерот Фереро Валднер (*Ferrero-Waldner*), за ГД за надворешни односи, се јавува во улога на претседавач, а комисионерот г. Луис Мичел (*Louis Michel*), за ГД за развој, во улога на извршен директор на ЕуропеАид. Канцеларијата ги применува инструментите за надворешна помош на Комисијата, кои се финансирани од буџетот на Европската заедница и Европскиот фонд за развој (ЕДФ). Овој уред управува со сите фази на циклусите на проекти на 80% од програмите за помош на ЕУ (Африка, Кариби и Пацифик, Медитеран, Западен Балкан, поранешен Советски Сојуз, Азија и Латинска Америка) и над 80% од годишниот буџет од 9,6 милијарди евра на ЕУ за надворешна помош. Од 1 јануари 2001 г., кога се основа канцеларијата за соработка ЕуропеАид, ГД за надворешни односи со странство и ГД за развој се одговорни за повеќегодишни програми и ЕуропеАид до крајот на циклусот на проекти. Целта е да се одвојат политичките и стратешките прашања од идентификација и спроведување на проектите.

Детали за Контакт:

European Commission

EuropeAid Н 05, В-1049 Brussels

Тел. +32 2 299 4237/4825, Факс +32 2 299 6407

Е-пошта: EuropeAid-info@cec.eu.int

Веб-страница: <http://europa.eu.int/comm/europeaid>

ГД ЗА НАДВОРЕШНИ ОДНОСИ (RELEKS)

ГД за надворешни односи е одговорен за односите со земјите надвор од зоната на ЕУ и меѓународните организации, како што се Обединетите нации. Тој е исто така одговорен за администрирање на над 120 делегации на Комисијата во трети земји. Комисионерот за надворешни односи е г-ѓа Бенита Фереро-Валднер (*Benita Ferrero-Waldner*), која е примарна врска на Комисијата со високиот претставник за заедничка надворешна и безбедносна политика, како и со Советот за општи работи на ЕУ. Анализи на одговорностите на генералниот директорат може да се најдат на неговата веб-страница http://europa.eu.int/comm/dgs/external_relations/index_en.htm

ГД ЗА РАЗВОЈ

Генералниот директорат за развој дејствува во тесна соработка со ГД за надворешни односи, ЕуропаАид и ЕЦХО. Комисионерот за развој и за ЕЦХО (види подолу) е г. Луис Мичел. Главна задача на Директоратот е финансиски да се помага развојот на земјите на АЦП (Африка, Кариби и Пацифик) и прекуморските земји и територии (ОЦТ). ЕДФ се финансира од директни придонеси на земјите членки. Повеќе информации можат да се најдат на веб-адресата подолу: http://europa.eu.int/comm/development/index_en.htm

Контакти: Unit B/1 – Development Policy, Coherence and Forward Studies
Head of Unit Ms Françoise MOREAU
Тел. +32 2 299 0772, Факс +32 2 299 2915
Е-пошта: Development@cec.eu.int
Unit A/3 - Relations with civil society
Mr P BANGMA
Тел. +32 2 296 6052, Факс +32 2 299 3206
Е-пошта: Development@cec.eu.int

ЕВРОПСКА КАНЦЕЛАРИЈА ЗА ХУМАНИТАРНА ПОМОШ (ЕЧНО)

Целта на ЕЦХО, основана во 1992 г., е да обезбедува итна хуманитарна помош како одговор на природните катастрофи и вооружените конфликти во земјите нечленки. ЕЦХО работи врз

основа на рамковни договори за соработка (ФПА) со хуманитарни ГО и меѓународни хуманитарни организации и финансиски и административни рамковни договори (ФАФА) со агенции на ОН. Нов ФПА почна да се спроведува на 1 јануари 2004 г., со цел да се поедностават процедурите поврзани со финансирањето на ЕЦХО и да се подобрат спроведувањето и резултатите на финансираната хуманитарна помош на ЕУ. ЕЦХО има потпишано нов рамковен договор за соработка со 130 ГО.

ЕЦХО добива фондови од буџетскиот фонд на Комисијата за хуманитарна помош, наслов 23, и од Европскиот фонд за развој. Покрај финансирањето хуманитарна помош, ЕЦХО е исто така одговорен за финансирањето шеми на обуки и кампањи за подигање на свеста, кои се однесуваат на хуманитарната помош. За повеќе информации, ве молиме посетете ја: http://europa.eu.int/comm/echo/index_en.html

Контакти: ECHO 7 - Information and communication
Mr Simon Anthony HORNER (Head of Unit)
Тел. +32 299 2996
Е-пошта: echo-info@cec.eu.int

ECHO 1 – Africa, Caribbean, Pacific
Mr Cornelis WITTEBROOD (Head of Unit)
Тел. +32 2 295 7312
Е-пошта: cornelis.wittebrood@cec.eu.int

ECHO 2 - Central and Eastern European Countries, NIS, Mediterranean countries and Middle East
Mr Jean-Claude HEYRAUD (Head of Unit)
Тел. +32 2 296 9471
Е-пошта: jean-claude.heyraud@cec.eu.int

ECHO 3 - Asia, Central and South America
Mr Esko KENTRSCHYNSKYJ (Head of Unit)
Тел. +32 2 295 3420
Е-пошта: esko.kentrschynskyj@cec.eu.int

ECHO 4 – Работи на општа политика; односи со европските институции, партнери и други дарители; координација и поддршка на планирање; општа поддршка за големи кризи
Mr Johannes LUCHNER (Head of Unit)
Тел. +32 2 296 8811
Е-пошта: johannes.luchner@cec.eu.int

Клучен елемент на реформата е преместувањето на процесот на управувањето со помошта на делегациите на Комисијата, со цел подобрување на квалитетот и брзината на доставувањето помош за сите програми

1.4 РЕФОРМА НА УПРАВУВАЊЕТО СО НАДВОРЕШНА ПОМОШ

Клучен елемент на реформата е преместувањето на процесот на управувањето со помошта на делегациите на Комисијата, со цел подобрување на квалитетот и брзината на доставувањето помош за сите програми. Моментално Комисијата има претставништва во 128 земји низ целиот свет и тие играат сè поважна улога во помошта за развој што се однесува на зголеменото влијание на идентификација и проценка на проекти, договарањето и исплатата на фондовите на Унијата и надгледувањето и вреднување. Меѓутоа, потребно е уште многу да се стори во овој правец. Како дел од оваа процедура, Европската комисија исто така планира да ја интензивира координацијата меѓу земјите членки на терен, во соработка со властите во земјите.

За информации за надворешната помош, контактирајте со релевантните делегации. Ве молиме обратете се на следната **Веб-страница**: http://europa.eu.int/comm/external_relations/delegations/intro/web.htm

1.5 СОВЕТИ НА ЕКАС ЗА ДОБИВАЊЕ ФОНДОВИ ЗА НАДВОРЕШНО ФИНАНСИРАЊЕ

Идентификувајте ги вистинските прилики за финансирање

Најпрво посетувајте ја редовно веб-страницата на Еуропа-Аид (europa.eu.int/comm/europeaid), која е најважен извор на информации за надворешна помош. Веб-страницата содржи целосни детали за постапките за склучување договор и сета потребна документација: формулари за апликација, стандардни договори, соопштенија за набавки, повици за предлози итн. Секој заинтересиран (фирми, ГО итн.) може да ги префрли овие документи директно. (Запомнете дека ЕКАС обезбедува редовни информации за повици за предлози и тендери за нејзините членови. За повеќе, може да контактирате на library@ecas.org).

Осигурете се дека имате време, потребен прибор и способност за планирање

Учеството на поивик за предлози или тендер може да значи цело работно време за еден човек за еден месец. Тоа може исто така да вклучува долготрајни преговори со партнери што се однесува на нивните улоги и буџетот. Може дури и да не е исплатливо ако вашите проценки за успех не се високи. Внимавајте на следното:

- Предвидетете го времето - на пример, може да ви биде потребен цел еден ден за да составите сè;
- Бидејќи вашите проекти главно ќе се однесуваат на надворешната помош на ЕЗ, ќе ви биде потребно познавање на начинот на употреба на инструментите на ЕУ за проекти за развој, како раководење со проектен циклус (РПЦ) и приод на логичка рамка. Овие инструменти се користат од Комисијата за подготовка на проекти и нивна проценка (ве молиме погледајте го крајот на ова поглавје - додаток I за информации за овие инструменти);
- Потребна ви е претстава за тоа како ќе се избираат проектите за финансирање и што треба да вклучите во буџетот. Осигурете се дека буџетот е подготвен во форматот кој се бара во упатството.

Изградете систем на усогласување договори

За да го направите ова, внимавајте на следното:

- Водете евиденција. Потребно е да се евидентира работното време и фактурите од набавувачи и партнери, на начин кој овозможува лесна ревизија - во електронска форма и на хартија. Нормално, со завршниот извештај треба да се предадат и да се одобрат сите финансиски оправдувања пред последната исплата;²
- Измени на буџетот. Како општо правило, избегнувајте ги измените на буџетот. Во случај да се неопходни тие и да се однесуваат на самата природа на проектот, потребна е претходна согласност од Европската комисија пред извршувањето на измените. Ако измената е едноставно префрлување на буџет од едно заглавје во друго и се работи за покачување од помалку од 10% по заглавје, измената може да се изврши, но Комисијата мора да биде информирана во што пократок рок.

Најпрво посетувајте ја редовно веб-страницата на ЕуропаАид (europa.eu.int/comm/europe-aid), која е најважен извор на информации за надворешна помош

Осигурете се дека имате време, потребен прибор и способност за планирање

² Cf. член 97 од правилата за имплементација

Следете ги барањата за извештаи

За целосни информации за општите административни провизии, обратете се на: http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/cont_typ/st/cg_en.pdf

Следните извештаи со кои би требало да работите во иднина содржат:

Изградете систем на усогласување договори

Тековни извештаи — во зависност од видот и времетраењето на проектот, ќе ви биде побарано да составувате неделни, месечни, четвртгодишни или шестмесечни извештаи за напредокот. Извештаите обично треба да се на четири или на шест страници и треба да се пишани на јазикот на договорот.

Следете ги барањата за извештаи

Времени извештаи — овој извештај, како што навестува името, треба да се предаде во средината на проектот. Освен во случаи кога е нагласено на друг начин, извештајот треба да биде напишан како раскажување на случувањата по датум, објаснувајќи како го гледате вие напредокот на проектот во иднина и улогите на разни партнери во проектот. Додадете и краток документ на проценка на проектот, кој треба да набројува какви било проблеми во спроведувањето на проектот, слабостите и јаките страни на проектот, како и до која мера се исполнуваат целите на проектот. Ќе ви се побара да осигурате додатна документација и примери. Исто така, во овој момент ќе имате можност да дадете какви било препораки.

Завршни извештаи — пред комплетирањето на проектот, ќе треба да подготвите цел извештај на активностите. Нормално, извештајот не треба да биде подолг од 20 страници и треба да биде во три примероци. Извештајот треба да биде раскажување на активностите кои се случиле и треба да ги набројува постигнатите резултати. Во проценката може да вклучите какви било препораки кои ги имате вие за иднина. Додатоците можат да се вклучат во случај на нив да било реферирано во завршниот извештај. Видовите документација кои треба да се вклучат во додатокот опфаќаат: програми, извештаи, списоци на учесници, статистики за количината и видот на произведени материјали, на пр., видеофилмови, софтвер, како и детали за тоа како и кому се дистрибуирани тие. Исто така треба да се додадат и изјави за печатот.

Финансиски извештаи — мора да составите целосен финансиски ревидиран извештај, пред да биде овозможена каква било крајна исплата, нормално, во три примероци, пред крајниот рок назначен во договорот. Обично рокот се одредува три месеци по датумот на комплетирањето на проектот. На извештајот треба да ги додадете сите значајни евиденции за работното време, фактури итн. Треба да се зацрта завршниот буџет. Мора да се обезбеди објаснување за каква било значајна варијација. Треба да се овозможи контролна трага за ревизија од извештајот, наназад до изворните документи. Забележете дека финансискиот извештај треба да се потпише од истото лице кое го потпишало договорот. На вашиот финансиски извештај треба да додадете писмо со барање за крајна исплата во која се наведени детали за контакти со вашата банка. Од вас може да се побара во вашето писмо да изјавите дали од авансот исплатен од Комисијата е добиена камата.

Откако ќе бидат одобрени и завршниот и финансискиот извештај, исплатата треба да следува за 60 дена. Меѓутоа, искуството покажува дека исплатата може да се одолжи, што може да претставува финансиски потешкотии за вашата организација. Бидете подготвени да користите можни резервни фондови или дури да земете банкарски заем. Корисно е да се истражат и други можности за финансирање, како на пр. нискокаматни заеми од банки за социјална економија или кооперативни банки или основање фондови за гаранција со други ГО.

1.6 ПРИЛОЗИ

1.6.1 ДВА ИНСТРУМЕНТА НА ЕУ ЗА РАЗВОЈ НА ПРОЕКТИ

Раководење со проектен циклус (РПЦ)

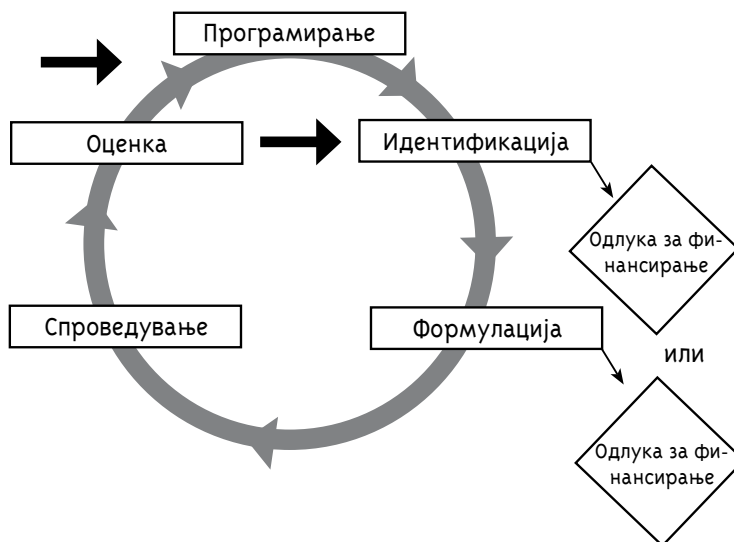
Во 1992 г. Европската комисија го усвои „Раководење со проектен циклус“ (РПЦ), кој е збирка на средства за дизајнирање и управување со проекти, со цел да се подобри квалитетот на планирањето и управувањето со проектите, а со тоа и ефективноста на помошта. Овој инструмент се користи, во прв ред, за ефективно спроведување на надворешната помош на ЕЗ. РПЦ помага во добивањето гаранција дека:

Корисно е да се истражат и други можности за финансирање, како на пр. нискокаматни заеми од банки за социјална економија или кооперативни банки или основање фондови за гаранција со други ГО

„Раководење со проектен циклус„ (РПЦ), кој е збирка на средства за дизајнирање и управување со проекти, со цел да се подобри квалитетот на планирањето и управувањето со проектите, а со тоа и ефективността на помошта

- Проектите ги поддржуваат главните цели и политичките цели на ЕЗ и на партнерите за развој;
- Проектите се од значење за договорената стратегија и вистинските проблеми на целните групи/корисниците;
- Проектите се изведливи, што значи дека целите може реално да се исполнат во рамките на ограничувањата на оперативното опкружување и можностите на агенциите кои ги спроведуваат; и,
- Извлечената корист од проектите, по сите прилики, ќе биде одржлива.

Проектниот циклус на ЕЗ има 5 главни фази, кои се прикажани во следниот приказ³.

Инструментот им овозможува на планерите да размислуваат за начинот на кој ќе го надгледуваат и проценуваат проектот од самиот почеток

За преглед на ажуриран електронски прирачник, посетете ја следната Веб-страница:
www.europa.eu.int/comm/europeaid/qsm/documents/pcm_manual_2004_en.pdf

Приод на логичка рамка (ЛР)

Ова е инструмент за креирање и управување со проекти, кој обезбедува начин на преглед на внатрешната логика на планот за проект. Инструментот им овозможува на планерите да размислуваат за начинот на кој ќе го надгледуваат и проценуваат

³ Табела и информација земени од ЕвропеАид, Веб-страница: www.europa.eu.int/comm/europeaid/qsm/project_en.htm

проектот од самиот почеток. Клучната информација за проектот е составена во еден документ — логичка рамка, која нуди краток преглед, како и основа за подготвување акциски планови, развивање систем на надгледување и рамка за проценка. Ова е главниот инструмент користен во рамките на раководењето со проектниот циклус. ЛФА е илустриран подолу ⁴:

ПРИСТАП НА ЛОГИЧКА РАМКА

ФАЗА НА АНАЛИЗА	ФАЗА НА ПЛАНИРАЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Анализа на учесниците - идентификување и карактеризирање на можните главни учесници; проценка на нивните капацитети ▶ Анализа на проблемот - идентификација на клучните проблеми, препреки и можности; одредување на причинско последичните односи ▶ Анализа на целите - развој на решенија од идентификуваните проблеми; идентификација на средства за односите ▶ Анализа на стратегијата - идентификација на различни стратегии за постигнување на решенија; избор на насоодветна стратегија. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Развивање на матрица на Логичка рамка - дефинирање на структурата на проектот, тестирање на внатрешната логиката и ризици, формулирање на мерливи показатели на успех ▶ Планирање на активностите - одредување на редослед и зависност на активностите; проценка на нивното времетраење и одредување одговорност ▶ Планирање на ресурси - од планирањето на активностите се прави планирање на влезните елементи и буџетот

За повеќе информации за методи на оценка, посетете ја веб-страницата: <http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/evaluation/methods/index.htm>

⁴ Од веб-страницата Еуропа: http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/qsm/project_en.htm

Финансирања од фондации и корпоративни спонзори

2.1 ВОВЕД ВО ФОНДАЦИИ

Фондациите имаат долга историја на работа со ГО. Од нивниот развој во средниот век, фондациите биле секогаш вклучени, до некој степен, во хуманитарни дејности и друштвени акции. Успехот на американскиот модел на фондации, како и економското заздравување и политичката стабилност во Западна Европа, придонесува за обновувањето на значењето на европскиот сектор на фондации.

Како резултат на ова, улогата на фондациите станува сè поистакната во полето на подигањето фондови. Се проценува дека постојат околу 200.000 фондации во Централна, Источна и Западна Европа, кои во голема мера ги дополнуваат институционалните фондови од националните влади и од Европската Унија.⁵

Значењето на фондациите, што се однесува до глобалното управување и развојот надвор од ЕУ, е признато во Соопштението на Европската комисија од 2003 година и во последно време на истото прашање се осврнa и генералниот секретар на ОН, Кофи Анан⁶.

5 Karina Holly, "Journey Without Borders - Researching and Applying to Foundations," The International Foundation Directory 2003, 12th ed. (London: Europa Publications, 2003) 19-22.

6 Комисија на европските заедници, "Communication on Governance and De-

Секторот на фондации е многу разновиден и широк. Фондациите низ цела Европа финансираат илјадници разни проекти и програми секоја година, варираат од поголеми меѓународни граѓански програми (ИНГО), до локални „грас рут-проекти“; од научно најспециализирани прашања, како што се истражувањата на матична клетка, до најопшти и најабстрактни, како што се човековите права.

Поради ова, како резултат на растечката улога на фондациите во финансирањето, следното поглавје има за цел да го објасни начинот на кој дејствуваат тие и како да постапите за да добиете фондови од нив.

2.2 КАТЕГОРИЗАЦИЈА

Од клучно значење за барателите на фондови е развивањето на способноста за дефинирање на фондациите, ако сакаат нивните напори да вродат со плод. Барателите на грантови ќе треба да ги класифицираат фондациите со цел да го сфатат нивниот целосен потенцијал. Сме ги користеле следните категории, за да помогнеме во вашето трагање:

- **Грантовски фондации:** Овие се организации кои доделуваат фондови за специфични намени. Овие типови фондации почесто се среќаваат во САД, отколку во Европа.
  - » *Примери:* Фондацијата Ford (САД), Leverhulme Trust (ОБЕДИНЕТО КРАЛСТВО), Volkswagen Stiftung (Германија), Bernard Van Leare Foundation (Холандија), Carlsberfond (Данска).
- **Оперативни фондации:** Фондации кои оперираат со свои сопствени програми и проекти.
  - » *Примери* Институтот Пастер (Pasteur) (Франција), Фондацијата Паскатор (Pescatore) (Луксембург), Фондацијата Калусте Гулбенкијан Цалоусте Гулбенкиан (Португалија).
- **Мешани Фондации:** Овие видови фондации оперираат со свои проекти и програми и во исто време се вклучени во значителни доделувања на грантови.
  - » *Примери:* Fundacion BBV (Шпанија), Robert Bosch Stiftung (Германија)

---

velopment” Europa Websire, 20 Oct 2003, достапна на http://www.europa.eu.int/eur-lex/en/com/cnc/2003/com2003_0615en01.pdf. „Анан повикува на ‘нов начин на групно размислување’ во ОН, не вклучувајќи ги тука само владите, туку и народите”, Говор од 26 јан. 2006 г., достапен на <http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=17305&Cr=economic&Cr1=forum> (20 фев. 2006)

2.3 ФИНАНСИРАЊЕ ОД ФОНДАЦИИ

Фондациите обезбедуваат значаен извор на финансирање за ГО. Фондациите обично применуваат помалку институционализиран приод за финансирање, кој е привлечен за организации со помалку извори на средства, или оние кои едноставно бараат кофинансиер. Освен тоа, доминира мислењето дека фондациите, генерално, ја ценат личната интеракција, спротивно на побезличниот приод прифатен од Европската комисија. Поради ова, барателите на фондови гледаат на фондациите повеќе како на сојузници, отколку како пречка во нивната потрага по фондови.

За да бидат успешни, барателите на фондови мора да ја прилагодат нивната стратегија на прибирање средства на многубројните компликации кои го опкружуваат процесот на аплицирање за добивање фондови од фондациите.

2.3.1 КАРАКТЕРИСТИКИ НА СЕКТОРОТ НА ФОНДАЦИИ

Секторот на фондации во целина се има развиено со голема брзина во последните четири децении, дозволувајќи ни подобро разликување на некои од неговите трендови и карактеристики. Овие тенденции треба да се имаат предвид од идните апликанти на фондови, со цел подобро разбирање на работната динамика на секторот на фондации.

Прашањата од глобалната агенда влијаат на фондациите на ист начин како и на учесниците во третиот сектор. Ангажирањето на фондациите за постигнување на целите на милениумскиот развој⁷ секако ќе влијаат на износот на фондовите коишто ќе ги наменат тие за намалување на сиромаштвото⁸ и проектите за спречување на СИДА, без да се вбројат тука фондовите донирани за проекти за одржлив развој, воопшто.

---

7 Програма за развој на Обединетите нации, Извештај за човековиот развој 2003: Милениумски развојни цели - Договор меѓу нациите за спречување на човечката сиромаштија (New York: UNDP, 2003)

8 „Средба на фондациите за унапредување на истражувањата во здравството, за целите на милениумскиот развој“, Европски центар на фондации онлајн, 27 мај 2004 г., достапно на <http://www.efc.be/agenda/event.asp?EventID=1839> (20 фев. 2006)

2.3.2 СЕКТОРОТ НА ФОНДАЦИИ ВО НОВИТЕ ЗЕМЈИ ЧЛЕНКИ НА ЕУ

Ангажирањето на меѓународниот, а особено на западноевропскиот сектор на фондации за основање операции во источна и централна Европа, придонесе во голема мера за развојот на секторот на фондации во овие земји. Иницијативи, како што е Трустот за цивилно општество, основан од Институтот отворено општество, и пет други меѓународни фондации, ја обезбедија неопходната инфраструктура за развојот на третиот сектор во овие нови земји членки⁹. Овие меѓународни напори го обезбедија вистинскиот политички момент за создавање национални рамки поволни за развојот на локалниот сектор на фондации.

Ангажманот на меѓународниот сектор на фондации во новите земји членки на источна и централна Европа го помогна зачетокот на политичките и институционалните промени во полза на развојот на локалниот сектор на фондации. Во Чешката Република, на пример, по девет години преговори, Фондацијата Инвестмент фонд (*Investment Fund*) (ФИФ), добивајќи 1% од акциите од приватизацијата на државна сопственост, почна со доделување на првите грантови во 2001 г.¹⁰. Слични иницијативи се преземаат од страна на романската влада во обид да се промовираат локалните филантропски активности.

2.4 МАПА НА СЕКТОРОТ НА ФОНДАЦИИ

Следната мапа овозможува преглед на секторот на фондации, користејќи серија показатели коишто оние кои бараат фондови треба да ги имаат предвид при изработката на нивните стратегии за добивање фондови¹¹.

---

9 Павлина Калоусова, „Foundation Investment Fund Boosts Czech Foundations' Income”, Труст за граѓанско општество во централна и источна Европа онлајн, јуни 2002 г., достапно на <http://www.ceetrust.org/news/3.html> (20 фев. 2006)

10 Idem

11 Податоците за овој дел се добиени од различни извештаи на земјите во Andreas Schlüter, Volker Then and Peter Walkenhorst, Eds., *Foundations in Europe, society Management and Law* (London: Directory of Social Change, 2001)

Големина на секторот на фондациите (5)	Стапка на ширење на секторот на фондациите	Претпочитани области за доделување фондови			Фондации од мешан вид	Релативен удел на фондациите кои доделуваат грантови	Број на фондациите	Држава
		Прва	Втора	Трета				
Големи	Висока(2)					Мнозинство	50.201	САД
	Висока(2)	Образование	Социјални услуги	Култура и уметности	43%	15%	1.300 (1)	Италија
							600 (1)	Лихтенштајн
							20.000-30.000	Шведска
Средни -големи	Средна (3)	Образование	Социјални услуги	Култура и уметности		5%	8.000 (1)	Швајцарија
							14.000 (1)	Данска
	Средна (3)	Образование	Култура и уметности	Социјални услуги	20%	50%	2.522	Финска
	Средна (3)	Образование	Социјални услуги	Култура и уметности	25% (1)	50% (1)	8.312	Германија
		Меѓународни активности	Социјални услуги	Здравство		Мнозинство	1.000 (1)	Холандија
		Социјални услуги	Образование	Култура и уметности			2.989	Норвешка
	Средна (3)					Скоро 100%	8.800 (1)	ОК

Големина на фондациониот сектор (5)	Стапка на ширење на фондациониот сектор на фондациони	Претпочитани области на доделување фондови			Мешани фондации	Релативен удел на фондациони кои доделуваат грантови	Број на фондации	Земја
		Прва	Втора	Трета				
Средна -мала	Висока (2)	Социјални услуги	Култура и уметност	Образование			664	Португалија
	Висока (2)	Култура и уметност	Здравје	Образование		5%	6000 (1)	Шпанија
	Висока (2)	Социјални услуги	Образование	Верска	Мнозинство		9.326	Турција
мала	Ниска (4)	Образование	Социјални услуги	Култура и уметност	Мнозинство		803	Австрија
	Ниска (4)	Образование	Здравје	Социјални услуги	Мнозинство	Неколку	310	Белгија
	Ниска (4)	Здравствена заштита	Социјални услуги	Образование			404	Франција
	Средна (3)	Образование	Социјални услуги	Здравство	Неколку	Неколку	500 (1)	Грција
		Сместување	Здравство	Образование	3%	27%	30	Ирска
						143	Луксембург	

(1) Приближно

(2) Високите стапки на раст им се припишуваат на промената на законската рамка која се однесува на фондациите (на пр. Законот на Амато во Италија, 1990) или брзиот економски развој (на пр. Шпанија и Португалија по зачленувањето).

(3) Средните стапки на раст се чести во земји кои историски имале прилично големи прилично големи сектори на фондации и долг период на економска и политичка стабилност.

(4) Ниските стапки на раст се резултат на застарени законски процедури кои го отежнуваат основањето на фондациите.

(5) Комбинирано мерење на актива, вработени и број на фондации.

2.5 ПРОЦЕС НА АПЛИЦИРАЊЕ

Процесот на аплицирање за финансирање од фондации може да биде збунувачки ако на него не се пристапи со сериозност. За разлика од европските институции, фондациите не применуваат стандардни критериуми за аплицирање. Поради ова, барателите на фондови мора да се свесни за специфичните барања на секој донатор пред поднесување на каков било предлог за проект. По првата фаза, барателите на фондови мора промислено да изработат предлог за проект кој ги исполнува сите услови поставени од финансиерот. Едно истражување од Европскиот центар на фондации проценува дека 90% од сите апликации за финансирање се одбиваат веднаш од финансиерите¹². Поради оваа причина, барателите на фондови треба да се многу внимателни кога го започнуваат процесот на аплицирање, ако сакаат да постигнат успех.

2.5.1 ПРЕЛИМИНАРНО ИСТРАЖУВАЊЕ

Прелиминарното истражување е одлучувачко поради разните критериуми за аплицирање што ги применуваат фондациите. Искусните баратели на фондови препорачуваат 60% од потребното време за изработка на предлог за проект да се потроши на истражување и планирање¹³. Меѓутоа, со цел да се исплати истражувањето, тоа мора да се направи исцрпно, темелно и на организиран начин. Овде се дадени некои од прашањата на кои барателите на фондови треба да одговорат во нивното прелиминарно истражување¹⁴.

12 Karina Holly, "Journey Without Borders - Researching and Applying to Foundations," *The International Foundation Directory 2003*, 12th ed. (London: Europa Publications, 2003) 19-22. Исто така погледајте ги коментарите на Вилијам Томсон (Њилиам Тхомсон), директор на бордот на доверителите на Carnegie UK Trust, во "Foundation shifts focus from grants to support for more sustainable change," од Charlie McConell, Carnegie UK Trust Online, 1 дек. 2004, достапно на: http://www.carnegieuktrust.org.uk/news_and_events/all_change (20 фев. 2006)

13 Идем

14 Овој дел го комбинира искуството на ЕКАС со информациите обезбедени од "Grantseekers," Founders Online, што се на располагање на <http://www.fundersonline.org/grantseekers/> (20 фев. 2006); J.C. Geever, *Foundation Center's Guide to Proposal Writing*, 3 изд. (New York: The Foundation Center, 2001); David Lopez, "Conceptos Basicos," *Justificacion Tecnica y Administrativa de Proyectos Subvencionados*, Centro de Estudios Ramon Areces Ed. (Madrid:

За проектот

- Дали фондацијата ја поддржува темата на проектот? (на пр. образование за децата со синдромот Даун под петгодишна возраст)
  - » Совет: Организациите мора да ја дефинираат и обработат темата на проектот нивните проекти пред да се впуштат во каква било активност за добивање фонд. Организациите мора да го одбегнуваат искушението да ја дефинираат нивната тема на начин таа да ги исполнува барањата и принципите на финансиерите. Освен тоа, тие мора да се подготвени да објаснат зошто ова тема е важна. Ова може да се постигне само преку анализа на проценка на неопходност.
- Дали фондацијата одобрува само проекти во одредени географски локации? (на пр. централните населби на Лондон)
  - » Совет: Освен дефинирањето на локацијата на седиштето на проектот, организациите мора да го дефинираат географскиот дофат на проектот: дали се работи за локален, провинцијален, регионален, национален или меѓународен проект? Дофатот на проектот мора да биде во тесна врска со обработената тема и избраните активности.
- Дали фондацијата ги поддржува видовите активности предложени од вашиот проект? (на пр. семинари за обука)
  - » Совет: Изборот на активности мора да биде резултат на анализа на неопходност со цел да се обезбеди внатрешната кохерентност на проектот. Активностите не смеат да се модифицираат за да ги исполнат директивите на фондацијата.
- Дали фондацијата дава грантови во висина на сумата што ја барате вие?
  - » Совет: Осигурете се секој трошок да биде поврзан со една активност или неопходна инвестиција (за упатствата во врска со буџетската кохерентност, прочитајте во глава 1). Ако фондацијата нема упатства за висината на нивните грантови, барателите на фондови треба да ги погледнат минатите грантови за слични проекти. Ова е добар начин за проценување на политиките на фондацијата во однос на висината на грантовите.

- Дали фондацијата бара вашиот проект да се направи во соработка со други организации?
  - » *Совет:* Партнерите мора да се избираат тргнувајќи од нивниот технички придонес за проектот. Меѓутоа, барателите на фондови мора да се запознаети со активностите, програмите и интересите на нивните партнери надвор од проектот. Важно е партнерите и финансиерите да се прифатат.
- Дали фондацијата бара проектот да се кофинансира?
  - » *Совет:* Треба да знаете колку кофинансирање се бара и кои извори се подобни. Осигурете се да нема судир на интереси меѓу кофинансиерите. Исто така, запомнете дека изборот на кофинансиерот треба секогаш да биде подреден на изборот на вашиот главен спонзор.

За финансиерот

- Дали ги имате потребните контакт-детали на финансиерот?
  - » *Совет:* Освен општата контакт-адреса, истражете го организационото на фондацијата, за да востановите кои контакти може да ви бидат корисни за вашата одредена цел.
- Дали се работи за операционална, грантовска или мешана фондација?
  - » *Совет:* Кога аплицирате за добивање фондови од фондации од мешан карактер, треба да сте сигурни дека фондацијата не спроведува сличен проект.
- Дали фондацијата прифаќа спонтани апликации или објавува повици за предлози?
  - » *Совет:* Ретко е препорачливо да се праќаат спонтани апликации. Се препорачува да се изгради однос на доверба со финансиерот, пред да аплицирате за грант.
- Кои се препораките за проценка на апликација за фонд и кој ги одредува?
  - » *Совет:* Најголемиот број фондации користат препораки за проценка на апликации за добивање фондови. Овие обично се одредуваат од борд на доверители. Ако тие не се достапни, поднесувачите на барање може да го проучат составот на бордот како застапник¹⁵.

¹⁵ Во нивната студија на 45 големи европски фондации, истражувачите од Компанија Ди Сан Паоло и Европскиот центар на фондации заклучија дека 88% користат препораки за проценка одредени во 44% случаи од борд на доверители. Vidi European Foundations Center and Compagnia di San Paolo,

- Составете список на можни финансиери во согласност со потребите на вашиот проект.
  - » Совет: Проверете ги сите можни извори, вклучувајќи имиеници, прирачници, мрежи, чадор-организации и центри на истражување. На барателите на фондови им се советува да предадад 6 до 10 апликации за секој проект за кој очекуваат да добијат фондови¹⁶. Осигурете се списокот на потенцијалните финансиери да ги исполнува сите погореопишани услови.

2.5.2 ОСНОВИ НА ПРЕДЛОГ - ПРОЕКТОТ

Како резултат на неговата хетерогена природа, фондацискиот сектор не користи стандардни препораки за аплицирање за фондови. Поради ова, внимавајте да ги разберете индивидуалните препораки на секој финансиер. Според едно истражување на Европскиот центар на фондации и Компанија Ди Сан Паоло (*Compagnia de San Paolo*), причината број еден за одбивање на едно барање е непридржувањето кон препораките¹⁷. Еве неколку основни компоненти на предлог- проектот кои обично можат да се најдат во препораките на фондациите.

Вовед

- *Воведно писмо:* Го опишува видот и бараниот износ, целите на проектот и на кој начин се совпаѓаат тие со препораките на фондацијата, буџетот и името на партнерите и кофинансиерите. Овој документ во многу случаи е основа за земање предвид или одбивање на барањето.
- *Насловна страница и содржина:* Нуди едноставен преглед на разните сектори на предлогот, вклучувајќи ги точните броеви на страниците.
- *Краток преглед:* Ги опфаќа сите делови на предлогот за проект во една страница. Овој дел ги содржи информациите за достапните извори и експертиза, корисници, како и потребниот персонал.

European Foundations and Corporate Funders: Evaluation Methods (Brussels: European Foundation Center, 1998) 8-9.

¹⁶ Holly, 21..

¹⁷ EFC and Compagnia di San Paolo, 11.

Предлог-проект

- Изјава за оправданоста: Краток преглед на проблемот кој го третира проектот. Вклучува факти, статистики и други студии врз кои се базира потребата за негово решавање.
- Цели и намери: Овој дел го опишува начинот на пристап кон проблемот. Дава краток преглед на идеологијата на проектот, како и на допирливите цели кои се стреми да ги постигне тој.
- Методологија и распоред: Наведува како и кога ќе се постигнат целите. Методологијата треба да се однесува на експертизата на вашата организација.
- Оценка: Главни црти на користените инструменти и советодавните тела вклучени во процесот на оценка. Треба исто така да ги наведе надворешните процеси на оценка.
- Преглед на буџетот: Го вклучува времетраењето на проектот, вкупниот износ на трошоците и расположливите приходи.
- Детален буџет: Исцрпна финансиска изјава за проектот, вклучувајќи ги трошоците, режиските трошоци итн. Методологијата на пресметување треба да е во согласност со упатствата на фондацијата (за пример, погледајте ја глава 1).
- Идни планови за финансирања: Ги опишува изворите на финансиски средства потребни за продолжување на проектот, откако ќе престане финансиската поддршка и ја прикажува во главни црти стратегијата за добивање на овие средства.

Дополнителни информации

Сите информации кои би можеле да помогнат во поддржувањето на проектот, треба да се вклучени. Информации поврзани со организацијата, вклучувајќи ги тука годишните извештаи, организационите и работните планови, треба да се додадат. Каква било друга информација поврзана со проектот, како што се економски анализи, статистички извештаи и социолошки студии, треба да се вклучи.

2.6. ВОВЕД ВО КОРПОРАТИВНИ СПОНЗОРИ

Иако концептот на корпоративна друштвена одговорност продолжува да се соочува со тешки предизвици, тој сепак промовира важна расправа за улогата на корпорациите во активностите на цивилното општество.

Корпорејт соушл респонсibilitи (Corporate Social Responsibility) (КСР) е концепт според којшто компаниите ги интегрираат друштвените и еколошките прашања во нивните деловни операции и нивната интеракција со нивните акционери врз доброволна основа¹⁸. Намерата не е да се основа независен ентитет за финансирање, туку да се воведи друштвена одговорност во внатрешните политики и управување на корпорацијата.

2.7 ПРОФИЛИ НА ФОНДАЦИИ И КОРПОРАТИВНИ СПОНЗОРИ

2.7.1 ФОНДАЦИИ

ДОБРОТВОРНА ФОНДАЦИЈА АКЦЕНТУС (ACCENTUS)

Интереси за финансирање:

Целта на *Акцентус* е да придонесе за друштвото, поттикнувајќи друштвени, хуманитарни, културни, здравствени, научни и еколошки обврски и други активности за општото добро.

Област на доделување фондови:

Меѓународна. Досега доделени се фондови во разни земји во Африка и во Азија, како и во некои држави во Латинска Америка и во Европа.

Начин на аплицирање:

Барањата се разгледуваат тековно. Ве молиме поднесете молба со приложени: опис на проектот, буџетот и плановите за финанс-

---

¹⁸ Комисијата на ЕЗ, „Промовирање европска рамка за корпоративна друштвена одговорност - Грин пејпер“, веб-страница Европа, јули 2001, достапен на http://europa.eu.int/eur-lex/lex/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0366en01.pdf (20 фев. 2006)

ирање, информации за одговорните лица/спонзори, препораки, извештај за статусот и кратки описи на тековните или успешно имплементираниите проекти, годишен извештај, биланс, како и сметка на добивка и загуби.

Контакт: Accentus Charitable Foundation
P.O. Box 610, CH-8039 Zurich, Switzerland
Тел. +41 44 333 03 33
Факс +41 44 333 03 99
Е-пошта: info@accentus.ch

Веб-страница: www.accentus.ch

ФОНДАЦИЈА АГА КАН (AGA KHAN)

Вкупен износ на фондови:

Во 2004 г. Фондацијата финансирала повеќе од 130 проекти, со буџет од 149 милиони УСД.

Интереси за финансирање:

Мисијата на Фондацијата е да развие трајни решенија за проблеми кои го спречуваат друштвениот развој. Главен фокус се здравството, образованието, руралниот развој и граѓанското оштество.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Сегашните финансирани проекти се во некои области во Авганистан, Бангладеш, Канада, Индија, Кенија, Мозамбик, Пакистан, Португалија, Швајцарија, Сирија, Таџикистан, Танзанија, Уганда, Велика Британија и САД.

Начин на аплицирање:

Повеќето грантови се доделуваат на локални „грас рут“ организации. Со неколку исклучоци, Фондацијата финансира програми во земји каде што таа има претставништва и локален професионален кадар за надгледување на спроведувањето (Јужна и Централна Азија, супсахарска Африка и Средниот Исток). Не постои формална процедура за аплицирање. Меѓутоа, пред поднесување целосен предлог, на апликантите им се советува да се распрашаат во земјата од која потекнува предлогот или

каде ќе се извршува тој. Ако нема локална канцеларија, тогаш во канцеларијата во Женева. Ве молиме посетете ја веб-страницата за деталите на контакти во локалните претставништва.

Контакт: Aga Khan Foundation
1-3 Avenue de la Paix, 1202 Geneva, case postale
2369, 1121 Geneva
2 Switzerland
Тел. +41 22 909 7200
Факс +41 22 909 7291
Е-пошта: akf@akdn.org

Веб-страница: www.akdn.org/agency/akf.html

ФОНДАЦИЈА АЗИЈА

Вкупен износ на фондови:

Износот на грантови за 2005 изнесуваше над 61 милиони УСД. Освен тоа, Фондацијата има дистрибуирано книги и образовно градиво вредно 28 милиони.

Интереси за финансирање:

Фондацијата помага за мирниот, просперитетен, правичен и отворен развој на азиско-пацифичкиот регион. Главни програми се: управување, право и граѓанско општество, еманципирање на жената, економски реформи и меѓународни односи.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Азиско—пацифичкиот регион.

Начин на аплицирање:

Повеќето грантови им се доделени на организациите во Азија. Меѓутоа, Фондацијата исто така ги разгледува и апликациите надвор од Азија кои се однесуваат на прашања од тековен интерес и кои постои можност да имаат широко влијание. Првичниот пристап е преку кратко писмо на заинтересираност до соодветниот програмски претставник (за детали, ве молиме посетете ја веб-страницата). На ова треба да е додаден краток вовед во организацијата, краток опис на проектот и проценката на буџетот.

Контакт: The Asia Foundation Headquarters
465 California Street 9th floor, San Francisco, CA
94119-3223
Тел. +415 982 4640
Факс +415 392 8863
Е-пошта: info@asiafoundation.org

Веб-страница: www.asiafoundation.org

ФОНДАЦИЈА БЕРНАРД ВАН ЛЕЕР (BERNARD VAN LEER)

Вкупен износ на фондови:

Износ на грантови од 14,8 милиони евра за 2002 година.

Интереси за финансирање:

Мисијата на БВЛФ е засилувањето на можностите за социјално и економски обесправените деца од 0 до 8-годишна возраст. Грантовите се на располагање за проекти кои се однесуваат на раната детска грижа и развој. Во јануари 2006 година БВЛФ специфицира дека фондовите и грантовите може да се добијат во три области: зајакнување на грижата за околината, успешни транзиции (од домашната околина до животот надвор) и социјалната инклузија/почитување на диверзитетот.

БВЛФ доделува фондови за холистички проекти и проекти за градење капацитети со долготрајни ефекти и им се дава поддршка на локални организации-партнери. Нема да се финансира следното: помош за одделни деца, проекти кои се однесуваат само на еден аспект на развојот, изградба/одржување згради, купување опрема, барања школарина, конференции и медиумски настани и општа организациска поддршка.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Во моментот, земји во кои се доделуваат фондови се: Бразил, Колумбија, источнокарипски регион, Германија, Грција, Индија, Индонезија, Израел, Кенија, Мексико, Мароко, Холандија, Перу, Полска, Јужна Африка, Танзанија, Тајланд, Турција, Уганда, САД и Зимбабве. Фондацијата нема планови за проширување на списокот на земјите.

Апликации:

Предлози без претставник, ретко се разгледуваат. Меѓутоа, на организациите кои имаат желба да ја испробаат можноста за добивање фондови од оваа фондација им се советува да не подготвуваат детален предлог. Наместо тоа, тие се замолени да поднесат краток преглед на нивната организација и предлог, вклучувајќи ја земјата каде што се одвива дејството, и да го пратат по Е-пошта: на proposal.administration@bvleerf.nl. Ве молиме не контактирајте со организацијата по телефон.

Јазици:

холандски, англиски и шпански

Контакт:

Mr Peter LAUGHARN, Executive Director
Eisenhowerlaan 156, P.O.Box 82334, 2508 EH The
Hague, Netherlands
Тел. +31 70 331 2200
Факс +31 70 350 2373
Е-пошта: registry@bvleerf.nl

Веб-страница:

<http://www.bernardvanleer.org>

**ФОНДАЦИЈА БИЛ И МЕЛИНДА ГЕЈТС
(BILL & MELINDA GATES)**

Вкупен износ на фондови: износ на грантови од 1.225.762.783 УСД за 2004 г., од кои 60% за глобални проекти, додека другиот дел за проекти во САД.

Интереси за финансирање: Фондацијата *Гејтс дејствува* во четири области: глобално здравство, образование, јавни библиотеки и поддршка за семејствата изложени на опасност во сојузната држава Вашингтон и пошироката област на Портленд. Надвор од САД, области од интерес ја вклучуваат глобалната програма на здравство и меѓународната програма за библиотеки.

За „Програмата за глобално здравство“, грантови се доделуваат со цел постигнување долгорочни промени со промовирање на напредоците во науката, медицината и општото здравје, осо-

бено во земјите во развој. Во главните приоритети се вбројуваат борбата против маларијата, ХИВ/СИДА, туберкулозата, имунизацијата, здравјето на детето и на мајката и исхраната; додатни области кои можат да добијат грантови можат да се најдат на веб-страницата. Нема да се финансира следното: набавки за здравствена заштита/инфраструктура, програми за здравство во развиените земји, хроничните состојби, кампањи со политички или исклучиво верски цели, еколошки кампањи кои влијаат на здравјето, поддршка за поединци и повратни трошоци.

Начин на аплицирање:

Фондацијата ги поттикнува барањата за финансирање од целиот свет, особено од земјите во развој. Прво проверете го повикот за поднесување предлози на Фондацијата (РФП) и ако проектот не спаѓа во ниедна РФП, но се совпаѓа со приоритетите на Фондацијата за доделување грантови, тогаш е возможно да поднесете писмо со барање на информации (ЛОИ). Ве молиме посетете ја веб-страницата на Фондацијата, за повеќе информации.

Контакт: Bill & Melinda Gates Foundation
PO Box 23350
Seattle, WA 98102
Тел. +1 (206) 709-3100
Е-пошта: info@gatesfoundation.org

Веб-страница:

<http://www.gatesfoundation.org>

КАРПАТСКА ФОНДАЦИЈА

Издатоци за грантови:

Целосната сума на доделени грантови за 2002 изнесува 853.037 евра.

Интереси за финансирање:

Фондацијата промовира добрососедски односи, стабилност и економски развој на граничните региони на Унгарија, Полска, Романија, Република Словачка и Украина, со доделување грантови и технички помош на ГО и на локалните влади.

Општо, Фондацијата доделува фондови за иновативни проекти кои се однесуваат на локалните потреби. Освен тоа, преферирани се проектите кои за унапредување на граничната соработка и мултикултурализмот. Основни програми се: иИнтегриран рурален развој, прекугранична соработка, иницијатива за локален развој и Романет.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Граничните региони на Унгарија, Полска, Романија, Словачка и Украина.

Начин на аплицирање:

Секоја програма има свои барања и услови за аплицирање; деталите можат да се најдат на веб-страницата.

Јазици:

унгарски, полски, романски, словачки, украински и англиски.

Контакт: Ms Alina BERNECKER, Acting Executive Director
Carpathian Foundation Headquarters
Szarvas ter 1, 3300 Eger Hungary
Тел. +36 36 515 182
Факс +36 36 518 750
Е-пошта: cf@cfoundation.org

Веб-страница:

<http://www.carpathianfoundation.org>

**КАРИТАС ЕИД ФОНДЕЈШН
(CHARITIES AID FOUNDATION) (CAF)**

Вкупен грант:

1,2 милиони фунти од резервите на доверителите и придонесите на донаторите на ЦАФ, доделени во периодот мај 2005 — април 2006.

Интереси за финансирање:

Мисијата на ЦАФ е да се зголеми износот и приливот на фондовите и ресурсите за добротворни и доброволни организации во Обединетото Кралство и во прекуморските земји. Мисијата

продолжува преку активности за промена на давање и обезбедување соодветни продукти и услуги.

ЦАФ го поддржуваат развојот на доброволниот сектор преку организирање и управување со проекти од доброволниот сектор. Грантовите за овие намени се доделуваат од два различни фонда: Фондот за обука и консултација и Фондот на соработка. Доделувањето грантови од обата фондови им служи на општите цели на ЦАФ, но подобните апликанти, приоритетите на финансирање, износите на грантови и активистите на кои нема да им бидат одобрени фондови, се разликуваат. За повеќе информации, ве молиме обратете се на веб-страницата.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Обединето Кралство, Европа, САД, Африка, Индија, азиско-пацифичките региони и Јужна Америка.

Начин на аплицирање:

Аплицирањето може да се изврши по Е-пошта: или веб-страница, каде што стандардни формулари за апликација и упатства исто така ви се на располагање. Кога поднесувате барање за грант од Колаборејшн фонд (*Collaboration Fund*), ве молиме запомнете дека од вас се бара да контактирате со ЦАФ за да дискутирате за вашите идеи, пред да аплицирате.

Јазици:

англиски

Контакт:

Ms Sharon STEARNES, Executive Director, Philanthropy Services
Charities Aid Foundation, 25 Kings Hill, West
Malling, Kent, ME19 4TA, United Kingdom
Тел. +44 1732 520000
Факс +44 1732 520001
Е-пошта: enquiries@CAFonline.org

Веб-страница:

<http://www.cafonline.org>

ФОНДАЦИЈА ЧАРЛС СТУАРТ МОТ (CHARLES STEWARD MOTT)

Вкупен износ на грантови: Во 2004 г. фондацијата Чарлс Мот додели 558 грантови во вкупен износ од 98.718.479 УСД.

Интереси за финансирање:

Целта на фондацијата е да унапредува правично, непристрасно и стабилно општество со социјална кохезија и функционални заедници.

Во моментот постојат пет програмски области, од кои четири се од интерес за ГО кои бараат финансирање во Европа: граѓанско општество, екологија, сиромаштија, истражувачки и специјални проекти. Во Централна и Источна Европа, Русија и Јужна Африка грантовите се доделуваат на хуманитарните организации за развој на демократски, плуралистички друштва. Целта е јакнење на непрофитабилниот сектор, промовирање на правата на граѓаните и одговорностите и да се подобрат расните и етничките односи.

Фондацијата истакнува дека оние кои аплицираат за меѓународно финансирање не треба да аплицираат само со локални проекти. Не се одобруваат грантови за поединци или специфични верски цели.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

САД (најголемиот број грантови), Јужна Африка, Централна и Источна Европа и Русија.

Начин на аплицирање:

Фондацијата нема формален формулар на апликација. Прво, контактот треба да се воспостави преку писмо на информирање со приложен краток опис на проектот. Сите предлози треба јасно да бидат назначени со „Грант пропосал“ ('GRANT PROPOSAL') и ако предлогот е за доделување фондови за проекти во Централна и Источна Европа, тој треба да се врати во седиштето на фондацијата во Флинт, Мичиген, САД.

Контакт: Home Office, Charles Stewart Mott Foundation
503 S. Saginaw St. Suite 1200 Flint, Michigan 48502-

1851, U.S.A.
Тел. +1 810 238 5651
Факс +1 810 766 1753
Е-пошта: info@mott.org

Civil Society, Charles Stewart Mott Foundation
Fifth Floor, Cambridge House, 100 Cambridge Grove
Hammersmith, London, W6 OLE
Тел. +44 207 031 0220
Факс +44 207 031 0221

Веб-страница:

<http://www.mott.org>

КОМПАНИЈА ДИ САН ПАОЛО (COMPAGNIA DI SAN PAOLO)

Вкупен износ на грантови:

119 милиони евра за 2004 г., предвидувања за 2005 - 125,4 милиони.

Интереси за финансирање:

Главните активности и програми на Компанија Ди Сан Паоло се фокусирани на истражувања од областа на науката, економијата и правото, образованието, уметноста, културното и еколошкото наследство, здравството и помош на социјално загрозените категории.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Италија и меѓународно.

Начин на аплицирање:

Информации и формулари за аплицирање се достапни по барање на веб-страницата. Освен тоа, се бара и кратко објаснување за проектот.

Јазици:

италијански и англиски

Контакт:

Mr Dario DISEGNI, Head of Institutional Relations
and Communications

Compagnia di San Paolo
Corso Vittorio Emanuele II, 75, 10128 Turin, Italy
Тел. +39 011 559 6911
Факс +39 011 559 6976
Е-пошта: info@compagnia.torino.it

Веб страница:

<http://www.compagnia.torino.it>

ХОЛАНДСКИ ФОНДАЦИИ ЗА СОРАБОТКА ЗА ЦЕНТРАЛНА И ИСТОЧНА ЕВРОПА

Износ на грантови:

4,3 милиони евра во 2004 г.

Интереси за финансирање:

ЦНФ се формира со цел да ја помогне социјалната транзиција на посткомунистичките друштва во Централна Европа, зајакнувајќи ја општествената благосостојба, здравството и образованието. Се состои од следните фондации: Фондација за благосостојбата на децата, Орање-фондови, Фондација Р.Ц.Магденхаус (*R.C. Maagdenhuis*), Фондација Јавино (*Javino*) и СкаН (*SkaN*).

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Единаесет земји во регионот. Во некои земји финансирањето на програми е ограничено на одредени области.

Начин на аплицирање:

Грантовите се одобруваат на локалните „грасрут“ ГО. Воопшто, се одобруваат само еднократни грантови. Ве молиме контактирајте со координаторите на проекти за добивање формулар за аплицирање. За секоја земја има различни координатори, освен за Романија, каде треба да се контактира со координаторот во Холандија. Специфични детали за контактите од сите земји може да се најдат на веб-страницата.

Контакт:

General Co-ordination, Ms L Willekens
(Application Manager)
P.O.Box 156, NL-1200 AD Hilversum, The Netherlands
Тел. +31 35 624 96 51

Факс +31 35 624 61 32
Е-пошта: info@cnfcee.nl

Веб-страница:
www.cnfcee.nl

ФИНАНСИСКИ МЕХАНИЗАМ ЕЕЗ / НОРВЕШКИОТ ФИНАНСИСКИ МЕХАНИЗАМ

Износ на грантови:

Финансиските мерки ќе овозможат 1,17 милијарди евра да бидат достапни во периодот од 2004 до 2009 г.

Интереси на финансирање:

Главната цел на овие финансиски механизми е да се промовира социјалната и економската кохезија во ЕЕЗ и на тој начин да се придонесе кон солидарноста, приликите и соработката. Во приоритетни области се вбројуваат: околината, одржливиот развој, културното наследство, хуманите ресурси, здравството и грижата за децата, *Schengen acquis*, регионалната политика и прекуграничните активности, *acquis communautaire*, и академското истражување. Во овие сфери, постојат посебни цели кои зависат од географскиот фокус. Доделувањето фондови е достапно во облик на индивидуални проекти, програми, блок-грантови и почетен капитал, со тоа што блок-грантовите се најрелевантни во финансирањето на ГО.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Финанскиот механизам ЕЕЗ поддржува проекти во десет нови членки на ЕЕЗ и во Грција, во Португалија и во Шпанија. Норвешкиот финансиски механизам финансира само во десет нови членки на ЕЕЗ (Кипар, Чешка Република, Естонија, Унгарија, Летонија, Литванија, Малта, Полска, Словачка и Словенија).

Начин на аплицирање:

ГО во земјите кориснички можат да конкурираат под истите финансиски механизми по иста основа како и другите учесници. Освен тоа, ГО можат да добијат поддршка од фондови кои многу земји кориснички ги формираат специјално за секторот на ГО.

Апликациите и прашањата треба да се упатат на „Фокал поинтс“ (*Focal Points*) во земјите кориснички; ве молиме посетете ја веб-страницата за детали. Успешните апликации од „Фокал поинтс“ ќе бидат насочени кон Канцеларијата на финансиски механизми каде што ќе се проценат. Апликациите се проверуваат и од Европската комисија. Успешните апликации потоа водат кон договор меѓу корисниците и Комитетот на финансиски механизми или норвешкото Министерство за надворешни работи, во зависност од проектот.

Контакт: Financial Mechanism Office
12-16 Rue Joseph II,
B-1000 Brussels, Belgium
Тел. +32 2 286 1701
Факс +32 2 286 1789
Е-пошта: fmo@efta.int

Веб-страница:
www.eeagrants.org

ЕВРОПСКА КУЛТУРНА ФОНДАЦИЈА (ЕЦФ)

Целосен износ на грантови: 1.173.913 евра за грант-издатоци во 2004 г.

Интереси за финансирање: ЕЦФ промовира европски културни и образовни активности, како и истражувања. Фондацијата ја нагласува улогата на културните активности во процесот на интеграција и граѓанското општество, други битни вредности вклучуваат отвореност и почитување на човековите права и културната различност.

Грантови се доделуваат на лица и организации. Индивидуалните грантови од шемата „Степ бијонд мобилити“ (*STEP Beyond Mobility*) може да се добијат од одредени лица кои дејствуваат во културната сфера од една до друга одредена земја. За повеќе информации, посетете ја веб-страницата. Во моментот, грантови за организации се доделуваат во следните области: интеркултурно оспособување и прекугранична соработка, зголемена застапеност во уметноста и медиумите, културната

димензија на проширувањето на ЕУ, стратегии за промени во културните инфраструктури, креативни одговори на моментални политички прашања и развој на заедничкиот јавен и културен европски простор.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

ЕЦФ е отворена за апликации од независни културни организации од ЕУ, Албанија, Белорусија, Босна и Херцеговина, Бугарија, Хрватска, Македонија, Молдавија, Романија, Русија, Србија, Црна Гора, Турција и Украина и сите проекти треба да опфатат барем една од земјите од оваа група.

Начин на аплицирање:

Сите апликации треба да се поднесат онлајн до Одделението за грантови при Европската фондација за култура, користејќи ги формуларите за апликација кои се на располагање на веб-страницата на Фондацијата. Дополнителни материјали се добредојдени во форма на анекс на онлајн-предлогот пратен по Е-пошта: . Задоцнетите апликации нема да се земаат предвид.

Јазици:

француски и англиски

Контакт:

Lodewijk REIJS, Grants Officer / Esther Claassen,
Grants Administrator
European Cultural Foundation
Jan van Goyenkade 5, 1075 HN Amsterdam,
Netherlands
Тел. +31 20 573 3868
Факс +31 20 675 2231
Е-пошта: eurocult@eurocult.org

Веб-страница:

<http://www.eurocult.org>

ФОНДЕЈШН ДЕ ФРАНС (FONDATION DE FRANCE)

Износ на грантови:

Издатоците за програми за 2004 г. изнесуваа 64 милиони евра. Тоталниот број на доделени грантови беше 6.600.

Интереси за финансирање:

Целта на Фондацијата е борбата против изолацијата и исклучувањето, градењето врски меѓу луѓето и нивното општество и почитувањето на човечкото достоинство.

Три одделенија даваат грантови:

Одделението за здравство, Одделението за економија и солидарност и Одделението за култура, деца и екологија. Овие опфаќаат разни области на програми.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Франција, Европа и земјите во развој. Поголемиот дел од проектите се изведуваат од француски организации, а некои од поканите за проекти се ограничени само на француски организации. Програма од посебен интерес за организации кои не се со седиште во Франција е Меѓународната програма за солидарност (Одделение за економија и солидарност). Фондацијата посебно ги поддржува организациите кои изведуваат проекти во земјите во развој и во Централна и Источна Европа и/или кои дејствуваат во области каде е потребна итна помош поради природни непогоди или катастрофи причинети од човекот.

Начин на аплицирање:

Ве молиме обратете се на веб-страницата за покани за предлози. Сите апликации мора да се напишани на француски, додека стандарден формулар на апликација може да се добие на веб-страницата на Фондацијата.

Јазици:

француски

Контакт: Mr Francis CHARHON, Chief Executive
Fondation de France
40 Avenue Hoche, 75008, Paris, France
Тел. +33 1 44 21 3100
Факс +33 1 44 21 3101
Е-пошта: fondation@fdf.org

Веб-страница:

<http://www.fdf.org>

ФОНДАЦИЈА ФОРД

Целосен износ на грантови:

Издаатоците за грантови за 2005 година до септември, изнесуваат 511.847.000 УСД.

Интереси за финансирања:

Фондацијата Форд цели кон зајакнување на демократските вредности, намалување на сиромаштијата и неправдата, унапредување на меѓународната соработка и унапредување на човековите достигнувања.

Во моментот може да се аплицира за грантови во три области од интерес. Програмата за создавање средства и развој на заедницата поддржува создавање средства, преку кои луѓето од обесправените заедници добиваат повеќе можности и контрола врз нивните животи. Програмата за мир и социјална праведност цели кон мир преку социјална праведност со помош на законот, граѓанското учество и политика. Проектот за знаење, креативност и слобода дејствува во правец на унапредување на достигнувањата во уметностите, образованието и стипендирањето и го унапредува позитивното познавање на сексуалноста. Освен тоа, тој ги промовира медиите и религијата како демократски сили во разни културни контексти.

Не се дава поддршка за рутински оперативни трошоци на институции или за религиозни активности и изградба и одржување згради.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

И покрај тоа што повеќето проекти финансирани од фондацијата се со седиште во САД, Фондацијата исто така одобрува значајни фондови за проекти извршувани од европски ГО во Африка, Средниот Исток, Азија, Латинска Америка, Русија и Централна и Источна Европа.

Начин на аплицирање:

Првичните предлози треба да се во форма на кратко писмо на изразување интерес. Ако Фондацијата е заинтересирана за вашиот предлог, ќе бидете замолени да доставите формален предлог (нема формален формулар за аплицирање). Апликан-

тите од земји надвор од САД, нивните апликации ги поднесуваат во најблиската прекуморска канцеларија на Фондацијата; за детали, ве молиме посетете ја веб-страницата.

Јазици:

англиски

Контакт:

Mr Barron M. TENNY,
Executive Vice President, Ford Foundation
320 East 43rd Street, New York, NY 10017-USA
Тел, +1 212 573 5000
Факс +1 212 351 3677
Е-пошта: office-of-communications@fordfound.
org, office-secretary@fordfound.org

Веб-страница:

<http://www.fordfound.org>

ФРИДРИХ ЕБЕРТ СТИФТУНГ (FRIEDRICH EBERT STIFTUNG)

Интереси за финансирање:

Фондацијата е ангажирана во правец на идеите и основните вредности на демократијата и поддржува програми во следните области: Политичка и социјална едукација на лица со развојно потекло, со цел да се посредува меѓу демократски вредности и ставови; Унапредувањето на меѓународното разбирање и соработката со земјите во развој; Унапредување на талентирани и социјално ангажирани студенти и млади научници од Германија и надвор од неа; Научно истражување во установите на самата фондација и унапредување на истражувачки проекти; Промовирање на уметноста и културата како елементи на демократијата.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Германија, Европа и меѓународно.

Начин на аплицирање:

Се аплицира директно во Фондацијата.

Јазици:
германски

Контакт: Mr Ralf MELZER, Head of Press and Information
Godesberger Allee 149
53170 Bonn, Germany
Тел. +49 228 8830
Факс +49 228 88 3396
Е-пошта: presse@fes.de

Веб-страница:
<http://www.fes.de>

ФОНДАЦИЈА ХЕЈНРИХ БОЛ (HEINRICH BÖLL)

Целосен износ на фондови:

Во 2004 г. фондацијата доби 36,2 милиони евра за финансирање на нејзините проекти.

Интереси за финансирање:

Фондацијата е блиска со Партијата на зелените и дели исти вредности, со нагласок на интелектуалната отвореност. Главната цел на организацијата е поддршката на политичката едукација, а со тоа охрабрувањето на демократската вклученост, социополитичката активност и трансккултурно познавање. Поддршка исто така се нуди и за уметност и култура, наука и истражување, образование, развојна соработка и политика, демократија меѓу половите, миграција, екологија и социјални прашања.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Германија, Африка, Азија, Кариби, Централна и Јужна Америка, Централна, Југоисточна и Источна Европа, Среден Исток и Северна Африка, Западна Европа и САД.

Начин на аплицирање:

ГО кои сакаат да аплицираат за фондови од фондацијата треба првин да достават краток опис на проектот во релевантната регионална канцеларија; за контакт-детали, ве молиме посетете ја веб-страницата.

Контакт: Head Office
Heinrich Böll Foundation, Hackesche Höfe
Rosenthaler Str. 40/41, 10178 Berlin, Germany
Тел. +49 30 285 340
Факс +49 30 285 34 109
Е-пошта: info@boell.de

Heinrich Böll Foundation European Union/Belgium
Claude WEINBER
15 Rue d'Arlon, B-1050, Brussels, Belgium
Тел. +32 2 743 4100
Факс +32 2 743 4109
Е-пошта: Brussels@Boell.De

Веб-страница:

<http://www.boell.de/>

<http://www.boell.be/nav/28.htm>

ГЕРМАНСКИ МАРШАЛОВ ФОНД НА САД

Целосен износ на грантови: 6.135.606 евра издатоци на грантови во 2003 г.

Интереси за финансирање:

Главната цел на организацијата е да ја промовира соработката и подоброто разбирање меѓу Европа и САД. За добивање фонд, може да аплицираат организации и лица кои работат на трансатлантски политички прашања.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Организацијата доделува фондови за програми во САД и во Европа.

Начин на аплицирање: Првичните предлози треба да се во облик на кратко писмо, напишани на англиски јазик. Во својот предлог ГО треба да покажат јасно на кој начин нивниот проект ќе биде корисен за Европа и за САД. Предлогот треба во кратки црти да ја прикаже целта на проектот во рамките на програмите на ГМФ; буџет; други потенцијални извори на финансирање; квалификациите на апликантот, како и план за распространување

на резултатите и продолжување. Предлозите треба да се пратат во канцеларијата во Вашингтон или во Берлин.

Контакт: The German Marshall Fund of the United States
Washington DC Office
Mr Craig KENNEDY, President
1744 R Street, NW, Washington DC, 20009
Тел. +1 202 45 3950
Факс +1 202 265 1662
Е-пошта: info@gmfus.org

The German Marshall Fund of the United States,
Berlin Office
Oranienburger Strasse 13/14, 10178 Berlin, Germany
Тел. +49 30 288 8130
Факс +49 30 2888 1310
Е-пошта: info@gmfus.org

Transatlantic Centre: Brussels Office
Résidence Palace, Rue de la Loi 155 Wetsraat

1040 Brussels, Belgium
Тел. +32 2 238 5270
Факс +32 2 238 5299
Е-пошта: infobrussels@gmfus.org

Веб-страница:
<http://www.gmfus.org>

ХУМАНИТАРЕН ТРУСТ ЈОЗЕФ РОУНТРИ (JOSEPH ROWNTREE)

Ве молиме забележете дека постои и Јозеф Роунтри фондејшн енд реформ труст (Joseph Rowntree Foundation and Reform Trust). Меѓутоа, за целите на овој прирачник, Хуманитарниот труст е од поголем интерес поради финансирањето европски и меѓународни програми.

Целосен износ на грантови:

Целосната сума на издатоци за грантови изнесува приближно 5 милиони фунти. Грантовите се движат од неколкустотини фунти, до над 100.000 фунти од едногодишни до тригодишни.

Интереси на финансирање:

Мисијата на ЈРЦТ е да ги оформува постоечките структури на моќ во општеството, со цел постигнување вистинска, долгорочна промена. Фондацијата одобрува фондови за дејствување во следните области: мир, расна праведност, власт и одговорност, проблеми на Квекерите, Ирска, Северна Ирска и Јужна Африка. Ве молиме обратете се на релевантните страници за политиката, достапни во целост на веб-страницата на Трустот, кои објаснуваат за што Трустот одобрува или не одобрува грантови.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Најголем дел од фондовите Фондацијата ги доделува за работа која се одвива во Обединетото Кралство и во Ирска, како и за проекти во Јужна Африка. Меѓутоа, фондацијата исто така поддржува и мал број европски организации кои дејствуваат на европско ниво.

Начин на аплицирање:

Веб-страницата на фондацијата содржи упатства за информациите кои треба да се опфатени во апликацијата. Во моментот има три грант-циклуси секоја година и ве советуваме да ја пратите вашата апликација по пошта или по Е-пошта: на applications@jrct.org, пред истекот на крајните рокови одредени на веб-страницата.

Контакт: Mr Stephen PITTAM, Secretary
The Joseph Rowntree Charitable Trust
The Garden House, Water End – York
North Yorkshire, YO30 6WQ, United Kingdom
Тел. +44 1904 627810
Факс +44 1904 651990
Е-пошта: jrct@jrct.org. Обединето Кралство

Веб-страница:

<http://www.jrct.org>. Обединето Кралство

ФОНДАЦИЈА КРАЛ БОДУЕН

Целосен износ на грантови:

Годишните издатоци на фондацијата изнесуваат околу 40 милиони евра, од кои 87% се доделени за проекти.

Интереси за финансирање:

Целта на фондацијата е да се создадат подобри услови за живот за популацијата, охрабрувајќи ја правдата, демократијата и развојот. Таа дејствува преку проектирање сопствени програми, па потоа објавува покани за организациите за учество во овие програми. Моменталните теми се: миграцијата и мултикултурното општество, сиромаштијата и социјалната правда, граѓанското општество и доброволната работа, здравството, филантропијата, Балканот и Централна Африка.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Фондацијата работи со европски организации. Главната област на дејствување е околу Белгија, како и на меѓународно ниво со фокус на Југоисточна Европа и трансатлантските односи.

Начин на аплицирање:

Фондацијата има посебни формулари за секоја програмска област, на пр. сиромаштија, граѓанско општество. ГО кои бараат фондови за проекти во Централна и Источна Европа треба да го пополнат релевантниот формулар, во зависност од областа на која се однесува нивниот проект.

Контакт:

Mr Dominique ALLARD
Director of Funds and Contemporary Philanthropy
The King Baudouin Foundation
Rue Brederodestraat 21, 1000 Brussels, Belgium
Тел. +32 2 511 18 40
Факс +32 2 511 52 21
Е-пошта: info@kbs-frb.be

Веб-страница:

<http://www.kbs-frb.be>

ЛУСО - АМЕРИКАНСКА ФОНДАЦИЈА ЗА РАЗВОЈ

Целосен износ на грантови:

Од формирањето во 1985 г., Фондацијата има финансирано 10.645 проекти во вредност од над 99 милиони евра. 4.266.813 евра изнесуваат издатоците за грантови за 2004 година.

Интереси за финансирање:

Главната цел на фондацијата е да придонесе кон развојот на Португалија, со давање поддршка на соработката меѓу американското и португалското граѓанско општество, во полето на бизнисот, образованието, науката, технологијата и културата.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Иако главната грижа на ФЛАД се односите меѓу Португалија и САД, таа исто така финансира некои програми во Европа и во Медитеранот и соработува со африкански земји од португалското говорно подрачје, за проекти кои го поддржуваат образованието. Како активна членка на Европскиот центар на фондациите, ФЛАД учествува и финансиски помага многу конференции во кои се вклучени организации од САД и од Европа.

Начин на аплицирање:

Сите барања треба да се испратат во централната канцеларија на ФЛАД во Лисабон. Апликациите треба да се во форма на писмо, не подолго од 10 страници. Повеќе упатства може да најдете на веб-страницата.

Контакт: Lusó-American Development Foundation
Rua do Sacramento à Lapa, 21,
1249-090 Lisbon, Portugal
Тел. +351 21 393 5800
Факс +351 21 396 3358
Е-пошта: fladport@flad.pt

Веб-страница:

<http://www.flad.pt>

МРЕЖА НА ЕВРОПСКИТЕ ФОНДАЦИИ ЗА СОРАБОТКА ВО ИНОВАЦИИТЕ (NEF)

НЕФ се состои од следните европски фондации: Фондацијата Хуманитарна помош, Фондацијата Чарлс Стјуарт Мот, Компанија Де Сан Паоло, Европската културна фондација, Фоундејшн де франс, Фондацио Калосте Гулбенкијан (Fundação Calouste Gulbenkian), Фондацијата Габриел, Хуманитарниот труст Јозеф Роунтри, Фондацијата Крал Бодуен, Фондацијата Риксбанкенс енд јубилемсфонд енд Ван Лер груп (Riksbankens Jubileumsfond and the Van Leer Group).

Издатоци за грантови:

Издатоците за проекти во 2004 изнесуваа 1.658975 евра.

Интереси за финансирање:

Целта на НЕФ е зајакнувањето на соработката меѓу фондациите на европско ниво, преку развивање проекти меѓу фондациите и други видови организирана филантропија, преку развивање проекти кои се однесуваат на Европа и преку донесување европско влијание во регионалните и локалните проекти. Моменталните приоритетни теми опфаќаат: оспособување и иницијатава на младите, интеграција и миграција, научно образование и општество, општо здравје, европска културна соработка, спречување и решавање конфликти, јакнење на демократијата, Европа во глобалната сцена, интеграцискиот процес и поддршка за публикации кои ја градат свеста за партнерски договори меѓу фондациите.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Европа и меѓународно.

Контакт: Mr Alexandre Kirchberger, NEF
Residence Palace, block C, 4th Floor, office 4221
Rue de la Loi 155, 1040 Brussels, Belgium
Тел. +32 2 235 24 16
Факс +32 2 230 22 09
Е-пошта: info@nefic.org

Веб-страница:

<http://www.nefic.org>

ФОНДАЦИЈА РОБЕРТ БОШ (ROBERT BOSCH)

Целосен износ на грантови:

Вкупните издатоци за програми во 2004 изнесуваа 49,1 милиони евра, од кои 70% беа доделени за меѓународни проекти.

Интереси за финансирање:

Мисијата на фондацијата е да ги олесни сите видови страдање и да го унапредува моралниот, физичкиот и интелектуалниот развој на луѓето. Темите врз кои е концентрирана фондацијата се: наука и истражување, здравствена заштита и хуманитарна помош, меѓународно разбирање, образование и граѓанско општество и култура. Фондацијата исто така реализира разни меѓународни програми за стипендирање, промовирајќи ги на овој начин размената и средбите на младите. Ве молиме запомнете дека фондацијата главно прави и работи свои проекти. Таа поддржува само програми со ограничено времетраење. Не се доделуваат грантови за институции, ниту грантови за балансирање на буџетски дефицити.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Германија и во моментот Франција, САД, Централна и Источна Европа, Балканот и Русија.

Начин на аплицирање:

Има посебни услови за проектите на самата фондација и не постои стандарден формулар. Првиот чекор е испраќање писмо, за повеќе информации ве молиме консултирајте се на веб-страницата.

Јазици:

германски, англиски и француски

Контакт: Ms Stephanie Hüther, Public Relations Officer
Robert Bosch Stiftung GMBH
Heidehofstrasse 31, 70184 Stuttgart, Germany
Тел. +49 711 460 840
Факс +49 711 460 841 094
Е-пошта: info@bosch-stiftung.de

Веб-страница:

<http://www.bosch-stiftung.de>

ФОНД БРАЌАТА РОКФЕЛЕР

Целосен износ на фондови:

Буџетот на грантови за 2003 година изнесуваше 20.288.000 УСД.

Интереси за финансирање:

Главната цел на фондот е да ја охрабри глобалната меѓузависност и социјалната промена која придонесува за поправеден, одржлив и мирен свет. Главните вредности го вклучуваат почитувањето на културната различност и еколошки интегритет. Фондот има четири главни интереси: практикувањето на демократијата, одржливиот развој, мир и сигурност и напредокот на човештвото.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Моментално, РБФ дејствува главно во Њујорк, во Јужна Африка, во Србија и Црна Гора и во Кина.

Начин на аплицирање:

Почетната апликација треба да биде во форма на писмо на барање податоци (две или три страници), вклучувајќи краток опис на предложениот проект и како се совпаѓа тој со целите на РБФ, како и краток преглед на буџетот, вклучувајќи го и износот на бараните фондови. Писмото може да се испрати по Е-пошта: (grants@rbf.org) или по пошта. Барањата за доделување фондови се разгледуваат низ цела година.

Јазици:

англиски

Контакт:

Mr Benjamin R. SHUTE Jr., Secretary and Program
Officer
Rockefeller Brothers Fund
437 Madison Avenue, 37th Floor
New York, NY 10022-7001, USA
Тел. +1 212 812 4200
Факс +1 212 812 4299
Е-пошта: info@rbf.org

Веб-страница: <http://www.rbf.org>

ФОНДАЦИЈА НА МИРОТ САСАКАВА

Целосен износ на грантови: Издатоците за грантови во 2003 г. изнесуваа 2.421.151 евра.

Интереси за финансирање: Мисијата на фондацијата е да се унапреди благосостојбата на човештвото и развојот на меѓународната заедница преку негување на меѓународното разбирање и соработка, на овој начин придонесувајќи за мирот во светот. Во моментот има три програми: „Кон коегзистенцијата на плуралистичките вредности“, „Негувањето на безбедноста на човештвото и приватните непрофитабилни активности“ и „Јапонија и Азија во Светот“. Вториот е од посебна важност за европските ГО.

Следните активности нема да се финансираат: купување недвижности/градење згради, чисто теоретски истражувања, хуманитарна помош по катастрофи, настани од комерцијална природа, индивидуални барања/стипендии, субвенционирање оперативни трошоци на организации, купување опрема.

Подрачја во кои се доделуваат фондови: Меѓународна. Преку Централноевропскиот фонд Сасакава (СЦЕФ), фондацијата финансира проекти во Унгарија, Полска, Словачка и Република Чешка, и тоа проекти кои ја унапредуваат заемната размена меѓу Јапонија и овие земји, кои ја унапредуваат улогата на овие земји во 21. век и чиј интерес е улогата на ГО во граѓанското општество.

Начин на аплицирање: Предлозите можат да се поднесат во каква било форма и да се резимираат во три до четири страници на А4. Не постојат посебни крајни рокови за предлози или ограничувања на износот на финансиската помош. Се прифаќаат само апликации пратени по Е-пошта: и треба да се поднесата неколку месеци однапред.

Јазици:

јапонски и англиски

Контакт: Grant Administration Section, Project Division
The Sasakawa Peace Foundation

The Nippon Foundation Building, 4th Floor
1-2-2, Akasaka, Minato-ku, 107-8523, Tokyo, Japan
Тел. +81 3 6229 5400
Факс +81 3 6229 5470
Е-пошта: spfpr@spf.or.jp

Веб-страница:

<http://www.spf.org>

ФОНДАЦИЈА В.К. КЕЛОГ (W.K. KELLOGG)

Целосен износ на грантови:

Вкупен буџет на Фондот и на Трустот на Фондацијата при крајот на 2005 г. изнесувал 6,9 милијарди УСД. Во текот на фискалната година, која заврши на 31 август, издатоците за грантови изнесуваа над 181 милион УСД.

Интереси на финансирање:

Изјавата за мисијата на фондацијата гласи: „За да им помогнете на луѓето, помогнете си себеси“. Таа стреми кон подобрување на квалитетот на живеењето на сегашните и идните генерации преку градење капацитети, со намера да создадат благосостојба и способни поединци, заедници и општества, како и одговорни институции.

Грантовите се доделуваат во четири области: здравство; системи на храна и рурален развој; млади и образование и волонтеризам. Интересите на Фондацијата во секоја област варираат во зависност од географското подрачје на програмата.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

САД, Латинска Америка и Кариби и седум источноафрикански држави — Боцвана, Лесото, Малави, Мозамбик, Јужна Африка, Свазиленд и Зимбабве.

Начин на аплицирање:

Фондацијата нема однапред печатени формулари за апликација, па барањата за грантови треба да се поднесат електронски во онлајн-форма. Меѓутоа, апликантите кои не се во состојба да го сторат тоа, треба да поднесат претпредлог-документ

од помалку од пет страници. Има одредени детали кои треба да бидат опфатени со почетниот контакт; во врска со ова, ве молиме консултирајте се на веб-страницата.

Јазици:

англиски

Контакт: WKKF Headquarters
W.K. Kellogg Foundation
One Michigan Avenue East, Battle Creek,
Michigan, 49017-4012, USA
Тел. +1 616 968 1611
Факс +1 269 968 0413

Веб-страница:

<http://www.wkkf.org>

НАЦИОНАЛНО ДОНИРАЊЕ ЗА ДЕМОКРАТИЈА (NED)

Интереси за финансирање:

Целта на НЕД е зајакнувањето на демократските институции, постапки и вредности низ светот, преку напори на граѓанскиот сектор. Грантови се одобруваат за програми кои ја поддржуваат политичката и економската слобода, граѓанското општество, независните медиуми, човековите права и владеењето на правото.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Африка, Азија, Централна и Источна Европа, Латинска Америка, Среден Исток и поранешен Советски Сојуз.

Начин на аплицирање:

Одлуките за доделување донации се носат четвртгодишно. Ве молиме обратете се на веб-страницата за упатствата за подготвување предлог за добивање грант (достапни на арапски, англиски, француски, португалски, шпански, руски и украински).

Контакт: Ms Barbara Haig, Director of Programmes
1101 Fifteenth Street, NW, Suite 700,
Washington DC 20005 USA

Тел. +202 293 9072
Факс +202 223 6042
Е-пошта: info@ned.org

Веб-страница:
www.ned.org

ФОНДАЦИЈАТА СОРОС

Интереси за финансирање: Фондациите Сорос се автономни институции основани во одделни земји со цел иницирање и поддршка на активности на отвореното општество. Изјавата за мисијата на мрежата на фондацијата гласи: „Да се помогне во изградбата на неопходната инфраструктура и институции за отворени општества“.

Институтот отворено општество (ИОО) е формиран во 1993 г. со цел да се помогне поддршката на фондациите. Тој дава иницијативи кои најчесто се остваруваат заедно со фондацијата Сорос и за кои може да се добијат грантови. ИОО одобрува фондови за програми во области како што се: младината, медиумите, граѓанското општество, човечките права и хуманитарната помош, наука и медицина, уметности и култура и економско реструктурирање. Повеќе за овие иницијативи и начинот на аплицирање може да најдете на веб-страницата. Додатни грантови и локални програми може да се најдат преку Фондацијата Сорос, која се состои од фондациите на 29 земји (вклучуваќи ги повеќето земји членки) и две регионални фондации. Детали за контакт може да се добијат на www.soros.org/about/foundations.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:
Меѓународно

Контакт: OSI – Brussels
6 place Stéphanie
1050 Brussels, Belgium
Тел. +32 2 505 4646
Факс +32 2 502 4646
Е-пошта: osi-brussels@osi-eu.org

Веб-страница:

<http://www.soros.org>

**ФОНДАЦИЈА ЗА ДЕМОКРАТИЈА ВЕСТМИНСТЕР
(WESTMINSTER)****Целосен износ на грантови:**

Издатоците за грантови во 2004 г. изнесуваа 3.499.299 фунти.

Интереси за финансирање:

Фондацијата за демократија Вестминстер постои со цел да го промовира развојот на демократијата низ целиот свет. Фондацијата им доделува фондови на поединци, ГО, синдикати, политички партии и медиуми, за проекти кои го охрабруваат развојот на демократските држави.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Приоритетни подрачја за доделување фондови се Централна и Источна Европа, државите на поранешниот Советски Сојуз, Средниот Исток, Северна Африка и супсахарска Африка.

Начин на аплицирање:

Апликациите треба да се направат во форма достапна на веб-страницата или на барање, од ВФД (*WFD*). Бордот на управувачи е одлучувачко тело одговорно за доделување фондови, тој се состанува четири пати во годината за да ги разгледа сите поднесени барања.

Контакт:

Westminster Foundation for Democracy
Mr David FRENCH, Chief Executive
2nd Floor, 125 Pall Mall, London SW1Y 5EA
Тел. +44 207 930 0408
Факс +44 207 930 0449
Е-пошта: wfd@wfd.org

Веб-страница:

<http://www.wfd.org>

ФОНДАЦИЈА СТЕФАН БАТОРИ (STEFAN BATORY)

Целосен износ на фондови:

Издатоците за грантови во 2004 г. изнесуваше 2.947.146 евра.

Интереси за финансирање:

Мисијата на фондацијата е поддршка во градењето отворено, демократско општество во Полска и во други централни и источни земји. Таа цели кон зајакнување на улогата и вклученоста на граѓанското општество, унапредување на граѓанските слободи и владеењето на правото и развивањето на меѓународната соработка и солидарност. Во моментот, на располагање се грантови за организации за седум програми: граѓанско општество, третиот сектор, правното образование, еднакви можности, Исток–Исток, збратимени градови и граѓани во акција.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Полска и Централна и Источна Европа.

Начин на аплицирање:

Грантовите се одобруваат врз основа на конкурси, а за нив се решава на стручни панели. Деталите за конкурсите, програмите и стипендиите се издаваат во печатот и во четвртгодишниот билтен на фондацијата, како и на веб-страницата. Првото распрашување се врши со писмо.

Јазици:

полски и англиски

Контакт: Ms Ana ROZICKA, Executive Director
Sapieżyńska 10a, 00215 Warsaw, Poland
Тел. +48 22 536 0200
Факс +48 22 536 0220
Е-пошта: batory@batory.org.pl

Веб-страница:

<http://www.batory.org.pl>

СТИФТЕЛСЕН РИКСБАНКЕНС ЈУБИЛЕУМСФОНД (STIFTELSEN RIKSBANKENS JUBILEUMSFOND)

Целосен износ на грантови:

Издатоците за грантови во 2004 година изнесуваа 252.981.262 SEK, што е еднакво на 28.059.769 евра.

Интереси за финансирање:

Целта на Фондацијата е да се унапреди истражувањето, доделувајќи грантови за проекти на одделни истражувачи и групи истражувачи, главно во областа на хуманите и социјалните науки.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Шведска и меѓународно, со моментални меѓународни обврски концентрирани во Европа.

Начин на аплицирање:

Апликациите од странство мора да демонстрираат постоење јасно дефинирана соработка со шведските научници или истражувачки институти. Првиот контакт се воспоставува со поднесување краток опис на главните црти на проектот, по што потенцијалните корисници на грантови ќе бидат поканети да пратат цела апликација. Ве молиме запомнете дека апликациите по факс или по Е-пошта: нема да се земат предвид.

Јазици:

шведски и англиски

Контакт: Mr Mats ROLÉN, Research Director
Kungsträdgårdsgatan 18, Box 5675, 11486
Stockholm, Sweden
Тел. +46 8 5062 6400
Факс +46 8 5062 6435
Е-пошта: rj@rj.se

Веб-страница:

<http://www.rj.se>

ТРУСТ ЗА ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО ВО ЦЕНТРАЛНА И ИСТОЧНА ЕВРОПА

Целосен износ на фондови:

Трустот планира да алоцира 75 милиони УСД до 2012 г. за реализирање на нивните цели. Издатоците за програми во 2004 г. изнесувааа 3.839.369 УСД.

Интереси на финансирање:

Мисијата на Трустот е да се поддржи развојот и долготрајната стабилизација на граѓанското општество и граѓанските организации во Бугарија, Република Чешка, Унгарија, Полска, Република Словачка, Словенија и Романија. Трустот има три цели кои меѓусебно се потпомагаат: поддршката на легално, фискално и политичко опкружување во кое граѓанските општества може да напредуваат, зајакнувањето на непрофитните сектори во целните земји преку градење на институционалните капацитети и поддржувањето на долготрајната финансиска одржливост на непрофитните организации.

Трустот за граѓанско општество во Централна и Источна Европа е формиран во јуни 2000 година, оттотогаш прв од таков вид конзорциум на приватни фондации како независен, добротворен труст здружен во согласност со законот на САД. Моментално во фондацииите-донатори се вбројуваат: Атлантските филантропи; Фондацијата Чарлс Стјуарт Мот; Фондацијата Форд; Германскиот Маршалов фонд на САД; Институтот отворено општество; фондацијата Пфицери фондацијата Браќата Рокфелер. Тој доделува долгорочни грантови за домашните, непрофитни организации во седумте целни земји, кои по ред ги пренасочуваат овие грантови на локалните ГО. Овие организации партнери ги преземаат повеќето програмски активности на трустот специфични за одредената земја, вклучувајќи го доделувањето грантови.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Централна и Источна Европа (седумте целни земји).

Начин на аплицирање:

Трустот не прима апликации. Тој дејствува само преку партнерските организации, избрани во секоја целна земја. Следуваат деталите за контакт за некои партнерски организации: ве молиме

посетете ја веб-страницата за исцрпен список, специфициран по земји.

Контакт: Ms Rayna GAVRILOVA
Executive Director
Trust for Civil Society in Central & Eastern Europe,
Representative Office
Solariego 1, 02-070 Warsaw Poland
Тел. +48 22 576 8090
Факс +48 22 825 8099
Е-пошта: ceetrust@ceetrust.org

Веб-страница:

<http://www.ceetrust.org>

Партнери

- **VIA Foundation**, Jelení 195/9, 118 00 Prague 1, Czech Republic
Тел. +420 2 33 11 33 70, Е-пошта: via@nadacevia.cz, веб-страница <http://www.nadacevia.cz>
- **Stefan Batory Foundation**, Sapieżyńska 10a, 00-215 Warszawa, Poland
Тел. +48 22 536 02 00, Е-пошта: via@nadacevia.cz, веб-страница <http://www.batory.org.pl>
- **Open Society Foundation**, Bašťová 5, 811 03 Bratislava, Slovakia
Тел. +421 2 5441 4730, Е-пошта: via@nadacevia.cz, веб-страница <http://www.osf.sk>
- **EkoPolis Foundation**, Komenského 21, 974 01 Banská Bystrica, Slovakia
Тел. +421 48 4145 259, Е-пошта: epce@changenet.sk, веб-страница <http://www.ekopolis.sk>
- **Civil Society Development Fdn.**, Mészöly u. 4. III/3, H-1117 Budapest, Hungary
Тел. +36 1 385 3938, Е-пошта: ctf@ctf.hu, веб-страница <http://www.ctf.hu>
- **Environmental Partnership Fdn.**, Szerb u. 17-19, H-1059 Budapest, Hungary
Тел. +36 1 411 3500, Е-пошта: info@okotars.hu, веб-страница <http://www.okotars.hu>
- **Umanotera**, Netekova 6, 1000 Ljubljana, Slovenia
Тел. +386 1 4397 100, Е-пошта: info@umanotera.org, веб-страница <http://www.umanotera.org>

2.7.2 КОРПОРАТИВНИ СПОНЗОРИ

АМЕРИКАН ЕКСПРЕС ФИЛАНТРОПСКА ПРОГРАМА

Целосен износ на фондови:

Во 2004 г. Американ експрес филантропска програма додели грантови во износ од 31,7 милиони УСД.

Интереси за финансирање:

Главната цел на фондацијата е да дејствува и да ги усовршува заедниците во кои дејствува компанијата. Има три програмски области:

Културното наследство - Целта на оваа програма е да се заштити околината во која живеат луѓето за да може на неа да ѝ се радуваат идните генерации. Исто така, фондови се доделуваат и за проекти кои се однесуваат на унапредувањето на националната и регионалната уметност и култура;

Економска независност- Целта на оваа програма е да се оспособат луѓето да бидат економски независни, обезбедувајќи им образование и обука;

Служби за заедниците- Грантови за оваа програма се доделуваат само во случаи кога проектите се препорачани од вработен во Итна помош Американ експрес. Обично се финансира по оваа програма.

Не поддржува, меѓу другото, индивидуални потреби, активности за собирање фондови, патувања и религиозни/политички активности.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Најголемиот дел фондови се доделуваат за проекти во САД. Меѓутоа, фондацијата има комитет кој е одговорен за проекти во Европа. Секоја организација надвор од САД, која аплицира за добивање фондови, мора да биде во состојба да го докаже статусот на непрофитна организација.

Начин на аплицирање:

Упатствата и инструкциите за поднесување предлог може да се најдат на веб-страницата.

Контакт: Ms Connie HIGGINSON, Vice-President
International Philanthropic Program, World
Financial Center
New York, NY 10285-4803, USA
Тел. +1 212 640 4649
Факс +1 212 640 0326

Веб-страница:

http://home3.americanexpress.com/corp/giving_back.asp

ФОНДАЦИЈА ЛЕВИ ШТРАУС & КО/ЛЕВИ ШТРАУС (LEVI STRAUSS & CO / LEVI STRAUSS)

Целосен износ на грантови:

Фондацијата има потрошено приближно 10 милиони УСД на давање фондови за програми во 2004 г. Во последните две децении фондацијата има доделено грантови во износ поголем од 27 милиони УСД за спречување на СИДА и за грижа и има добиено бројни награди и признанија за нејзините напори во борбата против епидемијата на ХИВ.

Интереси за финансирање:

Целта на Фондацијата е да се подобри благосостојбата на заедниците низ целиот свет и да придонесе за позитивна социјална промена, работејќи на социјални проблеми и оспособувајќи ги луѓето и заедниците сами да ги решаваат своите проблеми. Од главен интерес за фондацијата се:

Спречување на ширењето на ХИВ/СИДА:

Преку програми кои се однесуваат на спречувањето преку целната група жени и млади, особено онаму каде локалните креатори на политики не се приемчиви или каде социјалната предрасуда кон ХИВ/СИДА останува голема.

Зголемувањето на економскиот развој и можностите за образование:

кои ја зголемуваат економската независност преку програми за микропретпријатија и иницијативи за обесправени жени и млади за создавање имот и капитал.

Освен програми на финансирање, таа исто така ги охрабрува вработените да вршат доброволна работа во хуманитарни организации. Повеќе од 2.600 вработени волонтираа над 20.000 часови во 71 хуманитарна организација во 2003 година.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Финансираните програми на фондацијата Леви Штраус се фокусираат главно на итните потреби на заедниците низ целиот свет, каде живеат и работат нејзините вработени и вработените на изведувачите. За да видите каде дејствува Леви Штраус, ве молиме посетете ја веб-страницата.

Начин на аплицирање:

Фондацијата Леви Штраус не прима барања за грантови без застапник, но ако ја посетите веб-страницата, ќе добиете информации за иницијативите кои моментално се финансираат и како да се вклучите.

Контакт: Mr Zoltan VALCSICSAK, Community Affairs Manager
Levi Strauss Europe, Middle East, and Africa
Rakoczi ut 42, Budapest 1072, Hungary
Тел. +361 327 76 00
Факс +361 267 99 37
Е-пошта: ZValcsicsak@LEVI.com

Веб-страница:

<http://www.levistrauss.com/responsibility/foundation/index.htm>

НАЈК (NIKE)

Целосен износ на грантови:

Во фискалната 2005 година, *НАЈК* донира 46,1 милиони УСД во готовина и производи на непрофитни партнери низ целиот свет.

Интерес за финансирање:

Мисијата на Најк е да ги „предводи здружените граѓани преку програми кои го одразуваат вниманието за светското семејство на Најк, нашите потрошувачи и они кои и обезбедуваат услуги на Најк“.

Во програмата на заедниците грантовите се достапни во следните области: спортот како катализатор на социјалната кохезија (преку целната група обесправени млади), унапредување на заедниците каде што живеат вработените на *Најк* и усовршување на околината. Постои посебна фондација *Најк*, формирана со цел да се помогне за благосостојбата и еманципацијата на девојките низ цел свет, преку подобро образование и ублажување на сиромаштијата. Работата на фондацијата е концентрирана на следните области: економските можности, здравство/безбедност, образование, социјална мобилност, раководење, гласот и правата.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Програмата на заедниците е со меѓународен фокус. Моменталните географски приоритети на фондацијата *Најк* се: Бангладеш, Бразил, Кина, Етиопија и Замбија.

Начин на аплицирање:

За Програмата за заедниците ве молиме испратете ги предлозите на: *Manager, Global Community Affairs, Nike Inc., PO Box 4027 Beaverton, OR 97076 USA*. Консултирајте се на веб-страницата за упатства за предлози. Фондацијата *Најк* не прима предлози без застапник, па ако вашите активности се однесуваат на оваа област, за информации во врска со политиките на финансирање ве молиме посетете ја веб-страницата.

Контакт: Ms Anna Maria RUGARLI, manager of all
Community Affairs programs across the region.
Nike EMEA Headquarters, Colosseum 1, 1213 NL
Hilversum, The Netherlands
Тел. +31 35 6266 453
Е-пошта: Anna.Maria.Rugarli@nike.com

Веб-страница:

<http://www.nike.com/nikebiz/nikebiz.jhtml?page=26&item=giving>
(the Community Program)
<http://www.nike.com/nikebiz/nikefoundation/home.jhtml> (Nike
Foundation)Interni buxetski stavki

ГЛАВА 3

3.1 СПИСОК НА ИНТЕРНИ БУЏЕТСКИ СТАВКИ

АУДИОВИЗУЕЛНИ СРЕДСТВА, МЕДИУМИ, ПЕЧАТ, КОМУНИКАЦИИ И ИНФОРМИРАЊЕ

Побезбеден интернет плус - промовирање побезбедна употреба на интернетот и нови онлајн-технологии (09 03 03)	9,97 милиони евра
Информирање на граѓаните преку медиумите (16 02 02)	15,25 милиони евра (1,00 мил. резерва)
Проток на информации (16 05 01)	16,75 милиони евра (1,00 мил. резерва)
Информатички технологии за општеството (09 04 01)	1027,74 милиони евра
Медија плус - мерки за унапредување на развојот на аудиовизуелната индустрија (09 05 01)	77,35 милиони евра
Обука на медиумите - мерки за унапредување на развојот на стручната обука во аудиовизуелната индустрија (09 05 02)	7,46 милиони евра

Принце - Стратегија на информирање и комуникации (22 04 01)	7,00 милиони евра
Принс (Принце) - Дебата за иднината на ЕУ (16 03 04)	6,66 милиони евра (1,00 мил резерва)

ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО, ЕВРОПСКИ АСОЦИЈАЦИИ ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ЕВРОПА, ГО

Асоцијации и федерации од европски интерес (15 06 01 04)	1,35 милиони евра
Европски „тинк-тенк“ (15 06 01 05)	0,40 милиони евра
Грантови за организации кои ја унапредуваат идејата на Европа (15 06 01 03)	2,96 милиони евра
Институти специјализирани за односите помеѓу ЕУ и трети земји (19 02 02)	1,22 милиони евра
Мерки во корист на граѓанското општество (15 06 01 01)	3,84 милиони евра
Подготвителна акција за поддршка на граѓанското општество во новите земји членки на ЕУ (18 04 04)	1,00 милиони евра
Поддршка за меѓународни граѓански младински организации (15 05 05 02)	2,27 милиони евра
Шеми на збратимување на градови во Европската Унија (15 06 01 07)	13,50 милиони евра
Децентрализирана соработка во земјите во развој (21 02 13)	н.о.

ОБРАЗОВАНИЕ, ОБУКА , МЛАДИ И КУЛТУРА

Соработка со земји нечленки во областа на образованието и професионалната едукација (15 02 03)	н.о. (3,00 милиони евра резерва)
Е-учење (15 02 02 04)	12,76 милиони евра
Erasmus Mundus (Ерасмус Мундус) (15 02 02 05)	38,11 милиони евра
Програмска рамка за поддршка во културата (15 04 02 01)	31,37 милиони евра
Leonardo da Vinci (Леонардо да Винци) (15 03 01 02)	209,68 милиони евра

Sokrates (Соцратес) (15 02 02 02)	383,32 милиони евра
Млади (15 05 01)	107,44 милиони евра

ВРАБОТУВАЊЕ И СОЦИЈАЛНИ РАБОТИ

Анализа и студии за социјалната состојба, демографијата и семејството (04 04 02 01)	3,22 милиони евра
Мерки на заедницата за остварување на еднаквоста меѓу мажот и жената (04 05 02)	11,14 милиони евра
Организации на жените (04 05 03)	н.о. (0,35 милиони евра резерва)
ЕНЕА (ЕНЕА) - подготвителна акција за активно стареење и мобилност на постарите луѓе (04 04 08)	1,50 милиони евра
Слободно движење на работниците, координација на системите за социјално осигурување и мерки за емигранти, вклучувајќи емигранти од трети земји (04 04 03)	3,24 милиони евра
Работни односи и социјален дијалог (04 03 03 01)	17,30 милиони евра
Мерки за борба против дискриминацијата и нејзино спречување (04 04 04)	17,57 милиони евра
Мерки за борба против социјалната ексклузија и нејзино спречување (04 04 02 02)	23,10 милиони евра
Европска година на еднакви можности за сите во 2007 г. (04 04 12)	п.м (2,00 милиони евра резерва)

ЕНЕРГИЈА И ТРАНСПОРТ

Финансиска поддршка за проекти од заеднички интерес за трансевропската енергетска мрежа (06 03 02)	21,55 милиони евра
Програма Интелигентна енергија за Европа (2003 до 2006) (06 04 01)	55,47 милиони евра
Програма Интелигентна енергија за Европа (2003 до 2006) „External Strand - Cooperener“ (06 04 02)	4,97 милиони евра

Поддржување политики и предвидувања на научни и технолошки потреби (06 06 03)	8,65 милиони евра
Одржливи енергетски системи (06 06 02 01)	122,37 милиони евра
Одржливи енергетски системи (08 06 01 01)	115,10 милиони евра

ПРОШИРУВАЊЕ

Канцеларија за техничка помош за размена на информации ТАИЕКС (ТАИЕХ), активности во рамките на олеснувањето на транзицијата (22 03 02)	4,15 милиони евра
Олеснување на транзицијата за градењето на институциите по пристапувањето (22 03 01)	63,10 милиони евра

ПРЕТПРИЈАТИЈА

Активности на хоризонтално истражување на мали и средни претпријатија (МСП) (08 08 01 02)	122,66 милиони евра
Програми за претпријатија и претприемништво, особено за МСП (02 02 03 01)	18,70 милиони евра
Истражување и новаторство (02 02 02 01)	39,94 милиони евра
Поддршка за мали и средни претпријатија во новите финансиски околности (02 02 03 02)	7,00 милиони евра

ОКОЛИНА

Програма за акција на заедницата во областа на заштита на граѓаните (07 03 06 01)	7,01 милиони евра
Програма за акција на заедницата за унапредување на граѓанските организации, активни главно во областа на заштитата на околината (07 03 02)	8,00 милиони евра
Придонеси за меѓународните еколошки активности (07 02 01)	8,09 милиони евра
Околина и одржливост (10 02 02)	10,25 милиони евра

ЛАЈФ III (LIFE III) финансиски инструмент за околината од 2000 до 2006 - проекти за територијата на заедниците - I дел (заштита на природата) (07 03 03 01)	71,10 милиони евра
ЛАЈФ III финансиски инструмент за околината од 2000 до 2006 - проекти за територијата на заедниците - II дел (заштита на околината) (07 03 04)	72,10 милиони евра

ЗДРАВСТВО И ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

Напредна геномика и нејзината примена во здравството (08 02 01 01)	355,98 милиони евра
Борба против главните болести (08 02 01 02)	291,31 милиони евра
Активности на заедницата во корист на потрошувачите (17 02 01)	19,19 милиони евра
Јавно здравје од 2003 до 2008 (17 03 01 01)	51,69 милиони евра

ПРАВДА И ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

АГИС (AGIS) (18 05 01 02)	15,78 милиони евра
Програма за соработка по граѓански прашања (18 06 01 02)	3,75 милиони евра
Интеграција на државјани на земји кои не се членки (18 03 06)	5,00 милиони евра
Мерки за борба против насилството врз децата, адолесцентите и жените - Дафне II (Daphne II) (18 04 01 02)	9,68 милиони евра
Програма за истражување и проценка на почитувањето на основните права (18 04 03)	0,50 милиони евра
ЕИДХР (EIDHR) - Европска иницијатива за демократија и човекови права (19 04 02 - 05)	7,00/105,41/ 7,0/1,5 милиони евра

ИСТРАЖУВАЊЕ И ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ

Граѓаните и управувањето во општество базирано врз знаење (08 07 01)	61,50 милиони евра
Науката и општеството (08 10 01 04)	27,84 милиони евра

Специфични мерки за поддршка на меѓународната соработка (08 08 01 03)	96,29 милиони евра
Поддршка на политиките и предвидувањата на научно-технолошките потреби (08 08 01 01)	117,29 милиони евра

Во следниот дел ние ви обезбедуваме детали за контактите за специфични програми, но ве молиме внимавајте: може да настанат промени како резултат на прилично редовното преместување на службениците од една работна единица во друга. Може да биде потребно да ги посетите веб-страниците на ГД за добивање ажурирани информации и/или да се јавите на дадените броеви.

3.1.1 АУДИОВИЗУЕЛНИ СРЕДСТВА, МЕДИУМИ, ПЕЧАТ, КОМУНИКАЦИИ И ИНФОРМИРАЊЕ

09 03 03 - Побезбеден инернет плус (промовирање побезбедно користење на интернетот и онлајн-технологиите)

Алоциран буџет: 9,97 милиони

Целта на оваа програма е унапредувањето побезбедна употреба на интернетот и новите онлајн-технологии, особено од децата, и борбата против нелегалните содржини и несаканите содржини од крајниот корисник.

Програмата се однесува не само на интернетот, туку и на другите онлајн-технологии, како што се мобилни и бродбенд-содржини, онлајн-игри и „чат рум“. Нејзината намена е да опфати широк круг штетни содржини, вклучувајќи ги тука и насилството и расизмот.

Оваа четиригодишна програма (2005-2008) се сведува на четири главни активности:

- Борбата против нелегалните содржини;
- Спречување на несаканите и штетни содржини;
- Унапредувањето побезбедно опкружување;
- Подигање на свеста.

Подобни за аплицирање:

Јавни или приватни организација заинтересирани за оваа област.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Европската Унија и земјите членки на ЕЕА/ЕФТА.

Контакт: Mr Richard SWETENHAM
European Commission, Directorate-General
Information Society
Safer Internet Action Plan
Office EUFO 1197, L-2920 Luxembourg,
Тел. +352 4301 32400
Факс +352 4301 34079
Е-пошта: saferinternet@cec.ec.int

Веб-страница:

http://www.europa.eu.int/information_society/activities/sip/index_en.htm

16 02 02 - Информирање на граѓаните преку медиумите

Алоциран буџет: 15,25 милиони (1,00 милиони резерва)

Оваа програма има за цел да овозможи подобро познавање на ЕУ, нејзините цели, улогата и дејствувањето. Активностите имаат за цел да им понудат на Европејците општи информации за институциите на заедницата, одлуките и процесот на интеграција.

Институциите на ЕУ, надворешните канцеларии на европскиот парламент, претставништвата на Комисијата, телата за

супервизија и сите други организации и тела во рамките на земјите членки на ЕУ кои на европските граѓани им обезбедуваат информации за ЕУ.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Европската Унија.

Финансирање:

50% од признати трошоци (во посебни случаи до 80%).

Контакт: Mr Alain DUMORT (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General Press
and Communication-C1
B - 1049 Brussels
Тел. +32 2 2953 849
Е-пошта: Press-B@cec.eu.int

Веб-страница:

http://www.europa.eu.int/comm/dgs/press_communication/index_en.htm

16 05 01 - Проток на информации

Алоциран буџет: 16,75 милиони (1,00 милиони резерва)

Оваа буџетска ставка го покрива финансирањето на размена на информации низ Европа - европска мрежа на директни релее, која ја поддржува работата на претставништвата на Комисијата во земјите членки и функционира како „интерфејс“ меѓу граѓаните на ЕУ на локално ниво. Овој буџет исто така го покрива финансирањето на поважните национални информативни центри (моментално ги има три, сместени во Франција, во Португалија и во Италија) и обука и помош за информативните мрежи.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Земјите членки на ЕУ.

Финансирање:

50% од признатите трошоци.

Контакт: Miss Fabrizia DE ROSA (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General
Communication
Communication Relays and Networks - B1/2
Тел. +32 2 299 3739
Факс +32 2 296 0701
Е-ПОШТА: relays@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/dgs/communication/grants/index_en.htm
http://europa.eu.int/comm/relays/ed_en.htm

09 04 01 - Информатички технологии за општеството

Алоциран буџет: 1027,74 милиони

Целта на оваа буџетска ставка е да се придонесе во креирањето политики во општество базирано врз знаење во согласност со ревидираната Лисабонска агенда. Моменталната програма на работа има ограничен број стратешки цели: консолидирање на силите во областите каде Европа е лидер во индустријата и технологијата; да се надминат слабостите во критичните области; да се искористат нови можности и да се одговори на итните потреби и да се обезбеди заеднички развој на технологиите и да се применат исите. На овој начин, програмата има за цел да овозможи европска конкурентност, иновации и водство.

Подобни за аплицирање:

Мали и средни претпријатија, корисници на ИСТ, академски истражувачки лаборатории, организации основани во земјите кандидати и земјите кои не се партнери на ЕУ.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

25 земји членки на ЕУ и земјите членки на ЕФТА.

Контакт: Mr Khalil Rouhana (Head of Unit)
European Commission, Information Society
Directorate-General
Strategy for ICT Research and Development C2
Rue de la Loi 200, B-1049 Brussels

Тел. +32 2 299 69 02
Е-пошта: khalil.rouhana@cec.eu.int

Веб-страница:

http://www.europa.eu.int/comm/dgs/information_society/activities/index_en.htm

09 05 01 - Медија плус (мерки за унапредување на развојот на аудиовизуелната индустрија).

Алоциран буџет: 77,35 милиони

Целите на овие програми се:

- Јакнењето на европскиот сектор на дистрибуција што се однесува до киното и делата наменети за приватна употреба;
- Унапредувањето на пошироко транснационално ширење на странските европски филмови;
- Унапредувањето на европските телевизиски програми произведени од независни компании;
- Поддршката на развојот на аудиовизуелните дела и лингвистичката разновидност;
- Поддршка на создавањето дигитални каталози на европски дела, за употреба од новите медиуми.

Жанровите од интерес се: фикцијата (кино и телевизија), документарците, анимираните филмови и мултимедиумите.

Подобни за аплицирање:

Тука се опфатени европските компании за производство или дистрибуција. Условите се разликуваат во зависност од видот на поддршката која се бара.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Земјите членки, државите на ЕФТА/ЕЕА (Исланд, Норвешка, Лихтенштајн), Бугарија и Швајцарија.

Начин на аплицирање:

Од 1.1.2006 г. Извршната агенција за образование, аудиовизија и култура (ЕАЦЕА) е одговорна за управувањето со разни

делови на Медија-програмата, вклучувајќи го изготвувањето покани за предлози и изборот на повеќето проекти. Меѓутоа, на заинтересираните за проектот им советуваме да контактираат со канцелариите на Медија во нивната земја. Ве молиме побарајте ги деталите на http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/desk_en.html

Контакт: Mr Costantin DASKALAKIS (Head of Unit)
MEDIA Unit, Education, Audiovisual and Culture
Executive Agency
Boulevard 3/30, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 35 96
Факс +32 2 299 92 14
Е-пошта: eacea-info@cec.eu.int

Веб-страница:
http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/index_en.html

**09 05 02 - Обука на медиумите (мерки за
унапредување на развојот на стручната обука во
аудиовизуелната индустрија)**

Алоциран буџет: 7,46 милиони

Буџетска ставка на обуката на медиумите овозможува поддршка за продолжување (и започнување) програми на професионална обука, за обучување професионалци од аудиовизуелната индустрија за бизнис-менаџмент, за техники на пишување сценарија и нови технологии, со цел да се зголеми нивната способност и конкурентност. Исто така, таа цели кон унапредувањето на соработката и размена на знаењата меѓу партнерите.

Подобни за аплицирање:

Јавни или индивидуални тела кои водат програми на обука (професионални асоцијации, универзитети, продукциски компании, итн.).

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Земјите учеснички: 25 земји членки, државите на ЕФТА-ЕЕА (Исланд, Норвешка, Лихтенштајн), Бугарија и Швајцарија.

Начин на аплицирање:

Од 1.1.2006 г. Извршната агенција за образование, аудиовизија и култура (ЕАЦЕА) е одговорна за управувањето со разни делови на Медија-програмата, вклучувајќи го изготвувањето покани за предлози и изборот на повеќето проекти. Меѓутоа, на заинтересираните за проектот им советуваме да контактираат со канцелариите на Медија во нивната земја. Ве молиме побарајте ги деталите на http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/desk_en.html.

Контакт: Mr Costantin DASKALAKIS (Head of Unit)
MEDIA Unit, Education, Audiovisual and Culture
Executive Agency
Boulevard 3/30, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 35 96
Факс +32 2 299 92 14
Е-пошта: eacea-info@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/avpolicy/media/index_en.html

22 04 01 - Принс (Prince) - Стратегија на информирање и комуникација

Алоциран буџет: 7,00 милиони

Оваа буџетска ставка го опфаќа финансирањето на приоритетните информации и комуникации за проширувањето. Нејзината цел е зголемување на знаењата за проширувањето во Европа, особено во оние земји во кои јавното мислење е почувствително на идното проширување.

Приоритетните политики вклучуваат:

Ефективен дијалог за проширувањето и претпристапувањето меѓу институциите на ЕУ и граѓаните; внимание за специфичните потреби на земјата за информирање; дијалог меѓу граѓанското општество на ЕУ и на земјите кандидати; информирање на новинарите; испитување на јавното мислење; веб-страници; аудиовизуелни материјали; конференции и семинари и оценка на програмата.

Контакт: Mr Ludjer BLASIG (Information and Communication Officer)
European Commission, Directorate-General
Enlargement
Enlargement Information Unit - B3
Information, Communication and Interinstitutional
Relations
B - 1049 Brussels
Тел. +32 2 296 2293
Факс +32 2 299 1777
Е-пошта: elarg-b3@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/enlargement/financial_assistance/index_en.htm

16 03 04 - Принс (PRINCE) - Дебата за иднината на Европската Унија

Алоциран буџет: 6,66 милиони (1,00 милиони резерва)

Оваа буџетска ставка го опфаќа финансирањето информациски мерки за информирање на граѓаните за нивно вклучување во дебатата за иднината на ЕУ. Нејзината цел е да воспостави дијалог меѓу ЕУ и нејзините граѓани во соработка со земјите членки и граѓанското општество, како и финансирањето на активностите на ГО кои обезбедуваат форум за дебата и помагаат во понатамошниот дијалог.

Во нејзиниот „План Д за демократија, дијалог и дебата“ (COM(2005)494), Комисијата ја нагласи потребата од стимулирање на дебатата за ЕУ и помошта на граѓанското општество во однос на ова. Согласно на ова, финансирањето е расположливо за проекти кои го унапредуваат учеството на граѓаните во дебатите за ЕУ (на пр., панели на граѓани), го испитуваат јавното мислење и ги анализираат придонесите од општото мислење. Овој повик за предлози се раководи од ГД за комуникации, а повеќе информации за иницијативите од „План Д“ може да се најдат на http://europa.eu.int/comm/dgs/communication/grants/index_en.htm

Контакт: Josep COLL I CARBO
European Commission, Unit A2 (planning and
priorities) Plan D Project, Office BERL 5/236
B-1049 Brussels, Belgium
Тел. + 32 2 299 29 89
Факс + 32 2 295 24 69
Е-пошта: COMM-A2@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/dgs/communication/pdf/proposals-plan-d_en.pdf
http://europa.eu.int/debateurope/about_en.htm

3.1.2 ГРАЃАНСКО ОПШТЕСТВО, ЕВРОПСКИ АСОЦИЈАЦИИ, НАПРЕДУВАЊЕ НА ЕВРОПА, ГО

15 06 01 04 - Асоцијации и федерации од интерес за Европа

Алоциран буџет: 1,35 милиони

Со оваа ставка се опфатени активности и проекти кои се изведуваат од асоцијации и федерации на граѓани на Европа, кои се однесуваат на унапредувањето на каузата на европската интеграција и подигањето на нивото на јавното познавање на ЕУ. Таа исто така поддржува активности со одраз, на европско ниво, на етичките и душевните вредности и темели на европската интеграција. Можните проекти опфаќаат дебати, семинари и конференции, настани, основање мрежи, публикации, ИТ-производи и радио и телевизиско емитување. Меѓутоа, оперативните трошоци на организациите кориснички не се покриваат.

Подобни за аплицирање:

ГО кои аплицираат за фондови од оваа буџетска ставка мора да се непрофитабилни и со седиште најмалку во една од земјите членки. Организациите од земјите на ЕФТА/ЕЕА и земјите кандидати исто така имаат можност за добивање фондови, но

им се советува да дознаат за можноста за нивното учество пред да аплицираат.

Контакт: Mr Marc JORNA (Head of Unit)
Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
Youth, Sport and Relations with the Citizen,
Citizenship, Unit P7
Bour 3/30, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 3380 / +32 2 296 5257
Факс +32 2 296 2398
Е-пошта: eacea-info@cec.eu.int

Веб-страница:
http://europa.eu.int/comm/dgs/education_culture/association/index_en.html

15 06 01 05 - Европски „тинк-танкови“

Алоциран буџет: 40 милиони

Оваа буџетска ставка се доделува за комитети на експерти „тинк-танк“ (*think-tanks*) кои директно придонесуваат кон истражувањето на европската политика на интеграција.

Подобни за аплицирање:

Само комитетите на експерти кои се идентификувани. Овие информации се објавуваат во Службениот весник на Европската Унија. За повеќе информации, контактирајте со Агенцијата за образование, аудиовизуелни извршители и извршители за култура.

Контакт: Mr Marc JORNA (Head of Unit)
Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
Youth, Sport and Relations with the Citizen,
Citizenship, Unit P7
Bour 3/30, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 3380 / +32 2 296 5257
Факс +32 2 296 2398
Е-пошта: eacea-info@cec.eu.int

Веб-страница:

<http://eacea.cec.eu.int>

15 06 01 03 - Грантови за организации кои ја промовираат идејата на Европа

Алоциран буџет: 2,96 милиони

Оваа буџетска ставка покрива издатоци за активности чија цел е европската интеграција и соработка, со посебен нагласок на граѓанското учество. Финансирањето е исто така достапно за дејствување на организации со овие цели.

Подобни за аплицирање: Непрофитабилни, независни организации.

Контакт: Mr Marc JORNA (Head of Unit)
Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
Youth, Sport and Relations with the Citizen,
Citizenship, Unit P7, Bour 3/30, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 3380 / +32 2 296 5257
Факс +32 2 296 2398
Е-пошта: eacea-info@cec.eu.int

Веб-страница:

<http://eacea.cec.eu.int>

19 02 02 - Институтите специјализирани за односите меѓу ЕУ и трети земји

Алоциран буџет: 1,22 милиони

Оваа буџетска ставка има за цел субвенционирање центри, институти и мрежи, акредитирани за дејствување во областа на односите на ЕУ со други региони за политиките на надворешните односи. На овој начин, паричната помош ќе им овозможи на центрите да ги зголемат нивните активности и да опфатат теми иницирани од Комисијата. Акцент се става на одредени односи на ЕУ со регионите, на пр., Азија, Латинска Америка,

Медитеранот, Балканот и независните држави на поранешниот Советски Сојуз.

Поспецифичните активности вклучуваат: студии и анализи на политикете на ЕУ и односите региони; изработка на трудови на дискусии; организирање округли маси; семинари; “тинк-тенкови”; разни публикации; подготвување веб-страници и соработка со медиумите.

Подобни за аплицирање:

Истражувачки институти, организации кои ги надгледуваат односите на ЕУ со други региони, како и јавни и индивидуални тела кои дејствуваат во оваа област. Посебно внимание ќе им се посвети на одредени институти и организации кои се обележани, т.е. Европскиот институт за азиски студии, „Centro Latinoamericano para las relaciones con Europa“, „Fondazione Laboratorio Mediterraneo“, Московското училиште за политички студии, Европскиот институт Софија и „Corporación Justicia y Democracia“.

Финансирање:

До 70% од признатите оперативни трошоци на телото за календарската година за која е доделен грантот.

Контакт: Miss Cristina ORTIZ SCHOUSBOE (Grants Coordinator)
European Commission
Directorate-General External Relations - I2
Тел. +32 2 2996726 / +32 2 2991111
Факс +32 2 2995397
Е-пошта: cristina.ortiz-schousboe@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/grants/index_en.htm

15 06 01 01 - Мерки во корист на граѓанското општество

Алоциран буџет: 3,84 милиони

Цел на оваа ставка е да финансира мерки преземени во корист на граѓанското општество, особено грантови исплатени на

организации кои го претставуваат граѓанското општество. Придонеси за финансирање трајни програми на работата на тела чија цел се општи европски интереси се исто така достапни.

Контакт: Mr Marc JORNA (Head of Unit)
Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
Youth, Sport and Relations with the Citizen,
Citizenship, Unit P7
Boulevard 3/30, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 3380 / +32 2 296 5257
Факс +32 2 296 2398
Е-пошта: eacea-info@cec.eu.int

Веб-страница:
<http://eacea.cec.eu.int>

18 04 04 - Подготвителна активност за поддршка на новите земји членки на ЕУ

Алоциран буџет: 1,00 милион

Оваа буџетска ставка ги покрива подготвителните активности на новите земји членки за поддршка на активностите на локалните ГО кои се однесуваат на владеењето на правото, демократијата, елементарните права, транспарентноста, непристрасниот начин на информирање и борбата против корупцијата.

Подобни за аплицирање:

ГО кои дејствуваат во следните области:

- Закони од јавен интерес;
- Добро управување на централно и локално ниво;
- Независност на граѓанската служба;
- Антикорупција.

Контакт: Mr Alain BRUN (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General Justice,
Freedom and Security, Unit C3
Rue de Genève, 5, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 53 81
Е-пошта: JLS-CITIZENSHIP@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/support_ngo/funding_support_en.htm

15 05 05 02 - Поддршка за меѓународни граѓански младински организации

Алоциран буџет: 2,27 милиони

Целта на ова финансирање е доделување грантови на меѓународни граѓански организации чии активности ги опфаќаат младите и во европски контекст. Во приоритетите за 2006 г се вклучува политичката транспарентност и вклучувањето во европскиот процес.

Подобни за аплицирање:

Меѓународни граѓански, непрофитни, организации, од чии активности, било поединечни или дел од поширока програма, имаат корист младите луѓе. За да бидат подобни за добивање средства, организациите мора да имаат активни членки организации во најмалку осум долуспоменати земји.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

25 земји членки на ЕУ, членки на ЕФТА/ЕЕА и земји кандидати на ЕУ. Програмата може да биде отворена и за тела основани во одредени балкански земји и држави на Комонвелтот.

Финансирање:

50% од годишниот буџет.

Контакт:

Mr Philippe COVA (Head of Unit)
Education, Audiovisual & Culture Executive Agency,
Unit YOUTH, Bour 3/30, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 299 9130
Факс +32 2 292 1330
Е-пошта: youth@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/youth/program/index_en.html

15 06 01 07 - Шеми на збратимување градови во ЕУ

Алоциран буџет: 13,50 милиони

Грантови од оваа ставка се доделуваат за настани на збратимување, кои опфаќаат програми на едукација за актуелни европски прашања. Приоритет им се дава на настани кои опфаќаат градови и општини во земјите кандидати, на спогодби за збратимување, на проекти кои опфаќаат мали општини или општини во географски неповолни подрачја, на мултилатерални настани и проекти кои ги вклучуваат младите или обесправените групи. Дел од овие давачки е исто така наменет за охрабрување на врските меѓу периферните и планинските региони, од една страна, и островските региони на Европската Унија, од друга. Дел може да се искористи и за финансирање оценки на активности субвенционирани под овој член.

Подобни за аплицирање:

Локални и/или регионални власти во земјите членки на ЕУ.

Контакт: The Town-twinning sector
European Commission
Directorate-General for Education and Culture
VM-2 4/35, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 295 2685 (вторн - четвр 9.30-12.30)
Факс +32 2 296 2389
Е-пошта: eacea-info@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/towntwinning/index_en.html

21 02 13 - Децентрализирана соработка во земјите во развој

Алоциран буџет: н.о.

Ова буџетско заглавје го има за цел зајакнувањето на граѓанското општество, „грас-рут“ демократизацијата и учеството, преку зголемување на способноста на граѓанското општество и локалните власти за дејствување и преку унапредување на

дијалогот помеѓу владата и граѓанските учесници. Тоа опфаќа грантови за операции за социјален и економски развој, во корист на најсиромашните делови на популацијата во земјите во развој, особено чувствителните групи. Опфатени се, исто така, и иницијативи за одржлив развој, преземени од локалните јавни власти, организации кои произлегуваат од заедниците и групирања во земјите во развој.

Опфатените активности се однесуваат главно на информирањето, едукацијата, шемите на капитализација и комуникација, поради фактот дека главната цел на оваа програма е потенцијалните учесници во оваа област да го сфатат подобро природот на децентрализирана соработка и да станат поактивни во консултациите кои се однесуваат на програми на заедницата и спроведувањето децентрализирана соработка.

Партнери Подобни за аплицирање по оваа буџетска ставка се: локалните власти, ГО, локални трговски асоцијации и групи на граѓани, кооперативи, синдикати, организации на жените и млади, образовни, културни и истражувачки институции и цркви. Европските организации може да се финансираат ако работат во соработка со некоја локална организација во земјата домаќин. Просечно, ГО треба да учествува со 20% од севкупните трошоци на проектот.

Повиците за предлози се управуваат на локално ниво и датумите и условите се разликуваат од една до друга земја. Согласно на ова, ве молиме контактирајте со локалната Делегација на ЕЗ, пред поднесувањето на предлог-проектот (посетете ја www.europa.eu.int/comm/external_relations/repdel за контакт-детали).

Контакт: Mr AristoTenis BOURATSIS (Head of Unit)
Relations with civil society and non-state actors
EuropeAid - F5
Тел. +32 2 299 9244
Факс +32 2 299 2914
Е-пошта: aristoTenis.bouratsis@cec.eu.int

Веб-страница:
http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/ong_cd/cdc_page_en.htm

3.1.3 ОБРАЗОВАНИЕ, ОБУКА, МЛАДИ И КУЛТУРА

15 02 03 - Соработка со земјите нечленки за образование и професионална обука

Алоциран буџет: н.о. (3,00 милиони резерва)

Грантовите се достапни за активности во рамките на спогодби за соработка меѓу ЕУ, САД и Канада. Активностите опфаќаат: студии за квалификации и вештини; програми на размена; унапредување на соработката меѓу институциите; воспоставување односи меѓу односните сектори на индустријата и универзитетите и соработка со приватниот сектор.

Подобни за аплицирање:

Високо образование, професионално образование и институциите на обука или организации во 25 земји членки на ЕУ, САД и Канада. Подобни за аплицирање се исто така и индустријата и бизнис-групите, ГО, издавачите, владини ресори, трговски комори и истражувачки институти. За упатства, ве молиме консултирајте се на веб-страницата.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Европската Унија, САД и Канада.

Финансирање:

Вообичаено, Европската комисија не надминува 75% од одобренiot буџет.

Контакт: Mr Augusto GONZALEZ HERNANDEZ (Head of Unit)
European Commission
Directorate General for Education and Culture
Unit B-6, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 6319
Факс +32 2 295 5719
Е-пошта: eac-3C-cooperation@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/eu-usa/index_en.html или http://europa.eu.int/comm/education/programmes/eu-canada/index_en.html

15 02 02 04 - Е-учење

Алоциран буџет: 12,76 милиони

Општите цели опфаќаат: изучување и охрабрување на начини на користење на е-учењето за социјална кохезија и личен развој, негувањето на дијалогот меѓу културите и борбата против дигиталната поделба. Исто така се промовира и користењето на е-учењето при учењето цел живот и засилувањето на европската димензија во образованието, како и повеќе структурираната соработка и подобрениот квалитет во оваа област. Постојат четири правци на дејствување под ова финансирање: унапредување на дигиталната писменост; европски виртуелни училишта; е-збратимувања на училишта и трансверзални активности за унапредување на е-учењето во Европа.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

Земји членки на ЕУ, земји кандидати за членство и членки на ЕЕА-ЕФТА.

Контакт: Mr Sergio CORTI (Head of Unit)
European Commission
Directorate-General Education and Culture
Unit B1 Coordination of Lifelong Learning
programmes
B-1049 Brussels
Тел. +32 2 299 3926
Факс +32 2 295 7830
Е-пошта: elearning@ccec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/elearning/index_en.html

15 02 02 05 - Еразмус Мундус (Erasmus Mundus)

Алоциран буџет: 38,11 милиони

Оваа апропријација го покрива унапредувањето на европскиот систем на високото образование, кое е привлечно како во ЕУ,

така и вон ЕУ. Нејзината намена е унапредување на поголем меѓународен интерес за европски квалификации и искуство меѓу дипломи и академици низ целиот свет. Исто така таа дејствува и во правец на построкурирана соработка меѓу ЕЗ и институциите на трети земји и на тој начин на подигањето на мобилноста од страна на ЕУ како дел на европските програми на студии.

Начин на аплицирање:

Студенти и научници кои имаат желба да учествуваат во мастер-курсот Еразмус Мундус (со или без стипендија) треба да аплицираат директно во избраниот мастерс конзорциум на Еразмус Мундус, кој го нуди односниот курс. За повеќе информации, ве молиме посетете ја веб-страницата.

Подобни за аплицирање:

Високообразовни институции, студенти со завршено прво ниво, научници и професионалци, кадар кој е директно ангажиран во високото образование и други јавни или индивидуални тела активни во високото образование.

Подрачја во кои се доделуваат фондови:

ЕУ и меѓународно.

Контакт: Mr Joachim FRONIA
Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
P4 - Erasmus Mundus
Bour 3/30, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 295 9692
Е-пошта: eacea-erasmus-mundus@cec.eu.int

Веб-страница:

<http://eacea.cec.eu.int/static/en/mundus/index.htm>

15 04 02 01 - Програмска рамка за поддршка на културата

Алоциран буџет: 31,37 милиони

Намената на оваа буџетска ставка е да се покријат активности кои се однесуваат на :

- Унапредувањето на културниот дијалог и познавање на културата и историјата на народите на Европа;
- Мобилноста на уметниците, создавачите, другите учесници и професионалци од областа на културата, со посебен нагласок на младите луѓе, социјално обесправените и културната различност;
- Градењето нови облици на културно изразување, делењето и искористувањето на заедничкото културно наследство од европска важност и неговата заштита;
- Усовршувањето на пристапот до културата и охрабрувањето на граѓанското учество;
- Охрабрувањето на меѓукултурниот дијалог и европската и неевропската културна и граѓанска размена;
- Нагласувањето на улогата на културата во социјалниот и економскиот развој и финансирање на конзервација и реставрација на заедничкото културно наследство од европска важност.

Подобни за аплицирање:

Креативни уметници, културни оператори, јавни и приватни промотери, активности на културни мрежи, културни институции на земјите членки и на други земји учеснички.

Целна област:

25 земји членки на ЕУ, членките на ЕФТА/ЕЕА, земјите кандидати.

Контакт:

Mr Antonios KOSMOPOULOS
 P5 - Culture
 Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
 Bour 3/30 , B-1049 Brussels
 Тел. +32 2 299 9335
 Факс +32 2 299 4577
 Е-пошта: eacea-info@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/culture/eac/index_en.html

15 03 01 02 - Леонардо Да Винчи

Алоциран буџет: 209,68 милиони

Целите по оваа буџетска стапка се: унапредувањето на Европа на знаењата и консолидација на европската соработка во областа на образованието и обуката.

Ова финансирање е наменето за поддршка на мобилноста на луѓето во областа на професионалната обука, пилот-проектите базирани на транснационалните партнерства и развивањето мрежи на соработка. На сличен начин се унапредуваат и јазичните способности и културното познавање, заедничкото создавање и ажурирање инструменти на реферирање и споредливи податоци преку студии и анализи.

Подобни за аплицирање:

Приватни, јавни или полујавни организации и институции вклучени во професионалната обука.

Целна област:

Земји членки на Европската Унија, членки на ЕФТА кои се членки на ЕЕА: Исланд, Лихтенштајн и Норвешка под условите на спогодбата на ЕЕА и земјите кандидати за ЕУ.

Контакт: Ms Monika HOLIK
P3 - Leonardo da Vinci
Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
Bour 3/30, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 298 5807
Е-пошта: eacea-info@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/education/programmes/leonardo/leonardo_en.html

15 02 02 02 - Сократес (Socrates)

Алоциран буџет: 383,32 милиони

Главната цел на програмата СОКРАТЕС е зајакнувањето на европската димензија на образованието на сите нивоа, подобрувањето на познавањето на европските јазици, унапредувањето на соработката и мобилноста низ образованието, охрабрувањето на новаторството и унапредувањето на еднакви можности во сите сектори на образованието.

Оваа буџетска ставка покрива активности кои се однесуваат на: поддршка на транснационалната мобилност и мрежи на соработка; употреба на информативните и комуникациските технологии; унапредување на јазичните способности и културното познавање; поддршка на новаторски пилот-проекти и подобрување на референцијални податоци и размена на информации во областа на образованието. Во одредени случаи, оваа буџетска ставка може да се користи и за финансирање на програми за училишта, за посвојување гробишта и споменици од двете светски војни.

Подобни за аплицирање:

Во најчести случаи, поединци (студенти, наставници итн.) можат да учествуваат во програмата преку нивните матични институции, иако постојат исклучоци (на пр., комениус асистенти за јазици).

Целна област:

25 земји членки на ЕУ, земјите на ЕФТА/ЕЕА: Исланд, Лихтенштајн, Норвешка и земјите кандидати.

Начин на аплицирање:

Постојат два основни вида активности: „централизираните акции“ управувани од Комисијата и „децентрализираните акции“, кои се управуваат од националните агенции. Формуларите за аплицирање за централизираните акции можат да се добијат од веб-страницата на Сократес, додека за децентрализираните акции, во вашата национална агенција, чија адреса исто така може да се најде на веб-страницата.

Контакт: Socrates Programme
Education, Audiovisual and Culture Executive
Agency
Boulevard 3/30, B-1140 Brussels
Тел. +32 2 233 0111
Факс +32 2 233 0150
Е-пошта: eacea-info@cec.eu.int

Веб-страница:

http://www.europa.eu.int/comm/education/programmes/socrates/socrates_en.html

15 05 01 - Млади

Алоциран буџет: 107,44 милиони

Програмата за млади е наменета за поддршка на транснационалната мобилност на младите, употребата на технологиите на информирање и комуникации, мрежите на соработка, европското државјанство, јазичните способности и културното разбирање. Другите цели го опфаќаат градењето пилот-проекти и создавањето методи на анализа, следењето и градењето политики за млади на европско ниво.

Подобни за аплицирање:

Групи млади луѓе, непрофитни граѓански организации и асоцијации, јавни власти, а можат да учествуваат и други, со искуство во областа млади и неформално образование.

Целна област:

Земји членки на ЕУ, членки на ЕФТА/ЕЕА и претпристапни земји. Под одредени услови, програмата е отворена и за партнери од други земји и делови на светот.

Начин на аплицирање:

Со цел да учествувате во повеќето проекти, може да биде неопходно да основате соработка со повеќе партнери, во зависност од правилата за секоја акција и земјата на партнерите.

Контакт: Mr Philippe COVA (Head of Unit)
Education, Audiovisual & Culture Executive Agency,
Unit YOUTH
Boulevard 3/30, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 299 9130
Факс +32 2 292 1330
Е-пошта: youth@cec.eu.int

Веб-страница:
http://europa.eu.int/comm/youth/program/index_en.html

3.1.4 ВРАБОТУВАЊЕ И СОЦИЈАЛНИ РАБОТИ

04 04 02 01 - Анализа и студии на социјалната состојба, демографијата и семејството

Алоциран буџет: 3,22 милиони

Целта на оваа буџетска ставка е унапредувањето на споредбената анализа и размена на погледи на европско ниво, а што се однесуваат на социјалната состојба и социо-економските трендови во земјите членки. Областите од интерес го опфаќаат стареењето на популацијата, влијанието на демографската промена на политиките, врската меѓу семејството и демографските трендови и нивната поврзаност со технолошкиот развој, социјалните цели и семејниот живот и детството.

Подобни за аплицирање:

Непрофитни организации, вклучувајќи ги мрежите активни во унапредување и заштита на семејството и правата на децата во членките на ЕУ.

Контакт: Mr Constantinos FOTAKIS
European Commission
Directorate-General Employment and Social Affairs,
Social Protection and Integration
Тел. +32 2 295 02 06
Факс +32 2 299 38 90
Е-пошта: empl-info@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/employment_social/calls/annualprog_2006_en.cfm

04 05 02 - Мерки на заедницата за постигнување на еднаквоста меѓу мажот и жената

04 05 03 - Организации на жените

Алоциран буџет: 11,14 милиони и н.о. (0,35 милиони резерва)

Целта на буџетската ставка 04 05 02 е да поддржува акции чија цел е унапредување на еднаквите можности и постапки, опфаќајќи ги правните аспекти. Видовите акции и поддршка се однесуваат на обуката и распространувањето на добрите искуства во оваа област, познавањето на директната и индиректната дискриминација, оценка на ефективностa на сегашните политики и поддршката на способностите на главните учесници во оваа област.

Буџетската ставка 04 05 03 доделува грантови за организации на жените чиј фокус е улогата на жените во општеството, еднаквиот однос кон жената и борбата против дискриминацијата, кои не се покриваат од лобито на жените.

Подобност за финансирање:

Локални и регионални власти; тела кои ја унапредуваат еднаквоста на половите, социјалните партнери; ГО; универзитетите и истражувачките институции; канцелариите на национална статистика; медиумите.

Целна област:

Европската Унија, земјите кандидати, членките на ЕФТА/ЕЕА.

Контакт: Miss Fay DEVONIC (Head of Unit)
European Commission
Directorate General for Employment and Social Affairs - G1
Equal Opportunities for Women and Men: Strategy and Programme
B-1049 Bruxelles
Тел. +32 2 295 6151

Факс +32 2 296 3562

Е-пошта: empl-info@cec.eu.int

Веб-страница: http://europa.eu.int/comm/employment_social/gender_equality/index_en.html

04 04 08 - ЕНЕА (ЕНЕА) - подготвителна акција за активно стареење и мобилност на постарите луѓе

Алоциран буџет: 1,50 милиони

Главната цел на оваа програма е финансирање иницијативи кои го унапредуваат активното стареење, вклучувајќи ја достапноста на пазарот на трудот. Видовите финансирани акции опфаќаат и транснационални програми на размена за постари луѓе, кои се обликувани како краткотрајни престои во друга земја членка на ЕУ. Програмите треба да се насочени кон луѓе во состојба на несигурно вработување или во опасност од социјална ексклузија, или кон унапредување на улогата на постарите како активни учесници, како и кон зацврстување на кохезијата меѓу генерациите.

Исто така, се поддржуваат програми на специјализирани организации за размена на постари луѓе, кои, меѓу другото, целат кон развивање извори на мобилност.

Подобни за аплицирање:

Сите тела на јавниот и приватниот сектор вклучени во промовирањето на улогата на постарите луѓе како богатство на општеството: национални, регионални или локални власти, социјалните партнери, социјалните служби, ГО, универзитетите или истражувачките институти.

Контакт: Mr Ralf JACOB (Head of Unit)
European Commission
Directorate-General Employment and Social Affairs
Unit E1 - Social and Demography Analysis
Rue Joseph II-27 -1/242, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 299 0483
Факс+32 2 299 3890
Е-пошта: empl-info@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/employment_social/calls/proposal_2005_en.cfm

04 04 03 - Слободно движење на работниците, координација на системите за социјално осигурување и мерки за емигранти, вклучувајќи емигранти од трети земји

Алоциран буџет: 3,24 милиони

Оваа буџетска ставка покрива анализи и пресметувања на главните трендови и националните системи на социјалното осигурување, суплементарни системи на социјално осигурување и поважните трендови во легислативата на слободното движење во земјите членки.

Тука се опфатени и проекти со посебен нагласок на главните карактеристики на системите на социјална заштита, активности насочени кон обезбедување подобри услуги за работниците емигранти и развивањето информации и кампањи за подигање на јавната свест за суплементарните пензиски системи за работниците емигранти во ЕУ.

Подобни за аплицирање: Јавни организации: министерства, локални, регионални власти, универзитети или истражувачки институти, организации на работодавци/работници активни во социјалната сфера, ГО кои работат на интересите на работниците емигранти.

Целна област:

Европска Унија.

Финансирање:

До 80 %.

Контакт:

Mr Robertus CORNELISSEN (Head of Unit)
Directorate-General Employment and Social Affairs
Free movement of workers and coordination of
social security schemes-E3
Rue Joseph II-27 -1/242, B-1049 Brussels

Тел. +32 2 295 7667

Факс +32 2 295 5066

Е-пошта: empl-freemovement@cec.eu.int, empl-socialsecurity@cec.eu.int

Веб-страница:

http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/index_en.htm

04 03 03 01 - Работни односи и социјален дијалог

Алоциран буџет: 17,30 милиони

Овие фондови се наменети за охрабрување на учеството на социјалните партнери во европската стратегија на вработување.

Исто така тие покриваат и активности кои се однесуваат на унапредувањето на социјалниот дијалог на меѓуработно секторско ниво; собири и други активности чија цел е развој на стручноста и размената на информации; пилот-проекти кои развиваат норми на однесување и социјални ознаки и еднаква застапеност на жените во одлучувачките тела.

Подобни за аплицирање:

Европски организации кои учествуваат во социјалниот дијалог и кои се интегрален дел на структурите на социјални партнери на земјите членки и имаат способност за договарање договори.

Целна област:

Европската Унија, земјите кандидати и членките на ЕФТА/ЕЕА.

Контакт:

Mr Jackie MORIN (Head of Unit)

European Commission

Directorate-General for Employment and Social Affairs

D1 - Interprofessional social dialogue - Industrial relations - Adaptation to change

J37 3/21, Rue de Geneve, 1 - 1049 Brussels

Тел. +32 2 296 11 45 / 296 89 96

Факс +32 2 296 97 71

Е-пошта: empl-04-03-03-01@cec.eu.int

Веб-страница:

http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/social_dialogue

04 04 04 - Мерки за борба против дискриминацијата и нејзино спречување

Алоциран буџет: 17,57 милиони

Целта на оваа буџетска ставка е поддржување и дополнување на напорите (на ниво на заедниците и во земјите членки) за спречување и борба против дискриминацијата, било поради расна, етничка, религиска или верска припадност, возраст, или сексуална ориентација. Вакви акции вклучуваат анализа на факторите кои се однесуваат на дискриминацијата; оценка на антидискриминациската легислатива; транснационални соработки и подигање на свеста.

Дел од овој буџет е наменет за поддршка на главните фондови за ГО и мрежи на европски претставништва кои учесетуваат во борбата против дискриминацијата и нејзино спречување во заедницата и земјите членки, како и за унапредување на граѓанскиот дијалог во оваа област.

Подобни за аплицирање:

Јавни и приватни тела и институции вклучени во борбата против дискриминацијата.

Контакт:

Mr Stefan OLSSON (Head of Unit)
Directorate-General Employment and Social Affairs
Anti-Discrimination and Relations with Civil Society - D3
Rue Joseph II 37 -J 37 2/23, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 295 3569
Факс +32 2 295 1899
Е-пошта: empl-antidiscrimination@cec.eu.int

Веб-страница:

http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/index_en.htm

04 04 02 02 - Мерки за борба против социјалната ексклузија и нејзино спречување

Алоциран буџет: 23,10 милиони

Активностите од оваа стапка ја имаат за цел соработката меѓу земјите членки за борбата против социјалната ексклузија. Се поддржуваат активности за промовирање на учеството и пристапот до ресурсите за сите, спречување на ексклузијата, помошта на ранливите групи и мобилизирањето на вклучените страни. Програмата се одвива во три насоки:

- Анализа на карактеристиките, процесите, причините на социјалната ексклузија и нејзината еволуција. Новите проекти за 2006 г. опфаќаат, меѓу другото, студии за руралната сиромаштија, финансиската ексклузија и достапноста на службите за здравствена грижа;
- Унапредување на соработката и размена на информации и добри искуства на транснационално ниво, вклучувајќи активности за подигање на свеста на народите;
- Унапредување на учеството на разни акционери и поддршка на мрежи на ниво на ЕУ. Тука е вклучена поддршката за европски мрежи и партнерства на ГО и доброволни асоцијации ангажирани во борбата против социјалната ексклузија и сиромаштијата.

Подобни за аплицирање:

Локални и регионални власти; организации кои дејствуваат во правец на еднаков однос, социјални партнери; ГО; универзитети и истражувачки институти; национални канцеларии на статистика; медиуми.

Целна област:

Земјите членки, земјите кандидати и членки на ЕФТА/ЕЕА.

Контакт: Mr Adam TYSON (Head of Unit)
European Commission
Directorate-General Employment and Social Affairs
Unit E/2 - J27 01/34
200 Rue de la Loi, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 6056
Факс +32 2 299 0509
Е-пошта: empl-info@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/employment_social/emplweb/tenders/index_en.cfm

04 04 12 - Европска година на еднакви можности за сите во 2007

Алоциран буџет: н.о. (2,00 милиони резерва)

Оваа ставка покрива преземени мерки како подготовка на европската година на еднакви можности за сите во 2007 г., која ќе обезбедува платформа за подигање на свеста за покохезиско општество, кое ги почитува *acquis* на ЕУ кои се однесуваат на еднаквоста и недискриминацијата. Таа исто така е наменета за унапредување на дебатата и дијалогот.

Планираните акции во текот на 2006 г. опфаќаат:

- европска конференција на почетокот на годината;
- кампања на информирање за развојот, создавањето и распространувањето на инструментите за подигање на свеста, за обезбедување широк публицитет за наредната година;
- испитување на ниво на Унијата, кое ќе овозможи мерење на влијанието;
- оценка на активностите.

Контакт: Miss C. MAGNANT (Programme Manager)
European Commission, Empl - D3
Anti-discrimination and relations with Civil Society
Тел. + 32 2 2965376
Факс +(32) 2 2951899

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/employmentsocial/emplweb/tenders/index_calls_en.cfm

http://europa.eu.int/comm/employmentsocial/calls/annualprog_2006_en.cfm

3.1.5 ЕНЕРГИЈА И ТРАНСПОРТ

06 03 02 - Финансиска поддршка за проекти од заеднички интерес за трансевропската енергетска мрежа

Алоциран буџет: 21,55 милиони

Целта е зајакнување на сигурна набавка на енергија преку основање и развивање трансевропски енергетски мрежи, како и придонес кон компетитивно дејствување на пазарот на енергија. Активностите кои се покриваат опфаќаат физибилити-студии, подготвителни студии и оценка и каматни субвенции, гаранции за заеми и директна парична помош за проекти од заеднички интерес.

Подобни за аплицирање:

Јавни власти и приватни институции правно основани во земјите членки на ЕУ.

Контакт: Mr Alexandros SOTIRIOU
European Commission, Directorate-General Energy
& Transport
B-1049 Brussels
Тел. +32 2 295 9003
Факс +32 2 295 6504
Е-пошта: alexandros.sotiriou@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/ten/energy/index_en.htm

06 04 01 - Програма Интелигентна енергија за Европа (од 2003 до 2006)

Алоциран буџет: 55,47 милиони

Буџетската ставка 06 04 01 е наменета за унапредување на оддржлив развој, сигурност, компетитивност и заштита на околината во областа на енергетиката. Исто така се промовира

создавање или проширување на структурите и инструментите за одржлив енергетски развој. Опфатени се овие видови активности: заеднички анализи; развој на стандарди, обележување и сертификација на системи и надгледување на развојот на пазарот и енергетските трендови.

Други мерки поддржани по оваа ставка вклучуваат: развој на финансиски продукти и инструменти на пазарот; унапредување одржливи енергетски системи и опрема; развој на структура на информирањето, образование и обука и распространување на знаењата и најдобрите искуства.

Буџетската ставка об 04 02 го финансира Копенер (*Coopener*), надворешен огранок на програмата. Активностите ќе се фокусираат на мерки и техники изградени во Унијата, оспособени да се прошират на земјите во развој и унапредувањето на знаењата, како и трансферот на технологиите на Унијата на овие земји.

Подобни за аплицирање:

Приватни и јавни тела со иницијатива во областа на енергијата која се обновува, енергетска ефикасност и енергетскиот аспект на транспортот. Се охрабрува учеството на мали и средни претпријатија.

Целна област:

Европската Унија, земјите на ЕФТА/ЕЕА и земјите кандидати на ЕУ.

Контакт:

Mr Patrick Lambert (Director)
European Commission, Directorate-General for
Energy and Transport
New and renewable sources of energy, demand
management & sustainable development - D
B - 1049 Brussels
Тел. +32 2 295 0531
Е-пошта: tren-intelligentenergy@cec.eu.int /
patrick.lambert@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/energy/intelligent/index_en.html

06 06 03 - Политики на поддржување и предвидувања научни и технолошки потреби

Алоциран буџет: 8,65 милиони

Оваа буџетска ставка е наменета за поддршка на истражувачките активности кои се совпаѓаат со други политики на Унијата и кои се лансираат при итна потреба. На овој начин се овозможува научна потпора за економскиот потенцијал и кохезија на Унијата, особено преку поддршка на оценка на одржливите енергетски и транспортни системи и севкупна анализа на безбедноста во секторот на транспортот.

Подобни за аплицирање:

Истражувачки тимови со особен интерес и компетенција во истражувачки активности во горенаведените области, ГО, меѓународни организации, јавниот и приватниот сектор.

Контакт: Mr William CANNELL (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General Research
Anticipation of scientific and technological needs:
fundamental research
Rue de Genève 1, B-1140 Brussels
Тел. +32 2 296 0952
Факс +32 2 299 3173
Е-пошта: rtd-nest@cec.eu.int

Веб-страница:

<http://www.cordis.lu/nest>

06 06 02 01 - Одржливи енергетски системи

Алоциран буџет: 122,37

Целта на оваа програма е зголемување на технолошките и истражувачките капацитети на Европа, со цел примена на одржлив развој во оваа област. Заради ова, оваа буџетска ставка има за цел да го покрие управувањето на побарувачката за енергија и обновливите извори на енергија во заедниците со висока потрошувачка, како и чист градски транспорт.

Подобни за аплицирање:

Европски организации, претставници на групи на релевантни истражувања или учесници на пазарот. Подобни се исто така и меѓународни организации со истражувачки активности кои се однесуваат на еколошките последици од енергетските политики, меѓузависноста во снабдувањето со енергија и прекуграничните енергетски и еколошки прашања.

Контакт: Mr Karl KELLNER
European Commission,
Directorate-General for Energy and Transport
New and Renewable Sources of Energy; Demand
Management and Sustainable Development - TREN D
Rue De Mot 24, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 295 2410
Факс +32 2 296 6017
Е-пошта: karl.kellner@cec.eu.int

Веб-страница:

http://www.europa.eu.int/comm/dgs/energy_transport/rtd/wp_revision/index_en.htm

08 06 01 01 - Одржливи енергетски системи

Алоциран буџет: 115,10 милиони

Оваа ставка е со иста намена како и горенаведената, таа исто така го покрива управувањето на побарувачката за енергија и обновливите извори на енергија во заедниците со висока потрошувачка, како и чист градски транспорт.

Попрецизно, во областите на интерес се вклучуваат: клетки на гориво; нови технологии за енергетски вектори, дистрибуција и складирање енергија на ниво на Европа; напредни концепти на технологии кои користат обновливи енергетски извори; елиминација на јаглеродниот диоксид преку почисти инсталации на фосилно гориво и социо-економски инструменти и концепти за енергетската стратегија.

Подобни за аплицирање:

Европски организации претставници на релевантни истражувања или учесници на пазарот. Особено се охрабрува аплицирањето на мали и средни претпријатија. Подобни се, исто така, и меѓународните организации со истражувачки активности кои се однесуваат на еколошките последици од енергетските политики, меѓузависноста во снабдувањето со енергија и прекуграничните енергетски и еколошки прашања.

Контакт: Mr Michel POIREAU (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General
Research - J1
B-1049 Brussels
Тел. +32 2 295 1411
Факс +32 2 296 6882
Е-пошта: l rtd-energy@cec.eu.int

Веб-страница: http://www.europa.eu.int/comm/dgs/energytransport/rtd/wp_revision/index_en.htm

3.1.6 ПРОШИРУВАЊЕ

22 03 02 - Канцеларија за размена на информации за техничка помош ТАИЕКС (TAIEKX) - активности во рамките на олеснување на транзицијата

Алоциран буџет: 4,15 милиони

Овие фондови ги покриваат трошоците за програми од повеќекратна добивка за обезбедување краткотрајна техничка помош за новите земји членки, помош која се однесува на приближување на легислативата за *acquis communautaire*. TAIEKS организира семинари, работилници, студии и посети на стручњаци, обука, обезбедува инструменти, превод и толкување и нуди друга техничка помош, не само за владините службеници, туку и за претставниците на индустријата.

Целна област:

Новите земји членки, земјите кандидати, Западен Балкан.

Контакт:

Mr Alain Servantie (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General
Enlargement
Technical Assistance Information Exchange Office,
Enlarg - B3, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 299 89 33
Факс +32 2 299 17 77
Е-пошта: Elarg-Taieux@cec.eu.int / alain.servantie@
cec.eu.int

Веб-страница:

<http://taieux.cec.eu.int/>

22 03 01 - Транзициско оспособување за градење на институциите по прием

Алоциран буџет: 63,10 милиони

Целта на оваа програма е понатамошна помош на новите земји членки за јакнење на нивната административна способност за примена на легислативата на Заедницата и поддршка на размена на најдобрите искуства.

Помошта се состои од финансирање активности во следните области: право и внатрешни работи; финансиска контрола; заштита на финансиските интереси на заедниците и борбата против измами; внатрешен пазар; околина; ветеринарски услуги и градење на административните капацитети кои се однесуваат на безбедност на храната; административни структури и структури на контрола на земјоделство и рурален развој, вклучувајќи го интегрираниот систем на администрирање и контрола ИАЦ (IAC); нуклеарна безбедност; статистика и јакнење на јавната администрација во согласност со потребите идентификувани во сеопфатниот извештај од надгледувањето.

Контакт:

Ms M. MAY (Deputy Head of Unit)
European Commission
Directorate-General Enlargement - D5

Rue de la Loi 200, B-1049 Brussels
Institution Building, Taiex, Twinning
Тел. +32 2 296 3824
Факс +32 2 296 4712
Е-пошта: enlargement@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/enlargement/transition_facility.htm

3.1.7 ПРЕТПРИЈАТИЈА

08 08 01 02 - Хоризонтални активности на истражување на малите и средните претпријатија

Алоциран буџет: 122,66 милиони

Целта на оваа буџетска ставка е поддршка на малите и средните претпријатија во јакнењето на нивната технолошка оспособеност и капацитет за дејствување во европски и меѓународни рамки. Активностите се одвиваат како поддршка на политиките на компетитивност, претприемништво и новаторство.

Контакт: Mr Thomas ARNOLD (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General
Research
Research and SMEs - M/04
Тел. +32 2 299 4062
Факс 32 2 296 3261
Е-пошта: research-sme@cec.eu.int

Веб-страница:

<http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/funding/index.htm>
<http://www.cordis.lu/fp6/sme.htm>

02 02 03 01 - Програм за претпријатија и претприемништво, особено за мали и средни претпријатија

Алоциран буџет: 18,70 милиони

Оваа програма е наменета за спроведување на политиката на заедниците за поддршка на претпријатијата (особено малите и средните), вклучувајќи ги оние чија дејност е трговијата и дистрибуцијата, секторот на занаетчиството, туризмот, задругите, заедничките друштва и асоцијации, со цел нивно оспособување за развивање на нивниот целосен потенцијал за вработување, раст и конкуритивност. Особен нагласок се става на употребата на корпоративната социјална одговорност како основа на развојот.

Програмите/проектите треба: да ги идентификуваат најдобрите средства; да ги мотивираат и охрабруваат фирмите да покажат социјална одговорност врз доброволна основа; да ги истражуваат можните конкуритивни користи; да се осигура дека малите и големите претпријатија имаат кохерентен и ефективен приод, да изградат и да унапредуваат управувачки способности КСО ; да ја подобрат размената на искуства и успешни методи; и, да ја подигнат свеста меѓу релевантните тела.

Контакт: Mr Peter Wagner (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General
Enterprise and Industry
General Coordination - A1, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 5498
Е-пошта: research-sme@cec.eu.int

Веб-страница:

<http://www.cordis.lu/fp6/sme.htm>

<http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/funding/index.htm>

02 02 02 01 - Истражување и новаторство

Алоциран буџет: 39,94 милиони

Оваа ставка го поддржува унапредувањето на технолошкото новаторство, експлоатацијата на резултатите на истражувањата, пренесувањето на знаењето и создавањето бизниси на технологии. Особено внимание ќе биде посветено на активностите чија цел е промовирањето на улогата на жените во науката и истражувањето. Ова финансирање исто така ги покрива трошоците на научни и технолошки собири, од високо ниво, конференции, работилници и семинари од европски интерес. Истражувачките активности треба да ги почитуваат фундаменталните етички принципи, вклучувајќи ги барањата за благосостојба на животните.

Контакт: Mr Jean-Noel DURVY (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General
Enterprise
Financing SMEs, entrepreneurs and innovators - D3,
B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 3582
Факс +32 2 296 2684
Е-пошта: innovation@cec.eu.int

Веб-страница:

<http://www.cordis.lu/fp6/policies.htm>

02 02 03 02 - Поддршка за малите и средните претпријатија (МСП) во новите финансиски околности

Алоциран буџет: 7,00 милиони

Оваа буџетска ставка е наменета за техничка помош, особено на мерки за градење на институциите и обука. Особено се нагласува меѓуграничната соработка меѓу финансиските институции и МСП во досегашните и новите земји членки, земјите кандидати и земјите соседи на проширената Унија.

Програмите/проектите треба да го поддржат создавањето партнерства и мрежи меѓу локалните и регионалните банки, трговските комори, регионалните агенции за развој и други

локални и регионални власти, вклучени во финансирањето на МСП, или да ги координираат проектите финансирани од програмите ФАРЕ, ТАЦИС, КАРДС и МЕДА.

Подобни за аплицирање: Проектите мора да се управуваат од која било од следните финансиски институции: Европската банка за инвестиции (EIB); Европскиот фонд за инвестиции (EIF); Европската банка за реконструкција и развој (EBRD); Банката за развој на Советот на Европа во соработка со „*Kreditanstalt für Wiederaufbau*“. Приоритет треба да им се даде на микрокредитите за нови или постоечки МСП и МСП во новите земји членки.

Целна област:

Земјите членки на ЕУ, земјите кандидати и земјите соседи на проширената Унија.

Контакт: Mr Jean-Noel DURVY (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General Enterprise Financing SMEs, entrepreneurs and innovators - D3,
B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 3582
Факс +32 2 296 2684
Е-пошта: research-sme@cec.eu.int

Веб-страница:

<http://www.cordis.lu/fp6/sme.htm>
<http://www.europa.eu.int/comm/enterprise/funding/index.htm>

3.1.8 ОКОЛИНА

07 03 06 01 - Програма за акција на заедницата во областа на заштитата на граѓаните

Алоциран буџет: 7,01 милиони

Оваа ставка го поддржува јакнењето на капацитетите на земјите членки, на ЕЕА и на земјите кандидати за заштита на граѓаните. Нејзината намена е покривањето на издатоците кои се однесуваат на спроведувањето на соработката на заедниците во областа на цивилната заштита, вклучувајќи ги вонредните состојби

при природни непогоди и мерки чија цел е подготвување за и справувањето со такви вонредни состојби, особено на:

- Спречување, предвидување, откривање и подготвување за одговор и непосредна помош, како и анализа на социо-економските последици од катастрофите;
- Работилници, курсеви, размена и поддршка на стручњаци, како и вежби наменети за стимулирање на соработката;
- Акции и пилот-проекти во правец на зголемување на капацитетот, брзината и ефикасноста во вонредни состојби и поддржување активности за информирање и подигање на свеста;
- Мобилизирање експерти;
- Олеснување на транспортот.

Исто така таа е наменета за помагање на зајакнетата соработка меѓу земјите членки при интервенции на цивилна заштита од терористички и биотерористички закани.

Подобни за аплицирање:

Правните лица основани во земјите членки на ЕУ или Исланд, Лихтенштајн и Норвешка. Земјите кандидати можат да учествуваат во предложените акции на сопствена сметка.

Контакт: Ms Pia BUCELLA (Head of Unit)
European Commission,
Directorate-General Environment
Information Centre - BU9, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 295 7099
Факс +32 2 299 0314
Е-пошта: pia.bucella@cec.eu.int

Веб-страница:

<http://europa.eu.int/comm/environment/civil/index.htm>

07 03 02 - Програм а на акција на заедницата за унапредување на граѓанските организации, активни главно во областа на заштитата на околината

Алоциран буџет: 8,00 милиони

Овој дел на буџетот покрива грантови за ГО активни во заштитата на околината. Целта е да се придонесе во еколошката легислатива и политиките на ЕУ и да се зголеми учеството на граѓанското општество во дебатата за екологијата. Целта на оваа ставка е да се покриваат издатоци за студии, анализи и средби на експерти, во поддршка на оперативните активности.

Простори на финансирање:

Земјите членки на ЕУ, земјите кандидати и балканските земји

Контакт: Mr Stefan WELIN
European Commission,
Directorate-General Environment
Legal Affairs and Governance - A3
Rue de la Loi 200, BU-5 6/148, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 6918
Факс +32 2 299 1068
Е-пошта: env-ngo@cec.eu.int

Веб-страница:

http://www.europa.eu.int/comm/environment/funding/intro_en.htm

07 02 01 - Придонес за меѓународни еколошки активности

Алоциран буџет: 8,09 милиони

Оваа буџетска ставка го покрива спроведувањето еколошки програми на акција, унапредувањето на мерките за справување со глобални и прекугранични проблеми и интеграцијата на еколошките прашања во надворешните односи на Заедницата.

Еден нејзин дел е посветен на инвестиции во заштитата и раководењето со заштитата на околината во земјите соседи. Некои од фондовите се управуваат преку финансиски инструменти, како ФАРЕ и КАРДС, но постои, исто така, и општ повик за предлози за поспецифични програми.

Целите на оваа програма се: Создавање силен еколошки столб во партнерството Еуро-Мед; поддршка на прилагодувањето на земјите кандидати и Балканот кон еколошкиот *acquis*; и, приближување на земјите соседи кон еколошките норми на ЕУ. Исто така се покрива и програмата за унапредување на ГО, главно активни во областа на заштитата на околината, со посебен нагласок на ГО во балканските земји и во земјите кандидати.

Меѓутоа, повеќето еколошки ГО во земјите соседи сè уште се немаат здобиено со целокупните потребни организациски и институционални способности. Иако имаат развиено некои способности за сигнализирање прекршоци во некои области, тие треба да ги развијат нивните севкупни капацитети и да дејствуваат како отворени и комплементарни партнери на администрацијата во спроведувањето на еколошката легислатива. Поради ова, овој проект ги развива капацитите на ГО, преку пренесување искуства од успешни еколошки ГО во 25 земји членки, на еколошките ГО во Романија, Бугарија, Турција, Хрватска, Србија и Црна Гора, Босна и Херцеговина, Албанија, Р. Македонија, Русија, Украина, Белорусија или Молдавија, преку збратимувања, советувања и размена на информации.

Контакт: Ms Anne BURRILL (Deputy Head of Unit)
Directorate-General Environment - Е3
Тел. +32 2 295 4388
Факс +32 2 299 4123
Е-пошта: anne.burrill@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/environment/enlarg/index_en.htm

http://europa.eu.int/comm/environment/funding/intro_en.htm

10 02 02 - Околина и одржливост

Алоциран буџет: 10,25 милиони

Стратешката целна оваа програма е унапредување на еколошката наука и технологијата, со цел да се подобри квалитетот на животот и да се поттикне развојот, конкурентноста и вработувањето, истовремено исполнувајќи ја потребата за одржливо управување со ресурсите и заштита на околината. Клучните активности опфаќаат:

- Одржливо раководење со водите и нејзиниот квалитет;
- Глобална промена, клима и биодиверзитет;
- Одржливи морски екосистеми; и,
- Градот на иднината и културното наследство.

За повеќе детали во врска со секоја активност, ве молиме посетете ја веб-страницата.

Подобни за аплицирање:

Еколошките ГО, малите и средните претпријатија и други правни лица основани во земјите членки на ЕУ и земјите кандидати.

Контакт: EESD InfoDesk
European Commission
Energy, Environment and Sustainable Development
Square Frere Orban, B-1040 Brussels
Е-пошта: eesd@cec.eu.int

Веб-страница:

<http://www.cordis.lu/eesd/src/overview.htm#1>

07 03 03 - Лајф III (Life III) (Финансиски инструмент за околината од 2000 до 2006) - проекти за триторијата на Заедницата - I дел (заштита на природата)

Алоциран буџет: 71,10 милиони

Помошта по оваа ставка е достапна за посебни мерки кои се однесуваат на заштитата на природата, особено конзервацијата на природните живеалишта и видови дива флора и фуна. Во

целните активности се опфатени проекти на конзервација и понатамошен развој на мрежата Натура 2000. Исто така се покрива подготовка на проекти во кои се вклучени партнери во неколку земји членки и размена на искуства меѓу проекти.

Подобни за аплицирање:

Сите правни лица основани во земјите членки на ЕУ и земјите кандидати, особено ГО и јавните власти.

Контакт: Mr Philip OWEN (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General
Environment
LIFE - D1, BU-9 02/1, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 5562
Факс +32 2 292 1787
Е-пошта: nature@cec.eu.int

Веб-страница:

<http://www.europa.eu.int/comm/environment/life/life/nature.htm>

07 03 04 - Лајф III (Life III) (Финансиски инструмент за околината од 2000 до 2006) - проекти во територијата на Заедницата - II дел (заштита на околината)

Алоциран буџет: 72,10 милиони

Целта на Лајф-енвајромент (*LIFE-Environment*) е да се придонесе за развојот на иновативните техники и методи, како и за развојот на еколошката политика на заедниците.

Програмата поддржува проекти кои: ја интегрираат грижата за околината и одржливиот развој на користењето и планирањето на користење на земјиштето; го унапредуваат одржливото управување со водите; развиваат чисти технологии; развиваат системи на уништување отпадоци; овозможуваат интегриран пристап кон производи пријатели на околината и развиваат еколошки политики на задниците.

Исто така таа покрива акции и студии за обезбедување подобра координација на прекуграничните влијанија на пределот, водените текови и системи.

Подобни за аплицирање: Сите правни лица основани во земјите членки на ЕУ и некои земји кандидати; се охрабрува и учеството на малите и средните претпријатија, ГО и јавните власти.

Контакт: Mr Philip OWEN (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General
Environment
LIFE - D1, BU-9 02/1, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 5562
Факс +32 2 292 1787
Е-пошта: nature@cec.eu.int

Веб-страница:

<http://www.europa.eu.int/comm/environment/life/life/environment.htm>

3.1.9 ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА И ЗАШТИТА НА ПОТРОШУВАЧИТЕ

**08 02 01 01 - Напредна геномика и нејзината употреба
во здравјето**

Алоциран буџет: 355,98 милиони

Овие фондови ја поддржуваат експлоатацијата на откритијата постигнати во декодирањето на геномите на живите организми, во корист на здравјето, и се наменети за постигање компетитивност на европската биотехнолошка индустрија. Посебно се нагласува овозможувањето на примената на знаењата, овозможувајќи на тој начин напредок во медицината и подобрување на квалитетот на животот. Се покриваат следните аспекти:

- Развој на база, инструменти и извори на знаења, со цел овозможување суштинско знаење и основни средства за функционалната геномика во сите организми;
- Примена на знаењето и технологиите во областа на геномиката и биотехнологијата во здравјето.

Подобни за аплицирање:

Меѓународни организации, организации од земјите во развој, истражувачки тимови и групи кои дејствуваат во оваа област. Се охрабрува и учеството на малите и средните претпријатија.

Целна област:

Европската Унија, земјите кандидати, членките на ЕФТА/ЕЕА, земјите во развој.

Контакт: Mr Stephane HOGAN (Head of Unit)
European Commission , Directorate-General
Research
Biotechnology and applied genomics - F5
Rue de Genève 1, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 296 2965
Факс +32 2 299 8846
Е-пошта: rtd-genomics-biotec@cec.eu.int

Веб-страница:

<http://www.cordis.lu/lifescihealth/workprogramme.htm>

08 02 01 02 - Борбата против главните болести

Алоциран буџет: 291,31 милиони

Оваа буџетска ставка покрива истражувачки активности кои: ги подобруваат стратегиите за заштита и лекување на човечките болести; ги подобруваат и користат напредните технологии за здраво живеење и стареење; ги истражуваат решавачките фактори на болестите и здравјето; се борат против ракот; знаењето го претвораат во практична клиничка примена; се справуваат со главните болести поврзани со сиромаштијата - особено ХИВ/СИДА, маларијата и туберкулозата - и развиваат ефективни интервентни мерки за користење во земјите во развој.

Подобни за аплицирање:

ГО и истражувачки институти кои дејствуваат во оваа област од земјите членки на ЕУ; групи и организации од земјите во развој; мали и средни претптијатија.

Целна област:

На посебен начин земјите во развој, од кои се очекува да бидат значајни партнери во фазата на спроведување.

Контакт:

Catherine Berens
(Борба против кардиоваскуларните болести,
дијабетис и ретките болести):
anna.lonnroth@cec.eu.int

Philippe Supers
(Истражувањето на мозокот и борба против
болестите на нервниот систем): philippe.supers@
cec.eu.int

Christian Wimmer
(Истражувањето на човечкиот развој и процесот
на стареење): christian.wimmer@cec.eu.int

Е-пошта: rtd-diseases@cec.eu.int
(општи информации)

Веб-страница:

<http://www.cordis.lu/lifescihealth/major/home.htm>

17 02 01 - Активности на Заедницата во корист на потрошувачите

Алоциран буџет: 19,19 милиони

Оваа ставка финансира неколкугодишна стратегија на заштита на потрошувачите (2002-2006) со три цели:

- Високохармонизиран степен на заштита на потрошувачите низ ЕУ, т.е. не само хармонизирање на безбедноста на производите и услугите, туку и економските и законските интереси кои се однесуваат на потрошувачите;
- Ефективно спроведување на законите за заштита на потрошувачите, што значи дека потрошувачите треба да имаат истоветна заштита низ ЕУ. Приоритетните акции во оваа

област покриваат механизми на подобрување на соработката меѓу потрошувачите и администрацијата;

- Вклучување на организациите на потрошувачите во политиките на ЕУ, преку активно учество и создавање проекти во образованието и градењето капацитети.

Подобни за аплицирање:

Граѓански, независни организации на потрошувачите од ниво на Европа, кои ги претставуваат националните организации на потрошувачите.

Контакт: Ms Veronique ARNAULT (Head of Unit)
European Commission, Directorate-General Health and Consumer Protection
SANCO B1/B, 232 6/79, B-1049 Brussels
Тел. +32 2 299 0006
Факс +32 2 298 1223
Е-пошта: veronique.arnault@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/consumersindex_en.htm

07 03 01 01 - Општо здравје (2003-2008)

Алоциран буџет: 51,69 милиони

Оваа програма придонесува кон постигнување висок степен на здравствена заштита, подобрување на општото здравје и заштита од човечките болести. Приоритетите се состојат од:

- Усовршување на информирањето и знаењата преку оперирање со систем на собирање, анализа, проценка и пренесување информации на компетентните авторитети, професионалните здравствени работници и јавноста;
- Зголемување на способноста за брз и координиран начин на одговор на заканите по здравјето;
- Третирање на одлучувачките фактори преку унапредување на здравјето и мерки за спречување на болестите.

Подобни за аплицирање:

ГО, асоцијации, тела од јавниот сектор, универзитети и установи на високото образование, трговски фирми (под услов проектот да не биде извор на добивка).

Целна област:

Европска Унија, земјите на ЕФТА, земјите кандидати.

Контакт: Mr Michael HUEBEL (Head of Unit)
Directorate-General Health, Consumer Protection - C4
Health Determinants
LUX - 2920 Luxembourg
Тел. +352 430 134 023
Факс +352 430 134 975

Веб-страница:

http://www.europa.eu.int/comm/health/index_en.html

3.1.10 ПРАВДА И ВНАТРЕШНИ РАБОТИ

18 05 01 02 - АГИС (AGIS): Рамковна програма за полицијата и судска соработка за кривични прашања

Алоциран буџет: 15,78 милиони

Оваа програма покрива проекти во следните области: судска соработка за општи и кривични прашања, опфаќајќи обука; соработка меѓу полициите или други јавни или приватни организации во земјите членки на ЕУ кои работат на спречување и борба против криминалот (организиран или друг); и, соработка меѓу земјите членки за постигнување ефективна заштита на интересите на жртвите во кривичните истраги.

Исто така се поддржуваат правата на одбрана и процедурални гаранции за да им се помогне на лицата вмешани во кривични истраги во рамките на транснационалната судска соработка.

Видови на дејствување се: обуки; размена и воспоставување шеми; студии и истражувања; воспоставување мрежи; конференции и семинари.

Подобни за аплицирање:

Јавни или правни институции и тела, вклучувајќи професионални организации, граѓански организации, асоцијации, бизнис-организации, институти кои се занимаваат со истражување и основни и напредни обуки.

Финансирање:

Комисијата кофинансира до 70% од вкупните трошоци на проектот. За специфични активности и комплементарни мерки, финансирањето може да достигне и 100%.

Контакт:

Г-дин Роберто Сегре
Европска Комисија, Дирекција - Општа Правда и
внатрешни работи
АГИС програма - Д4, Б-1049 Брисел
Тел. +32 2 295 1327
Факс +32 2 299 8215
Е-пошта: JAI-AGIS@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/agis/funding_agis_en.htm

08 06 01 02 - Програма за соработка за граѓански прашања

Алоциран буџет: 3,75 милиони

Оваа рамковна програма бара да се:

- Унапреди правната соработка за граѓански прашања, особено во насока на обезбедување правна сигурност и подобрување на пристапот до правда;
- Унапреди заедничкото препознавање на правните одлуки и приближување на легислативата;
- Отстранат пречките создадени од диспаратите во граѓанското право и процедурите;
- Подобри меѓусебното знаење на правните системи за граѓански прашања во земјите членки на ЕУ и информирање на јавноста за пристапот до правото;
- Обезбеди спроведување и примена на инструментите на Заедницата.

Мерките кои се поддржуваат опфаќаат: специфини активности преземени по иницијатива на Комисијата; специфични проекти од интерес за Заедницата; и, активности на граѓански организации (ГО).

Подобни за аплицирање:

Институции и јавни или приватни организации, опфаќајќи професионални организации, истражувачки институти и институти за обуки и напредни обуки за правни работи.

Целна област:

Сите земји членки на Европската Унија, освен Данска.

Контакт:

г. Мишел Вершраген
Европска комисија, Дирекција - општа правда и
внатрешни работи Ц/4
„46 Руе ду Луксембург“, Б-1049 Брисел
Тел. +32 2 296 2014
Факс +32 2 299 6457
Е-пошта: jai-framework-civil@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/civil_cooperation/funding_civil_cooperation_en.htm

18 03 06 - Интеграција на народите на земјите кои не се членки на ЕУ

Алоциран буџет: 5,00 милиони

Оваа ставка покрива мерки за: промоција на интеграцијата на земјите кои не се членки на ЕУ преку посебни проекти (на пример, курсеви за јазици, информации за културните, политичките и социјалните особини на земјата за која се однесува проектот, вклучувајќи тука и државјанство и европски вредности; развивање на дијалогот со граѓанското општество; истражување и оценка на најдобри практики во интеграцијата на бегалците и тие што бараат азил; развој на интегрирани модели; и, поставување мрежи. Проектите мора да вклучат партнери од најмалку пет земји членки на ЕУ со цел да се постигне силна прекунационална димензија.

Подобни за аплицирање:

Правни лица, компании, приватни или јавни и граѓански организации, национални, регионални и локални власти регистрирани во една од земјите членки на Европската Унија, како и меѓународни организации кои работат исклучиво на непрофитна основа.

Целна област:

Европската Унија. Трети земји може да учествуваат во активностите преземени од земјите членки на ЕУ, иако тие не можат да аплицираат или да добијат финансиска поддршка во оваа рамка.

Контакт:

г-ѓа Муриел Гуин
Европска комисија, Дирекција -општа правда и
внатрешни работи Б/4
„ЛХ 46-5/166“, Б-1049 Брисел
Тел. +32 2 296 0013
Факс +32 2 298 0306
Е-пошта: JLS-INTI@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/justice_home/funding/inti/funding_inti_en.htm

18 04 01 02 - Мерки за борба против насилството кон децата, младите и жените - Дафне II (Daphne II)**Алоциран буџет: 9,68 милиони**

Ова ставка е наменета за втората фаза на програмата ДАФНЕ (2004-2008) и како и претходната фаза, насочена е кон воспоставување мрежи на европско ниво со цел унпредување на информациите и активности во мерките за заштита и спречување на насилството врз децата, младите лица и жените и борба против трговијата со жени со цел нејзина сексуална есполатација и женско обрежување, како и принудниот брак.

Програмата, исто така, опфаќа и заштита на децата и жената од насилство и помош за жртвите.

Подобни за аплицирање:

Јавни или приватни институции активни во полето на заштита од насилство врз децата, младите лица и жените, особено подобни се ГО и волонтерските организации. Партнерите во проектот треба да се од земјите членки на Европската Унија.

Контакт: г. Патрик Трусон
Европска комисија - Дирекција општа правда и
внатрешни работи
Финансиска поддршка за правда, права и
државјанство - Ц4
„ЛХ46 0/151“, Б-1049 Брисел
Тел. +32 2 296 5803
Е-пошта: : daphne-helpdesk@transtec.be

Веб-страница:

http://www.europa.eu.int/comm/justice_home/funding/daphne/funding_daphne_en.htm

18 04 03 - Програма за истражување и оценка на почитувањето на основните права

Алоциран буџет: 0,50 милиони

Оваа буџетска ставка финансира градење мрежа на правни експерти кои се овластени за човековите права и правници од секоја земја членка. Ова вклучува оценка на спроведување на правата предвидени со Картата за основни права на Европската Унија.

Исто така таа финансира и развој на алатки (база на податоци, линии за помош, правна помош) во договор со релевантни институции од земјите членки на ЕУ и ГО кои дејствуваат во полето на основните права, овозможувајќи им на сите луѓе да имаат пристап до информациите кои им се потребни.

Подобни за аплицирање:

Административни и правни власти, правни експерти кои се овластени за човековите права и правници од секоја земја членка на ЕУ. Исто така, подобни се и ГО кои дејствуваат во полето на основните права.

Контакт: г-ѓа Д. Кореиа (раководител на оддел)
Европска комисија, Дирекција - општа правда и
внатрешни работи
Набљудување и известување - А1
„Руе де ла Лои 200“, Б-1049 Брисел
Тел. +32 2 295 0101

Веб-страница:

http://www.europa.eu.int/comm/justice_home/funding/rights/funding_rights_en.htm#

19 04 02 - Поддршка на жртвите од злоупотреба на човековите права

19 04 03 - Развој и консолидација на демократијата и владеење на правото - Почитување на човековите права и основните слободи

19 04 04 - Поддршка на активностите на меѓународните кривични трибунали и Меѓународниот кривичен суд

19 04 05 - Поддршка на мрежите за спречување конфликти

Алоциран буџет: 7,00/105,41/7,00/1,50 милиони

Како што е наведено во правилата на Советот (ЕЦ) 975/99 и (ЕЦ) 976/99, целта на програмата на Европската иницијатива за демократија и човекови права (ЕИДЧП) е унапредување на човековите права, демократијата и спречување конфликти во трети земји. Во 2005/2006 година програмата има повеќе фокусиран пристап за разлика од порано, според тоа, финансирањето сега покрива поширока географска област со поголема концентрација на тематските прашања.

Генерално, ЕИДЧП цели кон: јакнење на демократизацијата, доброто владеење и владеење на правото, поддржувајќи го укинувањето на смртната казна, како и борбата против мачењето и неказнувањето; поддршка на меѓународните судови и Меѓународниот кривичен суд; и, борба против расизмот и ксенофобијата и против дискриминацијата на етничките малцинства и домородците.

За да бидат целите појасни и поразбирливи, поставени се четири тематски кампањи. Тие се:

- Кампања 1: Унапредување на правдата и владеењето на правото;
- Кампања 2: Гаење култура за човековите права;
- Кампања 3: Унапредување на демократските процеси;
- Кампања 4: Подобрување на еднаквоста, толеранцијата и мирот.

Сите кампањи ќе се спроведат на глобално ниво, на ниво на одбрани региони и на ниво на одредени земји во овие региони. Политичкиот контекст и фокусот на секоја кампања во следните региони подолу ќе биде накратко објаснета:

- **Западен Балкан и земјите кандидати:** тековната Програма за помош на заедниците за реконструкција, развој и стабилизација (KARDS) 2002/2006, е во износ од 4,65 милијарди евра и алоцира значителни извори за јакнење на институциите и градење административен капацитет, особено во областите на правда и внатрешни работи. II и IV кампања се главните фокуси за овој регион.
- **Источна Европа и Јужен Кавказ:** ЕУ влезе во партнерство и договори за соработка со сите земји од овој регион, освен Белорусија. Главен инструмент за финансиска поддршка е програмата ТАЦИС (TACIS). ЕУ, исто така, дава големо значење на унапредувањето на човековите права и демократијата во регионот и преку набљудување на изборите и помош. Под програмата ЕИДЧП 2004-2006, регионот ќе биде покриен со кампањите II и III, и тоа на регионално и на национално ниво. Имајќи ја предвид ситуацијата во Чеченија, Русија исто така ќе биде пододна за поддршка во однос на кампањата IV.
- **Медитеранот и Средниот Исток:** Програмата МЕДА е клучниот финансиски инструмент применлив во поголемиот дел од овој регион. ЕИДЧП ќе ги надополни овие програми преку поддршка на граѓанското општество во овој регион, фокусирајќи се на кампањите II и III на државно и на регионално ниво. Особено значајни ќе бидат активностите за унапредување на слободата на здружување и изразување и да се зголеми способноста на граѓанското општество во вклучувањето во

дијалогот со властите. Исто така предвидени се активности насочени кон борбата против мачењето и активности на граѓанското општество за унапредување на правата на жените и подобрување на ситуацијата на бранителите на човековите права. Кампањата И ќе биде применлива на регионално ниво, особено во пресрет на прифаќањето на смртната казна во националните законодавства во медитеранските земји и тие од Средниот Исток. Во Ирак поддршката ќе биде достапна преку сите кампањи зависно од идентификуваните потреби. Во однос на Иран, применливи ќе бидат кампањите I и II.

Програмата разликува **макропроекти** и **микропроекти**. **Макропроекти** се проекти со минимална финансиска поддршка од 300.000 евра за апликанти од ЕУ и 150.000 евра за организации од граѓанското општество од подобните региони или држави каде треба да се реализира проектот. Глобалните или регионалните проекти по природа ќе бидат макропроекти и апликантите ќе се третираат еднакво, без разлика дали се од ЕУ или од регионите подобни за реализација на кампањите. Од друга страна, **микропроектите** се проекти со финансиска поддршка меѓу 10.000 евра и 100.000 евра, достапни исклучиво за локални граѓански организации со седиште во земјите подобни за кампањата. Овие локални апликанти можат да работат и во партнерство со ГО од ЕУ.

Во однос на сите проекти, ако е возможно, предност ќе имаат проектите кои ќе вклучуваат организации што ги претставуваат домородците или кои се фокусираат на домородците и проекти коишто опфаќаат аспекти за промоција на спречувањето конфликти и решавање конфликти. Исто така, посебно внимание ќе се даде на родовата еднаквост и правата на децата да бидат рефлектирани во сите активности.

Корисниците на активностите мора да бидат непрофитни, граѓански организации или повисоки образовни институции и нормално нивното седиште да биде во Европската Унија или во земјите кориснички. Можат да бидат вклучени и регионални и меѓународни организации, граѓански организации, национални, регионални и локални власти и службени агенции, организации на заедниците и институтите од јавниот или приватниот сектор и давачи на услуги. Критериумите за подобност јасно ќе бидат наведени во повиците за поднесување предлози.

Контакт: Г-ѓа Малин Стае (раководител на оддел)
Европска комисија, Канцеларија на европската
помош AIDCO - 04
Централно управување на тематските буџетски
ставки
Тел. +32 2 298 7017
Факс +32 2 295 7482
Е-пошта: malin.stawe@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/eidhr/index_en.htm (општа)
<http://europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>
(повици за предлози)

3.1.11 ИСТРАЖУВАЊЕ, ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ

08 07 01 - Граѓаните и владеењето во општества базирани на знаење

Алоциран буџет: 61,50 милиони

Ова ставка е наменета за мобилизација на капацитетите за истражување во економската, политичката, социјалната и општествената наука. Целта е да се адресираат прашања поврзани со развојот на општествата базирани на знаење и нови форми на односи меѓу граѓаните и институциите.

Проектот треба да се однесува на: подобрување на генерирањето, дистрибуцијата и употребата на општеството базирано на знаење; нејзините импликации врз европската интеграција и проширување, нови форми на владеење, решавање конфликти и нови форми на државјанства и културни идентитети.

Подобни за аплицирање:

Отворен е за сите правни лица и субјекти со седиште во земјите членки на ЕУ. Се охрабрува учеството на МСП.

Контакт: Г-ѓа Силвија ДУРМЕИЕР
Европска комисија, Дирекција - општо
истражување - К3

Граѓаните и владеењето во општества базирани
на знаење

Тел. +32 2 295 7097

Факс +32 2 296 2137

Е-пошта: rtd-citizens@csec.eu.int

Веб-страница:

<http://www.cordis.lu/citizens/home.html>

08 10 01 04 - Наука и општество

Алоциран буџет: 27,84 милиони

Оваа буџетска ставка е наменета за охрабрување на развојот во Европа на хармоничните односи меѓу науката и општеството и отвореност кон иновации како резултат на воспоставување нови односи меѓу истражувачите, индустријалистите, креаторите на политики и граѓаните.

Визијата е да се создаде околина каде пошироката јавност, особено младите, се повеќе свесни и информирани за науката. Научните постигнувања се отворени за јавноста каде креаторите на политики и граѓаните можат да направат избор од опциите презентирани од технолошкиот напредок.

Подобни за аплицирање:

Организации чија главна улога е да даваат научни совети за правење политики, национални етички совети и национални и регионални организации кои работат во научни области и имаат искуство во вклучување на јавноста.

Контакт:

Г-ѓа Вивиен ВАНДЕРХОУДЕЛИНГЕН

Европска комисија, Дирекција - општо
истражување

Единица 5 (информации и комуникации)

Тел. + 32 2 298 7323

Факс + 32 2 295 8220

Е-пошта: rtd-sciencesociety@csec.eu.int

Веб-страница:

<http://www.cordis.lu/science-society/home.html>

08 08 01 03 - Специфични мерки за поддршка на меѓународната соработка

Алоциран буџет: 96,29 милиони

Целта на оваа мерка е европската истражувачка област да се отвори кон светот во рамките на седум приоритетни тематски области. Проектите треба да придонесат за: создавање знаење и експертиза базирана на подобрена регионална соработка; елаборација на концептите кои имаат за цел одржлив развој; и, подобрени општествени иновации.

Подобни за аплицирање:

Истражувачи, тимови и институции од трети земји со проекти во рамките на седумте приоритетни тематски области на истражување (за да видите кои се тие, посетете ја веб-страницата) и учесници од меѓународни организации.

Целна област:

Медитеранските земји кои не се членки на ЕУ, земјите од Западен Балкан, Русија и земјите од ЦИС и земјите во развој.

Контакт: Г-ѓа Никол РИВЈЕЛ
Европска комисија, Дирекција - општо истражување - Н2
„Руе де Гèневе 1“, Б - 1140 Брисел
Тел. +32 2 299 4204
Факс +32 2 296 6252
Е-пошта: inco@cec.eu.int

Веб-страница:

http://cordis.europa.eu.int/inco/home_en.html

08 08 01 01 - Поддршка на политики и предвидување на научните и технолошките потреби

Алоциран буџет: 117,29 милиони

Оваа буџетска ставка е наменета за развој на истражувачки активности за поддршка на политиките на заедниците и градење

капацитет со цел започнување истражувачки активности како одговор за непредвидливите потреби. Еден дел од буџетот е наменет за: заедничката земјоделска политика ЦАП (CAP) и риболовната политика ЦФП (CFP); одржлив развој, особено тој што се однесува на околината, транспортот и енергијата; други политики на заедницата, како што се здравје, трговија, развој, помош, образование, култура, итн.; и, цели во областите на економската политика, информатичко општество; е-Европа и претпријатија.

Подобни за аплицирање:

Истражувачи, институти со седиште во земјите членки и земјите кандидати за Европската Унија, меѓународни организации и учесници од трети земји. Но и во повикот за поднесување предлози има одредено правила за учество.

Целна област:

Земјите членки и земјите кандидати за ЕУ.

Контакт: г. Вилијам Канел (раководител на единица)
Европска комисија, Дирекција - општо
истражување - Б1
Предвидување на научните и технолошките
потреби
Тел. +32 2 296 0952, Факс +32 2 299 3173
Е-пошта: rtd-nest@cec.eu.int

Структурни фондови и Кохезискиот фонд

Главната цел на оваа глава е на ГО да им обезбеди релевантни информации за различните европски фондови како од теоретски аспект, така и од практичен. Односно, двата аспекти се суштински за граѓанските организации, прво, за да го најдат својот пат низ лавиринтот на можностите за финансирање кои ги нуди ЕУ (со цел да ги изберат најдобрите и најсоодветните) и, второ, да подготват ефективна и успешна апликација. Од друга страна, додека се пишува овој документ, неколку политички и економски околности вршат значителен притисок на тековите поврзани со регионалните политики на ЕУ. Посебна потешкотија поврзана со подготовката на овој прирачник е времето на подготовка. Односно, додека новиот програмски период (2007-2013) брзо се приближува и се поставуваа нови правила, сегашниот програмски период (2000-2006) е сè уште во тек. Оттука, оваа глава ќе се обиде да ги долови најбитните и најрелевантните карактеристики на тековните околности и идните текови, со цел да обезбеди практична помош за ГО кои сакаат да се вклучат во програмите финансирани од страна на ЕУ. Треба да се напомене дека ако 2006 година може да се види како преодна фаза, повеќе внимание треба да се посвети на новиот програмски период (2007-2013) и идните текови. ГО кои бараат фондови од структурните фондови веќе треба да почнат до ги водат програмите во новите фондови. Иако старите програми

сè уште се во тек, земјите членки веќе имаат јасни идеи како да ги потрошат фондовите достапни за следната рунда, и покрај тоа што не постои формален договор за целите според новите фондови, сегашните предлози служат како добри показатели за периодот 2007-2013.

Прво, оваа глава накратко ќе го опише развојот на регионалните политики на ЕУ и ќе ги нагласи најважните текови кои, како што се спомна погоре, вршат притисок врз европските кохезиски политики. По овој воведен дел, ќе бидат опишани главните општи начела при формулација на политиките во полето на структурните фондови, заедно со подетални оперативни начела. Второ, ќе се опишат структурните фондови и Кохезискиот фонд. Овој дел ќе биде поделен во старите фондови (2000-2006) и новите фондови (2007-2013). Овде фокусот е на инструментите на кохезиската политика и целите кои ги водат овие инструменти. Исто така, нагласени се програмите за иницијативи во заедницата и иновативните делјествувања. На крајот има резиме (во форма на споредбена табела) на разликите, во однос на целите и инструментите, меѓу двата програмски периоди и извори за понатамошни информации и корисни информации за контакт .

4.1 ПОЛИТИКАТА НА ЕУ ЗА СОЦИЈАЛНА, ЕКОНОМСКА И ТЕРИТОРИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

4.1.1 ОПШТО

Преамбулата на Спогодбата со која се воспостави европската заедница (исто така позната како Римска спогодба потпишана во 1957 година од страна на шест земји - Франција, Германија, Италија, Белгија, Холандија и Луксембург), повика на јакнење на европските економии и обезбедување нивни хармоничен развој, намалувајќи ги постоечките разлики меѓу различните региони и намалувајќи го назадувањето на помалку развиените региони. Затоа, економскиот развој на помалку развиените региони во Унијата отсекогаш било битно прашање во агендата на Заедницата, иако во различни периоди со различни цели и фокуси. Генерално гледано, може да се рече дека европската регионална политика, низ годините, поминувајќи низ неколку значајни модификации (кои суштински ги реструктурираа

распределбата и управувањето на фондовите), еволуира од редистрибутивен тип на политика, во повеќе динамичен и активен тип на политика насочена кон засилување на физичкиот и човечкиот капитал во посиромашните региони на Унијата.

Сепак, повеќе трансформации се во тек. Односно, неколку тековни случувања во Унијата ги обликуваат повеќето од нејзините политики и регионалната политика (втора по големина, според буџетот, по ЦАП) е меѓу нив. Двата најзначајни процеси кои влијаат врз регионалната политика сега се проширувањето и имплементацијата на Лисабонската стратегија.

Проширување

Како што е наведено во Третиот кохезиски извештај на Комисијата, проширувањето го зголеми БДП на ЕУ за едвај 5%, додека популацијата се зголеми за речиси 20%. Како последица на ова, просечниот БДП по глава на жител во ЕУ25 е за 12,5% понизок за разлика од просечниот БДП во ЕУ15. Затоа, проширувањето не само што ги зголеми регионалните диспаритети внатре во Унијата, туку, исто така, направи некои слаби региони, кои претходно добиваа фондови од ЕУ, сега да се неподобни за тие фондови, иако, за овие региони, до крајот на 2006 година достапна е транзициска поддршка.

Лисабонска стратегија

Лисабонската стратегија, усвоена во март 2000 година од страна на Владите на земјите членки на ЕУ, е документ за постигнување успешна и конкурентна европска економија базирана на знаење до 2010 година. Според Комисијата, знаењето и пристапот до знаење претставува водечка растечка сила на модерните и напредни економии. Исто така, во февруари 2005 година Комисијата ја презентира ревидираната стратегија со која ЕУ треба да создаде повеќе раст и работни места со цел да ги постигне лисабонските цели и целите од Готенбург (одржлив развој). Оттука, сите димензии на европската кохезиска политика мора да се видат како интегрален дел од Лисабонската стратегија. Уште повеќе, за да биде ефективна и да ја максимизира додадената вредност, кохезиската политика мора да ги концентрира инвестициите

во неколку приоритети на Заедницата¹⁹. Од новите предлог-програми очигледно е дека овие приоритети произлегуваат непосредно од лисабонските цели.

Преобликување на кохезиската политика на ЕУ

Развојот на овие две суштински процеси наметнува значајно реструктурирање и преобликување на европската кохезиска политика, која во иднина ќе треба да постигне рамнотежа меѓу новите развојни предизвици и, во исто време, намалување на фондовите. Како што е наведено во глава 1, со оглед на рестечките потреби на проширената ЕУ, предлогот на Комисијата за финансиските перспективи 2007-2013 ги задржа трошоците на Комисијата под максимумот од 1,24% од БДП. Во неколку наврати службеници од Комисијата (особено комисионерите) ја нагласија значајноста на одржување на тој максимум, со цел Европа да може да ги постигне неколкуте нејзини цели. Една од нив е и покохезиска Европа. Сепак, Советот во декември 2005 година се согласи за финансиските перспективи 2007-2013 (како што се поставени во Документот 15915/05) и го намали максимумот на само 1,045%. Од друга страна, европскиот парламент побара да се додадат 12 милијарди евра над договорените, од страна на Советот, 862,4 милијарди евра. Меѓутоа преговорите меѓу преговарачкиот тим на Парламентот, Комисијата и претставниците на Советот (04.04.2006) доведоа до согласување на Парламентот за зголемување од само 4 милијарди евра. Овие 4 милијарди евра главно ќе се распределат на активности кои се поврзани со Лисабонската стратегија, како што е истражување, иновации и прекуевропски мрежи. Според тоа, распределбата на структурните фондови и Кохезискиот фонд за периодот 2007-2013 година ќе достигне 307,6 милијарди евра (Договор на Советот), плус додатни 0,3 милијарди евра како што е преговарано со Парламентот, значи, вкупно 307,9 милијарди евра од вкупниот буџет од 866,4. Оваа сума е помала од 336,1 милијарди евра колку што беше предложено од страна на Комисијата.

---

¹⁹ Види стр. xxvii и 50 од Третиот кохезиски извештај, Европска комисија, „A New Partnership for Cohesions: convergence, competitiveness and cooperation“, февруари 2004. Извештајот може да се симне од следната Веб-страница: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion3/cohesion3_en.htm

Регулативата за Структурните фондови ќе биде усвоена како резултат на преговорите за новите финансиски перспективи (СОМ (2004) 487 конечна). И покрај сè, резултатите од овие преговори сè уште не се јасни. Од практична гледна точка, во секој случај, новите финансиски максимуми ќе значат намалување на изворите достапни за скоја земја и за секој регион, бидејќи не само што има помалку достапни пари, но, исто така, со проширувањето се зголеми бројот на регионите на кои им се потребни структурни интервенции и се зголеми бројот на социјални и економски проблеми. Оттука произлегува и потребата за повеќе децентрализирана, транспарентна и ефикасна имплементација.

4.1.2 ПРОГРАМИРАЊЕ И ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

Моментално архитектурата на структурните фондови е базирана на неколку основни начела постававени со Регулативата на Комисијата, бр. 1260/1999. Во февруари 2004 година Комисијата го усвои Третиот кохезиски извештај [СОМ(2004)107], документ направен врз основа на минатото искуство и предлозите за иднина. Во врска со овој извештај и следната финансиска перспектива (2007-2013), Комисијата предложи нова регулатива за структурните фондови (СОМ(2004) 492 конечна), која воведува неколку промени и поедноставувања. Откако ќе се одобри од Советот и од Парламантетот, регулативата ќе стане закон. За разлика од порано, по предлог-регулативата за периодот 2007-2013, следуваше предлог -прирачник на Заедницата [СОМ(2005)0299], каде се поставени генералните цели на структурните фондови за новиот период.

Трошењето на структурните фондови од страна на земјите членки се прави во рамките на политиките и целите поставени во овие документи. За периодот 2000-2006, секоја земја членка направи национален развоен план или еднаков документ на него, каде се напишани нивните намери за тоа како ќе ги потрошат средствата распределени за нив. По ова, се водеа преговори меѓу земјите членки и Комисијата, кои доведоа до формален и детален документ со специфични упатства за тоа како ќе бидат потрошени фондовите (Рамковна поддршка на Заедницата или Единствен програмски документ). Сепак, за периодот 2007-2013 процесот е направен подиректен, следејќи ја потребата за поедноставување

на различните аспекти од планирањето и управувањето. Сега секоја земја членка ќе дефинира сопствена стратегија за спроведување на структурните фондови, кое ќе биде преточено во политички документ (национална стратешка рамка). Овие рамки ќе бидат подготвени од секоја земја членка на ЕУ врз база на Стратешкиот прирачник на Заедницата, според нејзината институционална структура и во тесна соработка со партнерите (како што е дефинирано во начелата за партнерство). За да ги спроведат целите дефинирани во Националната стратешка рамка, земјите членки на ЕУ ќе ги презентираат регионалните и националните оперативни програми пред Комисијата, која ќе треба да ги одобри. Според тоа, бројот на програмски чекори ќе се намали и одговорностите ќе бидат подецентрализирани, бидејќи самата комисија ќе биде помалку вклучена во фазата на спроведување.

Исто така, во оваа фаза треба да се спомне дека односите меѓу Комисијата и земјите членки во имплементацијата на кохезиската политика се предмет на начелото на помагање (subsidiarity). Ова начело е воведено со Договорот од Мастрихт и подразбира дека „во областите кои не се под надлежност на Комисијата, таа ќе дејствува во согласност со начелото за помагање само ако целите на предложената програма не можат доволно да се постигнат од страна на земјите членки и затоа, поради ефектите на предложената програма, подобро ќе се постигнат од страна на Заедницата“. Една директна последица е тоа што ќе зависи од управувачките власти одредени од земјите членки да избираат кои проекти ќе се финансираат и набљудуваат и оценуваат за време на спроведувањето.

Управувачки орган е секое јавно или приватно тело на национално, регионално или локално ниво, поставен од земјите членки со цел да управува со помошта обезбедена преку структурните фондови. Одговорностите на овој орган се информирање на можните клиенти, набљудување, обезбедување транспарентна и навремена финансиска имплементација, оценка и придржување кон сите применливи обврски кои се однесуваат на законите на заедницата. Програмите се спроведуваат од поставени национални/регионални/локални органи и постојано се набљудуваат од страна на комитетите за набљудување. Не е потребно да се спомне дека овие органи претставуваат значаен

извор на информации за деталните регионални програми или програми специфични за конкретни земји и им помагаат на ГО кои се заинтересирани да се вклучат во овие програми. Ве молиме проверете на: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/manage/authority/authority_en.cfm за да добиете информации за контакт за сите национални управувачки органи.

Комитети за набљудување се поставуваат од секоја земја членка на ЕУ во договор со управувачките органи, по консултации со партнерите. Тие се составени од претставници од регионите, земјите членки, други одговорни тела и од Комисијата. Комитетите го надгледуваат спроведувањето, и ако е потребно, ги потврдуваат или прилагодуваат стратегиите на програмите, ги одобруваат критериумите за избор на активностите кои се кофинансирани и ги проучуваат резултатите и постигнувањата од спроведувањето на активностите.²⁰

Основни принципи 2007-2013

Овие принципи потекнуваат од основните принципи од 2000/2006 година, меѓутоа бидејќи предложената регулатива за следниот програмски период дава неколку модификации, исто така, ќе има промени и во старите основни принципи. Иако не треба да се заборава дека за овие нови правила сè уште се преговара, интересно е да се забележат барем најзначајните предложени промени:

- **Концентрација:** Ова значи концентрација на мерките врз приоритетните цели, што наметнува географска концентрација според подобноста на секоја мерка и која ги зема предвид националните и регионалните потреби, како и приоритетите на Заедницата. Ова треба да охрабри интегриран пристап на развојот наместо фрагментација на активностите. Иако суштината на овие принципи во основа ќе остане непроменета (географска концентрација на најсиромашните региони во

---

²⁰ Рег. на Комисијата бр. 1260/1999, член 34 - види исто Рег. на Комисијата бр. 438/2001 од 2 март 2001 г. каде се изнесени деталните правила за спроведување на Рег. на Комисијата бр. 1260/1999 во однос на управувачките и контролните системи за помош обезбедена од структурните фондови, достапна на: http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2001/l_063/l_06320010303epo0210043.pdf

земјите членки), Комисијата предвидува да стави посебен нагласок на новите земји членки и, исто така, предвидува дека фондовите треба понатаму да се концентрираат на лисабонските приоритети и приоритетите од Готенбург, „конвергентни региони“ (цел 1-региони) и на градење на институционалниот капацитет. Покрај тоа, со напуштањето на микронзоните на сметка на одредување географски и други форми на концентрација при пишување на регионалните програми ќе се овозможи значајна флексибилност и прилагодливост на фондовите.

- **Програмирање:** Организирањето, донесувањето на одлуките и финансискиот процес поминуваат низ неколку фази за да се спроведе заедничката активност на Заедницата и земјите членки (со вклучување на супнационалните географски нивоа за кои земјите членки веруваат дека се најсоодветни). За овој специфичен принцип, Комисијата предвидува значително поедноставување на политичко и опертивно ниво со помала вмешаност на нивото на ЕУ во деталите на сегашното управување.
- **Партнерство:** Овој принцип има за цел постигнување најблиска можна соработка во секоја од земјите членки меѓу Комисијата и соодветниот орган на национално, регионално или локално ниво, вклучувајќи ги економските и социјалните партнери одредени од секоја земја членка, и тоа од подготвителната фаза, до фазата на спроведување. Партнерскиот пристап е суштински дел на структурните фондови. Прогресивната распространетост на партнерствата започна во 1989 година кога се вклучија регионалните и локалните власти. Понатамошен напредок се направи за време на програмскиот период 1994-1999 година, кога социјалните партнери отворено беа повикани да учествуваат. Конечно, во 1999 година партнерството се прошири и со други релевантни организации, вклучувајќи ги и тие кои работат на заштита на околината и унапредување на еднаквоста меѓу мажите и жените. Оваа промена ја отовора вратата за третиот сектор, особено за граѓанските организации, кои сега имаат можност да учествуваат во програмирањето и спроведувањето на структурните фондови во постојните земји членки на ЕУ

и, исто така, да имаат големо значење за организациите во новите земји членки.

» Можат да се дадат неколку објаснувања за тоа зошто Европската комисија го поддржува партнерскиот пристап. Пред сè, Комисијата има за цел да го обнови европското владеење на повеќе нивоа со што ќе постигне пошироко вклучување актери во обликувањето на политиките и поголема отвореност и транспарентност на сите нивоа. Поширокиот дијалог меѓу Комисијата, земјите членки и регионалните/локалните власти ќе обезбеди општа поврзаност на сите нивоа на политиките и легислативата, како што се енергијата, транспортот, околината итн. Силно и посветено локално или регионално партнерство помага во мобилизацијата на нематеријални и материјални ресурси и помага при кроењето на политиките и активностите со цел подобро да се одговори на територијалните потреби. Според тоа, работењето во партнерства ќе придонесе за поголема демократија при креирањето на политиките и спроведувањето на програмите. Затоа принципот на партнерство е од голема вредност за поимот на управување на повеќе нивоа во планирањето, спроведувањето и набљудувањето на програмите. Од друга страна, треба да се нагласи дека следејќи го принципот на помагање (субвенционирање), секоја земја членка е одговорна за спроведување на принципот на партнерство на национално ниво. Така, нивото на отвореност кон граѓанското општество и нивото на учество на ГО значително варира во земјите членки, исто така, и според предметот на проектите. На пример, принципот на партнерство генерално е поразвиен кога се работи за програми за рурален развој за разлика од урбаните проекти.

» Предложените промени во принципот на партнерство сигурно е дека се најважните новитети, барем кога се работи за граѓанските организации. Третиот кохезиски извештај повикува на поголемо вклучување на граѓанското општество во обликувањето и спроведувањето на активностите предвидени со структурните фондови. Освен тоа, Стратешкиот прирачник ја нагласува улогата на партнерството во формулацијата и спроведувањето на развојните стратегии и

експлицитно ја спомнува улогата на граѓанските организации во партнерствата. Уште поважно е дека ГО се, исто така, вклучени во дефинирањето на партнерите во нацрт-општата регулатива (член 10). Односно, ова е првпат ГО да бидат прифатени како партнери во однос на структурните фондови, чекор којшто сигурно е поздравен од страна на ГО и граѓанското општество пошироко. Меѓутоа, членот 10 од нацрт-регулативата сега се соочува со потешкотии откако Советот на 21.12.2005 г. постигна компромисен текст според кој партнерствата се изборни наместо, како што беше досега, задолжителни. Со тоа се намалуваат шансите за вистинско учество на ГО со отстранување на листата на партнери како што беше договорено во првичниот предлог на Комисијата. Принципот на партнерство не само што е клучниот елемент за успешно спроведување на кохезиската политика (како што е нагласено од страна на Комисијата во оценката на принципите во 2005 година), туку, исто така, често е единствениот начин граѓанските организации да учествуваат на овие проекти. Ова е меѓу прашањата зошто ЕКАС ги соедини различните социјални и други ГО во широка коалиција со цел да излезат со заедничка изјава, која се однесува за општата регулатива и на структурните и кохезиските фондови и со која се дава поддршка на првичниот предлог на Комисијата.

» Принципот на партнерство е од суштинско значење за ГО кои сакаат да се вклучат во проектите финансирани од структурните фондови, особено проектите кои се однесуваат на транзицијата. Важно е да се научи да се работи заедно со партнери од различни сектори на различни нивоа. Односно, многу проекти финансирани од овие фондови често се од таква техничка и финансиска димензија што е тешко да се спроведат од една единствена граѓански организација поради недостигот на ресурси и институционална поддршка. Ве молиме видете ја глава 1 за општи совети кои се однесуваат на градење партнерства.

- **Додатност:** Со цел да се постигне суштинско економско влијание, не е дозволено фондовите да ги заменат јавните или други структурни трошоци еднакви на нив од земјите членки на ЕУ. Заради ова, како општо правило, земјите членки мора да одржуваат нивно ниво на трошоци за секоја цел, кое ниво не

треба да биде помало од нивото постигнато во претходниот програмски период и ова ниво треба да се одреди во рамките на општите макроекономски околности каде се прави финансирањето. Овој принцип не е модифициран.

4.2 СТРУКТУРНИ ФОНДОВИ И КОХЕЗИСКИОТ ФОНД

4.2.1 СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВИ И КОХЕЗИСКИОТ ФОНД ВО ПЕРИОДОТ 2000-2006 ГОДИНА

Структурните фондови се распределени преку различни инструменти според различни цели. Моментално постојат четири структурни фондови:

- Европски регионален развоен фонд (ЕРДФ);
- Европски социјален фонд (ЕСФ);
- Финансиски инструмент за помош на рибарството (ФИФГ);
- Управувачки оддел на Европскиот фонд за управување и гаранции во земјоделството (ЕАГГФ-Управувачки оддел).

Петтиот инструмент на кохезиската политика на ЕУ е Кохезискиот фонд.

За дефинирање на подобните области за интервенција во Заедницата се користи Номенклатурата на територијалните единици за статистика (НУТС). За да се види во која подобна област спаѓа твојата територија и да се најдат повеќе информации за достапните фондови обезбедени од Заедницата во рамките на структурните фондови и (ако е применливо) Кохезискиот фонд, можете да ја посетите следната веб-страница: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm.

4.2.1.1 Инструментите

Европски регионален развоен фонд (ЕРДФ)⁹¹

Фондот ЕРДФ се администрира од страна на ГД за регионалната политика и придонесува за унапредување на економската

и социјалната кохезија, поправајќи ги главните регионални дебаланси и учествувајќи во развојот и преобразувањето на регионите. Во оваа насока, ЕРДФ, исто така, придонесува во постигнувањето одржлив развој и создавање одржливи работни места. ЕРДФ особено поддржува:

- Продуктивни инвестиции кои ќе создадат и зачувуваат постојани работни места;
- Инвестиции во инфраструктурата;
- Ендоген развој (локален развој, иницијативи за вработување и активности на МСП);
- Инвестиции поврзани со создавање конкурентна и одржлива средина за МСП;
- Истражување и технолошки развој,
- Развој на информатичко општество;
- Развој на туризмот и инвестиции во културата;
- Техничка помош под цел I и цел II.

Европски социјален фонд (ЕСФ)²²

Фондот ЕСФ се администрира од ГД за вработување и социјални работи и ги поддржува мерките за спречување и борба против невработеноста и развојот на човечките ресурси и социјална интеграција во пазарот на трудот со цел да се промовира високо ниво на вработеност, еднаквост меѓу мажите и жените, одржлив развој и економска и социјална кохезија. ЕСФ особено придонесува за активностите преземени во согласност со Европската стратегија за вработување и Годишниот водич за вработување. Мерките кои се финансираат со фондот ЕСФ се комплементарни со националните политики за вработување и земјите членки самите ги идентификуваат најдобрите начини според кои фондот ЕСФ ќе ги подобри националните политики за вработување и човечки ресурси кои, исто така, треба да бидат во линија со европските стратегии за вработување²³

Земјите членки можат самите да одлучуваат за своите приоритети. Единствено ограничување е тоа што тие треба да

---

²² Рег. бр.1784/1999 од Европскиот парламент и од Советот.

²³ Земјите членки продолжуваат да преземаат полна одговорност за невработеноста.

промовираат активности кои ќе ги следат следните 5 полиња на дејствување:

- Развој и промоција на активни политики на пазарот на трудот со цел борба против невработеноста и спречување на невработеноста и поддршка за интеграција на младите луѓе и лицата при враќањето на пазарот на трудот по период на отсуство;
- Промоција на социјалната вклученост и еднаквите можности за сите во пристапот на пазарот на трудот;²⁴
- Развој на образованието, обуките и советодавните системи како дел од доживотното учење со цел да се зајакне и одржи вработеноста, мобилноста и интеграцијата;
- Подобрување на системите за да се промовира обучена и прилагодлива работна сила со што ќе се иницираат иновациите и прилагодливоста во работните организации, поддршка на претприемништвото и создавањето работни места, иницирање на човечкиот потенцијал за истражување, наука и технологија;
- Промовирање поголем пристап и учество на жените во пазарот на трудот.

Европски фонд за управување и гаранции во земјоделството (Управувачки оддел на ЕАГФ)²⁵

Управувачки одделна ЕАГФ се администрира од ГД за земјоделска политика и овој фонд го промовира прилагодувањето на земјоделските структури и мерките за реурален развој. ЕАГФ ги промовира следниве мерки:

- Поддршка на приходите од земјоделството и одржување на потенцијално успешните земјоделски заедници;
- Почетна поддршка за младите земјоделци;
- Подобрување на структурната ефикасност на поседите;
- Охрабрување на основањето здруженија на производителите;
- Конверзија, диверзификација, пренасочување и подобрување на квалитетот на земјоделското производство;
- Развој на руралната инфраструктура;

²⁴ Развојот на локалната вработеност е подржан преку различни програми на ниво на Заедницата и земјите членки.

²⁵ Рег. на Комисијата бр.1257/1999.

- Поддршка на инвестициите во туризмот;
- Други мерки, како што се спречување на природните катастрофи, реновирање на селата, заштита на руралното наследство, развој и експлоатација на шумите, заштита на средината и селата и финансиски инженеринг.

Финансиски инструмент за помош на рибарството (ФИФГ)²⁶

Фондот ФИФГ се администрира од ГД за политика за рибарство и неговите структурни мерки се наменети за рибарскиот сектор и индустријата којашто ги обработува рибарските производи. Подобните мерки вклучуваат структурни мерки главно насочени кон:

- Обновување и модернизација на рибарските бродови;
- Прилагодување на рибарството;
- Социо-економски мерки;
- Заштита на морските ресурси во крајбрежните води;
- Зквакултура (производство на морски производи);
- Преработка и маркетинг на рибни и други морски производи;
- Привремено мирување на активностите и другите финансиски компензации.

Кохезиски фонд

Кохезискиот фонд е посебен од структурните фондови, и покрај нивните слични цели.²⁷ Фондот финансира проекти кои се однесуваат на околината и паневропските транспортни мрежи во земјите членки чиј бруто домашен производ по глава на жител е под 90% од просекот на Заедницата. Почнувајќи од 01.01.2000 година, Шпанија, Грција, Португалија и Ирска беа подобни за користење средства од Кохезискиот фонд, меѓутоа Ирска (со БДП од 101%) стана неподобна за користење на овие средства почнувајќи од 01.01.2004 г. Сепак, со проширувањето од 2004 година сите нови земји членки станаа корисници на овој фонд. Од страна на Европската комисија специфични области

²⁶ Рег. на Комисијата бр.1263/1999ц.

²⁷ Рег. на Комисијата бр. 1264/1999.

и цели беа дефинирани за периодот од 2004 до 2006 година за секоја нова земја членка. Многу е битно за ГО да имаат јасни сознанија за овие приоритети кога ќе аплицираат за фондовите. Истовремено овие информации ќе бидат корисни за ГО во старите земји членки кои сакаат да создадат партнерства со ГО во новите земји членки во рамките на областите за кои има достапни фондови. За програмскиот период 2004-2006 година беа алоцирани 15.9 милијарди евра, од кои повеќе од половина се резервирани за новите земји членки на ЕУ.

4.2.1.2 Цели

За програмскиот период 2000-2006 година беа потрошени 195 милиони евра преку структурните фондови опишани погоре за да се постигнат следните три приоритетни цели:²⁸

- Цел 1: Промоција на развојот и структурните прилагодувања на регионите чии развој заостанува. Цел 1 добива 69,7 % од структурните фондови (135,9 милијарди евра) и го финансира развојот и прилагодувањето на регионите НУТС ИИ чиј просечен БДП по глава на жител е помал од 75% од просекот на ЕУ. Меѓутоа, исто така, се покриваат и области со многу ниска густина на популација. По проширувањето, сите тие региони кои поради статистичкиот ефект нема повеќе да бидат квалификувани за структурните фондови, ќе добијат привремена „излезна фаза“ за поддршка за време на следниот програмски период. ЕРДФ е примарниот донатор за оваа цел.
- Цел 2: Поддршка на економските и социјалните промени во областите кои се соочуваат со структурни потешкотии. Цел 2 добива 11,5% од изворите на структурните фондови (22,5 милијарди евра) и се финансира преку ЕРДФ, ЕСФ и ЕАГФ - Одделот за гаранции. Подобни области се тие кои имаат структурни проблеми чии социо-економски трансформации (индустриски и услужни сектори, намалување на руралните

---

²⁸ Рег. на Комисијата бр.1260/1999, член 1 - види исто: Рег. на Комисијата бр. 438/2001 од 2 март 2001 г. каде се изнесени деталните правила за спроведување на Рег. на Комисијата бр. 1260/1999 во однос на упрвувачките и контролните системи за помош обезбедена од структурните фондови, достапна на: http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2001/l_063/l_06320010303epo0210043.pdf

области, урбаните области се наоѓаат во тешки и неразвиени области зависни од рибарството) и населување на областите се недоволни. Повеќето земји членки, вклучувајќи ги и најбогатите, се квалификувани за цел 2.29. Областите кои не се повеќе подобни за помош од Заедницата во однос на оваа цел постепено ќе поминат низ излезна фаза од четиригодишен временски период. ЕРДФ е примарниот донатор за оваа цел.

- **Цел 3:** Поддршка на прилагодувањето и модернизацијата на политиките и системите на образование, обука и вработување. Цел 3 добива 12,3% од структурните фондови (24,05 милијарди евра). Целта ги опфаќа сите области кои не се покриени со целта 1 или 2 и се финансира само од фондот на ЕСФ. Обезбедува политичка рамка за да се обезбеди конзистентност со сите операции за човечки ресурси во земјите членки и ги идентификува односите со приоритетите поставени во Националниот акциски план за вработување.³⁰ Треба да се нагласи дека имајќи ги предвид типовите прашања кои се покриват, оваа цел е од особено значење за ГО. Фондот на ЕСФ е единствениот донатор на програмите покриени со целта 3.

4.2.1.3 Програми за иницијативи на Заедницата и иновативни акции

- **ИНТЕРРЕГ:** Општата цел на оваа програма е да ја подобри транснационалната, меѓуграничната и внатререгионалната соработка со цел да придонесе кон хармоничен, балансиран и одржлив развој на целата заедница. Промовираните акции вклучуваат: развојни стратегии на транснационално ниво со промовирање полицентричен и одржлив развој; промовирање ефикасни и одржливи транспортни системи и подобрен пристап на информатичкото општество; и, промовирање

---

²⁹ Рег. на Комисијата бр.1260/1999, член 4 - види исто: Рег. на Комисијата бр. 438/2001 од 2 март 2001 г. каде се изнесени деталните правила за спроведување на Рег. на Комисијата бр. 1260/1999 во однос на управувачките и контролните системи за помош обезбедена од структурните фондови, достапна на: http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/oj/dat/2001/l_063/l_06320010303epo0210043.pdf

³⁰ План кој го подготвува секоја земја членка секоја година во рамките на Европската стратегија за вработување која ги поставува квалитативните и квантитативните цели за вработување.

на заштитата на околината и контролирано управување со природните ресурси. Оваа програма се состои од три дела:

- » Дел А (меѓугранична соработка): Промовирање интегриран регионален развој меѓу соседските гранични региони - вклучувајќи ги тука надворешните граници и одредени поморски граници, промовирајќи заеднички стратегии за одржлив територијален развој (охрабрувајќи го деловниот дух и развојот на МСП, промовирајќи интеграција на пазарот на трудот и социјална вклученост, заштита на околината, развој на човечките ресурси, подобрување на транспортот итн.).
- » Дел Б: (транснационална соработка): Постигнување транснационална соработка и придонес за хармонично територијално интегрирање инз ЕУ, промовирајќи широки групирања на европските региони кои можат да постигнат одржлив, хармоничен и балансиран развој на Европската Унија.
- » Дел Ц: Подобрување на регионалните развојни и кохезиски политики и техники преку внатререгионална соработка во области како што се истражување, технолошки развој, претприемништво, информатичко општество, туризам, култура, околина и размена на искуства и добри примери.

- ЛЕАДЕР: Промовира рурален развој преку иницијативи на локални акциски групи и цели кон стимулирање иновативни мерки на приватни или јавни субјекти кои се вклучени на локално ниво во сите сектори на руралните активности. Силен нагласок е ставен на внатререгионалните и транснационалните соработки и вмрежувањето меѓу руралните области. Приоритетни теми се: руралните производи и услуги да станат повеќе конкурентни, користејќи технологија; подобрување на квалитетот на животот во руралните области; да се овозможи најдобро можно користење на природните и културните ресурси; и, создавање еднакви можности за жените и младите луѓе во руралните области. ЛЕАДЕР промовира активности како што се интегрирани развојни стратегии и вмрежување на руралните области.
- ЕКУАЛ: Цели кон тестирање нови пристапи со цел да ги задоволи потребите на тие што се исклучени или дискриминирани

врз основа на родова припадност, расно или етничко потекло, религиозна ориентација, возраст или сексуална ориентација во рамките на пазарот на трудот. Има за цел да го отвори пазарот на трудот кон сите и се обидува да ги идентификува добрите примери и да обезбеди видливост на резултатите. ЕКУАЛ, исто така, бара вклучување на бизнисите, бидејќи во минатото проектите не воделе кон вистински можности за вработување. Ќе се користат специфични активности со цел да се промовира родова еднаквост и да се отстранат дискриминациите врз основа на раса, религија и сексуална ориентација. Се поддржуваат следните типови активности: воспоставување развојни партнерства и транснационални соработки; спроведување на работните програми на развојните партнерства; тематски вмрежувања, објавување на добрите примери и вршење влијание врз националните политики; и, техничка помош. За повеќе детални информации, посетете ја веб-страницата: http://europa.eu.int/comm/employment_social/equal/index.cfm.

- УРБАН: Иницијативата УРБАН за периодот 2000-2006 година се занимава со економското и социјалното обновување на градовите и урбаните области кои одат по надолна линија во развојот и поддржува формулација и спроведување иновативни стратегии за одржлив развој и социјално обновување, промовирајќи видливи промени во ограничен број урбани области низ Европа. Оваа програма има две генерални цели:
  1. Да охрабри дизајнирање и спроведување високоинновативни стратегии на економско и социјално обновување во малите и средните градови по големина и области;
  2. Размена на искуства и знаење кои се однесуваат на обновувањето и одржливиот урбан развој во Европската Унија.

Активностите треба да бидат поврзани со области како што се развој на пријателска околина, претприемнички пактови и пактови за вработување, подобрување на образованието и обуките за исклучените лица, јавните транспортни системи, минимизација на загубите и третирање и развој на потенцијалите на информатичкото општество и технологијата.

- Иновативни акции: Овие активности се насочени кон финансирање иновативни мерки, кои опфаќаат студии, пилот-проекти и размена на искуства чија цел е да се придонесе во подготовката на иновативни методи и искуства дизајнирани за подобрување на квалитетот на обезбедената помош во рамките на 3 приоритетни цели. Финансирањето обезбедено преку ЕРДФ има за цел зголемување на регионалната конкурентност преку зголемување на регионалните технолошки нивоа на надлежности и преку создавање висококвалификувани работни места. Фондот на ЕСФ поддржува активности насочени кон спроведување на Европската стратегија за вработување за да се спречи невработеноста, развој на човечките ресурси и поддршка на социјалната интеграција во пазарите на трудот. ЕАГГФ - Одделот за гаранции финансира студии поврзани со руралниот развој и ФИФГ придонесува кон иновативни акции, вклучувајќи транснационални операции и воспоставување мрежи за тие кои дејствуваат во секторот и областите кои се зависни од рибарството.

Како дел од процесот на поедноставување и концентрација врз Лисабонската стратегија, Комисијата предлага, во нејзиниот Трет кохезиски извештај, различните територијални проблеми да се решат преку интегрирани решенија, наместо со различни програми и инструменти. Затоа решенијата на ваквите проблеми треба да се најдат во рамките на главните инструменти на структурните фондови и според тоа во периодот 2007-2013 нема да има програми за иницијативи на Заедницата. Прашањата кои претходно се покриваа со овие иницијативи сега ќе бидат третирани на следниот начин:

- ИНТЕРРЕГ ќе стане трета нова цел - Европска територијална соработка (види погоре), и тоа значи полн стратешки приоритет во следниот програмски период со зголемени ресурси од ЕРДФ и можност да се интегрираат неговите фондови со новиот Европски соседски и партнерски инструмент (ЕНПИ) за надоврешни меѓугранични проекти.
- Активностите под програмата УРБАН ќе бидат целосно интегрирани во регионални програми. Особено регулативата ЕРДФ ќе вклучи специфични подготовки за урбаната димензија и слично на ЕКУАЛ, сегашните полиња на дејствување на УРБАН ќе бидат меѓу приоритетите на новите регионални и национални програми. Земјите членки имаат можност да

предложат специфични активности во специфични области во рамките на овие програми.

- ЛЕАДЕР, како таков, исто така ќе биде интегриран во другите програми. Меѓутоа, исто како и ЕАГГФ, ќе продолжи да дејствува и одвоено од структурните фондови под новиот Европски земјоделски фонд за рурален развој.
- ЕКУАЛ, исто така ќе исчезне, меѓутоа неговите принципи ќе се интегрираат во програмите во рамките на новите три цели.
- Активностите во рамките на Иновативните акции ќе станат дел од приоритетите на регионалните и националните оперативни програми.

4.2.2 СТРУКТУРНИТЕ ФОНДОВИ И КОХЕЗИСКИОТ ФОНД ВО ПЕРИОДОТ 2007-2013 ГОДИНА

Како резултат на реструктурирањето на фондовите, бројот на инструментите во 2007 година ќе се намали од пет на три, додека содржината на целите, исто така, ќе се модифицира. Оттука, за новиот програмски период, достапни структурни фондови се:

- Европскиот регионален фонд (ЕРДФ);
- Европскиот социјален Фонд (ЕСФ).

Третиот финансиски инструмент за кохезиската политика на ЕУ е Кохезискиот фонд.

4.2.2.1 Инструменти

Европски регионален развоен фонд (ЕРДФ)³¹

Следејќи ја Лисабонската и Готенбургската стратегија за конкурентност и одржлив развој и знаејќи дека е неопходно да се направи рационализација и реструктурирање на кохезиската политика, Европската комисија во својот Трет кохезиски извештај ги предвидува следните главни активности кои ќе бидат следени преку поддршката на ЕРДФ во периодот 2007-2013 година:

- Модернизација и диверзификација на економските структури на земјите членки и регионите. Ова бара да се посвети посебно

внимание на иновациите, економијата базирана на знаење и претпријатијата и ја нагласува неопходноста од создавање врски меѓу истражувачките институти и индустријата, промовирајќи го пристапот кон и користењето на ИЦТ и подобрување на пристапот до финансии и знаење;

- Проширување и доградба на основната инфраструктура (транспорт, телекомуникации, енергетски мрежи итн.);
- Заштита на околината, особено помагајќи им на земјите членки во усогласувањето со законите на ЕУ, поддршка на развојот на екоиндустриите, рехабилитација на индустриските зони, спречување на ризиците, инвестирање во инфраструктура, придонес кон одржлив економски развој и промовирање почисти методи на транспорт и обновлива енергија;
- Зајакнување на националните и регионалните капацитети, особено тие кои се однесуваат на управувањето со фондови.

Европски социјален фонд (ЕСФ)³²

Третиот кохезиски извештај на Комисијата, исто така, предвидува нова улога за фондот на ЕСФ, кој треба да стане главниот финансиски инструмент на Европската стратегија за вработување и да обезбеди поддршка за:

- Подобрување на квалитетот и дејствувањето на институциите на пазарот на трудот, образованието и системите за обука, како и на социјалните услуги;
- Поттикнување на инвестициите во човечки капитал, подобрување на нивоата на образование, адаптирање на вештините на работната сила и подобрување на еднаквиот пристап до пазарот на трудот;
- Градење капацитет на јавната администрација и со тоа да се охрабрат прилагодувањата и промените;
- Важно е, исто така, да се нагласи дека програмите во рамките на ЕСФ ќе треба да ги имаат предвид и прашањата околу вработувањето кои сега се покриваат со програмата ЕКУАЛ (иновации, овластувања, партнерства и транснационална соработка).

---

32 Рег. бр.1784/1999 на Европскиот парламент и Советот.

Управувачки оддел на Европскиот фонд за управување и гаранции во земјоделството (ЕАГФ - Управувачки оддел)³³ и Финансиски инструмент за помош на рибарството (ФИФГ)³⁴

Овде е важно да се нагласи дека овие два инструменти нема веќе директно да финансираат ниедна програма. ЕАГФ ќе стане Европски земјоделски фонд за рурален развој (ЕАФРД), инструмент целосно одделен од структурните фондови.

Кохезиски фонд

Комисијата во нејзините предлози за нови правила за периодот 2007-2013 година планира повеќе да го интегрира Кохезискиот фонд во структурните фондови, додека критериумот за подобност (90% БНП) ќе остане и понатаму. Оттука, поддршката ќе биде повеќе базирана на програми, оставајќи им повеќе одговорности на управувачките органи и ќе се покријат повеќе области.

Општо гледано, во однос на одржливиот развој, повеќе нагласок се става на готенбурговите приоритети. Трансевропските мрежи и понатаму ќе останат приоритетни, особено кога се работи за проекти од европски интерес и околинска инфраструктура. Други проекти кои ќе се поддржат се: транспортни програми во железничкиот, поморскиот и речниот сообраќај; одржлив градски транспорт; и, инвестиции во клучните полиња на енергетска ефикасност и обновлива енергија.

4.2.2.2 Цели

Имајќи ја предвид потребата од повеќе насочени интервенции и посветување кон лисабонските и готенбургските приоритети, Комисијата, во нејзиниот Трет кохезиски извештај, предложи промени во целите на структурните фондови, со цел да го поедностави системот и да го направи потранспарентен и ефективен. За разлика од порано, сега целите се базирани на приоритетни теми и групирани се во три групи:

---

33 Рег. на Комисијата бр.1257/1999.

34 Рег. на Комисијата бр.1263/1999ц.

Конвергенција - Поддршка на растот и создавањето работни места во најмалку развиените земји членки и региони. Во рамките на оваа цел, кохезиската политика ќе цели кон промовирање растечки услови и фактори кои ќе водат кон вистинска конвергенција. Стратегиите треба да целат кон долгорочна конкурентност и вработување. Општо гледано, оваа цел ќе соодветствува со сегашната цел I и со кохезиската цел II и ќе ги задржи сите нивни главни карактеристики, вклучувајќи го и критериумот за подобност. Оттука, помалку развиените земји членки и области ќе бидат подобни за користење на фондовите и новата цел ќе ги опфати повеќето нови членки и некои други области под старата цел I. Сепак, оваа нова цел ќе биде финансирана единствено преку ЕРДФ, ЕСФ и Кохезискиот фонд, додека ЕАГФ и ФИФГ нема да постојат. Во однос на средствата кои ќе бидат алоцирани за оваа цел, Комисијата предлага алоцирање на 78,54% од вкупните средства наменети за структурните фондови.

Овде ЕРДФ финансира активности поврзани со иновациите и економијата базирана на знаење. Ова опфаќа продуктивни инвестиции и развој на потенцијалот во области како што се услуги за претпријатијата, иновации и ИйР, претприемништво, локална инфраструктура, информатичко општество и туризам. Исто така, преку ЕРДФ се поддржуваат услуги од општ економски интерес кои се однесуваат на транспортот, телекомуникациите и енергетските мрежи, како и социјалните мрежи. Заштитата на околината и заштитата од ризици се, исто така, приоритетни теми, имајќи ги предвид прашањата кои се однесуваат на законите во ЕУ, развојот, рехабилитацијата, заштитата од ризици, чистиот транспорт и ефективна енергија.

Од друга страна, фондот на ЕСФ финансира активности поврзани со системите кои го поддржуваат образованието, вработувањето и социјалата, на пример, јакнење на институциите на пазарот на трудот и развој на образовни системи и социјални услуги. Друга приоритетна област за ЕСФ е човечкиот капитал и снабдувањето со работна сила. Овде фокусот е на мерки за обука, пристап до пазарот на трудот и социјалната вклученост.

На крајот, со двата инструменти се обезбедува поддршка за градење на институционален и административен капацитет.

- Регионална конкурентност и вработување - Предвидување и промоција на промените. Оваа нова цел ќе ги соедини сегашните цел 2 и цел 3, но сè уште ќе се финансира и преку ЕСФ и преку ЕРДФ (според предлогот на Комисијата, вкупните средства за оваа цел треба да достигнат 17,22% од вкупниот буџет). Сите региони кои не спаѓаат под Конвергенцијата, се подобни за финансирање поради фактот што, иако тука може да спаѓаат и богати региони, глобализацијата и движењето кон општество базирано на знаење ќе влијае и врз нив. Ова повторно се рефлектира на посветувањето на Комисијата кон лисабонските цели. Оваа нова цел ќе се базира на два вида програми:
  - » Регионални програми (финансирани преку ЕРДФ), кои ќе им помогнат на регионалните власти да ги предвидат и промовираат економските промени во индустриските, урбаните и руралните области, зајакнувајќи ја конкурентноста. Со оваа програма особено се поддржува секторот на МСП, како што е претприемништвото. Во делот на пристапност, ЕРДФ ги поддржува секундарните мрежи и пристапот до информатичко општество. Исто така, се промовираат и прашања поврзани со околината и спречувањето ризици на сличен начин како и во првата цел;
  - » Оперативни програми (финансирани преку ЕСФ), кои ќе им помогнат на луѓето да ги предвидат и да се прилагодат на економските промени во линија со приоритетите на ЕЕС (Европска стратегија за вработување), поддржувајќи ги политиките насочени кон потполна вработеност, квалитет и продуктивност на раобота и социјална вклученост. Оттука, главен приоритет е прилагодливоста на работниците, која се промовира преку стратегии, како што се доживотното учење и обука во самата компанија. Потоа, се поддржуваат маргинализираните луѓе преку мерки за содавање активни стратегии за работниот стаж, зголемување на учеството на жените, зголемување на потенцијалот за вработување, пристап и вклучување на хендикепираните, емигрантите и етничките малцинства.

- Европска територијална соработка - Промовирање хармоничен и балансиран развој на Унијата. Оваа нова цел главно ќе се гради на искуството од сегашната иницијатива ИНТЕРРЕГ, со цел да ја поддржи хармоничната и еднаквата интеграција на територијата на Унијата преку соработка на прашања кои се значајни за Заедницата на меѓугранично, транснационално и внатререгионално ниво. Оваа цел ќе се финансира исклучиво преку ЕРДФ. Активностите во рамките на оваа цел ќе се фокусираат на интегрирани програми насочени кон спроведување на приоритетите на Заедницата поврзани со лисабонската агенда и агендата од Готенбург. Средствата наменети за оваа цел ќе достигнат до 3,94% од вкупниот буџет. Подобни региони, во принцип, се сите региони покрај надворешните и внатрешните граници (континентални и поморски) и целта е да се најдат заеднички решенија за заедничките проблеми меѓу соседните власти во области како што се градскиот, руралниот и крајбрежниот развој, економски теодноси и вмрежувањето на МСП.

Треба да се спомне дека старата цел 3 како таква нема да постои, меѓутоа некои од принципите промовирани во рамките на таа цел ќе се рефлектираат и на новите цели преку активностите на ЕСФ.

Исто така, при пишувањето на националните стратегии за програмскиот период 2007-2013 година треба да се има предвид Стратешкиот прирачник на Заедницата. Исто така, постои корисен показател за ГО кои бараат да идентификуват посебни приоритетни области во новиот програмски период. Во предлог-документот [COM(2005)0299], Комисијата ги идентификува следните упатства:

- Европа и нејзините региони да се направат попривлечни места за инвестирање и работа (транспортна инфраструктура; заштита на околината и раст; употреба на традиционалните извори на енергија);
- Подобрување на знаењето и иновациите за раст (инвестиции во РИД; иновации и претприемништво; информатичко општество; пристап до финансии);
- Повеќе и подобри работни места (повеќе вработени луѓе; системи за социјална заштита; прилагодливост на вработените и пазартот на трудот; човечки капитал; административен капацитет; здрава работна сила).

4.2.3 ЕВОЛУЦИЈА НА ИНСТРУМЕНТИТЕ И ЦЕЛИТЕ

Следната табела ја сумира еволуцијата на различните инструменти и цели, како што се предвидени од Комисијата.

ЕВОЛУЦИЈА НА ИНСТРУМЕНТИТЕ И ЦЕЛИТЕ			
2000-2006		2007-20013	
ЦЕЛИ	ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ	ЦЕЛИ	ФИНАНСИСКИ ИНСТРУМЕНТИ
Кохезиски фонд	Кохезиски фонд	Конвергенција и конкурентност	Кохезиски фонд, ЕРДФ
Цел 1	ЕРДФ, ЕСФ, ЕАГГФ-Управување, ФИФГ	Регионална конкурентност и вработување	ЕРДФ, ЕСФ
Цел 2	ЕРДФ, ЕСФ	Европска територијална соработка	ЕРДФ
Цел 3	ЕСФ		
ИНТЕРРЕГ	ЕРДФ		
УРБАН	ЕРДФ		
ЕКУАЛ	ЕСФ		
ЛЕАДЕР +	ЕАГГФ-Управување		
Рурален развој и реструктурирање	ЕАГГФ-Управување, ФИФГ		
9 цели	6 инструменти	3 цели	3 инструменти

Извор: Европска комисија „Трет кохезиски извештај: Ново партнерство за кохезија“, март 2004 г.

Надворешни буџетски ставки

Европската комисија алоцира средства за различни области и за секоја од нив дава специфична буџетска ставка. Под секоја буџетска ставка ќе има посебни барања и услови за подобните кандидати. Овие услови и барања се напишани во секој повик за поднесување предлози. Информации за повиците за поднесување предлози можат да се добијат од веб-страницата на Европа и од делегациите на Европската комисија во твојата земја или регион. Ве молиме посетете ја веб-страницата: http://europa.eu.int/comm/external_relations/delegations/intro/web.htm за да доибете список на делегации.

За да се даде преглед на достапните фондови во секоја област, подолу е списокот со буџетски ставки за надворешно финансирање со сумите алоцирани за секоја буџетска ставка.

5.1 ЛИСТА НА БУЏЕТСКИ СТАВКИ

НАДВОРЕШНИ ОДНОСИ (ОБЛАСТ 19)

Програма за техничка и финансиска помош за трети земји во областа на емиграцијата и азилот (19 02 03)	44,35 мил. евра
---	-----------------

Учество на Заедницата во активности кои се однесуваат на противпешадиски мини (19 02 04)	16,80 мил. евра
Брз механизам на дејствување (19 02 05)	32,06 мил. евра
Поддршка за жртвите од злоупотреба на човековите права (19 04 02)	7,00 мил. евра
Развој и консолидација на демократијата и владеење на правото - Почитување на човековите права и основните слободи (19 04 03)	105,41 мил. евра
Поддршка на активностите на меѓународните кривични трибунали и Меѓународниот кривичен суд (19 04 04)	7,00 мил. евра
Подготвителна активност за воспоставување мрежа за спречување конфликти (19 04 05)	1,50 мил. евра
Помош за рехабилитација и реконструкција на Ирак (19 08 07)	200,00 мил. евра
Рехабилитација и реконструкција во Медитеранот и на Средниот Исток (19 08 05)	н.о.
Финансиска и техничка соработка со земјите во развој од Латинска Америка (19 09 01)	213,11 мил. евра
Политичка, економска и културна соработка со земјите во развој од Латинска Америка (19 09 02)	84,00 мил. евра
Помош за истераните луѓе во земјите од Латинска Америка (19 09 03)	21,00 мил. евра
Операции за рехабилитација и реконструкција во земјите во развој на Латинска Америка (19 09 04)	н.о.
Финансиска и техничка соработка со азиските земји во развој (19 10 01)	331,87 мил. евра
Политичка, економска и културна соработка со азиските земји во развој (19 10 02)	91,00 мил. евра
Помош за истераните луѓе во азиските земји (19 10 03)	28,00 мил. евра

Операции за рехабилитација и реконструкција во азиските земји во развој (19 10 04)	180,00 мил. евра
Помош за рехабилитација и реконструкција на Авганистан (19 10 06)	183,00 мил. евра
Придонес за меѓународните активности за заштита на околината - земјите во развој, УНФЦЦЦ и Протоколот од Кјото (07 02 01)	8,09 мил. евра

РАЗВОЈ И ОДНОСИ СО ЗЕМЈИТЕ НА АЦП (Област 21)

Придонес на Заедницата кон шеми кои се одесуваат на земјите во развој реализирани од ГО (21 02 03)	210,00 мил. евра
Околината во земјите во развој (21 02 05)	56,61 мил. евра
Промовирање родова еднаковст во земјите во развој (21 02 06)	2,83 мил. евра
Децентрализирана соработка (21 02 13)	н.о.
Помош за болестите поврзани со сиромаштија (ХИВ/СИДА, маларија и туберкулоза) во земјите во развој (21 02 07 02)	76,06 мил. евра
Помош за репродуктивната здравствена грижа (21 02 07 03)	19,49 мил. евра
Подготвителна активност за помош за болести поврзани со сиромаштија во земјите во развој, каде не спаѓаат ХИВ/СИДА, маларија и туберкулоза (21 02 07 04)	10,00 мил. евра
Итна помош - држави на АЦП (21 03 07)	н.о.
Помош за бегалците - држави на АЦП (21 03 08)	н.о.
Европска програма за реконструкција и развој (ЕПРД) во Јужна Африка (21 03 17)	132,76 мил. евра
Производи собрани под Конвенцијата за помош во храна (21 02 01)	128,47 мил. евра

Друга помош во форма на производи, поддржувајќи операции и транспорт, дистрибуција и мерки за набљудување на спроведувањето (21 02 02)	285,35 мил. евра
Рехабилитација и реконструкција во земјите во развој, особено во државите на АЦП (21 03 20)	н.о.

ХУМАНИТАРНА ПОМОШ (Област 23)

Помош, вклучувајќи итна помош во храна за да им се помогне на луѓето во земјите во развој и други трети земји погодени од катастрофи или сериозни кризи (23 02 01)	470,42 мил. евра
Оперативна поддршка и подготвеност за катастрофи (23 02 02)	19,00 мил. евра

5.2 ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОГРАМИТЕ

5.2.1 ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ ЗА ФИНАНСИРАЊЕТО НА ПРОГРАМИТЕ

Со цел да се вклучите во програмите финансирани од страна на Европската комисија потребно е да се набљудуваат повиците за поднесување предлози кои се објавуваат од Комисијата. Повиците за предлози се покани од страна на Европската комисија до заинтересираните подобни страни да направат предлог-проекти кои се во линија со барањата и условите изнесени во овие покани.

Повиците за поднесување предлози за грантови и тендери за надворешни програми можат да се најдат на веб-страницата на ЕуропаАид: <http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>

Тие, исто така, се објавуваат во Службениот весник на Европската заедница (ОЈ), кој е достапен на интернет на: <http://www.europa.eu.int/eur-lex/en/index.html>

Исто така корисен е практичниот водич за процедурите за договори финансирани од генералниот буџет на европските заедници во контекст на надворешните активности, које достапен на: http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/pg/prg_en.doc (делот за грантови почнува на страницата 155)

Ве молиме имајте на ум дека повеќето од надворешните буџетски ставки вклучуваат само контакт-информации од ЕуропаАид. Меѓутоа, ако сакате информации за целите програми, контактите можете да ги најдете во ГД за развој или за надворешни односи. Луѓето во ЕуропаАид ќе бидат во можност да ве насочат кон бараните контакти.

5.2.2 ПРОГРАМИ ВО ТЕМАТСКИ КАТЕГОРИИ

5.2.2.1 Помош во храна и операции за поддршка

21 02 01 - Производи мобилизирани со Конвенцијата за помош во храна

21 02 02 - Друга помош во форма на производи, операции за поддршка, системи за рано предупредување, дистрибуција, транспорт и мерки за набљудување на спроведувањето

Алоциран буџет: 128,47 и 285,35 милиони

Со Регулативата (1292/96) од 1996 година, која ги интегрира помошта во храна и безбедноста на храната во глобалните развојни соработки, се става посебен нагласок на активностите кои промовираат долгорочна безбедност на храната. Повеќе од половина од средствата обезбедени од Комисијата во оваа област се даваат директно на националните влади. Меѓутоа, Комисијата исто така поддржува специфични организации и програми преку индиректна помош. Што се однесува на дистрибуцијата на помошта во храна, Светската програма за храна ВФП (WFP) е привилегиран партнер на Комисијата. Други организации кои имаат корист од индиректната помош на Заедницата се Организацијата за храна и земјоделство на Обединетите нации

ФАО (FAO) и Агенцијата за помош и работа при Обединетите нации УНРВА (UNRWA), како и европските ГО.

ЕуронАид е европска мрежа на ГО и заеднички партнер на Комисијата и таа управува со распределбата на помошта во храна доделена од Комисијата на ГО со проекти преку Програмата за помош во храна и безбедност на храната. Освен што го фацилитира спроведувањето на проектите, оваа мрежа, исто така, го промовира дијалогот за помош во храна и поддржува политики се релевантни учесници. Услугите на ЕуронАид достапни се и за ГО што се членки и за тие што не се. Дополнително, финансиски средства во приближен износ од 60 милиони евра годишно се алоцираат за проекти на ГО кои ги третираат проблемите на небезбедната храна.

Програмата за помош во храна и безбедност на храната цели кон создавање подобрена и одржлива безбедност на храната на национално и регионално ниво, посветувајќи посебно внимание на ранливите групи. Други главни цели се да се подобри пристапот до снабдувањет со храна во ситуации на постојан дефицит и во итни случаи и генерално до го поддржи балансираниот социјален и економски развој на ова поле.

Средства се достапни за проекти во следните области:

- Храна
  - » Жито или житни производи во форма на семе таму каде што е соодветно;
  - » Млеко во прав; растително масло и шеќер;
  - » Други производи, како што се зеленчук, риба, протеински печива, семе итн.
- Операции за поддршка на безбедноста на храната;
- Системи за рано предупредување и програми за складирање.

Флексибилноста при годишниот процес на избор останува голема. Пред да се достави предлог, строго се препорачува да контактирате со локалната делегација на ЕК, да дискутирате за вашиот проект со советникот за прашања околу безбедноста на храната со цел да дознаете дали вашиот проект е подобен за финансирање. Локалната делегација ќе биде вклучена во

процесот на избор. За контакт-детали за локалните делегации, проверете на:

http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/delegations/intro/web.htm.

Контакт: EuronAid
P.O. Box 12
NL - 2501 CA, The Hague, Netherlands
Тел. +31 70 330 5757
Факс +31 70 364 1701
Е-пошта euronaid@euronaid.nl

Веб-страница:

<http://www.euronaid.net>

5.2.2.2 Итна хуманитарна помош

19 02 05 - Механизам за брзо делување

Алоциран буџет: 32,06 милиони

Финансирањето преку Механизмот за брзо дејствување ППМ (РРМ) е насочено кон брзи дејствувања во ситуации на кризи или кризи во развој, ситуации кои претставуваат закана за законот или безбедноста на луѓето и ситуации каде постои закана да ескалираат во вооружен конфликт или можат да ја дестабилизираат земјата. Целта е заштита или воспоставување услови во кои помошта и политиките за соработка и програмите можат соодветно да се спроведат и нивните цели соодветно да се постигнат.

Оваа буџетска ставка посебно е наменета за покривање активности од граѓанска природа насочени кон решавање кризни ситуации во развој и сериозни закани или можности за започнување конфликти. ППМ не финансира хуманитарна помош или операции таму каде се достапни другите инструменти на ЕК. Времетраењето на целите не треба да биде подолго од шест месеци.

Партнерите во спроведувањето можат да ги вклучат властите од земјите членки или од земјите корисници и нивните агенции, регионални или меѓународни организации и нивните агенции, ГО, јавни или приватни оператори и индивидуални организации или оператори кои имаат соодветна специјализирана експертиза и искуство.

Контакт: Ms Christine GRAU (Finance and Contracts Officer / Project Manager)
Directorate-General External Relations
CFSP and RRM: Programme Management - A3
B-1049 Brussels
Тел. +32 2 295 5716
Факс +32 2 295 0580
Е-пошта christine.grau@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/cpcm/rrm/index.htm

23 02 01 - Помош, вклучувајќи итна помош во храна, да им се помогне на жителите на земјите во развој и други трети земји погодени од катастрофи и сериозни кризи

Алоциран буџет: 470,42 милиони

Оваа буџетска ставка се администрира од Дирекцијата - Генерална хуманитарна помош (ЕЦХО). Средствата од оваа програма се користат за помош, заштита на храната и операции за итна помош во храна за луѓето во земјите во развој. Водата е нов хоризонтален приоритет - другите приоритени области се разликуваат според географската област (за ова, проверете ја стратегијата за помош на ЕЦХО , достапна на: http://europa.eu.int/comm/echo/pdf_files/strategy/2006/strat_2006_en.pdf). Земјите во развој, вклучувајќи ги тука и земјите на АЦП (Африка, Карибите и Пацификот), Азија, Латинска Америка и други трети земји кои се соочуваат со природни катастрофи или катастрофи причинети од човекот. Помошта ќе се обезбеди колку што ќе трае кризната ситуација и ЕЦХО ќе продолжи да посветува

услуги зависно од условите) и бидејќи целта на итната помош е да ги исполни итните потреби, таа треба да биде брза и лесно достапна. Исто така, може да се употреби со цел структурите и опремата да бидат оперативни и видливи.

Членот 72 во Договорот од Котонуа е одговорност на ЕЦХО, која е надлежна за сите итни операции на Европската комисија во земјите во развој. Предлозите се разгледуваат во согласност со годишната стратегија на ЕЦХО и како одговор на некоја итна ситуација.

Со цел да обезбеди дека активностите се спроведуваат без долги задоцнувања, Комисијата ги поставила следните правила: (1) средствата обезбедни под итната помош мора потполно да бидат посветени и исплатени и активноста да биде завршена во рок од 180 дена од потпишувањето на договорите за спроведување (освен ако не е договорено поинаку); (2) ако исплатата не е целосно направена во рокот предвиден со заеднички договор, разликата треба да се врати во специјална алоцирана буџетска ставка; (3) деталните правила за спроведување и алокација треба да бидат предмет на итни и едноставни процедури; (4) средствата можат да се користат за ретроактивно финансирање на итни активности преземени од државите од АКП.

Контакт: Mr Simon HORNER (Head of Unit)
Directorate-General Humanitarian Aid
Information and Communication - Unit 7
B-1049 Brussels
Тел. +32 2 299 2996
Е-пошта ECHO-ONG@cec.eu.int , simon.horner@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/echo/index_en.htm (општо)
http://europa.eu.int/comm/echo/partners/index_en.htm
(упатства)

23 02 02 - Оперативна поддршка и подготвеност за катастрофи

Алоциран буџет: 19,00 милиони

Програмата ДИПЕЦХО (ЕЦХО - Подготвеност за катастрофи) е базирана на идејата која се однесува на ефектот што го имаат природните катастрофи врз земјите во развој од економски аспект и загубата на животи. Подготвеноста за катастрофи и превенцијата се интегрални делови на хуманитарната помош.

Мерките, како што се воспоставување системи за рано предупредување, организирање спасувачки сили преку обука на инструктори и јакнење на институциите и организациите се финансираат преку ДИПЕЦХО. Главната цел е да се изгради локален капацитет за дејствување со цел засегнатите заедници да се подготват за идни катастрофи. Што се однесува на превентивата, ЕЦХО финансира мали инфраструктурни проекти со намера ова да се следи од локалните заедници и влади со проекти од поголеми размери. Од географски аспект, ЕЦХО поддржува проектите во региони најмногу погодени од катастрофи: Јужна и Југоисточна Азија, Централна Азија, Централна Америка, андскиот регион и Карибите. Секој регион покриен со програмата ДИПЕЦХО има сопствени повици за предлози. Европските ГО, меѓународните организации и специјализираните агенции на земјите членки можат да поднесат предлози во рамките на оваа буџетска ставка.

Контакт: Mr Hermann SPITZ (Depute Head of Unit and Desk)
ECHO 1 - African, Caribbean and Pacific, DIPECHO
Тел. +32 2 295 9932
Е-пошта echo-info@cec.eu.int (општи информации), hermann.spitz@cec.eu.int

Miss Beatrice MIEGE
ECHO 3 - Asia, Central and South America (Team Leader), DIPECHO
Тел. +32 2 296 2241
Е-пошта echo-info@cec.eu.int (општи информации), beatrice.miege@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/echo/fjeld/dipecho/index_en.htm
(општо)

http://europa.eu.int/comm/echo/whatsnew/calls_en.htm (повици за тендери)

5.2.2.3 Бегалци

19 10 03 - Помош за раселените луѓе во азиските држави

19 09 03 - Помош за раселените луѓе во земјите од Латинска Америка

Алоциран буџет: 28,00 и 21,00 милиони

Главната цел на Регулативата 2130/2001 на Советот (продолжена до 31.12.2006 г. со Регулативата 107/2005) е да обезбеди помош за раселените лица, бегалците и другите протерани луѓе со цел тие да станат независни. Помошта за протераните луѓе (АУП) им помага на нив да се населат повторно или интегрираат преку земјоделство, одгледување стока, рибарство, поставување кредитен систем и обезбедување основно образование, пристојно здравство и инфраструктура за одржување хигиена.

Корисници на оваа буџетска ставка се:

- Бегалците, раселените лица, повратници и демобилизирани војници и други групи на луѓе кои ја оставиле нивната држава или живеалишта поради војни, недостиг на сигурност или поради други кризи и конфликти причинети од човекот;
- Локалната популација во нивните земји, доколку ресурсите на нивната заедница се користат за помагање и прифаќање на раселените лица.

Ставката, исто така, покрива мерки кои го прават опстанокотвозможен, враќање на бегалците и образование за децата погодени од војни или природни катастрофи. Исто така средствата можат да се искористат за помош при спречување на преместувањето на популацијата.

Партнерите кои се подобни за користење на средствата од оваа програма се регионални или меѓународни организации, како што се агенциите на ОН, ГО, локални власти и службени тела, примарни организации, јавни и приватни институции или оператори. Интервенциите треба да се финансираат заеднички со ГО и со меѓународни организации. Придонесот од страна на организациите се разликува според нивните финансиски можности и природата на проектот. Под одредени услови, на пример ако партнер е ГО или организација од заедницата, кофинансирањето може да биде и во натура. Финансирањето е во форма на грант. Просечно придонесот на ЕК е меѓу 75% и 100%.

Максималното времетраење на проектот е 24 месеци. Повиците за тендери се отворени со еднакви услови за сите правни и физички лица од земјите членки и земјите корисници.

Контакт: Miss Valerie RAMET
(International Aid / Cooperation Assistant)
Geographical coordination and supervision - Asia;
Central Asia
AIDCO Unit D1 - Desk Uprooted People
Тел. +32 2 298 7517
Факс +32 2 299 8184
Е-пошта valerie.ramet@cec.eu.int

Miss M. SANCHEZ GIL-CEPEDA (Programme Manager)
Geographical coordination and supervision
- Latin America
AIDCO Unit B1
Тел. +32 2 298 6712
Факс +32 2 299 9837
Е-пошта maria.sanchez-gil-cepeda@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/upp/intro/index.htm

21 03 08 - Помош за бегалците за државите од АКП (член 72 - Договорот од Котонуа)

Алоциран буџет: н.о.

Членот 72 обезбедува помош за земјите од АКП кои треба да ги задоволат итните потреби на бегалците или повратниците, а која не се покрива од итната помош. Оттука овој член се однесува кога, на пример, имаме реинтеграција по конфликт или природна катастрофа. Помошта која се обезбедува покрива спроведување долгорочни проекти и програми кои поддржуваат реинтеграција на бегалци и раселени лица. Сепак, пред да се спроведе програмата неопходно е да се земат предвид сите фактори кои водат до преселба на луѓето и особено е битно да се земат предвид желбите на засегнатата популација и одговорностите на владата во задоволување на потребите на своите луѓе.

Ако проектите ја нагласуваат развојната компонента, возможно е да се користи оваа помош заедно со националните индикативни програми на засегнатите земји. Овој вид помош треба да се администрира и спроведува преку процедури кои оставаат простор за флексибилност и брзо дејствување кога тоа е потребно. Треба да се посвети посебно внимание на најнефективните начини на обезбедување помош за засегнатата популација. Условите на плаќање и спроведување се разликуваат од случај во случај. Исто така, постои можноста помошта да се спроведува со други специјализирани организации, како што се Обединетите нации или Комисијата директно.

Контакт: Mr Jose Luis TRIMINO PEREZ
Geographical coordination and supervision for
ACPs
AIDCO - C1
Тел. +32 2 299 0823
Факс +32 2 299 6191

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/delegations/intro/web.htm

5.2.2.4 Миграција

19 02 03 - Програма за техничка и финансиска помош на третите земји во областите на миграција и азил

Алоциран буџет: 44,35 милиони

Преку оваа програма се финансираат проекти поврзани со миграцијата и азилот во партнерствосоземјите од каде потекнуваат и транзитните земји со цел да ги поддржи напорите на овие земји да управуваат со миграцијата на поефективен начин. Приоритет при финансирањето ќе имаат тие земји и региони за кои Советот усвоил акциски планови направени од Работната група за азил и миграција, под услов овие земји и региони да имаат одредено ниво на гарантирана стабилност. Во рамките на оваа програма постојат специфични мерки за ограничување на миграцијата (борба против илегалната миграција, информативни кампањи околу последиците од илегалното влегување и работење во ЕУ), кои ќе бидат комбинирани со мерки за јакнење на демократијата и владеењето на законот.

Контакт: Ms Nicola ANNECCHINO (Head of Unit)
Directorate-General Justice and Home Affairs
Immigration and Asylum - B2
Тел. +32 2 296 1870
Факс +32 2 299 8053
Е-пошта nicola.annecchino@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/migrations/index_en.htm

5.2.2.5 Рехабилитација и реконструкција

Генерално, следните земји/региони можат да ги искористат средствата од рехабилитација и реконструкција според Регулативата 2258/96 на Советот: африканските, карипските и пацифичките земји, медитеранските земји, земјите од Латинска Америка и Азија и земјите во развој од Кавказ и Централна Азија.

19 09 04 - Рехабилитација и реконструкција во земјите во развој во Латинска Америка

19 10 04 - Рехабилитација и реконструкција во земјите во развој во Азија

Алоциран буџет: н.о. и 180,00 милиони

Овие буџетски ставки се насочени кон рехабилитација и реконструкција во земјите во развој во Латинска Америка и во Азија, кои претрпеле сериозни штети од војни, граѓански конфликти или природни катастрофи. Реконструкцијата на регионите погодени од цунамито има посебен статус. Генерално, операциите целат кон повторното воспоставување работна економија и институционални капацитети и задоволување на потребите на погодената популација како целина. Операциите треба да имаат максимално времетраење од 24 месеци, меѓутоа предност им се дава на краткорочните проекти. Активностите кои се покриваат вклучуваат:

- Повторно започнување долгорочно производство и рехабилитација на основната инфраструктура;
- Реставрација на институционалните капацитети потребни во рехабилитациониот период;
- Социјална интеграција, особено на бегалците, раселените лица и демобилизираните сили;
- Задоволување на потребите на децата, особено рехабилитација на децата погодени од војните, вклучувајќи ги тука и децата војници;
- Поддршка на жените и организациите на жените во намалувањето на родовите разлики во општеството.

Подобни партнери за соработка и финансиска поддршка се регионални и меѓународни организации, ГО, национални и локални власти и агенции, организации на заедниците, институти и јавни и приватни оператори. Активностите треба да го поддржат учеството на локалните корисници на секое ниво на донесување одлуки и за време на спроведувањето на проектите. При оценка на проектите ќе се има рпедвид: ефективноста на операциите; културните, социјалните, родовите аспекти и аспектите на околината; институционалниот развој неопходен за постигнување на проектните цели; и, искуството здобиено во слични активности. Според Регулативата 2258/96 на Советот, придонесот на партнерите зависи од нивниот финансиски статус и природата на проектот.

Контакт: Mr Fernando CARDESA GARCIA (Director)
EuropeAid - Directorate B, Latin America
Тел. +32 2 299 2329
Факс +32 2 296 1868

Mr Erich Wilhelm MULLER (Director)
EuropeAid - Directorate D, Asia and Central Asia
Тел. +32 2 299 0775
Факс +32 2 296 1430

19 08 05 - Рехабилитација и реконструкција во Медитеранот и на Средниот Исток

Алоциран буџет: н.о.

Овие проекти покриваат слични активности со тие од Латинска Америка и од Азија и спроведуваат мерки за иницирање за враќање во нормален живот на луѓето во медитеранските земји и во партнерските земји на Источна Европа и на Централна Азија по кризните ситуации настанати од војни, граѓански конфликти или природни катастрофи.

Контакт: Mr Angelo BAGLIO
Geographical coordination and supervision for the
Mediterranean and Middle East
EuropeAid - A2

Тел. +32 2 295 7276
Факс +32 2 296 5336
Е-пошта angelo.baglio@cec.eu.int

21 03 20 - Рехабилитација и реконструкција во земјите во развој, особено во земјите од АКП

Алоциран буџет: н.о.

Оваа буџетска ставка цели кон иницирање на враќање во нормален живот на луѓето во земјите во развој, особено земјите од АКП, по настанати природни катастрофи, насилни конфликти или други кризи. Активностите кои се покриваат вклучуваат:

- Повторно започнување со долгорочно производство;
- Рехабилитација на основната инфраструктура, вклучувајќи отстранување поставени мини;
- Граѓанско помирување во општествата каде се случиле насилни конфликти;
- Социјална реинтеграција, особено на бегалците, раселените лица и демобилизираните сили;
- Обновување на институционалните капацитети потребни во рехабилитациониот процес;
- Задоволување на потребите на децата, особено рехабилитација на децата погодени од војни, опфаќајќи ги и децата војници (исто така покрива и образование за децата погодени од војни или природни катастрофи);
- Подигање на свеста околу опасностите настанати од природни катастрофи;
- Поддршка за хендикепираните лица и нивните организации.

Овие активности посебно покриваат програми и проекти спроведени од граѓански развојни организации и организации на граѓанското опшество и се охрабрува учеството на локалното население во секое ниво на донесување одлуки и за време на спроведувањето.

Контакт: Ms Luana CATTARUZZA
Geographical coordination and supervision for
ACPs
EuropeAid - C2

Тел. +32 2 295 9075
Факс +32 2 298 7200
Е-пошта luana.cattaruzza@cec.eu.int

19 08 07 - Помош за рехабилитација и реконструкција на Ирак

Алоциран буџет: 200,00 милиони

Овие фондови се насочени кон процесот на реконструкција на Ирак за поддршка на области како што се градење капацитети и институции, создавање социјално обезбедена мрежа, здравство, вода и санитација, образование, вработување, како и јакнење на граѓанското општество и заштита и промоција на човековите права и демократијата. Проектите можат да се поддржат и со средства од другите ставки, каде спаѓаат 23 02 (хуманитарна помош), 21 02 01 и 21 02 02 (помош во храна и операции за поддршка), 19 04 (човекови права и демократизација) и 19 02 05 (механизам за брзо дејствување). Парите главно се дистрибуираат преку Фондот за меѓународна реконструкција на Ирак, управуван од Обединетите нации и од Светската банка.

Контакт: Ms Patricia LLOMBART CUSSAC (Deputy Head of Unit)
Directorate-General External Relations - F2
Gulf countries, Iran, Iraq and Yemen
Тел. +32 2 299 0964
Факс +32 2 296 6611

19 10 06 - Помош за рехабилитација и реконструкција на Авганистан

Алоциран буџет: 183,00 милиони

Овие фондови се насочени кон процесот на реконструкција на Авганистан за операции слични на буџетската ставка опишана погоре. Исто така се поддржува и со средства од другите ставки каде спаѓаат 23 02 (хуманитарна помош), 21 02 01 и 21 02 02 (помош во храна и операции за поддршка) и 19 02 05 (механизам за брзо дејствување).

Исто така се поддржува враќањето на авганистанските бегалци во нивната земја и регионите на потекло и Националната стратегија на Авганистан за контрола на дрогата.

Контакт: Mr Eric Wilhem MULLER (Director)
EuropeAid - Directorate D
Asia and Central Asia
Тел. +32 2 299 0775
Факс +32 2 296 3912

21 03 17 - Европска програма за реконструкција и развој (ЕПРД) во Јужна Африка

Алоциран буџет: 132,76 милиони

ЕПРД, програмата за развојна соработка меѓу ЕУ и Јужна Африка, е создадена во 1995 година со цел да ја ублажи сиромаштијата, да ја стимулира економијата, да генерира вработување и промоција на раст и демократско општество. Проектите и програмите финансирани со оваа буџетска ставка треба да ја поддржат владината стратегија на Јужна Африка, особено Програмата за раст, вработување и редистрибуција (ГЕАР). Тие треба да се базираат на економски реформи, поддршка за приватниот сектор и испорака на основни социјални услуги. Приоритет ќе имаат активностите кои ги поддржуваат најсиромашните слоеви на популацијата и правата на децата, посебно внимание ќе се посвети на јекнење на институционалните капацитети. Исто така, програмата ќе придонесе кон консолидација на дијалогот и партнерствата меѓу јавните власти и граѓанските развојни партнери и актери.

Сепак, оваа буџетска ставка не е отворена директно за европските ГО, само ГО од Јужна Африка можат да ги користат фондовите. Подобни партнери за финансиска помош се: национални, провинциски и локални власти, јавни тела, ГО и организации на заедницата, регионални, како и меѓународни организации, институции и јавни и приватни оператори. Најмалку 25% од вкупната помош ќе биде рапсделена преку граѓански организации. Финансирањето може да биде до 100% за проекти кои се спроведуваат од ГО. Времетраењето на проектите

зависи од нивната природа, но вообичаено е од 3 до 5 години. Сегашни целни области се основните социјални услуги, развој на приватниот сектор, регионална интеграција, добро владеење и демократизација.

Предлог-проектите треба да се во согласност со приоритетите на Мултигодишната индикативна програма, која може да се најде на: http://europa.eu.int/comm/development/body/csp_rsp/csp_en.cfm.

Контакт: Ms S. WILLEMS (Geographical Coordinator)
Geographical coordination and supervision for ACPs
South Africa, AIDCO - C1
Тел. +32 2 299 4658
Факс +32 2 299 6191

EU Delegation in South Africa
1-2 Green Park Estate, 27 George Storrer Drive,
Groenkloof 0181, Pretoria, Republic of South Africa
Е-пошта delegation-s-africa@cec.eu.int

Веб-страница:

<http://europa.eu.int/scadplus/leg/en/lvb/r12202.htm>
<http://www.eusa.org.za/development/Recon&Dev.htm>

5.2.2.6 Соработка со ГО

21 02 03 - Придонес на Заедницата кон воспоставување шеми кои се однесуваат на земјите во развој реализирани од граѓанските организации

Алоциран буџет: 210,00 милиони

Оваа буџетска ставка ги финансира европските ГО за следните активности, како што се поставени од регулативата на Советот (ЕК) 1658/98 од 17 јули 1998 година:

- Активности за социјалне и економски развој од кои корист ќе имаат најсиромашните луѓе во земјите во развој, особено ранливите групи;

- Шеми за подигање на европската јавна свест за развојни прашања во земјите во развој, особено односите меѓу земјите во развој и тие развиените;
- Мерки за јакнење на соработката меѓу европски ГО и нивните партнери во земјите во развој.

Главен акцент се става на ублажување на сиромаштијата преку поддршка на маргиланизираните лица во земјите во развој со цел да се задоволат нивните основни потреби, подобрување на квалитетот на животот и јакнење на развојните капацитети. Посебно внимание се дава на: активностите поврзани со јакнење на граѓанското општество и промовирање на човековите права и демократијата; улогата на жените во развојот; одржлив развој; заштита на културите кои се под закана; и, права на децата.

Подобните европски ГО мора да ги задоволат барањата за транспарентност и сметководствените барања и да ги ограничат нивните административни трошоци на минимален процент во однос на вкупните трошоци. Приоритет ќе имаат активностите заеднички спроведени од ГО од ЕУ-15 и ГО од новите земји членки.

Контакт: Mr Arisotelis BOURATSIS (Head of Unit)
EuropeAid/F2 - Co-financing with NGOs
Тел. +32 2 299 9244
Факс +32 2 299 2914
Е-пошта aristotelis.bouratsis@cec.eu.int

Mr Carlos CARDAO (ACP)
Е-пошта carlos.cardao@cec.eu.int

Ms Ilse TEUFEL (Азија, Среден Исток и Медитеран,
нови независни држави)
Е-пошта ilse.teufel@cec.eu.int

Mr Paulo CAMPILHO (Јужна и Централна Америка)
Е-пошта paulo.campilho@cec.eu.int

Земји во развој и развој на образованието (земји членки,
контакти за ГО)

- Ms Marie-Claire BRENARD (Белгија, Италија, Португалија,
Холандија), marie-claire.brenard@cec.eu.int

- Mr Sandro D'ANGELO (Грција, Шпанија, Велика Британија), sandro.dangelo@cec.eu.int
- Ms Simone-Michèle PIERRARD (Австрија, Данска, Финска, Франција, Германија, Ирска, Шведска) simone-michele.pier-rard@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/ong_cd/ed_page_en.htm

5.2.2.7 Подигање на свеста

21 02 06 - Промовирање родова еднаквост во развојната соработка

Алоциран буџет: 2,83 милиони

Целите кои треба да се постигнат со оваа програма, во согласност со целта за промовирање родова еднаквост и еманципација на жените како што е специфицирано во Милениумските развојни цели на Обединетите нации, се следните:

- Да се поддржи интеграцијата на родовата еднаквост во сите области на развојна соработка, во комбинација со специфични мерки, со цел да се промовира родовата еднаквост како значаен придонес во намалувањето на сиромаштијата;
- Да се поддржат ендегените јавни и приватни капацитети во земјите во развој кои можат да ја преземат одговорноста и иницијативата со промовирање на родовата еднаквост.

Активностите подобни за финансирање опфаќаат:

- Поддршка на специфични мерки поврзани со пристапот кон и контрола на ресурсите и услугите за жените, на пример, во образовните области, можности за вработување и донесување политички одлуки;
- Поддршка на анализата и подобрување на статистичките податоци во однос на род и старост, развој и десиминација на методологии, прирачници, проценки на родовот влијание, тематски студии, показатели и други оперативни инструменти;
- Поддршка на работата за подигање на свеста и лобирањето;

- Поддршка на капацитетите на клучните играчи во развојните процеси, како што се специјалистите за родови прашања, обука и техничка помош.

Подобни организации и корисници се: административни власти и агенции на национално, регионално и локално ниво; локални власти и други децентрализирани тела; локални заедници, ГО, организации на заедниците, трговски асоцијации и други непрофитни физички и правни лица; регионални организации; меѓународни организации, како што се Обединетите нации и нејзините агенции, фондови и програми, како и развојни банки, финансиски институции, глобални иницијативи, меѓународни јавни/приватни партнерства, истражувачки и развојни институти и универзитети.

Пред поднесување предлози, многу корисно е да се контактира со локалната делегација на ЕК (http://www.europa.eu.int/comm/external_relations/repdel/) и да се дискутира околу проектот. Локалната делегација ќе биде вклучена во процесот на избор и ова може да придонесе да не се поднесе неподобен предлог.

Контакт: Ms Daniela ROFI (Coordinator)
Governance, human rights, democracy and gender
EuropeAid - E4
Тел. +32 2 299 4081
Факс +32 2 295 8051
Е-пошта daniela.rofi@cec.eu.int

Веб-страница:
http://europa.eu.int/comm/development/body/theme/human_social/pol_gender2_en.htm

5.2.2.8 Околина

21 02 05 - Околината во земјите во развој

Алоциран буџет: 56,61 милиони

Прво, оваа буџетска ставка финансира работа која придонесува кон одржлив развој со интегрирање на околините аспекти во развојниот процес. Оттука активностите кои се поддржуваат се поврзани со прашања, како што се: климатските промени, биолошките различности, трансгранични прашања околу околината; заштита; поморски екосистеми и крајбрежни области; водни ресурси; модели на производство и потрошувачка и употреба на ресурси; енергетски и хемиски производи; урбани проблеми со околината; и, влијанието на околината во однос на интеграцијата на земјите во развој во светската економија.

Второ, се поддржува, исто така, заштитата на тропските и другите шуми во земјите во развој за да се задоволат економските и социјалните потреби и потребите на околината. Тука активностите опфаќаат: развој на рамковна политика за шумите; заштита и обновување на шумите со висока еколошка вредност; одржливо користење на шумите; економска примена на одржливо управување со шумите преку поефикасно користење на шумските производи и технички подобрувања на активностите поврзани со шумскиот сектор; и, подобрување на знаењето и информациите околу управувањето со шумските услуги.

Видот на проектот подобен за финансирање зависи од секој повик за предлози посебно. Максималниот придонес на ЕК е 80%.

Организациите кои работат во оваа област можат да обезбедат корисни информации од Институтот за прекуморски развој (ОДИ). ОДИ обезбедува информации за проектите за тропски шуми преку својот информативен систем за проекти за тропски шуми (ТРОПИКС). За повеќе информации, постете ја веб-страницата: <http://www.odi.org.uk/tropics/> или за повеќе информации, контактирајте на тел. +44 (0) 20 7922 0300.

Контакт: Mr Frank JACOBS (Programme Manager)
Central management of thematic budget lines
Directorate-General Environment - DGA 04
Тел. +32 2 296 5050
Факс +32 2 295 7482
Е-пошта frank.jacobs@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/forests/index_en.htm

07 02 01 - Придонес за меѓународните активности за околината - Земјите во развој, УНФЦЦЦ и Протоколот од Кјото

Алоциран буџет: 8,09 милиони

Еден дел од буџетската ставка 07 02 01 е наменет за јакнење на капацитетот на клучните земји во развој со цел да се подготват и да учествуваат во преговорите за идните активности во рамките на УНФЦЦЦ и Протоколот од Кјото.

Целта е да се зајакнат аналитичките капацитети во земјите во развој, особено способноста да се разберат постоечките активности и развој на нови предлози за идни активности во рамките на Конвенцијата за климатски промени на Обединетите нации (УНФЦЦЦ) и Протоколот од Кјото и да ги анализираат нивните климатски промени и влијанието врз одржливиот развој, исто така, преку користење економски модели. Исто така, проектот треба да придонесе во јакнење на капацитетите за преговори на земјите во развој, особено преку јакнење на разбирањето на процесот на преговарање, способноста да се дејствува со цел предлозите да се реализираат од други страни и способноста да се изнесат и одбранат сопствените предлози. Проектот треба, исто така, да придонесе кон градење доверба, преку создавање неформални платформи за размена на идеи меѓу земјите во развој и меѓу земјите во развој и развиените земји. Проектите треба да се поврзат со постоечките иницијативи и процеси и предност ќе имаат предлози кои ги опфаќаат следните земји: Кина, Бразил, Индија, Јужна Африка, Јужна Кореја и Мексико. Корисник може да биде мрежа на институти и организации кои имаат искуство во градењето капацитети во земјите во развој. Мрежата мора да демонстрира силно присуство или

воспоставени врски со организации во земјите во развој. ЕК учествува со максимум 80%.

Контакт: Mr Jürgen LEFEVERE (Policy Officer)
Climate, Ozone and Energy
Directorate-General Environment - C2
Тел. +32 2 296 6525
Факс +32 2 296 9970
Е-пошта juergen.lefevere@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/environment/funding/intro_en.htm

5.2.2.9 Здравство и образование

21 02 07 02 - Помош за болести поврзани со сиромаштијата (ХИВ/СИДА, маларија и туберкулоза) во земјите во развој

Алоциран буџет: 76,06 милиони

Оваа програма е насочена кон три главни преносливи болести, ХИВ/СИДА, маларија и туберкулоза, во земјите во развој, како што е наведено во регулативите на Советот (ЕК) 550/97 и (ЕК) 1568/2003. Приоритет се дава на најмалку развиените земји и на најмаргинализираните слоеви на популација, особено жените и децата. Особено се поддржуваат активности кои ги надополнуваат политиките и капацитетите на земјите во развој и помош обезбедена преку други развојни инструменти за соработка.

Целта на активностите е: да се оптимизира влијанието на постоечките интервенции, услуги и добра насочени кон спречување и борба против преносливите болести кои ја погодуваат најсиромашната популација; зголемување на достапноста на клучните лекови; зголемување на истражувањето и развојот; зголемување на активностите во областа на превенција на болестите, вклучувајќи и тестирање ВЦЦТ, информативни кампањи и советувања меѓу високоризичните групи; кампањи за подигање на свеста, кампањи за образование, информации

и комуникации; интегрирање на родовата сензитивност во програмите за ХИВ/СИДА; и, промовирање обуки за свест за лидерство.

Исто така, ќе се финансираат и проекти кои освен гореспонетатите цели, имаат и глобални иницијати, посебно Глобалниот фонд. Партнери подобни за финансирање можат да бидат административни власти/агенции на национално, регионално и локално ниво; локални власти и други децентрализирани тела; локални заедници; ГО, организации на заедниците и други непрофитни физички или правни лица од приватниот сектор; регионални организации; меѓународни организации, како што се Обединетите нации и нејзините агенции, фондови и програми, како и развојни банки, финансиски институции, глобални иницијативи, меѓународни јавно-приватни партнерства; и, истражувачки институти и универзитетите. Максималното учество на ЕК е 90%.

Контакт: Mr Martyn PENNINGTON (Head of Unit)
Relations with EU institutions, international
organisations and donors
EuropeAid - F4
Тел. +32 2 299 2597
Факс +32 2 296 7368
Е-пошта martyn.pennington@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/health/index_en.htm

21 02 07 03 - Помош за населување и репродуктивна здравствена грижа

Алоциран буџет: 19,49 милиони

Ова буџетска ставка има за цел промовирање на препознавањето на репродуктивните и половите права, безбедно мајчинство и универзален пристап до безбедни репродуктивни и полови здравствени услуги во земјите во развој врз основа на регулативите на Советот (ЕК) 1484/97 и (ЕК) 1567/2003. Приоритет се дава на проекти кои се насочени кон најсиромашните и

најмалку развиените држави и најмаргинализираните слоеви на поулацијата во овие држави.

Финансиска поддршка ќе се обезбеди за широк спектар активности, особено тие кои се насочни кон: обезбедување на правата на жените, мажите и младите во добро репродуктивно и полово здравство; овозможување пристап кон сеопфатни, безбедни репродуктивни и полови здравствени услуги и производи; намалување на процентот на морталитет кај мајките со посебен акцент во земјите и популациите каде овие проценти се највисоки; и, борба против женското обрежување.

Финансирањето преку оваа буџетска линија е отворено за административните власти на национално, регионално и локално ниво; локалните заедници; граѓански организации; регионални организации, истражувачки институти и универзитети; други донатори, како што се Обединетите нации. Максималниот износ на секој грант е 90% од вкупните подобни трошоци.

Контакт: Mr Martyn PENNINGTON (Head of Unit)
Relations with EU institutions, international
organisations and donors
EuropeAid - F4
Тел. +32 2 299 2597
Факс +32 2 296 7368
Е-пошта martyn.pennington@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/health/index_en.htm

21 02 07 04 - Помош за болестите поврзани со сиромаштијата во развојните земји во кои не спаѓаат ХИВ/СИДА, маларија и туберкулоза и потесна соработка и координација меѓу јавно-приватните меѓународни партнерства на ЕУ и земјите членки

Алоциран буџет: 10,00 милиони

Со оваа буџетска ставка се финансираат подготвителни активности за борба против болестите, каде не спаѓаат ХИВ/СИДА, маларија и туберкулоза, со дополнување и поддржување на

напорите на другите организации и држави. Посебно внимание се дава на програмите за вакцинација против болести како што се сипаници, дифтерија, тетанус, голема кашлица, хепатитис Б, жолта треска, менингитис и пневмолошки болести.

Целта на оваа подготвителна активност е да се подобри координацијата меѓу ЕУ, земјите членки и главните јавно-приватни партнерства во областа на јавното здравство и вакцинација и да се обезбедат повеќе инвестиции во здравствените системи во земјите во развој.

Партнерите подобни за финансиска помош се: административни власти/агенции на национално, регионално и локално ниво; локални власти и други децентрализираните тела; локални заедници, ГО, организации на заедницата и други непрофитни физички и правни лица од приватниот сектор; регионални организации; меѓународни организации, како што се Обедниетите нации и нејзините агенции, фондови и програми, како и развојни банки, финансиски институции, глобални иницијативи, меѓународни јавно-природни партнерства; и, истражувачки институти и универзитети.

Контакт: Mr Martyn PENNINGTON (Head of Unit)
Relations with EU institutions, international organisations and donors
EuropeAid - F4
Тел. +32 2 299 2597
Факс +32 2 296 7368
Е-пошта martyn.pennington@cec.eu.int

Веб-страница:
http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/health/index_en.htm

5.2.2.10 Децентрализирана соработка

21 02 13 - Децентрализирана соработка во земјите во развој

Алоциран буџет: н.о.

Оваа буџетска ставка насочена е кон јакнење на граѓанското општество, демократизација и учество со зголемување на

способноста на граѓанското општество и локалните власти да дејствуваат унапредувајќи го дијалогот меѓу владите и граѓанските актери. Програмата вклучува грантови за активности за социјален и економски развој во корист на најсиромашните слоеви на популацијата во земјите во развој, особено ранливите групи. Исто така се опфаќаат и иницијативи за одржлив развој преземени од локалните јавни власти, организации на заедницата и групи во земјите во развој.

Активностите кои се покриваат поврзани се главно со информации, образование, шеми за капитализации и комуникации, а главната цел на оваа програма е потенцијалните актери во ова поле да го разберат подобро пристапот на децентрализирана соработка и да станат поактивни во консултациите кои се однесуваат на програмите на Заедницата и во спроведувањето на децентрализираната соработка.

Партнерите подобни за финансирање преку оваа буџетска ставка се: локалните власти, ГО, организациите на домородците, локални здруженија на трговци и локални групи на граѓани; задруги, трговски асоцијации, организации на жените и младите, културни и истражувачки институти и црквите. Европските организации се подобни за финансирање доколку работат во партнерство со локални организации во земјите корисници на помошта. Просечно, ГО треба да учествуваат со 20% од вкупните трошоци на проектот.

Повиците за предлози се управуваат локално и датумите и условите се различни за различни земји. Според тоа, контактирајте со локалната делегација на ЕК пред да поднесете предлог, со цел да разговарате за проектот (за контакт-детали, види www.europa.eu.int/comm/external_relations/repdel).

Контакт: Mr Aristotelis BOURATSIS (Head of Unit)
Relations with civil society and non-state actors
EuropeAid - F5
Тел. +32 2 299 9244
Факс +32 2 299 2914
Е-пошта aristotelis.bouratsis@cec.eu.int

Веб-страница:
http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/ong_cd/cdc_page_en.htm

5.2.2.11 Човекови прва и демократија

ЕВРОПСКА ИНИЦИЈАТИВА ЗА ДЕМОКРАТИЈА И ЧОВЕКОВИ ПРАВА - ЕИДХР

19 04 02 - Поддршка за жртвите од злоупотреба на човековите права

19 04 03 - Развој и консолидација на демократијата и владеењето на правото - Почитување на човековите права и фундаменталните слободи

19 04 04 - Поддршка на активностите на меѓународните кривични трибунали и Меѓународниот кривичен суд

19 04 05 - Поддршка на мрежата за спречување конфликти

Алоциран буџет: 7,00 / 105,41 / 7,00 / 1,50 милиони

Како што е наведено во регулативите на Комисијата (ЕК) 975/99 и (ЕК) 976/99, целта на програмата ЕИДХР е да ги промовира човековите права, демократијата и спречувањето конфликти во третите земји. Програмата за 2005-2006 година има пофокусиран пристап за разлика од порано, и според тоа, средствата сега се насочени кон поширока географска област со повеќе концентрација околу тематските содржини.

Генерално, ЕИДХР цели кон: јакнење на демократизацијата, доброто владеење и владеењето на правото; поддршка за отстранување на смртната казна, како и борба против мачењето и неказнувањето; поддршка на меѓународните кривични трибунали и Меѓународниот кривичен суд; и, борба против расизмот и ксенофобијата и дискриминацијата на етничките малцинства и домородците.

За да бидат целите појасни и покохерентни, поставени се четири тематски кампањи, а тие се:

- Кампања 1: Промоција на правото и владеењето на правото;
- Кампања 2: Иницирање култура на човекови права;
- Кампања 3: Унапредување на процесот на демократизација;
- Кампања 4: Подобрување на еднаквоста, толеранцијата и мирот.

Сите кампањи ќе се спроведуваат на глобално ниво, на ниво на селектирани региони и на ниво на одредени земји во рамките на овие региони. Накратко, ќе го опишеме политичкиот контекст и фокусот на секоја кампања во следните региони:

- **Централна Азија:** Овој регион ќе биде покриен со кампањите 2 и 3, на регионално и, колку што е можно, на државно ниво. Кампањата 2, застапување на човековите и граѓанските права, ќе биде насочена кон јакнење на граѓанското општество заедно со поддршка на бранителите на човековите права. Кампањата 3 ќе цели кон јакнење на способноста на граѓанското општество за учество во политичките процеси и подобрување на состојбата на печатените и електронските медиуми.
- **Азија:** Кампањите 2 и 4 се главните фокуси на овој регион. Под кампањата 2, освен обука за човековите права на клучните службеници, посебен напор ќе се направи во контекст на спречување на мачењето. Ова, исто така, ќе бара да се вклучат активности насочени кон спречување на користењето на децата за работа и како војници. Под кампањата 4, основните прашања ќе опфатат касна дискриминација. Исто така, кампањата 1 ќе биде приоритет со цел да се охрабрат понатамошните ратификации во регионот на Римскиот статус за Меѓународниот кривичен суд и отстранување на примената на смртната казна.
- **Супсахарска Африка:** Програмата ЕИДХР за 2004-2006 година ќе го покрие овој регион со сите кампањи, особено со кампањите 3 и 4. Преку кампањата 3 ќе се поддржат активности поврзани со набљудување на пред и поизборниот период заедно со значајни средства од ЕДФ. Дополнително ќе се поддржат активности поврзани со јакнењето на учеството на граѓанското општество во демократското владеење, обука за новинари и развој на медиуми. Во рамките на кампањата 4 ќе се адресираат прашања околу меѓуетничкото разбирање и дискриминација, особено од аспект на промовирање на постконфликтно помирување. За делови од регионот, каде постојат проблеми поврзани со деца и вооружени конфликти, трговија со деца и жени и мачење, применлива ќе биде кампањата 2. Исто така, прашања кои ќе бидат адресирани во одредени земји се женското обрежување и поддршка на

бранителите на правата. На регионално ниво, кампањата 1 може да поддржи придржување кон Римскиот статус за Меѓународниот кривичен суд.

- **Латинска Америка, Карибите:** Кампањите 2 и 4 ќе бидат главните фокуси за овој регион. Во рамките на кампањата 2, ќе се поддржат активности во насока на застапување на правата на децата, подигање на свеста околу искуствата со нелегалната трговија и образование за човековите права, вклучувајќи и воспоставување регионална програма за човековите права. Кампањата 4 ќе цели кон промоција на правата на домородците поврзани со етнички конфликти. Во однос на индивидуални држави, Хаити и Куба ќе бидат покриени со кампањата 3, со цел да се промовираат демократските текови и достапна е постојана поддршка за градењето демократија во Гватемала.

Програмите разликуваат **макропроекти** и **микропроекти**. **Макропроектите** се проекти со минимална поддршка во сума од 300.000 евра за апликанти од ЕУ и 150.000 евра за организации од граѓанското општество во подобните региони или земјите каде ќе се реализираат проектите. Во основа, глобалните и регионалните проекти ќе бидат макропроекти и апликантите ќе бидат третирани врз иста основа, без разлика дали се од ЕУ или од регионите подобни за финансирање. Од друга страна, **микропроекти** се проекти со финансиска поддршка меѓу 10.000 и 100.000 евра достапни исклучиво за локални граѓански организации во рамките на земјите кои се подобни за финансирање. Сепак, локалните апликанти можат да работат во партнерство со ГО од ЕУ.

Во однос на сите проекти, предност ќе имаат, ако е возможно, проектите кои вклучуваат организации што ги претставуваат домородците или кои се фокусирани на домородците и проекти кои опфаќаат аспекти на промовирање на целите на спречувањето конфликти и решавањето конфликти. Исто така, посебно внимание ќе се посвети на тоа родовата еднаквост и правата на децата да се рефлектираат во сите активности.

Корисниците на активностите мора да бидат непрофитни, граѓански организации или високообразовни институции и

нормално нивното седиште да биде во ЕУ или во земјите каде се реализираат проектите. Тие може да вклучат регионални и меѓународни организации, граѓански организации, национални, регионални или локални власти и службени агенции, организации на заедницата и јавни или приватни институти и оператори и обезбедувачи на услуги. Критериумите за подобност јасно ќе бидат наведени во повиците за поднесување предлози.

Контакт: Ms. Malin STAWE (Head of Section)
Central management of thematic budget lines
EuropeAid - DGA 4
Тел. +32 2 298 7017
Факс +32 2 295 7482
Е-пошта malin.stawe@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/eidhr/index_en.htm (general)

<http://europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl> (calls for proposals)

5.2.2.12 Противпешадиски мини

19 02 04 - Учество на Заедницата во активностите кои се однесуваат на противпешадиските мини

Алоциран буџет: 16,80 милиони

Правна основа за финансирање на оваа програма се регулативите (ЕК) 1724/2001 и (ЕК) 1725/2001, кои го покриваат периодот 2002-2009 година. Генерално, оваа програма, која е комплементарна со минските шеми во рамките на програмите за соработка, опфаќа придонес на Заедницата во проекти кои се однесуваат на антипешадиските мински полиња и активности за рехабилитација на жртвите, отстранување на мините и едукација за ризикот од мините. Исто така се поддржуваат и активностите на ГО кои го покренуваат прашањето на проблемот со минските полиња каде се опфатени и граѓанските вооружени групи.

Општата цел на Мултигодишната стратегија за периодот 2005-2007 година е да се стигне блиску до нула жртви од мини.

Тематски приоритети за овој период се: намалување на заканите од минските полиња; ублажување на патењето на жртвите и помош за социо-економска реинтеграција и зајакнување на локалното и регионалното влијание во насока на активности за отстранување на мините.

Фокус-земји во 2006 година се Босна и Херцеговина, Колумбија, Камбоџа, Грузија, Јемен, Судан, Демократска Република Конго, Бурунди, Авганистан и Косово. За да можат да поднесат предлози, апликантите мора да бидат: непрофитни правни лица; меѓународни јавни организации и специјализирани агенции и ГО; нивното седиште да биде во рамките на Европската Унија или во земјите кориснички на помошта (со исклучок на меѓународните организации и агенции). Во исклучителни случаи, седиштето може да биде и во други земји. Максималното учество на ЕК е 90%.

Контакт: Mr Lars-Erik LUNDIN (Head of Unit)
Security Policy
Directorate General External Relations - A4
Тел. + 32 2 296 5081
Факс + 32 2 295 0580
Е-пошта lars-erik.lundin@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/mine/intro/index.htm

5.2.2.13 Соработка во рамките на специфични географски области

Африка, Карибите и земјите од Пацификот (земји на АКП)

► **Договорот од Котонуа**

Договорот од Котонуа, наследник на поскромната Конвенција од Ломе, ги води односите меѓу ЕУ и земјите од АКП. Овој договор е валиден дваесет години, од март 2000 до февруари 2020 година, и влегол во сила во април 2003 година. Целиот регион на АКП вклучува 79 држави, од кои 77 го потпишале договорот. Куба не е потписник на договорот, додека Јужна Африка останува со асоцијативно членство и затоа не е подобна за користење

средства од ЕДФ, иако може да учествува во институциите на Котоноу, и јужноафриканските фирми имаат пристап до тендерите ЕДФ и договорите во сите други земји од регионот на АКП.

Договорот од Котоноу е базиран врз пет независни столбови, каде намалувањето на сиромаштијата е основна тема на сите нив:

- Сеопфатна политичка димензија - вклучувајќи суштинско почитување на човековите права, демократските принципи и владеењето на законот;
- Пристапи на учество - да се обезбеди вклучување на граѓанското општество во фацилитацијата на граѓанските актери во спроведувањето на програмите и проектите;
- Зајакнат фокус во намалувањето на сиромаштијата - вклучувајќи глобална стратегија за развој и три хоризонтални теми за родова еднаквост, одржливост на околината и институционален развој и градење капацитети;
- Нова рамка за економска и трговска соработка - да се промовира интеграцијата на државите од АКП во светската економија и зајакнување на нивните капацитетит;
- Реформа на финансиската соработка - нови принципи ќе бидат флексибилните и ефикасните врски. Партнерските земји мора да бидат одговорни за нивните политики и распределбите не се веќе автоматски. Граѓанските актери ќе имаат директен пристап до финансиските средства.

Договорот може да биде разгледуван на секои пет години кога треба да има догово и за финансискиот протокол. Првите преговори околу ревизијата завршија во февруари 2005 година со препораки да се зајакне ефективноста и квалитетот на партнерството меѓу АКП и ЕУ. Прилагодувањата намерно беа ограничени главно поврзани со областите каде ЕУ има преземено обврски, како на пример во сферата на меѓународната соработка. Исто така и други прашања биле нагласени, меѓу нив и Милениумските развојни цели и пофлексибилен и поефективен пристап кон инвестициите и спроведувањето.

Генералните начела на Договорот се насочени кон унапредување на вклученоста на граѓанското општество, економските и социјалните актери и приватниот сектор во партнерствата.

Граѓанските актери се охрабруваат активно да учествуваат во сите аспекти од соработката (формулација, спроведување и оценка). Според Договорот, 15% од средствата треба да бидат наменети за граѓанското општество и предлог-индикативната програма презентирана пред Комисијата мора да ги идентификува подобните граѓански актери во ресурсите алоцирани за нив.

Постои и Стратегија за поддршка на земјата (ЦСП) за секоја држава. Ова е алатка која се користи за анализирање на состојбата на земјата и приоритетите и оттука се идентификуваат мерките за поддршка од страна на ЕК. Националната индикативна програма (НИП) е дел од ЦСП и таа ги одредува секторите кои ќе добијат помош, дава опис за временското спроведување и, ако е релевантно, одредува како граѓанските актери ќе бидат вклучени во соработката. Идентификацијата и подготовката на проектите и програмите е одговорност на државите од АКП или други подобни корисници. Регионалната индикативна програма (РИП) има слична улога во однос на ресурсите распределени на шесте региони од АКП.

Секоја земја од АКП одредува национален овластен соработник (НАО) кој ја претставува земјата во сите програми поддржани од ЕК. НАО е одговорен за подготовка на договорите за тендерите, овластување на трошоците, да обезбеди соодветно спроведување на проектите и програмите и да управува со односите со граѓанските актери.

Информации за НИП и други информации за секоја земја можат да се најдат на: http://europe.eu.int/comm/development/body/country/country_en.cfm.

Целиот текст на Договорот од Котоноу може да е најде на: http://europa.eu.int/comm/development/body/cotonou/agreement_en.htm.

► 9-ти Европски развоен фонд (ЕДФ):

Развојната помош од ЕК за земјите од АКП, според Договорот од Котоноу, доаѓа од ЕДФ, кој се финансира директно од придонесите на земјите членки. Сумите одобрени од земјите

членки зависат, меѓу другото, од нивните БНП и историските врски со земјите од АКП. Општо земено, достапна е значителна сума пари во фондот на ЕДФ. Во сегашниот 9-ти ЕДФ (2000-) достапни се 13,50 милијарди евра плус околу 2,5 милијарди евра останати од минатите фондови на ЕДФ. 10-тиот ЕДФ ќе обезбеди 22,7 милијарди евра за периодот 2008-2013 година.

Договорот од Котоноу поддржува национални развојни стратегии со секторски политики, тоа значи дека постојат неколку индивидуални проекти и дека помошта е концентрирана на ограничен број сектори. Во Договорот активно се промовира користењето на „буџетската поддршка“ како алатка за обезбедување локална сопственост, поголемо влијание и одржливост на помошта. Буџетската поддршка значи дека ЕК ќе ги уплати парите директно во буџетот на земјите од АКП. Финансиските ресурси на ЕДФ се распределуваат преку два инструменти: Фондот за долгорочна поддршка на развојот и Фондот за инвестиции.

Фондот за долгорочна поддршка на развојот дозволува земјите од АКП да финансираат широк спектар на активности, опфаќајќи индустриски проекти, намалување на долговите и хуманитарна помош. Распределбата на ресурсите ќе се прави врз основа на квантитативни и квалитативни критериуми и со претходна оценка на потребите и постигнувањата на заинтересираните држави. Нивото на постигнувања се мери со цел да се осигура дека државите правилно ќе ги искористат ресурсите. Финансирањето на проектите сега е заменето со поддршка на секторски стратегии. Затоа, сега, на пример, во полето на здравството нема да се обезбеди помош само за градење болници, туку помошта ќе биде достапна и за поддршка на здравствените политики. Фондот за инвестиции финансира развојни активности на приватниот сектор.

ЕДФ и граѓанските актери:

Постојат 3 начини граѓанските актери да бидат дел од ресурсите на ЕДФ алоцирани за одредена земја од АКП или од регион, но, во принцип, средствата не можат да се дадат на граѓански актери без претходно одобрување од НАО. Откако програма за поддршка на граѓанските актери е вклучена во НИП на земјата и откако се идентификувани критериумите за избор

и приоритетите, повикот за предлози се објавува во локалните весници.

- Програми за градење капацитет на граѓанските актери: Активностите може да опфатат напори за подобрување на организацијата и претставувањето на граѓанските актери; за воспоставување советодавен механизам меѓу организациите на граѓанските актери; да се фацилитира вмрежувањето; или да се градат нивните капацитети за застапување.
- Микропроекти и програми за децентрализирана соработка во кои постои силен фокус на директни акции кои водат кон ублажување на сиромаштијата (член 70 и 71 од Договорот од Котоноу).
- Учество во спроведувањето на стандардните програми на ЕДФ, на пример, секторски програми или развојни проекти промовирани од нивните влади (и вклучени во националните индикативни програми).

ЕДФ учествува во финасирање микропроекти по барање на државите од АКП. Програмите за микропроекти покриваат мали проекти кои ќе имаат економско или социјално влијание врз животите на луѓето и локалните заедници, ги задоволуваат докажаните приоритетни потреби и се преземени по иницијатива и со активно учество на локалните заедници кои ќе имаат корист од тие проекти.

Учеството на ЕДФ нема да биде повеќе од 75% и остатокот треба да се обезбеди од засегнатите локални заедници (во натура или во форма на услуги или готовина која треба да соодветствува со способноста за придонес). Во одредени услови, земјите од АКП можат да придонесат со финансиски средства или преку користење државна опрема или услуги. Максимумот од 75% од ЕДФ не се однесува за техничка помош, која вообичаено се обезбедува од индивидуални експерти или европски ГО. Приоритет се дава на проектите кои водат кон заедничка корист со социо-економско влијание врз локалните заедници и активностите треба да се иницираат и управуваат од корисниците.

Учесниците во микропроектите можат да бидат: локални власти, групи или здруженија; институти или компании кои служат на заедницата; групи или здруженија кои промовираат развој; федерации и мрежи; и, приватни субјекти, особено МСП.

ГО заинтересирани за директно или индиректно учество (на пример, преку локални партнери) во програмата за микропроекти треба да контактираат со локалната делегација на ЕК и надлежниот НАО или

EuropeAid - C1 Geographical coordination and supervision for ACPs
Mr Jose Luis Trimino Peres, Тел: +32 2 299 0823, Факс: +32 2 299 6191,
Е-пошта: jose-luis.trimino-perez@cec.eu.int.

Буџетски ставки на ЕУ користени за проекти предложени од граѓански актери од АКП и од регионите во развој:

Детали за овие програми ќе најдете во рамките на буџетските ставки. Само европски партнери може да аплицираат за буџетската ставка 21 02 03; проектите во рамките на другите буџетски ставки можат да бидат предложени од граѓански актери во земјите од АКП.

- Придонес на Заедницата кон шеми кои се однесуваат на земјите во развој спроведени од граѓански организации (буџетска ставка: 21 02 03);
- Производи мобилизирани преку Конвенцијата за помош во храна (буџетска ставка: 21 02 01);
- Друга помош во форма на производи, операции за поддршка, системи за рано предупредување и транспорт, дистрибуција и мерки за набљудување на спроведувањето (буџетска ставка: 21 02 02);
- Демократија и човекови права (буџетска ставка 19.04.02, 19.04.04, 19.04.05);
- Помош за населување и репродуктивна здравствена грижа (буџетска ставка: 21 02 07 03);
- Борба против болести (ХИВ/СИДА, маларија, туберкулоза) (буџетска ставка: 21 02 07 02);
- Децентрализирана соработка (буџетска ставка: 21 02 13);
- Околината во земјите во развој (буџетска ставка 21 02 05);
- Интегрирање на родовите прашања во развојната соработка (буџетска ставка: 21 02 06);
- Рехабилитација и реконструкција во земјите во развој, особено во земјите од АКП (буџетска ставка: 21 03 20).

Следните програми се, исто така, поддржани со буџетот на ЕК:

- Итна помош - АКП земји (Договорот од Котоноу - член 72), (буџетска ставка 21 03 07);
- Помош за бегалците - земји на АКП, (Договорот од Котоноу - член 72), (буџетска ставка 21 03 09).

За општи информации за ЕДФ и Котоноу, контактирајте со EuropeAid, Unit C - АСР. Моментално раководител на одделот е Mr Gary Quince, Тел. +32 2 295 4859, Факс +32 2 299 2902, е-пошта gary.quince@ec.eu.int..

Исто така постои и Секретаријат на АКП во Брисел, кој е корисен извор на информации: General Secretariat of the ACP Group of States, 451 Avenue Georges Henri, B-1200 Brussels, email: info@acp.int, Тел: +32 2 743 06 00, Факс: +32 2 735 55 73, Веб-страница: <http://www.acpsec.org/>

Секретаријатот на АКП и Европскиот центар за управување со развојни политики (ЕЦДПМ) заеднички го подготвија Договорот од Котоноу: Прирачникот за граѓанските актери е достапен на веб-страницата на ЕЦДПМ: <http://www.ecdpm.org/>

Латинска Америка и Азија

19 10 01 - Финансиска и техничка соработка со азиските земји во развој

19 10 02 - Политичка, економска и културна соработка со азиските земји во развој

Алоциран буџет: 331,87 и 91,00 милиони

19 09 01 - Финансиска и техничка соработка со земјите во развој од Латинска Америка

19 09 02 - Политичка, економска и културна соработка со земјите во развој од Латинска Америка

Алоциран буџет: 213,11 и 84,00 милиони

Следните земји на АЛА се подобни за финансирање преку овие буџетски ставки: Авганистан, Аргентина, Бангладеш, Бурма, Бутан, Боливија, Бразил, Камбоџа, Чиле, Кина, Колумбија, Коста Рика, Куба, Ел Салвадор, Еквадор, Гватемала, Хондурас, Индија, Индонезија, Лаос, Малезија, Малдиви, Мексико, Монголија, Мјанмар, Непал, Северна Кореја, Никарагва, Пакистан, Панама, Парагвај, Перу, Филипини, Шри Ланка, Тајланд, Уругвај, Венецуела, Виетнам и Јемен.

► **Финансиска и техничка соработка:**

Буџетска ставка 19 10 01 (со азиските држави) е намеенета за развојни шеми во азиските земји во развој, особено во најсиромашните. Целта е да се решат макроекономските и секторските проблеми и да се промовира институционален напредок заедно со економска организација. Исто така, важна цел е јакнењето на граѓанското општество во засегнатите држави.

Полиња на интерес според оваа програма се: операции за демократизација, пристап до образование за децата и жените; околината, вклучувајќи ги тропските шуми; кампањи против дрога и СИДА; регионална соработка; мерки за реконструкција; дискриминација на жените и експлоатација на децата; политика за заштита на потрошувачите; правата на ранливите групи; спречување катастрофи; и, човекови права, демократија и владеење на правото.

Се поддржуваат и активности за информирање и обуки, како што е поголемата употреба на информациите и комуникациските технологии во проектите. Во овој контекст треба да се забележи дека мерките за подигање на свеста околу соработката на ЕУ со азиските земји во развој се, исто така, добредојдени во рамките на оваа буџетска ставка. Бидејќи развојот на граѓанското општество е важна цел, посебно внимание се посветува на активностите на граѓанските организации кои промовираат и ги бранат правата на ранливите групи, како што се жените, децата, етничките малцинства и хендикепираните лица. На крајот, дел од овие средства се насочуваат кон операции кои им помагаат на луѓето од Источен Тимор.

Користењето на оваа буџетска ставка зависи од набљудувањето на принципите кои можат да спречат дејствување на Европската Унија. Недостатокот од акција за да се спречи тешкото насилство врз жените (каменување, запалување, силување, јавно казнување) ќе претставува причина да се прекине помошта обезбедена од ЕУ.

Буџетската ставка 19 09 01 (со земјите од Латинска Америка) е наменета за покривање развојни шеми во земјите во развој во Латинска Америка, особено најсиромашните. Финансиската помош е наменета главно за најмаргинализираните слоеви на популацијата за проекти, како што се: околина, тропски шуми; образование за жените и децата; полова еднаквост; улични деца; потрошувачка политика; демократизација; регионална соработка; спречување катастрофи; мерки за реконструкција; и мировниот процес во Колумбија и процесот на демократизација на Куба.

Генерално, целта е да се помогне во институционалната соработка и помош при консолидација на демократијата и владеењето на правото. Во овој контекст, акцент се става на операциите за подобрување на правните и економските структури и операции кои опфаќаат институционален развој и соработка со ЕУ. Исто така, се покриваат и мерки за подигање на свеста околу соработката на ЕУ со земјите во развој од Латинска Америка. Други општи цели вклучуваат борба против сиромаштијата и социјалната исклученост, подобрени образовни стандарди, здравствена и транспортна инфраструктура и поддршка на регионалната интеграција и интегрирани пристапи (поврзување на економскиот напредок со социјалниот развој и заштитата на околината и потрошувачите). Се поддржуваат и активности за информации и обука, како што е поголема употреба на информациите и комуникациските технологии во сите области на дејствување. На крајот, оваа програма поддржува активности на ГО кои промовираат и бранат права на ранливите групи, како што се жените, децата и етнички малцинства, на пример, акции насочени кон помагање на жените и организациите на жените за намалување на родовите нееднаквости во општеството и борба против дискриминацијата на жените во општеството.

Сепак, инвестициите во земји традиционално населени со домородци или други локални заедници и други проекти кои значајно влијаат на нивниот живот и социјална организација, не

треба да се реализираат без претходна консултација со нив. Исто така, користењето на овие средства зависи од придржувањето кон демократските начела наведени во договорите за соработка.

Недостатокот од акција за да се спречи тешкото насилство врз жените (каменување, запалување, силување, јавно казнување) ќе претставува причина да се прекине помошта обезбедена од ЕУ.

Најмалку 10% од овие средства ќе се користат за политики за околината кои произлегуваат од Агендата 21, договор од Конференцијата на Обединетите нации за околина и развој, одржана во Рио де Жанеиро од 3 до 14 јуни 1992 година. Тука спаѓаат проекти за обновлива енергија, фацилитација на трансферот на обновливата енергија на ЕУ и други технологии поврзани со тоа. Влијанието на развојните шеми врз околината се набљудува и оценува и резултатите се објавуваат во годишниот извештај за проценка.

► Економска соработка:

Буџетската ставка 19 10 02 (со азиските земји) е наменета за покривање различни операции во форма на техничка помош, обука, трансфер на технологија и институционална поддршка во областите, како што се промоција на трговијата, енергијата, околината и управувањето.

Подобрувањето на економскиот, социјалниот, културниот, правниот и регулаторниот контекст и фацилитацијата на економските односи и трговијата меѓу Европската Унија и Азија се од посебен интерес за оваа програма, како што се и други прашања поврзани со економијата, а тоа се: интегрирање на најмалку развиените земји во мултилатералниот трговски систем, вклучувајќи ги нивните способности да учествуваат во СТО; градење на капацитетите, особено во однос на трансфер на знаење и соработка меѓу деловните играчи; промоција на клима на економска експанзија; зголемена употреба на информатички и комуникациски технологии; и, промоција на социјално одговорни бизниси и регионална интеграција. Исто така, во рамките на поддршката на трансферот на техничко знаење се финансира трансферот на обновлива енергија од ЕУ и технологии поврзани со тоа.

Дел од програмата е наменет за промоција на човековите права, демократија и владеење на правото. Користењето на овие средства зависи од набљудувањето на принципите поставени од Европската Унија.

На крајот, набљудувањето на влијанието на регионалната интеграција во релевантните области исто спаѓа под оваа програма. Овие фондови се достапни за граѓански организации, признаени политички фондации и економски и социјални групи, како што се здруженија на работници, мали и средни претпријатија, земјоделство и потрошувачи и организации за заштита на околината, трговски асоцијации и организации слични на трговските асоцијации.

Буџетската ставка 19 09 02 е наменета за покривање различни мерки, како што се техничка помош, трансфер на технологија во земјите во развој од Латинска Америка. Поддршка се обезбедува за регионална интеграција, културна соработка, образование, обука, деловна соработка (особено во однос на институционална поддршка во полето на трговската промоција), енергија (обновлива енергија и технологија поврзана со тоа), околина и управување.

Главната цел е да се подобри економскиот, социјалниот, културниот, правниот и регулаторниот контекст и фацилитацијата на економските односи и трговијата меѓу Европската Унија и Латинска Америка. Други цели се: интегрирање на најмалку развиените земји во мултилатералниот трговски систем, вклучувајќи ги нивните способности да учествуваат во СТО; трансфер на знаење и промоција на соработката меѓу деловните актери; промоција на клима на економска експанзија; поддршка за трговските асоцијации, ГО и локалните иницијативи со цел да се набљудува влијанието на европските инвестиции врз националната економија (особено кодекси на однесување и секторски договори кои вклучуваат почитување на трудот, околината, социјалните и човековите права); и, промоција на социјално одговорни бизниси, вклучувајќи трансфер на техничко знаење за чисти технологии.

Освен овие буџетски ставки, финансирање се обезбедува за соработка меѓу ЕУ и АЛА и преку следните програми:

Азија про еко II: Оваа програма е насочена кон заштита на урбаната околина преку создавање партнерства и мрежи. Средства се достапни за партнерства меѓу ЕУ и Азија, партнерства за промоција на заеднички технологии, најдобри примери, политики, мерки и градење капацитети во корист на азиската урбана популација. Во однос на поднесување предлози има само еден краен рок за поднесување предлог-проекти во 2006 година, а тоа е 1 јуни 2006 година. Програмата е достапна за јавни и непрофитни организации од Азија и од ЕУ. За повеќе инфорамции, видете на: http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/asia-pro-eco2/index_en.htm.

Урб-АЛ: Ова е програма за соработка за поддршка на воспоставувањето партнерства меѓу локалните власти во градовите, урбаните области и други региони во ЕУ и Латинска Америка. Од 1995 г. Урб-АЛ соединил повеќе од 450 локални власти околу проекти кои имаат влијание врз различни прашања, како што се дрога, околина, граѓанско учество, намалување на сиромаштијата, транспорт, безбедност, градско планирање, економски развој, информатичко општество и демократија. Мрежите дејствуваат како постојани рамки за соработка од секаков вид, особено во заеднички проекти каде се вклучени здруженија, универзитети, културни, научни и технички центри, фирми и ГО. За подетални информации за оваа програма: Е-пошта: europeaid-urb-al@cec.eu.int; Веб-страница: http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/urbal/index_en.htm.

Програма Азија ИТЦ (II фаза): Азија ИТЦ е програма за поврзување на Европа и Азија во однос на барањето иновации и компатибилни решенија во ИТЦ. Оваа програма сега е затворена. Сепак, од 2005 година проекти, кои посветуваат посебно внимание на малите и средните претпријатија (МСП) и ја препознаваат клучната улога на информатичкиот и технолошкиот сектор во промовирање на трговијата и инвестициите и заедничкото разбирање меѓу ЕУ и Азија, ќе бидат финансирани преку програмата Азија-инвест. За дополнителни информации, посетете ја: <http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/asia-invest/html2002/main.htm>.

Азија-линк: Оваа програма има за цел промовирање регионални и мултилатерални вмрежувања меѓу високообразовните институции во ЕУ и Азија со ставање акцент на поддршката на

нови и постоечки партнерства и врски меѓу високообразовните институции на ЕУ и Азија. За повеќе информации, Е-пошта: europaaid-asia-link@cec.eu.int, Веб-страница: http://europa.eu.int/comm/europaaid/projects/asia-link/index_en.htm.

Повиците за предлози за грантови и тендери за проектите на АЛА се објавуваат на веб-страницата на ЕуропаАид: <http://www.europa.eu.int/comm/europaaid/cgi/frame12.pl>.

Контакт:

Mr Vincent PIKET (Head of Unit)

EuropeAid - D2, Asia

Тел. +32 2 299 0430

Факс +32 2 298 4863

Е-пошта vincent.piket@cec.eu.int, europaaid-asia-pro-eco@cec.eu.int

Mr Riccardo GAMBINI (Head of Unit)

EuropeAid - B2, Latin America

Тел. +32 2 299 1760

Факс +32 2 299 1080

Е-пошта riccardo.gambini@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/europaaid/projects/asia/index_en.htm (Asia)

http://europa.eu.int/comm/europaaid/projects/amlat/index_fr.htm (Latin America)

Претпристапна помош, Помош за Западен Балкан, Европска соседска политика

6.1 ПРЕТПРИСТАПНА ПОМОШ

Програмите под ФАРЕ, КАРДС, САПАРД и ИСПА, како и помошта за Турција, ќе бидат оперативни до крајот на 2006 година, кога тие сите заедно ќе бидат соединети во новиот Инструмент за претпристапна помош (ИПА).

6.1.1 ИНСТРУМЕНТ ЗА ПРЕТПРИСТАПНА ПОМОШ ИПА (ИПА)

Како дел од подготовката за новата финансиска рамка 2007-2013, во септември 2004 година, од страна на Комисијата, пред Европскиот парламент и пред Советот беше презентираан новиот Инструмент за претпристапна помош (ИПА). Регулативата на Советот (ЕК) 1085/2006 за ИПА се усвои на 17 јули 2006 година.

Во рамките на ИПА, земјите кориснички ќе бидат поделени во две категории:

- *Потенцијални земји кандидати* (Албанија, Босна и Херцеговина, Црна Гора и Србија, вклучувајќи го и Косово) кои ќе продолжат да добиваат помош според сегашните цели и приоритети на КАРДС.
- *Земји кандидати* (Хрватска, Турција и Република Македонија) кои ќе добиваат слична помош и понатамошна помош во

Програмите под ФАРЕ, КАРДС, САПАРД и ИСПА, како и помошта за Турција, ќе бидат оперативни до крајот на 2006 година, кога тие сите заедно ќе бидат соединети во новиот Инструмент за претпристапна помош (ИПА).

Во рамките на ИПА, земјите кориснички ќе бидат поделени во две категории:

- Потенцијални земји кандидати (Албанија, Босна и Херцеговина, Црна Гора и Србија, вклучувајќи го и Косово)
- Земји кандидати (Хрватска, Турција и Република Македонија)

однос на имплементацијата и подготовката за структурни, рурални и развојни фондови по пристапот во ЕУ.

Области кои ќе се поддржат со ИПА

Помошта ќе биде наменета за земјите кандидати и потенцијални кандидати за поддршка во следните области:

- Јакнење на демократските институции, како и владеење на правото, вклучувајќи и нејзина примена;
- Промоција и заштита на човековите и основните слободи и почитување на правата на малцинствата, промоција на родовата еднаквост и недискриминација;
- Реформи во јавната администрација, вклучувајќи воспоставување систем кој ќе овозможи децентрализација на управувањето со помошта наменета за земјите корисници;
- Економски реформи;
- Развој на граѓанското општество;
- Социјална вклученост;
- Помирување, мерки за градење доверба и реконструкција;
- Регионална и меѓугранична соработка.

За земјите кандидати дополнително ќе се поддржат следните области:

- Усвојување и спроведување на *acquis communautaire*;
- Поддршка за развојните политики, како и подготовка за спроведување и управување со заедничките политики на Заедницата за земјоделство и кохезија.

За потенцијалните земји кандидати дополнително ќе се поддржуваат следните области :

- Прогресивно усогласување *acquis communautaire*;
- Социјален, економски и територијален развој, вклучувајќи и активности поврзани со инфраструктура и инвестиции, особено во областите од регионален карактер, развој на човечките ресурси и рурален развој.

5 Компоненти на ИПА

Со намера на најефикасен начин да се постигнат целите на секоја земја, ИПА се состои од пет различни компоненти:

1. *Транзициска помош и градење институции*
2. *Меѓугранична соработка*

Првите две компоненти ќе бидат достапни за сите земји кориснички (кандидати и потенцијални кандидати), со цел да им се помогне во процесот на транзиција и приближувањето кон ЕУ, како и да се охрабри регионалната соработка меѓу нив.

3. *Регионален развој*
4. *Развој на човечки ресурси*
5. *Рурален развој*

Компонентата за регионален развој, компонентата за развој на човечки ресурси и компонентата за рурален развој ќе бидат достапни само за земјите кандидати. Овие компоненти се направени за да им помогнат на земјите кандидати во спроведувањето на земјоделската и кохезиската политика на ЕУ по членството во ЕУ. Ова бара од земјите да имаат административен капацитет и структури за преземање одговорност за управување со помошта. Во случајот со потенцијалните земји кандидати вакви мерки ќе се спроведуваат преку транзициската помош и компонентата за градење на институциите.

Политичка и стратешка рамка за помош

Општите политички приоритети за претпристапната фаза се поставени во европското и пристапното партнерство, во годишните извештаи на земјите и во стратешкиот документ за проширување кои се презентираат пред Советот и пред Европскиот парламент секоја година.

Финансиски износ

Во однос на финансиската распределба, ИПА ќе обезбеди вкупно 11,468 милијарди евра за периодот 2007 -2013 година.

5 Компоненти на ИПА

1. *Транзициска помош и градење институции*
2. *Меѓугранична соработка*
3. *Регионален развој*
4. *Развој на човечки ресурси*
5. *Рурален развој*

**Во однос на
финансиската
распределба, ИПА ќе
обезбеди вкупно 11,468
милијарди евра за
периодот 2007 -2013
година.**

Секоја година Комисијата ги информира Европскиот парламент и Советот за нејзините намери во однос на поделбата на вкупната финансиска помош. За оваа цел, за секоја земја и компонента направени се мултигодишни индикативни финансиски рамки, кои се тригодишни рамки.

Мултигодишна индикативна финансиска рамка (МИФФ)

Мултигодишната индикативна финансиска рамка (МИФФ) за Инструментот за претпристапна помош е направена за обезбедување информации за индикативна поделба на вкупниот пакет на ИПА предложен од Комисијата според членот 5 од регулативата ИПА (ЕК) 1085/20006. Оваа рамка дејствува како врска меѓу политичката рамка во однос на проширувањето и буџетскиот процес.

Презентација на бројките

Табелата подолу ги дава бројките опишани погоре во сегашни цени и во милиони евра. Табелата ја покажува распределбата по земји и компоненти, како и регионалните и мултидржавните програми и трошоци за поддршка.

Пакет за регионални и хоризонтални програми

Регионалната и мултидржавната програма ќе опфати активности слични на регионалната програма на КАРДС и мултидржавниот пакет на ФАРЕ и претпристапните инструменти за Турција. Нивото на финансирање е такво што двата вида на дејствување се можни. Од 2006 година зголемено е вклучувањето на меѓународните финансиски институции во претпристапната фаза, вклучувајќи тука и нови инструменти за енергетска ефикасност. Бројките ја покажуваат зголемената потреба од вакви програми. Програмите финансирани со овој пакет ќе бидат комплементарни со националните програми и единствено ќе бидат подобни ако обезбедат додадена вредност на претпристапниот процес.

**Мултигодишна индикативна финансиска рамка:
поделба на Инструментот за претпристапна помош
за периодот 2008-2010 алоциран по земји и компоненти**

Земја	Компонента	2007	2008	2009	2010
ТУРЦИЈА	Транзициона помош и градење институции	252,2	250,2	233,2	211,3
	Меѓугранична соработка	6,6	8,8	9,4	9,6
	Регионален развој	167,5	173,8	182,7	238,1
	Развој на човечки ресурси	50,2	52,9	55,6	63,4
	Рурален развој	20,7	53,0	85,5	131,3
	Вкупно	497,2	538,7	566,4	653,7
ХРВАТСКА	Транзициска помош и градење институции	47,6	45,4	45,6	39,5
	Меѓугранична соработка	9,7	14,7	15,9	16,2
	Регионален развој	44,6	47,6	49,7	56,8
	Развој на човечки ресурси	11,1	12,7	14,2	15,7
	Рурален развој	25,5	25,6	25,8	26,0
	Вкупно	138,5	146,0	151,2	154,2
Република Македонија	Транзициска помош и Градење институции	41,6	39,9	38,1	36,3
	Меѓугранична соработка	4,2	5,3	5,6	5,7
	Регионален развој	7,4	12,3	20,8	29,4
	Развој на човечки ресурси	3,2	6,0	7,1	8,4
	Рурален развој	2,1	6,7	10,2	12,5
	Вкупно	58,5	70,2	81,8	92,3
СРБИЈА	Транзициска помош и градење институции	178,5	179,4	182,6	186,2
	Меѓугранична соработка	8,2	11,5	12,2	12,5
	Вкупно	186,7	190,9	194,8	198,7
ЦРНА ГОРА	Транзициска помош и градење институции	27,5	28,1	28,6	29,2
	Меѓугранична соработка	3,9	4,5	4,7	4,8
	Вкупно	31,4	32,6	33,3	34,0
КОСОВО	Транзициска помош и градење институции	60,7	62,0	63,3	64,5
	Меѓугранична соработка	2,6	2,7	2,8	2,8
	Вкупно	63,3	64,7	66,1	67,3
БОСНА и ХЕР-ЦЕГОВИНА	Транзициска помош и градење институции	58,1	69,9	83,9	100,7
	Меѓугранична соработка	4,0	4,9	5,2	5,3
	Вкупно	62,1	74,8	89,1	106,0

АЛБАНИЈА	Транзициска помош и градење институции	54,3	61,1	70,9	82,7
	Меѓугранична соработка	6,7	9,6	10,3	10,5
	Вкупно	61,0	70,7	81,2	93,2
Вкупно програми по земји		1098,7	1188,6	1263,9	1399,4
Регионални и хоризонтални програми		100,7	140,7	160,0	157,7
АДМИНИСТРАТИВНИ ТРОШОЦИ		55,8	54,0	56,5	64,6
ВКУПНО		1255,2	1383,3	1480,4	1621,7

Контакт:

Anne-Marie MASKAY – WALLEZ

IPA coordination

DG Enlargement

Unit D1- Financial instrument coordination

Тел. +32 2 2992350

Е-пошта: anne-marie.maskay-wallez@cec.eu.int

Rainer EMSCHERMANN

Контакт-точка ИПА, Прашања околу Западен Балкан и финансиска контрола во однос на глава 32

ГД Проширување

Unit D1- Financial instrument coordination

Тел. +32 2 2981707

Е-пошта: rainer.emschermann@cec.eu.int

Веб-страница : http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/ipa/index_en.htm

6.1.2 ЦЕНТРАЛНА И ИСТОЧНА ЕВРОПА

Претпристапна помош за Романија (22 02 01 01)

Претпристапна помош за Бугарија (22 02 01 02)

Претпристапна помош за Хрватска (22 02 01 03)

Меѓугранична соработка за централна и источна Европа (22 02 02)

Алоциран буџет: 447,42/247,3 /60,1 /100,00 милиони

6.1.2.1 Програма ФАРЕ

Програмата ФАРЕ е еден од трите претпристапни инструменти финансирани од Европската комисија со цел да им се помогне на земјите кандидати во нивните подготовки за членство во Европската Унија. По проширувањето во 2004 година, осум од десет подобни земји сега се земји членки на ЕУ и, според тоа, Бугарија и Романија остануваат единствените корисници на програмата ФАРЕ за новите проекти од овие земји. По започнувањето на преговорите за членство меѓу ЕУ, Хрватска и Турција на 3.10.2005 година и Хрватска стана подобна за користење на сите три претпристапни финансиски инструменти (ФАРЕ, ИПА и САПАРД). Турција се финансира со посебна буџетска ставка 22 02 04 (подоле има детален опис).

Сегашната финансиска рамка 2000-2006 достигнува сума од 1,56 милијарди евра годишен буџет (според цените во 1999 г.). Различни мерки се користат за помош при дистрибуцијата на средствата во области каде е потребна најголема поддршка: претпристапни приоритети се поставени во пристапните партнерства, кои ги адресираат главните проблеми на секоја земја кандидат и достапните ресурси. Дополнително, временска табела за подготовка на зачленувањето е поставена во националните програми за усвојување на *Acquis*. Финансиската поддршка е базирана врз принципот на еднаков третман, независно од предвиденото време на членство, со посебно внимание посветено на земјите со најголеми потреби. Затоа подготвените патокази за Бугарија и Романија во 2002 година вклучуваат зголемена претпристапна помош со цел да се забрза процесот за членство во ЕУ на овие земји. Договорот за членство беше потпишан од земјите членки на ЕУ, Бугарија и Романија на 25 април 2005 година и се очекува земјите да пристапат во ЕУ во 2007 година.

Постојат два вида приоритети за активностите предвидени со програмата ФАРЕ:

ФАРЕ I – Градење на институциите (околу 30% од ресурсите)

Јакнењето на институционалните и административните капацитети на земјите кандидати е клучното барање за

Програмата ФАРЕ е еден од трите претпристапни инструменти финансирани од Европската комисија со цел да им се помогне на земјите кандидати во нивните подготовки за членство во Европската Унија.

проширувањето, со цел земјите да го усвојат, спроведат и да се придржат кон *acquis*. Ова бара модернизација на нивните административни и судски и, во некои случаи, комплетно нови административни структури. Градењето на институциите главно се реализира преку следните програми, со посебен акцент ставен врз трансферот на знаење (know-how):

- Спогодби за збратимување на министерства, институции, професионални организации (на пример, судски и социјални партнери), агенции, европски и регионални тела и локални власти, особено преку делегирање службеници од земјите членки, дополнувани, по потреба, со краткорочни задачи и обуки;
- Техничка поддршка за *acquis* преку ТАИЕКС (Канцеларија за техничка поддршка и размена на информации);
- Помош за развој на капацитетите за обука на јавната администрација на централно и регионално ниво.

ФАРЕ, исто така, поддржува градење на институциите преку инвестиции, односно поддршка на клучните регулативни институции.

Севкупно, целта е да се спроведе зачленувањето и да се подготви учеството во политиките на ЕУ и да се исполнат критериумите од Копенхаген, односно стабилност на институциите кои ја гарантираат демократијата, владеењето на правото, човековите права и почитување на малцинствата. Освен помошта која им се обезбедува на владите за оваа цел, исто така, финансиска и техничка помош се обезбедува за граѓанските организации со цел да се: поддржи демократијата и владеењето на правото, зајакнат институционалните капацитети на ГО и социјалните партнери и да се поддржи вклучувањето и учеството на сите поединци и групи.

ФАРЕ II – Инвестирање во економската и социјалната кохезија (околу 70% од ресурсите)

Економската и социјалната кохезија се промовира со цел да им се помогне на земјите кандидати да градат функционална пазарна економија и да се справат со пазарните сили на ЕУ и притисокот од конкуренцијата. Оттука ФАРЕ II бара од претпријатијата и инфраструктурата на земјите кандидати да ги задоволат

стандардите на Заедницата и да воспостават функционални, институционални и регулативни рамки.

Националните приоритети и програми на секоја земја поставени се во Националниот развоен план, кој претставува сеопфатна стратегија за подобрување на конкурентноста и, од друга страна, да се намалат внатрешните неконзистентности. Овие планови ги прават самите земји кандидати и се очекува програмите да се спроведат не само од националните власти, туку, исто така, и од локалните и од регионалните власти. Релевантни граѓански организации можат, исто така, да учествуваат во овој процес. ФАРЕ не поддржува инвестициски проекти во областите како што се транспорт, околина или земјоделство, освен регулаторна инфраструктура која не е подобна за ИСПА и САПАРД.

Мултидржавни програми ФАРЕ:

Помошта во рамките на мултидржавните програми се интегрира во националните програми и затоа тие се достапни само ако се докаже нивната соодветност или кога тие се најефективниот начин за постигнување одреден резултат. Оттука некои програми продолжуваат да се спроведуваат, поголемите се тие што ги промовираат МСП. Овие услуги за МСП беа развиени заедно со меѓународните финансиски институции со цел да се охрабрат посредничките банки во обезбедувањето финансиски средства за МСП во партнерските земји. Исто така, постојат и други мултидржавни програми, особено во областите на општинската инфраструктура и борбата против измамите. За повеќе информации, посетете ја веб-страницата:

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/programmes/index.htm>.

Меѓугранична соработка (ЦБЦ):

ФАРЕ ЦБЦ им помага на пограничните региони во надминувањето на нивните специфични проблеми со цел поблиска интеграција на земјите кандидати и ЕУ. По проширувањето од 2004 година корисници на програмата ЦБЦ станаа и границата на Бугарија со Турција и бугарската и романската граница со соседните земји од ТАЦИС и КАРДС (Украина, Молдавија, Србија, Црна Гора и Република Македонија). Проширувањето кон регионите на Бугарија и Романија кои се граничат со Западен Балкан добија уште повеќе поддршка со комуникацијата — отоврањето на патот

за новите соседски инструменти, информација која може да се најде во поглавјето за структурните фондови (глава 3).

Спроведување на програмите ФАРЕ II

Комисијата ќе продолжи да го надгледува спроведувањето на програмите ФАРЕ преку децентрализираниот систем за спроведување, односно делегациите на ЕУ во секоја земја. Контакти за делегациите на ЕУ:

Бугарија: Dimitris KOURKOULAS, Head of Delegation
9, Moskovska St., 1000 Sofia
Тел. +359 2 933 5252
Факс: +359 2 933 5233
E-mail: delegation-bulgaria@cec.eu.int
Веб-страница: <http://www.evropa.bg>

Романија: Jonathan SCHEELE, Head of Delegation
18 Jules Michelet Street, 1st District
010463 Bucharest
Тел. +40 21 203 5400
Факс: +40 21 230 2453
E-пошта: delegation-romania@cec.eu.int
Веб-страница: <http://www.infoeuropa.ro/jsp/default.jsp>

Хрватска: Jacques WUNENBURGER, Head of Delegation
Masarykova 1, 10000 Zagreb
Тел. +385 148 96 500
Факс: +385 148 96 555
E-пошта: delegation-croatia@cec.eu.int
Веб-страница: <http://www.delhrv.cec.eu.int>

Следните структури се бараат од секоја земја кандидат за спроведување на програмата ФАРЕ:

1. Национален фонд (НФ), под надлежност на Националниот овластен соработник (НАО), лоциран во рамките на Министерството за финансии и управува со распределените фондови.
2. Бројот на спроведувачки агенции преку кои се спроведува програмата ФАРЕ во секоја земја мора и понатаму да биде стриктно ограничен.

3. Единиците за централно финансирање и договарање (ЦФЦУ) ќе продолжат и понатаму да се употребат за тендерите и договорите за специфични програми кои се однесуваат на повеќекратните сектори, како што се градење на институциите и збратимување. Селекцијата и набљудувањето на проектите останува во надлежност на министерствата/ администрациите кои се директни корисници на помошта.

За помошта и понатаму ќе се договара врз основа на постоечките процедури во согласност со финансиските регулативи на Европската заедница и нејзините Спроведувачки правила, кои можат да се видат на: http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm.

Движејќи се напред кон програмскиот пристап на структурните фондови, големи шеми се направени во рамките на инвестициите во економската и социјалната кохезија. Шемите се користат таму каде што проектите се премногу мали за да се идентификуваат претходно или се премногу мали за да бидат ефективни во трошоци. Големите шеми мора да адресираат јасни приоритети во рамките на националните развојни планови во една од следните области: развој на човечките ресурси, инвестиции во продуктивни сектори или деловна инфраструктура.

Придржувајќи се кон принципите на концентрација и влијание, целите на големите шеми се дефинирани во Меморандумот за финансирање, каде се напишани критериумите за подобност и селекција, процедурите за оценка и спогодбите за спроведување. Поединечните проекти се селектираат по одлуката на Комисијата, по повикот за предлози. Големите шеми можат да кофинансираат проекти во кои ФАРЕ учествува со помалку од 2 милиони евра. Јасното и ефикасно управување бара бројот на многу малите проекти да биде минимален. Затоа, минималната вредност на поединечните проекти, во принцип, не треба да биде помала од 50.000 евра (учество на ФАРЕ). Оваа долна граница може да се промени, меѓу другото, кога релевантни спроведувачки агенции се докажани дека можат да обезбедат транспарентно финансиско управување. Долната граница не се применува кога се работи за ГО. Ако проектот не е дел од големата шема, минималната вредност на проектот треба да биде 2 милиони евра.

Во односна програмите ФАРЕЦБЦ се применуваат гореспоменатите големи шеми. Проекти во вредност помали од 50.000 евра (учество на ФАРЕ) може да се финансираат од фондот за мали проекти во согласност со членот 5(2) на Регулацијата 2760/98 на Комисијата. Примената на другиот потребен минимум на проекти (учество на ФАРЕ од 2 милиони евра) дозволува промена на долната граница само врз основа на проценка на случај за случај и под услов суштинската меѓугранична соработка да биде меѓу приоритетните мерки дефинирани во заедничкиот програмски документ.

За информации околу ФАРЕ, нејзините програми и контакт-информации, посетете ја веб-страницата: <http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare>. Во 2007 година единствениот Инструмент за претпристапна помош (ИПА) ќе ги замени сегашните инструменти ФАРЕ, ИСПА, САПАРД, КАРДС и Турскиот претпристапен инструмент.

6.1.2.2 ИСПА (Инструмент за структурни политики за претпристапувањето)

ИСПА беше замислен да им помогне на земјите кандидати во приближување кон инфраструктурните стандарди на ЕУ во две главни полиња: транспорт и околина

ИСПА беше замислен да им помогне на земјите кандидати во приближување кон инфраструктурните стандарди на ЕУ во две главни полиња: транспорт и околина. За периодот 2000-2006 година вкупно 1.040 милиони евра годишно беа достапни за проекти во земјите кандидати. Во однос на ИСПА, може да се идентификуваат следните цели:

- Помош за земјите кандидати во приближувањето кон стандардите на ЕУ за околина;
- Проширување и поврзување на транспортните системи со трансевропските транспортни мрежи;
- Запознавање на земјите кандидати со политиките и процедурите на Структурниот и Кохезискиот фонд на ЕУ.

Програмата ИСПА е отворена за Бугарија и за Романија и од јануари 2005 година и за Хрватска.

Три сектори се покриваат од програмата ИСПА - околината, транспортот и техничката помош. ИСПА финансира големи проекти за околината, особено во однос на загадувањето на водата, управувањето со отпадот и загадувањето на воздухот.

Во однос на транспортот, средствата од ИСПА се насочени кон градење и обновување на транспортната инфраструктура во земјите кандидати и создавање врски со транспортните мрежи на Унијата.

Во однос на ГО, тие што се занимаваат со околински прашања можат да обезбедат техничка помош и подготвителни студии во рамките на проектите на ИСПА. Техничката помош има суштинска улога во гарантирањето висок квалитет на проектите во однос на управување и влијание.

Владите на земјите кандидати се приматели на помошта од ИСПА. Само апликациите добиени преку националниот координатор на ИСПА се разгледуваат од страна на службите на Комисијата и проектите мора да бидат дел од планот на ИСПА за секторски инвестиции усвоен од земјите кандидати. Апликацијата ќе биде разгледана од службите на Комисијата и (ако е потребно) ќе се разговара со земјата апликант. Ако Комисијата го прифати проектот, тој ќе биде поднесен до Управувачкиот комитет, составен од претставници на земјите членки, за да се добие мислење. Откако ќе се добие позитивно мислење од Управувачкиот комитет, Комисијата ќе го одобри проектот и ќе поднесе финансиски меморандум кој треба да се потпише од земјата апликант.

Со цел да аплицираат за средства од програмата ИСПА, ГО треба да ги разгледаат главните документи и информации за ИСПА, со цел да идентификуваат кои сектори ги покрива ИСПА и дали тие се совпаѓаат со нивните активности. Главните документи во однос на процедурите на ИСПА се прирачникот на ИСПА, ДИС (Децентрализираниот систем на спроведување), Прирачникот и Практичниот водич за процедурите околу договорите. Сите овие документи, заедно со други информации, се достапни на: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/ispa/docum_en.htm#manuals.

Дополнителни информации за можностите на ИСПА можат да се добијат од дирекцијата на ИСПА во ГД за регионална политика во ЕК, делегациите на ЕУ во земјите кандидати и од националните координатори на ИСПА во земјите кандидати. Адресите се достапни на интернет: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/ispa/contacts_en.htm#2.

Дирекција X: Програми и проекти во Франција, во Полска, во Португалија, во Словенија и ИСПА
Luis RIERA FIGUERAS - Director
Тел. +32 2 296 5068
Факс +32 2 295 4397
Е-пошта: luis.riera-figueras@cec.eu.int

Erich UNTERWURZACHER
(Unit H4) – Head of Unit ISPA
Тел. +32 2 299 3964
Факс +32 2 295 3614
Е-пошта: erich.unterwurzacher@cec.eu.int
Web: http://www.europa.eu.int/comm/dgs/regional_policy/index_en.htm

Национални координатори:

Bulgaria
с/о Boriana PENCHEVA
Ministry of Finance, Management of EU Funds
Directorate
102 Rakovski Street - 1040 Sofia
Тел. (+359)2 9859 2900 // 2901 оп (+359)2 980 6401
Факс: (+359)2-987 9888 оп (+359) 2 9859 2928
Е-пошта : b.pencheva@minfin.bg

Croatia
с/о Davor CILIC,
Ministry of European Integration
Petreticev trg 2, Zagreb
Тел. 385 1 4599 360
Факс: 385 1 4599 - 460
Е-пошта: davor.cilic@mei.hr

Romania
с/о Eugen TEODOROVICI
Ministry of Public Finance
Bvd. Libertatii 12, Bucuresti 5
Тел. (+40)21 335 98 77 Факс : (+40) 21 335 98 88
Е-пошта: eugen.teodorovici@mfinante.gov.ro

6.1.2.3 САПАРД (Специјална претпристапна програма за земјоделство и рурален развој)

САПАРД, дел од претпристапната помош за земјите кандидати, обезбедува помош за земјоделството и руралниот развој. Програмата е отворена за Бугарија, за Романија и за Хрватска.

САПАРД има два главни приоритети: да им помогне на земјите кандидати да го спроведуваат „acquis communautaire“ и да решаваат приоритетни и специфични проблеми во однос на развојот на одржливото земјоделство и рурален развој. За разлика од другите мерки, САПАРД целосно се управува на национално ниво и Комисијата не е вклучена во ниедна фаза. САПАРД претставува поддршка за постигнување на клучните приоритети одредени во Пристапното партнерство и во националните програми за Усвојување на „acquis“. Во земјоделскиот сектор се покриваат:

- Усогласување со „acquis“ за земјоделство;
- Реализација на ветеринарните и фитосанитарните потреби и потребите за маркетинг;
- Надоградба на стандардите за производство на храна;
- Реструктуирање на земјоделскиот сектор со цел да се подобри конкурентноста;
- Спроведување кохерентни структурни политики и политики за рурален развој.

Вкупниот буџет на САПАРД изнесува 529 милиони евра годишно за седумгодишна програма (2000-2006). Распределбите по земји се прават според следните критериуми: големината на земјоделската популација, вкупната земјоделска област, БДП по глава на жител и специфичната ситуација на руралните региони. Во финансирањето на програмите Заедницата може да учествува до 75% од вкупните јавни трошоци, иако ова може да достигне и до 100% за проектите за техничка помош.

ГО кои гледаат можност во САПАРД треба да ги преземат само тие мерки кои спаѓаат под нивното поле на дејствување. Мерки, како што се економска диверзификација, поставување групи на производители, обнова и развој на селата, подобрување на стручните обуки и техничка помош се активности кои можат да ги реализираат ГО.

САПАРД, дел од претпристапната помош за земјите кандидати, обезбедува помош за земјоделството и руралниот развој. Програмата е отворена за Бугарија, за Романија и за Хрватска.

Следејќи го принципот на децентрализирано управување со претпристапната помош, национално тело, оденосно агенција на САПАРД, е надлежна за управување со проектите во рамките на програмата САПАРД. Затоа апликациите мора да се поднесат до националната агенција на САПАРД. Практичната одговорност за проектите ќе биде пренесена на земјите кандидати, додека спроведувањето на Програмата ќе биде предмет на контрола и ревизија од страна на Комисијата.

Имајќи предвид дека САПАРД е сосема децентрализирана, сите повици за тендери се објавуваат од Агенцијата на САПАРД на национално ниво. За дополнителни инфомрации, треба или да се контактира со делегацијата на Комисијата во земјите кандидати или со агенциите на секоја земја:

DG Agriculture:

AGRI B2 – Enlargement

Mr Rudy VAN DER STAPPEN (Head of Unit)

Тел. +32 2 295 4509

AGRI B3 – Neighbourhood Policy, EFTA

Mr Nicolas VERLET (Head of Unit)

Тел. +32 2 296 1508

SAPARD – E4 (Programme Manager)

Mr Jorge CASQUILHO

Тел. +32 2 296 0304

Факс +32 2 295 1746

Инфомрации за агенциите на САПАРД во земјите кандидати ќе најдете на: http://europa.eu.int/comm/agriculture/external/enlarge/countries/index_en.htm.

6.1.3 ТУРЦИЈА

Претпристапна помош за Турција (22 02 04 01)

Алоциран буџет: 470,50 милиони

Оваа буџетска ставка покрива различни операции, нивна цел е да ѝ помогна на Турција да ги задоволи критериумите за членство во ЕУ. Претпристапната стратегија за Турција направена е во 1999

година од Хелсиншкиот европски совет кој потоа неколкупати е ревидирана. Сè на сè, претпристапната стратегија поддржува градење на институциите, јакнење на структурите потребни да соодветстуваат со *acquis* и социјална и економска кохезија. Поспецифично, операциите финансирани со оваа програма можат да се групираат во два дела:

- Градење на институциите за да се овозможи спроведување на *acquis communautaire*, со посебен нагласок ставен на приближување на легислативата; структурни реформи и регионални политики; промоција на демократијата, социјален дијалог и граѓанско општество; активна соработка во областа на правото и внатрешни работи; и, отворање на програмите на Заедницата во областа на социјалната вклученост;
- Финансирање на инвестициите со цел да ѝ се помогне на Турција да ги исполни легислативните стандарди на Заедницата и усвојување на *acquis communautaire* во областа на економската и социјалната кохезија. Помошта тука ќе го има предвид напредокот постигнат кон усвојувањето на ацџуис и посебно внимание се посветува на учеството на посебни проекти (зајакнување на административните и судските капацитети и проекти во областа на правото), како и употребата на техничката помош обезбедена од ТАИЕКС (Канцеларија за техничка помош и размена на информации). Исто така, се мери и степенот на меѓугранична соработка и образовни мерки коишто го промовираат граѓанското општество и ја јакнат човечката димензија во Турција.

Дел од програмата ќе се употреби за подобрување на положбата на жените и треба да се напомене дека сите мерки се предмет на родова интеграција.

Контакт: Mr Martin HARVEY
Directorate-General Enlargement – В1
Тел. +32 2 299 5681
Факс +32 2 299 1044
Е-пошта enlargement@cec.eu.int

Веб-страница:
<http://europa.eu.int/comm/enlargement/turkey/index.htm#financial>

6.2 ПОМОШ ЗА ЗАПАДЕН БАЛКАН - КАРДС

Помош за земјите од Западен Балкан (22 05 01)

Алоциран буџет: 180,00/198,00/59,50 милиони

Оваа програма за помош ги покрива земјите од Западен Балкан со цел да создаде поголема стабилност во регионот и доближување на регионот со ЕУ, главно преку Процесот за стабилизација и асоцијација (САП), кој претставува рамковна политика на ЕУ за овој регион

Оваа програма за помош ги покрива земјите од Западен Балкан со цел да создаде поголема стабилност во регионот и доближување на регионот со ЕУ, главно преку Процесот за стабилизација и асоцијација (САП), кој претставува рамковна политика на ЕУ за овој регион. САП ги следи следните цели: стабилизација и премин кон пазарна економија; регионална соработка; и, приближување кон членство во ЕУ. Земјите кои постигнале доволен напредок во САП можат да влезат во формални договорни односи со ЕУ во форма на Договор за стабилизација и асоцијација, кој им помага на земјите сами да напредуваат кон поголема европска интеграциј. Исто така, на самитот одржан во Загреб во 2000 година беше потврдено дека САП е инструмент со крајна цел членство во ЕУ.

Земји кориснички на програмата КАРДС се Албанија, Босна и Херцеговина, Хрватска (до крајот на 2006 година), Република Македонија, Црна Гора и Србија заедно со Косово.

Исто така, на самитот одржан во Загреб во 2000 година беше потврдено дека САП е инструмент со крајна цел членство во ЕУ

Поспецифични активности во оваа програма се: стабилизација на регионот; враќање на бегалците и раселените лица; реконструкција и помош; воспоставување институционална легислатива и легислативна рамка за поддршка на демократијата, владеење на правото, човекови права и права на малцинствата; помирување и консолидација на граѓанското општество и независност на медиумите; борба против организираните криминали; одржлив економски развој и реформи ориентирани кон пазарна економија; регионална, транснационална, меѓугранична и внатререгионална соработка; и, социјален развој, особено во намалување на сиромаштијата, родова еднаквост, образование, обука и рехабилитација на околината. Посебно внимание се посветува на промоцијата на човековите права, демократијата и владеењето на правото. Оваа ставка, исто така, е наменета за покривање на оперативните програми доверени на Европската агенција за реконструкција (ЕАР) и нејзините оперативни трошоци.

Според Регулативата на Советот 2666/2000 (правна основа за КАРДС), следните тела треба да бидат подобни за финансирање: регионални и локални тела, јавни и полујавни тела, социјални партнери, организации кои обезбедуваат поддршка за бизнисите, задругите, заеднички општества, здруженија, фондации и граѓански организации. Помошта од Заедницата ќе биде во форма на грантови и кофинансирање ќе се примени таму каде што е можно.

Помошта на ЕК е скроена според потребите и реформите на секоја земја

Билатерална соработка:

Помошта на ЕК е скроена според потребите и реформите на секоја земја. Таа го поддржува САП и спроведувањето на договорите за стабилизација и асоцијација (САА) и ги поставува заедничките вредности и принципи коишто ги водат односите меѓу ЕУ и засегнатите земји. Некои од најважните приоритети на земјите се:

- Албанија: борба против криминалот, измамата и корупцијата; јакнење на јавната администрација; поддршка за трговијата, образованието и транспортот; набљудување на загаденоста и урбаното планирање; и, реформа на изборниот систем.
- Босна и Херцеговина: враќање на бегалците; поддршка за институциите (даночни и царински); локален развој и социјална кохезија; полиција, азил и емиграција; интегрирано управување со границите; и, околина и природни ресурси.
- Хрватска: враќање на бегалците; трговија, клима за инвестиции и социјална кохезија; полиција и организиран криминал; интегрирано управување со границите; и, околина и природни ресурси.
- Република Македонија: демократска стабилизација; реформи на јавната администрација; правда и внатрешни работи; инвестиции, трговија и инфраструктура; образование и вработување; и, околина.
- Србија: меѓуетнички односи и граѓанско општество; трговија и развој на приватниот сектор; развој на инфраструктурата; реформа на судството; интегрирано управување со границите; емиграција и азил; борба против криминалот.

За дополнителни информации, проверете на http://europa.eu.int/comm/enlargement/cards/bilateral_en.htm.

**Еден од главните
елементи на САП е
регионалната соработка
меѓу 5 земји од Западен
Балкан, базирана на
моделот на интеграција
и соработка на ЕУ**

Регионална соработка:

Еден од главните елементи на САП е регионалната соработка меѓу 5 земји од Западен Балкан, базирана на моделот на интеграција и соработка на ЕУ. Главни области на интервенирање се:

- Промовирање на интегрираното управување со границите: Прашањата околу управувањето со границите се адресираат со снабдувачите, програмите за инвестирање и градење на институциите, врз основа на јасни национални стратегии. Поддршката ќе се користи за фацилитурање на протокот на трговијата и луѓето меѓу границите, подобрување на контролата на границите, развој на пограничните региони и активно промовирање на соработката меѓу вклучените агенции.
- Унапредување на демократската стабилизација: Бидејќи потребите за демократска стабилизација во регионот се големи, фондови, освен од националните програми на КАРДС и ЕИДХР, ќе се обезбедат и од Регионалната програма на КАРДС за поддршка на работата на постоечките фондации и меѓународни организации во програмите каде се вклучени повеќе од една земја, особено во следните полиња - управување и владеење на правото; слобода на мислењето и на медиумите; почитување на малцинствата и различностите; борба против расизмот и ксенофобијата; спречување конфликти и нивно решавање; и, одржлив развој.
- Градење на институциите: Во оваа област примарниот фокус е ставен на реформите на граѓанските служби и јакнењето на капацитетите на јавната администрација за фискален и финансиски менаџмент, правда и внатрешни работи, трговски договори и активности поврзани со трговијата и запознавање со *acquis communautaire*.
- Развој на регионалните инфраструктурни пристапи: Оваа програма го поддржува развојот на кохерентни стратегии за инфраструктура (транспорт, енергија и околина) со меѓународна димензија. Една од главните активности е развојот на студии за проширување на Паневропскиот мрежен систем во Западен Балкан. Втората главна област на интервенција е јакнењето на капацитетот на институциите вклучени во безбедноста и контролата на воздушниот сообраќај.
- ТЕМПУС: Оваа програма се однесува на високото образование и стручните обуки. За повеќе информации за програмата,

видете ја програмата ТЕМПУС во делот каде се опишува ТАЦИС.

- СИГМА (Поддршка за подобрување на раководењето и управувањето): Оваа програма се фокусира на поддршка на административните реформи во земјите во транзиција, воспоставувајќи ефективни правни и институционални рамки за јавните институции водени од демократско избраните власти кои дејствуваат според законот и се соодветни со пазарната економија.
- Збратимување: Програмата не е регионална, самата за себе, туку повеќе е инструмент понуден на сите земји од регионот, кој се финансира преку националните средства на КАРДС. Поддржува делегирање граѓански волонтери од земјите на ЕУ за да работат како советници во институциите на земјите корисници со цел да се реализираат програмите за градење на институциите.

Повиците за предлози за грантови и тендери за проектите на КАРДС се објавуваат на веб-страницата: <http://www.euroa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>. Од 2007 година единствениот Инструмент за претпристапна помош (ИПА) ќе ги замени сегашните инструменти КАРДС, ФАРЕ, ИСПА, САПАРД и Инструментот за претпристапниот период за Турција.

Контакт: Ms Sofia PAPANTONIADOU (проект-менаџер)
Directorate-General Enlargement – D4
Тел. +32 2 299 8916
Е-пошта sofia.papantoniadou@cec.eu.int

Веб-страница:
http://europa.eu.int/comm/enlargement/cards/index_en.htm

Помош за реконструкција на Косово (22 05 03)

Алоциран буџет: 59,50 милиони

Косово е под програмата КАРДС, заедно со Србија и Црна Гора. Според тоа, оваа буџетска ставка го поддржува учеството на Косово во Процесот на стабилизација и асоцијација, насочено главно кон градење на капацитите во однос на административните реформи и *acquis* и политичка и економска

стабилизација. Исто така, вклучени се и следните цели: враќање на бегалците; социјален и економски развој и реформи ориентирани кон пазарната економија; образование и обука; околина; инфраструктура; и, воспоставување институционална и легислативна рамка за поддршка на демократијата, владеењето на правото, човековите права и правата на малцинствата (особено на Ромите).

Оперативните програми се главно водени од Европската агенција за реконструкција. Агенцијата е одговорна за управување со долгорочната, одржлива реконструкција и развојните програми во овој дел од Балканот. Спроведувањето на проектите се прави во тесна соработка со УНМИК, со други меѓународни агенции и донатори и со КФОР (силите на Косово). Идните проекти можат да се најдат на: <http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>.

Контакт: Ms Therese SOBIESKI (Head of Unit)
Directorate-General Enlargement – C2
Тел. +32 2 299 0225
Факс +32 2 296 2890

Mr Nurten DEMIRI (EAR Kosovo)
P.O. Box 200 Pristina, Kosovo UNMIK
Тел. +381 38 513 1200
Факс +381 38 249 963
Е-пошта info@ear.eu.int

Веб-страница:

<http://www.ear.eu.int/kosovo/kosovo.htm>
http://europa.eu.int/comm/enlargement/cards/bilateral_sr_en.htm
<http://www.seerecon.org/Kosovo>

Помош за Србија и Црна Гора (22 05 02)

Алоциран буџет: 198,00 милиони

Како и буџетската ставка за Косово, и оваа го поддржува учеството на Србија и Црна Гора во Процесот на стабилизација и асоцијација. Целите на програмата се исти со тие од претходната буџетска ставка, затоа видете го описот погоре за посебните

програмски цели. Оперативните програми под оваа буџетска ставка се, исто така, главно водени од Европската агенција за реконструкција и идните проекти можат да се најдат на: <http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>.

Контакт: Ms Therese SOBIESKI (Head of Unit)
Directorate-General Enlargement – C2
Тел. +32 2 299 0225
Факс +32 2 296 2890

Mr John WHITE (EAR Serbia)
Vasina 2-4, Belgrade 11000 Serbia
Тел. +381 11 30 234 00
Факс +381 11 30 234 55
Е-пошта info@ear.eu.int
Mr Dragan MUGOSA (EAR Montenegro)
Atinska 5, Gorica C, Podgorica 81000 Montenegro
Тел. +381 81 406 600
Факс +381 81 231 742
Е-пошта dragan.mugosa@ear.eu.int

Веб-страница:

<http://www.ear.eu.int/yugo/yugo.htm>
http://europa.eu.int/comm/enlargement/cards/bilateral_sr_en.htm

6.3. ЕВРОПСКАТА СОСЕДСКА ПОЛИТИКА (ENP)

ЕНП, развиена во контекст на проширувањето од 2004 година, има за цел спречување нови линии на разделби меѓу проширената ЕУ и соседните земји.

Според комуникацијата на Комисијата, „Поширока Европа — сосед: Нова рамка за односите со нашите источни и јужни соседи“,³⁵ Европската Унија „треба да развие зона на просперитетни и пријателски соседи (...) со кои Европската Унија има блиски и мирни односи и односи на соработка“.³⁶ Односите со соседните

³⁵ Оваа комуникација, исто така, се вика и „Комуникација за поширока Европа“.

³⁶ Работен документ на Службите на Европската комисија, Прирачник за подготвување на Соседските програми во надворешните граници на

ЕНП, развиена во контекст на проширувањето од 2004 година, има за цел спречување нови линии на разделби меѓу проширената ЕУ и соседните земји.

земји ќе се базираат на заедничко посветување кон заедничките вредности, како што се владеењето на законот, доброто управување, почитувањето на човековите права, правата на малцинствата, принципите на пазарна економија и одржлив развој.³⁷

Земјите покриени со оваа политика се соседите на ЕУ на исток (Белорусија,³⁸ Украина и Молдавија), јужнокавказките земји (Грузија, Ерменија и Азербејџан) и земјите источно и јужно од Медитеранот (Мароко, Алжир, Тунис, Либија, Египет, Израел, Јордан, Либан, Сирија и палестинските власти). Исто така, стратешко партнерство ќе се развие со Русија, врз основа на создавање заеднички простори, додека идните членки (Романија и Бугарија), земјите кандидати (Хрватска, Република Македонија и Турција) и другите можни кандидати во Западен Балкан, сега засега, нема да се покријат со оваа политика. Вреди да се спомне дека предлозите на ЕНП целат кон нешто поразлично отколку претходната традиционална развојна помош или политиките за намалување на сиромаштијата. Според тоа, оваа политика е интегрирачка политика, знаејќи дека нејзините цели се земјите надвор од ЕУ да споделат сè со Унијата, освен институциите, дури и внатрешниот пазар на ЕУ. Сепак, бидејќи реалноста на соседните земји е различна една од друга, во однос на географската локација, потребите, ресурсите итн., пристапот на ЕУ ќе се базира врз диференцијација. Исто така, ЕНП не е поврзана со проширувањето и не нуди претпристапна помош.

Од финансиска гледна точка, концептот на оваа нова политика логично е дека ќе води кон екстензивна рационализација и, во иднина, кон подобра интеграција на постоечките финансиски инструменти кои дејствуваат во и надвор од границите на ЕУ по 2006 година. Затоа, МЕДА и ТАЦИС ќе се заменат со новиот Европски соседски и партнерски инструмент (ЕНПИ), кој е пофлексибилен инструмент, повеќе концентриран на формулација на политики насочени кон одржлив развој и приближување кон политиките и стандардите на ЕУ.

земјите членки и идните членки, 23.10.2003

3 Комуникација од Комисијата, Европска соседска политика - Стратешки документ, COM (2004) 373 конечен, 12 мај 2004 година.

4 Комисијата предлага ЕУ помошта за Белорусија да се зајакне со јасен фокус на граѓанското општество.

Акциски планови:

Акциските планови се главни инструменти за спроведување на целите на Европската соседска политика и тие може да се споредат со 3-5 годишни работни програми. Тие нудат корисни упатства како ќе се потрошат парите во земјите корисници и затоа може да се употребат како корисни показатели од страна на ГО кои сакаат да се вклучат во процесот. Сепак, корисно е, исто така, прво да се види општиот контекст и да се имаат предвид случувањата и политиките надвор од акциските планови. Методот користен од Комисијата е да се дефинираат неколку приоритети заедно со партнерските земји. Акциските планови треба да ги нагласат заедничките вредности и принципи на двете страни од границата, во следните области:

- Подобрена политичка соработка во адресирањето на заедничките безбедносни закани и спречување конфликти;
- Економска реформа и развој и функционална пазарна економија;
- Внатрешни пазари, вклучувајќи трговска либерализација, соработка во областите, како што се енергијата и транспортот;
- Соработка во полето на правдата и внатрешните работи;
- Развој на инфраструктурни мрежи и енергетски пазари, транспорт и телекомуникации и соработка за околината;
- Политики за унапредување на контактите меѓу луѓето, образование, истражување и развој и култура и преку постепено отворање на одредени програми и агенции на Заедницата.

Набљудувањето на процесот на спроведување ќе се прави преку тела поставени според договорите за партнерство и соработка или договорите за асоцијација, кои ќе ги обединат претставниците на земјите членки, Европската комисија и партнерските земји. Користените процедури ќе бидат слични со тие од редовните извештаи за идните членки. Комисијата ќе прави периодични извештаи за напредокот и областите кои бараат понатамошни напори и инвестиции. Врз основа на наодите во овие периодични извештаи, акциските планови можат да се ревидираат со цел подобро да ги адресираат проблемите и да ги задоволат потребите.

Договорот за првите седум акциски планови беше на почетокот на 2005 година (Украина, Молдавија, Израел, палестинските

Акциските планови се главни инструменти за спроведување на целите на Европската соседска политика и тие може да се споредат со 3-5 годишни работни програми

власти, Мароко, Тунис), а и за другите планови ќе се разговара за договор со Либан и со Египет и со трите јужнокавказки земји - Грузија, Ерменија и Азербејџан. Дополнително ќе започне работата на извештајот за Алжир.

Подетални информации за тековните програми, вклучувајќи и адреси за регионалните управувачки власти, можат да се најдат на http://europa.eu.int/comm/regional_policy/country/prordn/index_en.cfm.

Како што е спомнато погоре, од 2007 година ЕНПИ ќе ги замени ТАЦИС, МЕДА и другите тематски програми. Во ЕНПИ, исто така, се вклучени и програмите за меѓугранична соработка финансирани од ТАЦИС, МЕДА и Интеррег. Помошта за оваа политика ќе се зголеми од 8,5 милијарди евра (2000-2006) на 14,9 милијарди евра за следниот финансиран период од 2007 до 2013 година. Сите земји вклучени во програмата ЕНПИ ќе бидат подобни за поддршка со овој нов инструмент. Идејата со овој нов инструмент е да се поедностави испораката на помош, да се фацилитира кохерентноста и конзистентноста на надоврешните акции и да се подобрат резултатите со достапните ресурси. ЕНПИ е инструмент кој дозволува поголема флексибилност за разлика од сегашните програми.

Областите кои се финансираат придонесуваат за јакнење на соработката и економската интеграција меѓу ЕУ и партнерските земји преку активности во областите на градење на институциите, добро управување, одржлив социо-економски развој и слобода, безбедност и внатрешни работи.

Основните принципи на ЕНПИ се земени од искуството на структурните фондови, и тие се следните:

1. Партнерство;
2. Мултигодишни програми;
3. Кофинансирање.

Генерално, помошта ќе биде во форма на три вида програми:

1. Национални, мултинационални, регионални или супрегионални програми за соработка меѓу ЕУ и една партнерска земја, или

- меѓу ЕУ и група партнерски земји;
2. Тематски програми (билатерални или мултилатерални кои адресираат заеднички програми;
  3. Заеднички програми за меѓугранична соработка, билатерални или мултилатерални.

Во однос на првите два типа програми, останува да се види колку длабока и конзистентна ќе биде примената на принципот на партнерство. Од друга страна, третиот тип програма, активно учество на супнационалните актери, опфаќајќи ги и ГО, најверојатно ќе стане реалност. Меѓуграничната соработка од страна на Комисијата се гледа како стратешка алатка за намалување на страничните ефекти од зајакнатата контрола во новите граници и перцепцијата „Тврдината Европа“. Преку програмите за меѓугранична соработка, Комисијата сака да промовира суштинска соработка меѓу регионалните и локалните власти и ГО од ЕУ и од партнерските земји, за да имаат корист од задничкиот развој на пограничните области, како и да се зајакне локалната демократија.

Заедничките програми за меѓугранична соработка ќе имаат различна форма и тие може да бидат билатерални или мултилатерални ако опфаќаат континентални граници или битни поморски рути или мултилатерални, ако се вклучени Медитеранот, балтичкиот регион или Црното Море.

За заедничките програми за соработка можат да аплицираат меѓународни институции и нивните агенции, регионални и локални власти, регионални и интеррегионални организации, ГО, мрежи на ГО, универзитети, фондации, медиуми итн. Тие можат да аплицираат според детални правила кои ќе се постават од Европската комисија заедно со ЕУ и партнерските земји.

ГД Надворешни односи:

ENP- Policy and process aspects

Mr Rutger WISSELS, Director

Directorate D

Тел. +32 2 299 3482

Факс. + 32 298 7525

ENP — Eastern Europe, Southern Caucasus and
Central Asia

Помошта за оваа политика ќе се зголеми од 8,5 милијарди евра (2000-2006) на 14,9 милијарди евра за следниот финансиран период од 2007 до 2013 година

Меѓуграничната соработка од страна на Комисијата се гледа како стратешка алатка за намалување на страничните ефекти од зајакнатата контрола во новите граници и перцепцијата „Тврдината Европа“

Mr Hugues MINGARELLI, Director
Directorate E
Тел. +32 2 299 9180

ENP – Middle East and Southern Mediterranean
Mr Christian LEFFLER, Director
Directorate F
Тел. +32 2 295 0502
Факс. +32 2 296 6612

За дополнителни информации, посетете ја следната Веб-страница:
http://europa.eu.int/comm/world/enp/index_en.htm.

6.3.1 МЕДИТЕРАНСКИТЕ И ЗЕМЈИТЕ НЕЧЛЕНКИ

МЕДА- мерки за поддршка на реформите на економските и социјалните структури во земјите од Медитеранот кои не се членки на ЕУ (19 08 02 01)

Алоциран буџет: 725,66 милиони

Имајќи предвид дека јужниот и источниот Медитеран и Средниот Исток се клучни и приоритетни региони за надворешните односи на ЕУ, програмата МЕДА е основниот инструмент за спроведување на евромедитеранското партнерство које има за цел да изгради долгорочни врски меѓу ЕУ и Алжир, Египет, Израел, Јордан, Либан, Мароко, палестинските власти (Газа и Западниот брег), Сирија, Тунис и Турција.

Актуелната програма МЕДА II ќе заврши на крајот на 2006 година, кога ќе биде преземена од ЕНПИ. Генерално, целта е да се поддржи економската транзиција и реформите на социјалните и економските структури и, до 2010 година, да се воспостави слободна трговска зона. Дополнително, поддршка се дава на мерките кои промовираат меѓунационален и меѓуетнички дијалог. Поспецифично, активностите финансирани со оваа програма опфаќаат:

- Студии и анализи за подобрување на знаењето за социо-економските трендови;

- Активности за информирање и обуки во полето на родовата еднаквост, дискриминација на децата, околина, дрога и контрола на СИДА и прашања околу населението;
- Мерки за унапредување на учеството на граѓанското општество во социо-економските развојни програми на локално ниво;
- Шеми за промовирање социјално одговорни бизниси;
- Проценка на влијанието на развојните шеми врз околината;
- Соработка на полето на околината;
- Локален и регионален развој на бизниси;
- Мерки за подигање на свеста за ЕУ;
- Активности за подобрување на правата на децата и жените и слободата на медиумите;
- Различни активности, особено во индустријата, науката и технологијата, енергијата, рударството, транспортот, комуникациите, туризмот, земјоделството и рибарството, кои произлегуваат од договорите за соработка со третите земји од Среден Исток, каде овие сектори не се покриени со специфични програми.

Актуелната програма МЕДА ИИ ќе заврши на крајот на 2006 година, кога ќе биде преземена од ЕНПИ

Исто така, значаен процент од овие средства ќе се искористи за унапредување на човековите права, демократијата и владеењето на правото.

Националните и регионалните програми ги имаат предвид приоритетите одредени со медитеранските партнери, особено заклучоците од економскиот дијалог и дефинирањето на главните цели, упатствата и приоритетните сектори каде Заедницата дава поддршка.

Финансирањето од програмата МЕДА е отворена не само за државите и регионите, туку, исто така, и за локалните власти, регионалните организации, јавните агенции, локалните заедници, организации кои поддржуваат бизниси, приватни оператори, задруги, заеднички општества, здруженија, фондации и ГО. Во рамките на МЕДА има два вида програми:

Билатерална соработка: Околу 90% од фондовите на МЕДА се алоцирани за овие програми кои поддржуваат економски транзиции и подобрување на социо-економската рамнотежа;

Регионална соработка: Околу 10% од фондовите на МЕДА се алоцирани на следните програми, кои ги надополнуваат и јакнат билатералните програми.

1. Политички и безбедносни партнерства кои имаат за цел да донесат мир во регионот;
2. Економски и финансиски партнерства кои имаат за цел да развијат дијалог за прилагодување на економските политики, зајакнување на соработката меѓу граѓанските субјекти, како што се стопанските комори, економските институти и телата кои ја промовираат трговијата и реализација на регионални проекти кои ги надополнуваат билатералните мерки;
3. Социјални, културни и човечки партнерства кои имаат за цел да го подобрат меѓусебното разбирање на луѓето. Главни регионални активности на МЕДА, кои водат кон дијалог меѓу културите и цивилизациите, се: EuroMed Наследство, насочено кон зачувување и развивање на културното наследство на евромедитеранскиот регион (За повеќе информации, види http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/med/regional/heritage_en.htm) и EuroMed Младина, која ја фацилитира интаграцијата на младите во социјалниот и професионалниот живот и ја стимулира демократизацијата на граѓанското општество на медитеранските партнери. Поспецифични цели се подобрување на разбирањето меѓу младите од Медитеранот, зголемување на релевантноста на младинските организации и развивање активно граѓанство на младите. За дополнителни информации за оваа програма, контактирајте со: Европска комисија, ГД за образование и култура, Оддел за млади, В-1049 Brussels, Е-пошта: youth@cec.eu.int, и видете на http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/med/regional/youth_en.htm и http://europa.eu.int/comm/youth/program/index_en.html.

Контакт: Ms Carla MONTESI (Head of Unit)
EuropeAid – А3
Тел. +32 2 296 1453
Факс +32 2 296 6217
Е-пошта carla.montesi@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/euromed/meda.htm
http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/med/index_en.htm

6.3.2 ДРУГИ БУЏЕТСКИ СТАВКИ КОИ НЕ СЕ ПОКРИВААТ СО МЕДА

Други операции во земјите во развој од Среден Исток (19 08 06)

Алоциран буџет: 10.57 милиони

Оваа буџетска ставка е наменета да ги покрие операциите во земјите кои не се опфатени со МЕДА регулативата (Јемен, шестте земји од заливот кои соработуваат со Советот, Иран и потенцијално Ирак). Мерките кои се поддржуваат опфаќаат унапредување на економијата, социјални и политички промени и развојч економска соработкач јакнење на демократското и граѓанското општество; помош за бегалците; и контрола на дрогата.

Контакт: Ms Laura BAEZA (Head of Unit)
Directorate-General External Relations – F1
Тел +32 2 296 1339
Е-пошта laura.baeza@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/external_relations/gr/index.htm

6.3.3 ИСТОЧНА ЕВРОПА И ЦЕНТРАЛНА АЗИЈА - TACIS

Помош за партнерските земји во Источна Европа и Централна Азија (19 06 01)

Меѓу-гранична соработка и структурни работи (19 06 02)

Рехабилитација и реконструкција во партнерските земји во Источна Европа и Централна Азија (19 06 04)

Помош за нуклеарниот сектор (19 06 05)

Алокација на буџет: 371.61 / 53.00 / р.т. / 66.23 милиони по наведениот редослед

Овие буџетски ставки покриваат финансирање на техничка помош наменета за поддршка на транзицијата во пазарна економија и јакнење на демократијата и владеењето на правото во партнерските земји. Мерките опфаќаат поддршка за институционална, правна и административна реформа, приватен сектор и економски развој, адресирање на последиците од промените во општеството, инфраструктурни мрежи и промоција на заштитата на околината и управување со природните ресурси и развој на руралната економија.

Исто така, проектите целат кон унапредување на поддршката за нуклеарна безбедност, внатре-државна, внатре – регионална и меѓу-гранична поддршка, еднакви можности за жените како и земање во предвид социјалното влијание на реформските мерки.

Земји кориснички се Арменија, Азербеџан, Белорусија, Грузија, Казакстан, Киргистан, Молдавија, Русија, Туркменистан, Таџикистан, Украина и Избекистан. Од 2003 година Монголија се вклучи во операциите кои се однесуваат на земјите од Азија и Латинска Америка. Како што спомнавме претходно ТАЦИС ќе биде заменет од ЕНПИ од 2007 година. Постојат три типа на ТАЦИС програми:

- Национални програми: Овие се индикативни програми, со важност 3-4 години, кои ги идентификуваат приоритетите и областите на соработка како и годишните и двегодишните програми кои ги утврдуваат проектите кои ќе се поддржат и фондовите кои се достапни, во рамките на упатството дефинирани со индикативната програма.
- Регионални програми: Мулти-државни програми кои се користат за области како што се заштита на околината и унапредување на транспортните мрежи. Меѓу-граничните програми, исто така, се наменети за унапредување на соработката и развојот на врските меѓу соседските земји и заедници во различни земји. Овие регионални програми се базирани на индикативните и акциските програми.
- Мали проекти: Ограничен број не мали проекти се користат за адресирање на многу специфични прашања, како што совети за владите особено во областите: трговска регулатива, соработка во високото образование или поттикнување на ЕУ инвестициите во партнерските земји. Бидејќи нивните зели не се поставени со напред дефинирани партнери, тие се организирани на различен начин со специфични приоритети секоја година.

Кога ќе се усогласат од стана на Земјите членки проектите за техничка помош се ставаат на ЕуропаАид веб страницата: <http://europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>. Организациите од ЕУ се селектираат за имплементација на проектите, пренесување на нивните знаења на корисниците во партнерските земји.

ТАЦИС Регионална акциска програма:

Регионалната програма адресира проблеми кои се регионални по природа и се однесуваат на специфични прашања. Затоа, преку програми и суб-програми развиени се за да ги задоволат специфичните потреби кои се третираат. Оваа програма опфаќа Програмата партнерство за градење на институции (ИБПП), ТЕМПУС и меѓу-гранична соработка. Сите овие програми ќе се опишат подолу.

Програма партнерство за градење на институции (ИБПП): Споделувајќи ги општите цели на ТАЦИС, оваа програма ја поддржува транзицијата во пазарна економија и демократија и владеење на правото преку развој на непрофитни организации од граѓанското општество, локални и регионални власти и јавни институции. ИБПП е базирана на меѓународно партнерство и размена меѓу организациите и институциите. Се поддржуваат два типа на партнерство:

- Партнерства меѓу институциите кои играат клучна улога во процесот на транзиција, како што се извршни (Министерства, национални агенции), легислативни или регулаторни тела.
- Партнерства меѓу организациите на граѓанското општество (Граѓански организации или професионални здруженија) или локални и регионални власти. Ова опфаќа реализација на проекти заедно со партнерските организации од ЕУ со цел јакнење на локалните партнери и постигнување на оддржливи резултати.

За повеќе информации проверете на http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/ibpp/index_en.htm или контактирајте со ЕуропаАид — Аз Ms Carla Montesi, Email: carla.montesi@cec.eu.int or Europeaid-ibpp@cec.eu.int.

ТЕМПУС програма: Оваа програма поддржува партнерства меѓу високоо образовните институции и земјите членки и партнерските

земји и оттука промовира реформи и реконструкција на високо образовните системи на партнерските земји и нивно прилагодување со новите социо-економски потреби. Програмта покрива: развој на наставни планови, реформа на структурите и институциите, обуки за вештини за задоволување на специфични потреби и придонеси за образованите и обука.

Типовите на активности финансирани од Темпус се Заеднички европски проекти (ЈЕП), Проекти за вмрежување (НП) и Индивидуални мобилни грантови (ИМГ). ЈЕП и НП се финансираат за период од два или три години со цел да ги реструктурираат и модернизираат високо образовните системи и нивната улога во општеството обезбедувајќи рамки за партнерства меѓу универзитетите во партнерските земји и земјите членки на ЕУ. Од друга страна ИМГ проектите се комплементарни со другите два типа на активности и имаат за цел да обезбедат помош за поединците (на пример наставници, обучувачи, универзитетски администратори, службеници од министерства, образовни планери и други експерти) да работат на одредени специфични активности во други земји.

Темпус програмата е отворена за сите земји подобни според ТАЦИС програмата и сите признати високо образовни институции можат да аплицират. Се управува од Европската комисија, Генералната Дирекција Образование и Култура – Б6, Mr. Augusto Gonzalez Hernandez (Head of Unit), Е-пошта augusto.gonzalez-hernandez@cec.eu.int, Тел: +32 2 296 6319. За повеќе информации посетете ја веб страницата <http://www.europa.eu.int/comm/education/tempus/home.html>

ТАЦИС меѓу-гранична поддршка (ЦБЦ): ЦБЦ програмата има за цел да ги подобри економските и социјалните врски меѓу регионите, со нагласок ставен на меѓу-граничната соработка и долготрајна соработка. Помошта е достапна за следните области: административна реформа, локален економски развој, социјални работи и околина и енергетска ефикасност. Целта е да се поддржат овие приоритетни области овозможувајќи им на различните партнери да работат заедно на заеднички проблеми од двете страни на границата или развивање на надлежностите на партнерите во приоритетните области.

Малите и микро проектите се дел од ЦБЦ програмата. Оваа програма поддржува мали проекти за соработка меѓу регионалните,

градските и локалните власти во НИС (Руска Федерација, Белорусија, Украина и Молдавија), земјите кандидати и Европската унија.

За повеќе информации проверете на http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/tacis/cbc_en.htm или контактирајте ја ЕК делегацијата во релевантната земја. Линкови за делегациите можат да се најдат на http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/tacis/links_del_en.htm.

Сите повици за предлози за грантови и тендери во рамките на ТАЦИС се објавуваат на веб страницата на ЕуропаАид: <http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>.

Контакт: Ms Barbara LUECKE (Head of Unit)
EuropeAid – А1
Тел +32 2 296 3223
Факс +32 2 296 7482
Е-пошта barbara.luecke@cec.eu.int

Веб-страница:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/tacis/index_en.htm

6.3.4 КОРИСНИ ВЕБ-СТРАНИЦИ

Веб-страница на ИПА

http://ec.europa.eu/enlargement/financial_assistance/ipa/index_en.htm

Веб-страница на ФАРЕ

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/index.htm>

ИСПА

(Инструмент за структурните политики за претпристапниот период)

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/ispa/ispa_en.htm

САПАРД

(Програма за специјална помош во земјоделството и руралниот развој)

http://europa.eu.int/comm/agriculture/external/enlarge/index_en.htm

Повици за тендер за надворешната помош и претпристапната помош на ЕУ

<http://europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>

Електронски дневен информатор за тендери

<http://ted.publications.eu.int/official>

Практичен водич за ФАРЕ, ИСПАи САПАРД - процедури за договори

http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

Публикации на ФАРЕ

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/publist.htm>

Програми за меѓугранична соработка

<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/programmes/index.htm>

МЕДА

http://ec.europa.eu/comm/external_relations/euromed/meda.htm

ТАЦИС

http://ec.europa.eu/comm/external_relations/ceeca/tacis/index.htm

ЕНП

http://europa.eu.int/comm/world/enp/index_en.htm

Корисни линкови и контакти

За дополнителни информази за финансирање и грантови

Буџет на ЕУ

http://www.europa.eu.int/comm/budget/index_en.htm

Грантови и кредити

http://www.europa.eu.int/grants/info/introduction_en.htm

Финансирање и аплицирање/процедури за договори

http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/index_en.htm

Процедури и стандардни документи (прирачници)

http://europa.eu.int/comm/europeaid/tender/gestion/index_en.htm

Проекти и програми (поделени по географска и секторска област)

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/index_en.htm

Финансиски регулативи применливи за општиот буџет на европските заедници

http://www.europa.eu.int/comm/budget/publications/other_en.htm#financial_regulation

Методи на оценка

<http://www.europa.eu.int/comm/europeaid/evaluation/methods/index.htm>

Надворешно претставување на Комисијата

http://europa.eu.int/comm/external_relations/repdel

Делегациите на Европската комисија во трети земји

http://europa.eu.int/comm/external_relations/delegations/intro/web.htm

Општи информации за структурните фондови

Европскиот регионален развоен фонд

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/prord/prord_en.htm

Европскиот социјален фонд

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/prord/prords/prdsb_en.htm

Европски фонд за управување и гаранции во земјоделството

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/prord/prords/prdsc_en.htm

Финансиски инструмент за помош на рибарството

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/prord/prords/prdsd_en.htm

Кохезиски фонд

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/procf/cf_en.htm

Инструмент за структурните политики за претпристапниот период

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/funds/ispa/ispa_en.htm

Иницијативи на Заедницата

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/intro/regions5_en.htm#3

Иновативни акции

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/intro/regions5_en.htm#5

Регулативи кои се однесуваат на структурните фондови и на Кохезискиот фонд

Регулативи на Структурниот фонд 2000-2006

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/regul_en.htm

Регулативи на Кохезискиот фонд 2000-2006

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/cf_en.htm

Предлози за нови регулативи за структурните фондови за периодот 2007-2013

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/intronewreglo713_en.htm

Регулативи кои се однесуваат на претпристапниот период (ИСПА)

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/ispa_en.htm

Регулативи кои се однесуваат на претпристапниот период (САПАРД)

http://europa.eu.int/comm/agriculture/external/enlarge/leg/index_en.htm

Проекти во различни земји членки и региони

Информации за европската регионална политика (иницијативи, проекти и фондови) во секоја земја членка

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/country/prordn/index_en.cfm

Примери на успешни приказни од Европскиот регионален развоен фонд и од Кохезискиот фонд.

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/projects/stories/index_en.cfm

Активностите на Европскиот социјален фонд во земјите членки
http://europa.eu.int/comm/employment_social/esf2000/member_states-en.htm

Interreg III

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/interreg3/index_en.htm

Корисни контакти во Комисијата

ГД за регионална политика

Rue du Père de Deken 23, 1040 Brussels, Belgium

Адреса: Rue de la Loi/Wetstraat 200, 1049 Brussels, Belgium

Веб-страница: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

Е-пошта: regio-info@cec.eu.int

Дирекција А — Управување со ресурси, буџет и финансии

Mr Jean-Marie SEYLER

Тел. +32 2 295 46 81

Дирекција Б — Концептот и реформите на кохезиската политика, координација, правни прашања, солидарен фонд

Mr Ronald HALL

Тел. +32 2 295 44 01, Факс +32 2 299 2430

Дирекција Ц - Тематски развој, влијание, оценка и иновативни акции

Ms Natalija KAZLAUSKIENE

Тел. +32 2 295 9387

Дирекција Д — Територијална соработка, урбани акции

Ms Elisabeth HELANDER

Тел. +32 2 295 0354, Факс +32 2 299 2430

Дирекција Е — Програми и проекти во Австрија, Данска, Германија, Литванија, Летонија, Словачка, Шведска и Обединетото Кралство

Mr Jose PALMA ANDRES

Тел. +32 2 295 1531, Факс +32 2 296 2372

Дирекција Ф — Програми и проекти во Белгија, Чешка,
Естонија, Финска, Ирска, Луксембург и Шпанија
Ms Katarina MATHERNOVA
Тел. +32 2 296 9508

Дирекција Г — Програми и проекти во Кипар, Грција,
Хунгарија, Италија, Малта и Холандија
Mr Alejandro CECCHI LANG
Тел +32 2 295 6838

Дирекција Х — Програми и проекти во Франција, Полска,
Португалија, Словенија и ИСПА
Mr Luis RIERA FIGUERAS
Тел. +32 2 296 5068, Факс +32 2 295 4397

ГД за вработување и социјални работи

Rue Joseph II 27 & 37, 10000
Brussels, Belgium
Адреса: Rue de la Loi/Wetstraat 200, 1049 Brussels, Belgium
Веб-страница: [http://www.europa.eu.int/comm/
employment_social/index_en.html](http://www.europa.eu.int/comm/employment_social/index_en.html)
Е-пошта: empl-info@сес.eu.int

Дирекција А/4 — координација ЕСФ
Ms Marie DONNELLY
Тел. +32 2 296 0332, Факс +32 2 296 9778

Дирекција В/4 — Иницијативи на Заедницата
Mr Jean-François LEBRUN
Тел. +32 2 299 2274, Факс +32 2 296 9770

Дирекција Д — Адаптација, социјален дијалог и социјални
права
Mr Bernard JANSEN
Тел. +32 2 295 7604, Факс +32 2 295 6073

Дирекција I — Меѓународни и хоризонтални работи
Mr Jean-Paul TRICART
Тел. +32 2 299 0511

Дирекција I/1 – Меѓународни работи и проширување
Mr Jean-Paul TRICART
Тел. +32 2 299 0511

Дирекција I/2 - Комуникации
Ms Barbara NOLAN
Тел. +32 2 296 0755

ГД за земјоделство

Rue de la Loi 130, 1040 Brussels, Belgium
Адреса: Rue de la Loi/Wetstraat 200, 1049 Brussels, Belgium
Веб-страница: http://www.europa.eu.int/comm/agriculture/index_en.htm
Е-пошта : agri-library@cec.eu.int

Дирекција K/3 – Односи со земјоделските ГО
Mr Gerard KIELY
Тел. +32 2 298 7427, Факс +32 2 299 9304

Дирекција B/2 - Проширување
Mr Rudy VAN DER STAPPEN
Тел. +32 2 295 4509

ГД за рибарство:

Rue de la Loi 170, 1040 Brussels, Belgium
Адреса: Rue de la Loi/Wetstraat 200, 1049 Brussels, Belgium
Веб-страница: http://www.europa.eu.int/comm/fisheries/policy_en.htm
Е-пошта: fisheries-info@cec.eu.int

Дирекција E/2 – Комуникации и информации
Ms Chiara GARIAZZO
Тел. +32 2 299 9255, Факс +32 2 299 3040

Корисни веб-страници

Трет извештај за економска и социјалната кохезија
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion3/cohesion3_en.htm

Регионална политика и Лисабонската стратегија

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/themes/lisbon/lisbon_en.htm

Стратешки прирачници на Заедницата 2007-2013

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docof-fic/2007/osc/index_en.htm

Линкови до националните веб-страници на ЕУ15 кои обезбедуваат информации за европските и регионалните развојни програми

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/country/gateway/index_en.cfm

Линкови до националните управувачки власти

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/manage/authority/authority_en.cfm?pay=other

Линкови до националните веб-страници на земјите кандидати за ЕУ кои содржат документи за структурните и за кохезиските фондови

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/themes/doc/progdoc.doc

ЗА СЕРВИСОТ ЗА ЕВРОПСКА ГРАЃАНСКА АКЦИЈА ЕКАС (ECAS)

КОИ СМЕ НИЕ?

ЕКАС (ECAS) е формирана во 1990 г. како меѓународна, непрофитабилна организација, независна од политичките партии, комерцијалната добивка и институциите на ЕУ. Мисијата на асоцијацијата е да им овозможи на ГО и на поединци да им се слушне гласот во ЕУ.

Членовите на ЕКАС покриваат разни области на активности во ЕУ и во земјите апликанти: граѓански слободи, култура, развој, здравје и социјална благосостојба.

ЕКАС се наоѓа на адресата „83 rue du Prince Royal“, 1050 Брисел. Меѓутоа, нашиот центар на документација се наоѓа на адресата „rue de la Concorde“ 53, каде што ги дели деловните простории со Европскиот центар на фондации (*ЕФЦ*). Библиотеките на обете организации содржат единствена колекција на информации за ЕУ и финансирање фондации.

НАШИ ЦЕЛИ

1. Зацврстување на Европската стратегија на ГО во земјите членки на ЕУ и земјите апликанти;
2. Заштитата на правата на слободно движење и унапредувањето на посеопфатно Европско државјанство;

3. Агитирање за транспарентност и реформа на институциите на ЕУ.

За повеќе детали, посетете ја нашата веб-страница

Контакт:

ECAS

83 rue du Prince Royal

B-1050 Brussels

Е-пошта: info@ecas.org

Веб-страница: www.ecas.org

Тел. : +32 2 548 04 90

Факс : +32 2 548 04 99

БАЛКАНСКА МРЕЖА ЗА РАЗВОЈ НА ГРАЃАНСКОТО ОПШТЕСТВО (BCSDN)

Балканската мрежа за развој на граѓанското општество

е мрежа од 11 граѓански и екуменски организации од 7 земји и територии регионот на Балканот (Албанија, Бугарија, Хрватска, Македонија, Романија, Србија и Црна Гора и Косово).

Членови на Балканската мрежа се: Албанската фондација за граѓанско општество, Диакониа Агапес, Македонскиот центар за меѓународна соработка, Женската алијанса за развој, Фондацијата Покров, Соработници за можности Романија, АИДРом, Екуменската хуманитарна организација, НИТ, ЕОС и Ние сме со вас.

Позадина

Балканската мрежа беше иницирана во 2001 година како Програма за јакнење на капацитетите, како дел од пошироката иницијатива наречена Екуменско партнерство за Југоисточна Европа. Со здружување на црквите, екуменските и граѓанските организации, оваа иницијатива имаше за цел да ја унапреди нивната координација и соработка. Програмата за јакнење на капацитетите се фокусираше на зајакнување на поединците/персоналот и организациските капацитети и вештини на агенциите кои беа вклучени во програмата.

Иницијалната пилот програма траеше од 2001 до 2003 година, период во кој беа реализирани 5 посети на држави и пропратни извештаи, 3 партнерски состаноци, 5 обуки, 7 посети за размена и консултации, беше изработен интернет директориум за обука, а беше објавен и адресар. Балканската мрежа за развој на

граѓанското општество беше промовирана во декември 2003 како резултат на успешната соработка во зајакнувањето на капацитетите на партнерските организации.

Визија

Одржлив мир, хармонија и просперитет на општествата во Балканскиот регион.

Мисија

Зајакнување на граѓанското општество преку споделување и развој на локални практики, концепти и оспособување на актерите во граѓанското општество.

Цели и задачи

1. да се зголеми комуникацијата со актерите на граѓанското општество во регионот, како основа за би/мултилатерална соработка;
2. да се зголеми мобилизацијата на ресурси и поддршка;
3. да се зголеми знаењето и вештините како основа за повисок квалитет на нашата работа;
4. да се промовира интеркултурна размена и културна споделување на ресурсите како основа за ефикасна/ефективна мрежа.

Активности

Во периодот 2003-2004 година активностите беа насочени кон зајакнување на поединците/ персоналот и организациските капацитети и вештини на партнерските организации преку скроени обуки, размена и консултации. Како резултат од нив, беше создаден расадник од обучувачи и курсеви и капацитетите на сите партнери беа зајакнати преку размена на најдобрите практики и информации.

Задржувајќи го фокусот на зајакнување на поединците/ персоналот и организациите, активностите на мрежата, активностите на мрежата во периодот 2004-2006 се сосредоточија на тематска соработка преку 3 заеднички приоритетни теми (ЕУ финансирање, лобирање и застапување, стандарди за обука и консултации и етика, мобилизација на средства) и специфични теми (пр. жени и недозволена трговија; корпоративна социјална одговорност и антикорупција; децентрализација; свештенски практики). Оваа соработка исто така вклучува обуки, размена/ изложување,

работилници, публикации и работни групи како наменски сили за обработка на специфични прашања со цел за зајакнување на капацитетите и вештините како и соработка, размена на информации и платформа за акција во овие области. Исто така, ќе бидат реализирани активности, за промовирање на интеркултурната соработка и споделување ресурси како што се речник на граѓанското општество, размена на студии на случај, регионални посети.

Структура

Балканската мрежа се состои од партнерски организации, кои имаат еднакви права и должности како членови на мрежата. Главни работни принципи во мрежата се принципот на соработка, партнерство, толеранција, дијалог и почитување на другите. Мрежата се состои од Управувачка група, Централна група, Работни групи и Секретаријат.

Управувачката група е составена од директори или постари преставници на партнерските организации и се состанува еднаш годишно (секоја пролет) за да продискутира за управувањето и стратегијата за работа. На секој состанок се применува принципот на ротирачко претседателство.

Централната група се состои од лица за контакт од партнерските организации и се среќава еднаш годишно (секоја есен) за да ги координира конкретните активности.

Работните групи се тематски механизми за соработка на специфични прашања и теми. Секој партнер може да иницира, предводи или да и се приклучи на било која Работна група.

Секретаријатот, што во моментот е сместен во Македонскиот центар за меѓународна соработка во Скопје, Македонија, управува со дневните активности и координација на мрежата.

МИСИЈА

Македонскиот центар за меѓународна соработка (МЦМС) е организација на граѓанското општество што работи во областа на одржливиот развој, градење на свеста и на социјално-хуманитарната (основна) помош.

Целта на МЦМС е поттикнување, поддршка и развој на локални, национални и меѓународни иницијативи за унапредување на одржливиот развој на човечките ресурси во Македонија и надвор од неа.

За остварување на целите и задачите МЦМС ги мобилизира и ги организира човечките ресурси, финансиските и материјалните средства, како во земјата, така и во странство.

МЦМС за активностите обезбедува средства од повеќе агенции на Светскиот совет на црквите и од владини и меѓународни организации.

ЦЕЛИ, СЕКТОРИ И МЕТОДИ

Стратешки цели на МЦМС се:

- промоција на мирот;
- понатамошен развој на граѓанското општество;
- помош на групи што имаат потреба за неа.

МЦМС е активен во следниве сектори:

- водоснабдување и санитација;
- образование;
- рурален развој;
- вработување и генерирање приходи;
- граѓанско општество и демократизација;
- итна помош.
-

МЦМС активностите ги остварува преку:

- поддршка на проекти;
- обука и совети;
- информации;
- застапување и лобирање;
- раководење.

Адреса

Ул. "Никола Парапунов" бб, Скопје
Пошт. фах 55, 1060 Скопје
Тел. +389 (2) 3065-381
Факс +389 (2) 3065-298
Е-пошта: mcms@mcms.org.mk
Веб страница: www.mcms.org.mk
www.graganskisvet.org.mk